

בני אדם לפני הכול

בנק מזרחי טפחות

דוח סיכונים לשנת 2024

דוח זה כולל מידע נלווה לדוחות הכספיים של הבנק וערוך בהתאם להוראות המפקח על הבנקים הכוללות דרישות גילוי מתוך הנדבך השלישי של באזל ודרישות גילוי נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).
אתר מגנ"א של רשות ניירות ערך כולל גם את הדיווחים הבאים: דוח סיכונים זה ומידע פיקוחי נוסף על מכשירי ההון הפיקוחיים שהנפיק הבנק. להלן: "הדיווחים".
בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, נכללים תמצית הדוחות הכספיים לתקופת הביניים והדיווחים האמורים גם באתר האינטרנט של הבנק: www.mizrahi-tefahot.co.il < אודות הבנק < קשרי משקיעים < מידע כספי.

תוכן העניינים הראשי

8	מידע צופה פני עתיד
9	יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקלים
11	גישת הבנק לניהול סיכונים (OVA)
11	מידע כללי על ניהול הסיכונים השונים ופרופיל הסיכון
26	הון ומינוף
28	ההון הפיקוחי
30	יחס המינוף
32	סיכון אשראי
32	מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)
32	מטרות ומדיניות ניהול סיכון אשראי
32	המודל העסקי
33	הגישה למדיניות סיכון האשראי וקביעת המגבלות
33	קווי ההגנה בניהול סיכון האשראי
34	כלים לניהול סיכון אשראי - מערכות למדידת סיכונים
35	דיווחים להנהלה ולדירקטוריון
35	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1) (במיליוני שקלים חדשים)
36	גילוי נוסף בנוגע לאיכות אשראי של חשיפות אשראי (CRB)
38	סיכון אשראי לפי ענפי משק
43	הפחתת סיכון אשראי (CRC)
46	הגישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)
47	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CRS)
53	סיכון אשראי של צד נגדי
53	גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)
57	סיכון שוק
57	מידע כללי על סיכון שוק וריבית
57	אסטרטגיות, מדיניות ותהליכים
58	המדיניות לקביעה האם פוזיציה יועדה למסחר
59	המבנה והארגון של פונקציית ניהול סיכון השוק והריבית
59	ההיקף והאופי של מערכות הדיווח והמדידה
60	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית
60	מידע נוסף על סיכון שוק
61	סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
63	מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר
66	מידע נוסף על סיכון ריבית
68	מניות
68	סיכון נזילות
68	מטרות ומדיניות ניהול סיכון הנזילות
69	המודל העסקי
69	הגישה למדיניות סיכון הנזילות וקביעת המגבלות
69	המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון הנזילות
69	דיווחים להנהלה ולדירקטוריון
70	כלי מדידה ומדדים
71	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
76	מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון
76	סיכון תפעולי
76	מטרות ומדיניות ניהול הסיכון התפעולי
77	המודל העסקי
77	הגישה למדיניות הסיכון התפעולי וקביעת המגבלות
78	המבנה והמערך הארגוני של ניהול הסיכון התפעולי
78	המשכיות עסקית
80	דיווחים להנהלה ולדירקטוריון
81	הפחתת הסיכון התפעולי
81	הקצאת הון
82	סיכונים אחרים
82	סיכון ציות ורגולציה
82	סיכון חוצה גבולות
83	סיכון הלבנת הון ומימון טרור
85	סיכון מוניטין
86	סיכון אסטרטגי עסקי
87	סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים
88	תגמול
92	תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים ובין חשיפות פיקוחיות
96	מילון ואינדקס מונחים שנכללו בדוח הסיכונים

רשימת טבלאות (לוחות) הנכללים במסגרת דוח הסיכונים

9	נתוני מפתח הרלבנטיים לפרופיל הסיכון של הבנק
13	קווי ההגנה
16	מבנה ארגוני לניהול הסיכונים בבנק
19	מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כמנהלי הסיכונים (Risk Owner) לכל אחד מהם
24	סקירת נכסי סיכון משוקלים (OV1)
25	תנועה בנכסים משוקלים בסיכון במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס משוקלל בסיכון
28	תנועות ברכיב ההון הפיקוחי במהלך התקופה, לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2
30	השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף
35	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
38	פירוט סיכון אשראי לפי ענפי משק
40	חשיפות אשראי לפי יתרת תקופות לפירעון
41	חשיפות למדינות זרות - מאוחד
44	שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
45	טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג הבינלאומית S&P בהם עושה הבנק שימוש
46	הרכב חשיפת האשראי נטו לפי סוגי הפחתות סיכון
54	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
54	הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
54	הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3)
55	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)
56	חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)
56	חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCR8)
60	רכיבי דרישת ההון תחת הגישה הסטנדרטית לסיכון שוק
63	שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
65	השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
66	מידע נוסף על סיכון ריבית
68	פרטים על הרכב השקעות במניות בתיק הבנקאי
90	פירוט בגין תגמולים שהוענקו
91	פרטים על תשלומים מיוחדים
91	פרטים על תגמול נדחה
95	המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

דוח סיכונים

דוח סיכונים זה כולל מידע נלווה נוסף לדוחות הכספיים המאוחדים של בנק מזרחי טפחות בע"מ והחברות המאוחדות שלו ליום 31 בדצמבר 2024. תמצית הדוחות הכספיים ומידע נלווה לתמצית הדוחות הכספיים, לרבות דוח הדירקטוריון וההנהלה, דוח סיכונים זה וגילויים פיקוחיים נוספים אושרו לפרסום בישיבת הדירקטוריון של הבנק שהתקיימה ביום 26 בפברואר 2025.

דוח הסיכונים והגילויים הפיקוחיים הנוספים ערוכים בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו הכוללות דרישות גילוי מתוך הנדבך השלישי של באזל, דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (ה-FSF) ודרישות גילוי נוספות של הועדה ליציבות פיננסית (ה-FSB).

הגילוי בדוח זה מיועד לאפשר לקוראים להעריך מידע משמעותי הכלול בו לגבי יישום מסגרת העבודה למדידה והלימות הון וליישום הוראות "באזל III: מסגרת פיקוחית גלובלית לחיזוק עמידות המערכת הבנקאית".

כלל הדוחות האמורים מפורסמים גם באתר האינטרנט של הבנק:

www.mizrahi-tefahot.co.il << אודות הבנק >> קשרי משקיעים >> מידע כספי

בהתאם לתקנות שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלות (התאמת נגישות לשירות), תשע"ג-2013 כולל האתר גם דוחות מונגשים.

עופר הורביץ
סגן מנהל כללי
מנהל סיכונים ראשי,
CRO

משה לארי
מנהל כללי

אברהם זלדמן
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים ודוח הסיכונים:

רמת גן, 26 בפברואר 2025

כח' בשבט התשפ"ה

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968 (להלן: "החוק").

תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד, כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, שינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים גיאוגרפיים, שינויי חקיקה ורגולציה ושינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינוי בתוכניות העסקיות.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" וביטויים דומים להם, בנוסף לשמות עצם כגון: "תוכנית", "יעדים", "רצון", "צריך", "יכול", "יהיה". ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות משום שהם מבוססים על הערכות הבנק הנוכחיות לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים בין היתר: תחזיות להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם, ובמיוחד למצב הכלכלי במשק, כולל השפעת תנאים מאקרו כלכליים וגיאוגרפיים; צפי לשינויים ולהתפתחויות בשוקי המטבע ובשוקי ההון; תחזיות הקשורות בגורמים שונים נוספים המשפיעים על החשיפה לסיכונים פיננסיים; תחזיות לשינויים באיתנות הפיננסית של לווים, להעדפות הציבור, לשינויים בחקיקה ובהוראות רשיות פיקוחיות, להתנהגות המתחרים, למצבו התדמייתי של הבנק, להתפתחויות טכנולוגיות ולהתפתחויות בנושאי הון אנושי.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם ועל תחזיות והערכות לעתיד בנושאים שונים, כאמור לעיל, באופן שקיימת אפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו כלל או בחלקם.

תחולת היישום

קבוצת מזרחי טפחות מפקחת על בסיס מאוחד על ידי הפיקוח על הבנקים בבנק ישראל. איחוד החברות המאוחדות ורישום השווי המאזני של החברות הכלולות הינו בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות בנק ישראל. ליום 31 בדצמבר 2024 לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת דרישות הגילוי הפיקוחיות בהתאם להוראות ועדת באזל שנכללו בדוח זה מוצגים על בסיס מאוחד בלבד ומבוססים על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים, בהתאמות המתחייבות מיישום הוראות ועדת באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק).

למידע נוסף בנוגע לחברות מוחזקות ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ובביאורים לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2024.

יחסים פיקוחיים עיקריים, סקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון משוקללים

יחסים פיקוחיים עיקריים – נתוני מפתח

להלן נתוני מפתח הרלבנטיים לפרופיל הסיכון של הבנק:

2023				2024				
רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	רבעון שלישי	רבעון רביעי	
								יחסים פיקוחיים ופיננסיים עיקריים
								הון זמין
26,001	26,908	27,504	28,434	29,422	30,252	31,128	31,963	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
25,813	26,724	27,324	28,257	29,333	30,163	31,039	31,874	הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
34,263	35,390	35,395	36,800	37,851	39,541	40,549	41,060	הון כולל
34,213	35,345	35,353	36,761	37,831	39,521	40,529	41,040	הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
								נכסי סיכון משוקללים
256,874	262,909	271,767	275,440	277,611	289,808	298,536	307,364	סך נכסי סיכון משוקללים (RWA)
								יחס הלימות הון (באחוזים)
10.12	10.23	10.12	10.32	10.60	10.44	10.43	10.40	יחס הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
10.03	10.16	10.05	10.25	10.56	10.40	10.39	10.37	יחס הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
13.34	13.46	13.02	13.36	13.63	13.64	13.58	13.36	יחס הון כולל
13.29	13.43	13.00	13.34	13.62	13.63	13.57	13.35	יחס הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
9.60	9.60	9.60	9.60	9.60	9.60	9.60	9.60	יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים
0.52	0.63	0.52	0.72	1.00	0.84	0.83	0.80	יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים ⁽²⁾
								יחס המינוף
469,925	469,461	476,015	487,483	491,302	505,336	517,795	529,598	סך החשיפות
5.53	5.73	5.78	5.83	5.99	5.99	6.01	6.04	יחס המינוף (באחוזים) ⁽³⁾
5.49	5.69	5.74	5.80	5.97	5.97	5.99	6.02	יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
								יחס כיסוי נזילות⁽⁴⁾
83,031	80,940	80,986	82,465	85,893	88,501	87,202	90,905	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
65,864	63,214	58,601	63,118	61,899	67,447	68,489	67,313	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו
126	128	138	131	139	131	127	135	יחס כיסוי הנזילות (באחוזים)
								יחס מימון יציב
275,561	282,362	276,450	281,426	284,082	291,303	301,090	306,692	סך הכל מימון יציב זמין
243,380	246,136	244,595	246,931	249,506	256,681	266,114	272,502	סך הכל מימון יציב נדרש
113.0	114.7	113.0	114	114	113	113	113	יחס מימון יציב נטו (באחוזים)
								מדדי ביצוע
⁽⁸⁾ 22.4	22.0	16.8	15.5	18.1	19.9	19.0	16.9	תשואת הרווח הנקי ⁽⁷⁾⁽⁶⁾
2.15	2.15	1.64	1.53	1.84	2.03	1.93	1.71	תשואת הרווח לנכסי סיכון ⁽⁷⁾⁽⁶⁾
111.6	108.9	108.5	110.2	110.6	110.6	110.6	109.9	פיקדונות הציבור לאשראי לציבור, נטו
								מדדי איכות אשראי עיקריים
0.98	1.01	1.19	1.24	1.22	1.20	1.17	1.14	שיעור יתרת הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
0.88	0.90	0.99	1.16	1.11	1.14	1.24	1.21	שיעור חובות שאינם צוברים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.29	0.31	0.86	0.36	0.21	0.13	0.15	0.12	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו ⁽⁷⁾
0.18	0.22	0.76	0.14	0.10	(0.03)	0.04	(0.04)	מזה: בגין הפרשה קבוצתית
0.65	0.78	1.74	0.94	0.50	0.31	0.28	0.34	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
0.08	0.04	0.34	0.02	0.04	0.02	0.07	(0.02)	מזה: בגין הלוואות לדיור
0.07	0.12	0.04	0.13	0.16	0.08	0.10	0.17	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור ⁽⁷⁾

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן נתוני מפתח הרלבנטיים לפרופיל הסיכון של הבנק - המשך:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
		מדדי ביצוע
19.1	18.5	תשואת הרווח הנקי ⁽⁶⁾
1.86	1.71	תשואת הרווח לנכסי סיכון ⁽⁶⁾
		מדדי איכות אשראי עיקריים
0.45	0.14	הוצאות בגין הפסדי אשראי לתקופה לסך האשראי לציבור, נטו
0.31	0.02	מזה: בגין הפרשה קבוצתית
1.01	0.34	מזה: בגין הלוואות מסחריות שאינן הלוואות לדיור
0.12	0.03	מזה: בגין הלוואות לדיור
0.09	0.13	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מאשראי ממוצע לציבור

היחסים הפיננסיים מצביעים כי:

- תשואת הרווח הנקי הגיעה השנה ל-18.5%.
- יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון הגיע לשיעור של 104.40%. שיעור היחס המזערי לו מחויב הבנק הינו 9.60%.
- היחסים הפיננסיים של הבנק: יחסי ההון, יחס המינוף ויחסי הנזילות נמצאים בשיעורים גבוהים, מעל ליחסים הרגולטוריים הנדרשים.
- יחס היעילות בשנת 2024 הגיע ל-35.5%.

(1) לבנק אין מכשירי הון הנכללים ב"הון רובד 1 נוסף", ולכן סך הון רובד 1 זהה לסך הון עצמי רובד 1.
 (2) לרבות דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים.
 (3) יחס המינוף (Ratio Leverage) - היחס בין הון רובד 1 (לפי כללי באזל) לסך החשיפות. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218.
 (4) יחס כיסוי הנזילות (Ratio Coverage Liquidity) - סך הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לתזרים המזומנים היוצא נטו ברבעון. יחס זה מחושב בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221, במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון בתקופה המדווחת.
 (5) יחס מימון יציב נטו - יחס נזילות שנדרש על ידי הפיקוח על הבנקים, בהתאם להמלצות ועדת באזל, ונועד לשמירה על מבנה מימון בר-קיימא לאורך זמן, בנוסף על יחס כיסוי הנזילות.
 (6) הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק.
 (7) מחושב על בסיס שנתי.

גישת הבנק לניהול סיכונים

מערך ניהול סיכונים יעיל ומקיף מהווה נדבך מרכזי להבטחת יציבותו של הבנק לאורך זמן. אסטרטגיית ניהול הסיכונים של הבנק נועדה לזיהוי, ניהול, ניטור, כימות, מניעה או הפחתה של כלל הסיכונים המהותיים הגלומים בפעילות הבנק ולתמיכה בהשגת יעדי העסקיים. הפעילות העסקית של הבנק חשופה למגוון סיכונים מהותיים, פיננסיים ושיאנים פיננסיים, שהתממשותם מהווה פוטנציאל לפגיעה בתוצאותיו הפיננסיות או בתדמיתו. הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי וריכוזיות, סיכונים פיננסיים הכוללים את סיכון הנדל"ת ואת סיכונים השוק והריבית, סיכונים ציבוריים ורגולציה, סיכונים תפעוליים הכוללים את סיכון טכנולוגיית המידע, סיכונים אבטחת מידע וסייבר, סיכונים משפטיים, סיכון ההון האנושי, סיכון מודל וסיכונים נוספים, המטופלים כחלק מהניהול העסקי של הבנק, כגון: סיכון המוניטין, סיכונים סביבה ואקלים, סיכון עסקי אסטרטגי וסיכון עסקי רגולטורי. פרק זה מתאר את אחריות ההנהלה והדירקטוריון בתהליכי ההערכה וניהול הסיכונים וזאת כדי לגלות לבעלי העניין, מידע רלוונטי ומהותי להבנת מכלול הסיכונים המשמעותיים אליהם חשוף הבנק, הסיבולת לסיכון ותיאבון הסיכון של הבנק בקשר לפעילויותיו העיקריות, פרופיל הסיכון והתפתחויות מהותיות שחלו בתקופה המדווחת שהינן בעלות פוטנציאל השפעה מהותית על מערך הסיכונים בבנק ודרכי ניהולם.

מידע כללי על ניהול הסיכונים השונים ופרופיל הסיכון

לבנק מסגרת נרחבת לניהול ובקרת הסיכונים אליהם הוא חשוף, הכוללת מבנה ארגוני התומך בניהול ובקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאמה לדרישות הרגולטוריות בנושא ניהול ובקרת סיכונים ובהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין של הפיקוח על הבנקים, ובפרט, הוראת ניהול בנקאי תקין 310 – "ניהול סיכונים", המבוססת על המלצות ועדת אדל, המתווה את עקרונות ניהול ובקרת הסיכונים במערכת הבנקאית בישראל וקובעת את הסטנדרטים הנדרשים מהבנקים, ליצירת מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים החולמת את דרישות הרגולציה, תיאבון הסיכון, אסטרטגיית הסיכון והיעדים העסקיים של הבנק. עקרונות אלו כוללים, בין היתר, מעורבות נאותה של ההנהלה והדירקטוריון בניהול הסיכונים, כלים לזיהוי ומדידה של הסיכונים, תהליכי בקרה וניטור והאמצעים להפחתת הסיכון. מסמכי המדיניות של הבנק לניהול ובקרת סיכונים, מבוססים על עקרונות אלו.

ניהול הסיכונים בבקוצת הבנק מתבצע בראייה כוללת של פעילות הבנק בארץ ובשולחות חוץ לארץ, בהתאמה לדרישות הרגולטוריות ובמטרה לתמוך בהשגת היעדים האסטרטגיים של הקבוצה, תוך נטילת סיכונים מושכלת ושמידה על רמת סיכון הולמת את תיאבון הסיכון הכולל שהוגדר על ידי דירקטוריון הבנק.

תיאבון סיכון מגדיר את רמת הסיכון הכוללת שהבנק מוכן ליטול ומהווה קביעה ברמת-על. תיאבון הסיכון קובע היכן הבנק רוצה להימצא במונחים של תשואה (תמורה/תועלת) מול סיכון (עלות) במבט צופה פני עתיד. תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון ומבוסס על אסטרטגיית הסיכון ועקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית והעסקית של קבוצת הבנק, ועל רמת הנדל"ת וההון הנדרשת לעמידה ביעדים האסטרטגיים.

הסיבולת לסיכון מהווה קביעה ספציפית של מגבלות סיכון לכלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק. ערכי הסיכון מוערכים באמצעות מגוון מדדים כמותיים ואיכותיים, התומכים בהשגת היעדים העסקיים, אך מותירים את הבנק בגבולות הגזרה אשר הוגדרו בתיאבון הסיכון הכולל ובכפוף למגבלות רגולטוריות קשירות. סך מגבלות הסיכון, מגלמות באופן מצרפי את תיאבון הסיכון של הבנק ואת רמת הסיכון הכוללת שהבנק מוכן ליטול.

השפעות אירועי המלחמה

פרוץ מלחמת "חרבות ברזל" ב-7 באוקטובר 2023 גרם לשיבושים בפעילות המשק, ובכלל זה היעדרות עובדים שגויסו למילואים ומחסור בעובדים זרים ופולסטינאים, בייחוד בענף הבנייה, וכן לפגיעה בצריכה הפרטית ובשגרת הפעילות העסקית השוטפת בשל ההסלמה במצב הביטחוני. על רקע אי היציבות הגיאופוליטית, שוררת במשק הישראלי אי ודאות כלכלית שהתמתנה על רקע הפסקת האש בצפון ובדרום. יציון כי עוד טרום המלחמה, שררה אי ודאות כלכלית על רקע תכניות הממשלה לקדם שינויים במערכת המשפט, והמחלוקת הציבורית סביבן. מאז פרוץ המלחמה חל גידול ניכר בהוצאות הממשלה – הן לצרכי ביטחון והן לצורך מתן מענה אזרחי לנזקי המלחמה ולתושבים המפונים – אשר הובילו לעלייה חדה בשיעור הגירעון. זאת, לצד האטה שחלה בשיעור הצמיחה של המשק בשל פגיעת המלחמה בשגרת החיים האזרחיים.

נוכח עליית הסיכון המערכתי במשק עקב אירועי המלחמה, העלה הבנק את הערכת הסיכון הכוללת החל מהרבעון השלישי של 2023. להערכת הבנק, רמת סיכון זו הולמת את הסיכון המשקי הנוכחי על רקע אי הודאות והשפעתה האפשרית על הסיכונים המהותיים, לרבות סיכונים אשראי, סיכונים פיננסיים, סיכון המשכיות עסקית, וסיכונים אבטחת מידע וסייבר.

בנק ישראל פרסם שורה של הנחיות, הקלות, והתאמות להוראת ניהול בנקאי תקין לתקופת המלחמה בהוראת שעה "251", לצורך התמודדות עם השפעות המלחמה. כמו כן, המדינה הקימה קרנות סיוע לעסקים קטנים. הבנק מיישם את ההקלות והנחיות של בנק ישראל ואף הרחיב הקלות אלו באופן וולונטרי ופועל על מנת לתמוך ולתת מענה עסקי הולם ללקוחותיו בתחומים השונים וביכולתם של משקי הבית והעסקים לצלוח תקופה זו. זאת, במקביל לתהליכי ניטור וביחנה שוטפת של השלכות הפעילויות על ניהול הסיכונים.

יציון כי הבנק לא שינה את הערכות הסיכון, הגם שחל שיפור הן בפרמטרים הכלכליים וכן בהיבט הביטחוני נוכח הפסקת האש בצפון והרגיעה בדרום ועל אף שלא נצפו שינויים מהותיים במדדי הסיכון השונים. זאת בשל גישה שמרנית של ניהול סיכונים על רקע אי הודאות הגיאופוליטית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

דירוג האשראי של מדינת ישראל על ידי חברות דירוג האשראי הבינלאומיות

בעקבות המלחמה והתגברות הסיכונים הגיאופוליטיים, סוכנויות הדירוג הבינלאומיות הורידו במהלך שנת 2024 את דירוג האשראי של מדינת ישראל ועדכנו את אופק הדירוג. דירוג הבנקים מושפע מדירוג המדינה, ובהתאם עודכן דירוג האשראי ותחזית הדירוג של הבנק.

ביום 1 באוקטובר 2024, סוכנות דירוג האשראי S&P הודיעה על הורדת דירוג האשראי של החוב של מדינת ישראל מרמה של A+ לרמה של A, עם אופק דירוג שלילי. זאת, לעומת דירוג אשראי של AA- ערב המלחמה. הורדת דירוג האשראי נעשתה על רקע התארכות והתרחבות המלחמה ובעקבות הסלמת הלחימה מול איראן. כתוצאה מכך, הסוכנות צופה כי תחול פגיעה בצמיחת המשק וכי שיעור הגירעון יעלה.

ביום 27 בספטמבר 2024, סוכנות דירוג האשראי Moody's הודיעה על הורדת דירוג האשראי של ישראל בשתי דרגות מרמה של A2 לרמה של Baa1, עם אופק דירוג שלילי. זאת, לעומת דירוג אשראי של A1 ערב המלחמה. בדוח שפרסמה החברה צוין כי בין הסיבות להורדת דירוג האשראי של ישראל הן: החרפה בסיכונים הגיאופוליטיים, היעדר תקציב לשנת 2025 והמשך המתוחות הפוליטית - חברתית. הסוכנות צופה כי הפגיעה במשק תהיה ממושכת וכי קצב צמיחת התוצר לטווח הארוך יפגע.

ביום 12 באוגוסט 2024, סוכנות דירוג האשראי פיץ' הודיעה כי היא מורידה את דירוג האשראי של ישראל מרמה של A+ שהייתה ערב המלחמה, לרמה של A עם אופק דירוג שלילי. הסוכנות מנתה בהחלטתה את התארכות המלחמה, עליית חוסר הוודאות הגיאופוליטית ואת הגידול בשיעור הגירעון.

במהלך חודש ינואר 2025, בעקבות הסכמי הפסקת האש בצפון ובעזה, פרסמו סוכנויות הדירוג סקירות מעודכנות על הכלכלה הישראלית. עפ"י הסקירות, הפחתה של הסיכונים הביטחוניים, מגדילה את הפוטנציאל הכלכלי של ישראל, אך בשלב זה, אין שינוי בדירוג ובתחזית, בעיקר בשל פוטנציאל ההשלכות העתידיות של המלחמה והמתנה להתייצבות המצב הביטחוני.

הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים בבנק

הממשל התאגידי בבנק תומך בקיום תרבות ניהול סיכונים ומתבסס על שלושה קווי הגנה: קו ההגנה הראשון – קווי העסקים, קו ההגנה השני – החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי, ה – CRO של הבנק, המהווה את פונקציית הבקרה העיקרית ביחד עם פונקציות בקרה מחטיבות נוספות וקו ההגנה השלישי – חטיבת הביקורת הפנימית.

הדירקטוריון והנהלה מהווים קווי הגנה נוספים הפועלים במטרה לפקח על פעילות שלושת קווי ההגנה.

קווי ההגנה נועדו להבטיח כי בבנק הוטמעה מסגרת הולמת לניהול ובקרת סיכונים, להלן הגדרת הפונקציות העסקיות בשלושת קווי ההגנה:

קווי ההגנה	הקו	הפונקציה	כפיפות	תפקיד
קו ההגנה ראשון	מנהל החטיבות העסקיות בבנק	מנהל החטיבות העסקיות	מנהל החטיבות העסקיות	מנהל החטיבות העסקיות, שהינם מנהלי הסיכונים, נוטלי הסיכון, הנושאים באחריות מלאה לניהול הסיכונים וליישום סביבת בקרה נאותה על פעילותם, תוך חתימה להשגת המטרות והיעדים האסטרטגיים, בהתאמה לתאבון הסיכון שהוגדר ולהוראות הרגולטוריות.
קו ההגנה שני	מנהל החטיבה לניהול סיכונים	מנהל החטיבה לניהול סיכונים	מנהל החטיבה לניהול סיכונים	החטיבה לניהול סיכונים ובראשה ה-CRO שהינה בלתי תלויה ביחידות העסקיות, פועלת ביחד עם פונקציות בקרה מחטיבות נוספות, בהן, חטיבת מידע ודיווח כספי והחטיבה המשפטית, במטרה להשלים את פעילויות ניהול הסיכונים של קו ההגנה הראשון ולסייע להנהלה בקידום ראייה משולבת, כלל תאגידי של הסיכונים (ERM), מתודולוגיות לאמידת הסיכונים, וידוא הלימה של פעילות הבנק לתאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, אתגור ויידוא השלמות והאפקטיביות של מסגרת ניהול הסיכונים והבקרה הפנימית.
קו ההגנה שלישי	חטיבת הביקורת פנימית	חטיבת הביקורת פנימית	י"ר דירקטוריון הבנק	חטיבת הביקורת הפנימית פועלת באופן בלתי תלוי ואובייקטיבי, בוחנת תקינותם ועילותם (על פי רוב, בדיעבד) של תהליכי העבודה וניהול הסיכונים על פי תוכנית רב שנתית מבוססת סיכון, הצפת חולשות בבקורות הפנימיות, שיש להן פוטנציאל לפגיעה באפקטיביות הבקרה, וביצוע מעקב על תיקון החולשות שאותרו.

בנוסף ל-3 קווי ההגנה אלו, לבנק קו ההגנה נוסף שהינו ר"ח המבקר, תפקידו לוודא קיומן של בקורות אפקטיביות בתהליכים הפנימיים המשפיעים על הדיווח הכספי, וכולל שורה של בדיקות לביסוס היתרות, הסכומים ואופן ההצגה בדוחות. רואה החשבון המבקר מדווח ישירות לוועדת הביקורת.

בין קווי ההגנה, הוגדרו ממשקים שונים, הכוללים תהליכי ניטור שוטפים, ועדות, פורומים ודרכי דיווח שהוטמעו בשגרה ובחירום, במטרה לשמר תרבות איכותית לניהול סיכונים ותקשורת טובה בין שלושת קווי ההגנה, כבסיס לממשל ניהול סיכונים נאות. תקשורת המידע אודות הסיכונים נועד להבטיח התמודדות מיטבית של הבנק עם הסיכונים המהותיים הכרוכים בפעילותו, או עם פוטנציאל להתפתחות סיכונים כאלה, במקביל לעמידה ביעדי העסקיים.

להלן הפונקציות המעורבות בניהול ובקרת הסיכונים בבנק:

דירקטוריון הבנק אחראי להתוויית אסטרטגיית ניהול הסיכונים הכוללת ולפיקוח על מסגרת ניהול הסיכונים בקבוצה, קביעת תיאבון הסיכון של הקבוצה בהתאמה לאסטרטגיית הכוללת של הבנק, אישור מדיניות ניהול ובקרת סיכונים העקבית עם מסגרת תאבון הסיכון והתוויית עקרונות מסמכי המדיניות הייעודיים לניהול הסיכונים עבור כל סיכון, אשר מנחים את הבנק בפעילותו השוטפת. הדירקטוריון אחראי להנחות, לפקח ולבקר אחר פעולות ההנהלה, ולוודא כי ההנהלה נוקטת בפעולות הנדרשות לזיהוי, ניהול, מדידה והפחתת הסיכונים, ואת קיומן של תחומי אחריות ודרכי דיווח ברורים בבנק, כמו כן, תפקידו להתוות תרבות ארגונית תומכת ניהול סיכונים איתן, הכוללת יישום סטנדרטים גבוהים של התנהגות מקצועית, יושרה והוגנות ולוודא שהבנק פועל תוך ציות לחוק ולרגולציה. הדירקטוריון פועל באמצעות מספר ועדות מקצועיות, שתפקידן לקיים דיון מצמצם ומעמיק בנושאים השונים, לפני הבאתם לדיון ואישור במליאת הדירקטוריון.

הוועדה לניהול סיכונים – ועדה מייעצת לדירקטוריון, הדנה בנושאים הקשורים לניהול ולבקרת הסיכונים בבנק ולאסטרטגיית הסיכון, לרבות תאבון הסיכון הנוכחי והעתיד ותכנון וניהול ההון. כמו כן, הוועדה מפקחת על האופן בו ההנהלה הבכירה מיישמת את אסטרטגיית הסיכון.

באחריות הוועדה לאשר את מיפוי הסיכונים של הבנק ואת מסמכי המדיניות הייעודיים לכל אחד מהסיכונים בבנק. מסמכים אלה מגדירים את הממשל התאגידי, מהות הסיכון ותיאבון הסיכון המתאים לפעילות האסטרטגית, וכן את תהליכי ניהול ומדידת הסיכון והשיטות הננקטות בבנק להפחתתו, לרבות תהליכי ניטור ובקרה אפקטיביים.

הוועדה דנה בתדירות רבעונית במסמך הסיכונים של הבנק, המציג ראייה כוללת של פרופיל הסיכון הנוכחי והעתיד וכן, דיווח תמציתי וברור לכלל הסיכונים המהותיים והמתחמים והתפתחותם לאורך זמן, בדגש על אירועי הרבעון המדווח, בדוח הסיכונים הרבעוני והשנתי, במסמך ה-ICAAP השנתי (Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך ההערכה הפנימי של הלימות ההון) וכן, בתוצאות תרחיש הקיצון האחיד של בנק ישראל והשפעותיו על נתוני הבנק, רווחיותו ויציבות ההון שלו.

בפני הוועדה מובאות סקירות מורחבות בנושאים שונים בתדירות קבועה, כמו גם נושאים נקודתיים בהתאם להתפתחות הסיכונים השונים הקיימים בבנק. כמו כן, דנה הוועדה במוצרים חדשים הנדרשים לאישור הדירקטוריון, הוראות והנחיות רגולטוריות חדשות ומעודכנות בקשר לניהול הסיכונים בבנק, תחקירים מהותיים שבוצעו בקשר עם ניהול סיכונים וכל נושא אחר, הרלוונטי לניהול הסיכונים בבנק.

ועדה לענייני טכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית – הוועדה דנה ומייעצת לדירקטוריון בנושא אסטרטגיית הסיכון הטכנולוגי, תאבון הסיכון, מפת הסיכונים הטכנולוגית, מדיניות טכנולוגיית המידע וניהולה ובנושאי חדשנות טכנולוגית, לרבות מדיניות ואסטרטגיית אבטחת מידע והגנת הסייבר,

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

התשתיות הטכנולוגיות של קבוצת הבנק, ניהול ושימוש במאגרי נתונים, חדשנות טכנולוגית כתמיכה בחדשנות עסקית, והתאמתן לאסטרטגיה ולמדיניות הכללית של קבוצת הבנק, לרבות יעדים, תכניות עבודה שנתיות ומשאבים, בנוגע לטכנולוגיית מידע וחדשנות טכנולוגית.

ועדת הביקורת - הוועדה פועלת על מנת לוודא שהבנק מקיים את מסגרת הבקרה הפנימית באופן המבטיח את ההתנהלות התקינה של פעילות הבנק, ועדת הביקורת אחראית לפקח על עבודת המבקר הפנימי של הבנק, וכן על עבודת רואה החשבון המבקר של הבנק. במסגרת זו דנה הוועדה בדוחות הכספיים של הבנק, כולל דוח הסיכונים וממליצה לדירקטוריון על אישורם. ועדת הביקורת דנה בתוכניות העבודה של הביקורת הפנימית ושל רואה החשבון המבקר, וכן בדוחות ביקורת של המבקר הפנימי ובדוחות של רואה החשבון המבקר ושל המפקח על הבנקים או רשות מוסמכת אחרת. אחד מתפקידי ועדת הביקורת הוא לעמוד על ליקויים בניהול העסקי של הבנק, לרבות אלה הנובעים מליקויים ארגוניים, תוך התייעצות עם המבקר הפנימי הראשי או עם רואה החשבון המבקר, ולהציע לדירקטוריון דרכים לתיקונם.

ועדת אשראי - הוועדה מאשרת בקשות אשראי החורגות מהמגבלות שנקבעו במדיניות האשראי ומדווחת בדבר היקף ניצול הסמכויות לחריגה מקווים מנחים שנקבעו במדיניות האשראי. בנוסף, היא דנה בדוחות בקרת אשראי, דיווחי אשראי שוטפים ובנושאים כלליים בתחום האשראי.

ועדת תגמול - הוועדה דנה וממליצה לדירקטוריון על מדיניות התגמול לנושאי משרה ולכלל העובדים, כמו כן, הוועדה מאשרת תנאי כוונה והעסקה של נושאי משרה (לפני אישור הדירקטוריון).

המנהל הכללי - אחראי על הניהול השוטף של פעילות הבנק במסגרת המדיניות שקבע הדירקטוריון ובכפוף להנחיותיו ובפרט על יישום האסטרטגיה והתוכניות העסקיות של הבנק. במסגרת זו, אחראי המנהל הכללי על ניהול כלל הסיכונים של הבנק, הובלת ההנהלה ומנהלי הסיכונים לניהול אינטגרטיבי ומקיף של הסיכונים, ויישום מערך בקרה פנימית אפקטיבי.

המנהל הכללי מקבל סקירות ודיווחים שוטפים וסדרים על פרופיל הסיכונים של הבנק, לכל הפחות, במתכונת ובמועדים שנקבעו בהתאם להחלטות דירקטוריון הבנק ועל פי הוראות ניהול בנקאי תקין. המנהל הכללי אחראי על דיווחים לדירקטוריון, על פי המתכונת שנקבעה בנהלי הבנק, ובכלל זה דיווחים בדבר ניהול הסיכונים של הבנק ובפרט בדבר אירועים חריגים ו/או חריגות מתיאבון הסיכון.

הנהלת הבנק - אחראית להבטיח שפעילות הבנק עומדת בהלימה עם האסטרטגיה העסקית ויעדיה, כפי שהותוותה ואושרה על ידי הדירקטוריון ולא חורגת מתיאבון הסיכון שהגדיר הדירקטוריון. באחריותה לנהל את הסיכונים המהותיים העומדים בפני הבנק באופן שוטף. כל מנהל סיכונים בתחומי אחראי ליישום העקרונות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק לטיפול בסיכונים אותם הוא מנהל. ההנהלה אחראית על גיבוש מדיניות ניהול הסיכונים, קביעת מגבלות וקווים מנחים, הטמעה ויישום של תהליכי ניהול ובקרת הסיכונים, דיווחים על פרופיל הסיכון במהלך עסקים רגילי ובתרחישי קיצון ואישור מוצרים חדשים ופעילויות חדשות טרם הפעלתם.

המבנה הארגוני של הבנק תומך בהשגת היעדים העסקיים ומאפשר קיומם של תהליכי ניהול ובקרת סיכונים הולמים.

בבנק פועלות ועדות לניהול סיכונים בכל הרמות הניהוליות. ועדות אלה פועלות כפורומים ניהוליים ומקצועיים, שמטרתם לייצר דיון בסוגיות ניהול ובקרת הסיכונים, ולקדם מהלכים הנדרשים לשדרוג מתמשך של מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק.

ועדות ההנהלה העיקריות הינן: פורום הנהלה, ועדת אשראי עליונה, ועדת ניהול נכסים והתחייבויות (ננ"ה), ועדת שלוחות חוץ לארץ, ועדת הנהלה לניהול סיכונים תפעוליים, ועדת הנהלה לניהול סיכונים הדנה, בין השאר, במסך הסיכונים הרבעוני, ועדות היגוי בנושאים מהותיים טכנולוגיים ואחרים בעלי השפעה משמעותית על הבנק. מנהל הסיכונים הראשי, ה-CRO ונציגים נוספים מהחטיבה לניהול סיכונים, חברים בוועדות אלה, הפועלות במצבי שגרה וחירום, על פי נהלים מפורטים.

מנהל הסיכונים הראשי, ה-CRO (Chief Risk Officer) - מנהל החטיבה לניהול סיכונים, האחראי על פונקציית ניהול הסיכונים ועל מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק. החטיבה לניהול סיכונים מהווה נדבך מרכזי בפעילות קו ההגנה השני של הבנק ופועלת באופן בלתי תלוי בפעילות היחידות העסקיות הנוטלות סיכון. החטיבה מעורבת בזמן אמת בכלל התהליכים ובכל קווי הפעילות בבנק, במטרה להשיא לבנק ערך עסקי, תוך שמירה על ניהול סיכונים מוקפד ואיכותי. פעילות החטיבה ותחומי אחריותה הינם בהתאם לעקרונות בהוראת ניהול בנקאי תקין 310 - "ניהול סיכונים". ל-CRO גישה ישירה למנכ"ל ולדירקטוריון הבנק והוא מקיים מולם תהליכי דיווח ישירים ומוסדרים. ה-CRO, אחראי לשמירת רמה נאותה של ניהול ובקרת סיכונים בבנק, תוך שמירה על מערך דיווחים חוצה בנק, מעורבות אקטיבית בתהליך תכנון ההון ואחריות לוודא כי מתקיימים כל המהלכים והתהליכים המבטיחים כי פרופיל הסיכון של הבנק תואם את תיאבון הסיכון כפי שהוגדר על ידי הדירקטוריון.

באחריות ה-CRO לוודא כי מתקיימים בבנק תהליכים אפקטיביים לזיהוי, ניהול, מדידה, ניטור ובקרה, הפחתה ודיווח שוטף של כלל הסיכונים הגלומים בפעילות העסקית של הבנק וכי פרופיל הסיכונים של הבנק הולם את תיאבון הסיכון.

מנהל הסיכונים אחראי על הסדרת מסגרת תיאבון הסיכון של הבנק ועל הובלה וגיבוש של כלל מסמכי המדיניות לניהול ובקרת סיכונים, אתגור התהליכים והסיכונים המהותיים בבנק, וביניהם תכנון ההון, עקרונות מדיניות התגמול, תכניות העבודה, והתוכנית האסטרטגית, פרויקטים אסטרטגיים וטכנולוגיים, כמו גם תהליכים משמעותיים ורוחביים נוספים בבנק. כמו כן, באחריות לוודא כי מתקיימים תהליכי הפקת לקחים וניתוח כתוצאה מאירועי כשל מהותיים ועל יישום תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי שנתי להערכת הלימות ההון).

מנהל הסיכונים הראשי, הינו האחראי הישיר על מספר סיכונים, הקשורים עם סיכוני הבקרה הפנימית של הבנק. כמו כן, הוא אחראי על בקרת סיכוני האשראי ועל אנליזת האשראי כגורם בלתי תלוי הנוטל חלק באישורי האשראי.

קצין צוות ראשי - עומד בראש אגף הצוות (בכפיפות למנהל החטיבה לניהול סיכונים) ותפקידו לסייע לדירקטוריון ולהנהלת הבנק לנהל באופן אפקטיבי את סיכון הצוות.

קצין הצוות פועל על פי כתב מינוי שאושר בדירקטוריון, להטמעת תרבות הצוות בבנק, בחברות הבת ובשולחות הבנק בחוץ לארץ, באמצעות יישום מדיניות קבוצתית, הטמעת תרבות הצוות בכל חלקי הארגון ופיקוח על יישום תהליכי צוות נאותים בחברות הבת ובשולחות.

קצין הצוות מרכז את הטיפול בנושא הצוות של הבנק לחובות המוטלות עליו על פי דיני ניירות ערך, דיני התחרות הכלכלית והגנת הפרטיות בכלל, ובהתאם לתוכנית האכיפה בפרט.

קצין הצוות חבר בפורומים שונים בבנק לשם הבטחת ראייה מערכתית של היבטי צוות שונים ובמטרה להבטיח צוות לכלל הוראות הדין. בין שאר תפקידיו, מנהל קצין הצוות מערך בקרה שנועד לבדוק את עמידת הבנק בהוראות הדין והרגולציה, ואת אפקטיביות הבקורות המבוצעות על ידי היחידות העסקיות ויחידות המטה השונות.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

חטיבת הביקורת הפנימית - משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, כפופה ישירות לדירקטוריון הבנק ופועלת במטרה לבחון את אפקטיביות מסגרת הבקרה הפנימית בבנק. פעילות זו מתבצעת בדרך כלל בדיעבד, כשהיא משתמשת במגוון כלים בהתאם לתוכנית עבודה רב שנתית ממוקדת סיכונים המבוססת בין היתר על תוצאות תהליך ה-ICAAP, דוחות הביקורת הפנימית, דוחות ביקורת של גורמים חיצוניים, וכן תחקירים וביקורת של גורמים שונים בבנק ובהם סקרי סיכונים. תוצאות עבודת הביקורת והמלצותיה מופצות ליושב ראש הדירקטוריון, יושב ראש ועדת הביקורת, המנהל הכללי, ה-CRO, החשבונאי הראשי, קצין הציות והפונקציות הרלוונטיות בבנק, תוך מעקב אחר יישום ההמלצות.

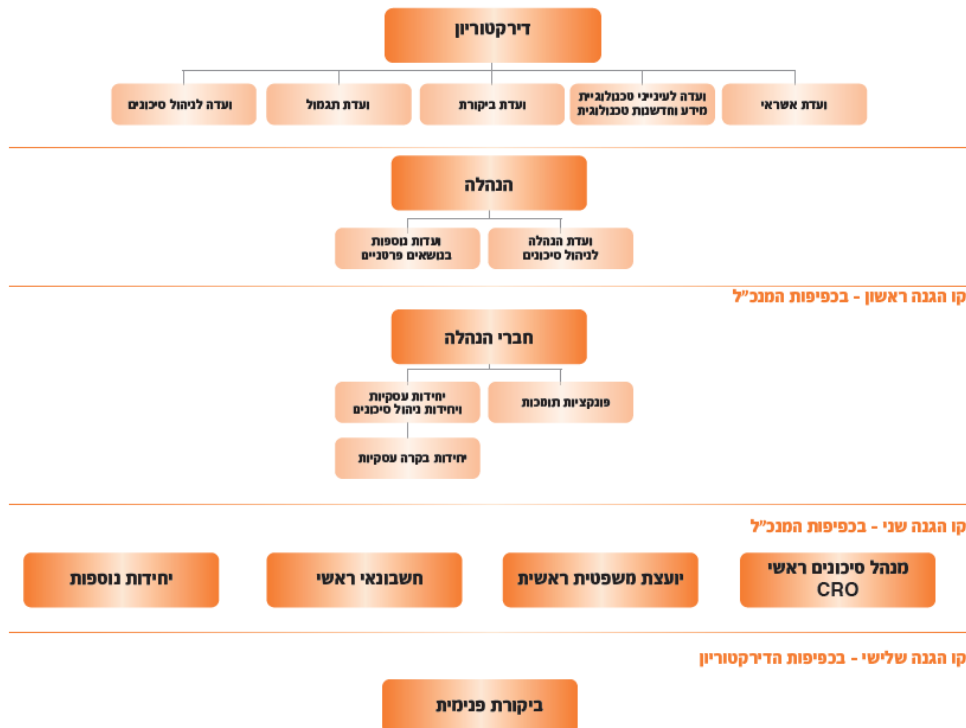
לפרטים נוספים בדבר פעילות חטיבת הביקורת הפנימית, ראה פרק ממשל תאגידי בדוחות הכספיים.

פורומים נוספים לניהול ובקרת הסיכונים הפועלים בבנק

במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ובהתאם למדיניות המסגרת הכללית לניהול ובקרת הסיכונים של הבנק, פועלים בבנק פורומים נוספים לניהול ובקרת הסיכונים וההון וביניהם:

- פורום בקרה פנימית - מקיים אינטגרציה בין שומרי הסף בבנק האחראים ליישום מסגרת הבקרה הפנימית של הבנק.
- פורום תכנון וניהול ההון - עוקב אחר התפתחות ההון של הבנק, לנוכח יעדי הבנק.
- פורומים לניטור סיכונים (פנ"ס) - שורה של פורומים ייעודיים לסיכונים השונים, המובלים על ידי מנהל הסיכונים הראשי, בשיתוף עם מנהלי היחידות העסקיות, העוסקים באישור מתודולוגיות לניהול סיכונים, תרחישי קיצון ותוצאותיהם, סקירות של רגולציות ופרקטיקות מקובלות, תיקוף מודלים והמלצות ליישום, אישור מסמכי מדיניות ונהלים והיבטים של סיכונים תפעוליים לרבות מפת הסיכונים, סקרי הערכת סיכונים, אירועים מהותיים ותהליכי הפקת לקחים, וכן מגוון נושאים העולים מתוך ניהול הסיכונים והבקרה הפנימית של כל יחידה עסקית.
- פורומים ייעודיים בתחום הציות, כולל ניהול סיכונים חוצי גבולות וטיפול בהגנת הפרטיות.
- ועדת היגוי סיכונים תפעוליים - ועדה המייעצת ל-CRO בתחומי הסיכונים התפעוליים.
- ועדת היגוי אבטחת מידע וסייבר - ועדה המייעצת ל-CRO בתחום אבטחת מידע וסיכונים סייבר.
- פורום מודלים - לניהול מתכלל של כלל היבטי ניהול סיכונים מודל.
- פורום הונאות - לניהול מתכלל של סיכון הונאות בבנק, זיהוי מוקדי סיכון משמעותיים מתפתחים וגיבוש תהליכי בחינה ניטור וטיפול.
- פורום מעילות - לניהול מתכלל של סיכון המעילות בבנק, כולל תהליכי זיהוי וטיפול הולמים. פורום תרחישי קיצון באשראי - דיון במתודולוגיות ותוצאות תרחישי קיצון באשראי.
- פורומים לניטור ומעקב אחר עמידה ברגולציה - מספר פורומים ייעודיים לדיון ברגולציות בתהליך, רגולציות עם השלכות עסקיות וחשבונאיות.
- פורומים לדיווח וניטור של פעילות חברות בנות.

מבנה ארגוני לניהול הסיכונים בבנק:

תרבות ניהול הסיכונים בבנק

הטמעת תרבות ארגונית לניהול הסיכונים בבנק המבוססת על המסגרת הכוללת לניהול הסיכונים ועל ממשל תאגידי התומך בניהול סיכונים יעיל, מסייעת למודעות לסיכונים, זיהוי וטיפול בסיכונים מתפתחים, נטילת סיכונים באופן מושכל ומבטיחה שהסיכונים יזוהו ויטופלו בזמן. הבנק פועל באופן מתמשך לפיתוח וחזוק תהליכי ניהול סיכונים וליצירת תרבות ניהול סיכונים ההולמת את פעילות הבנק ותומכת בהשגת יעדי העסקיים. ניהול הסיכונים הוא חלק אינטגרלי מהפעילות השוטפת בבנק, והחטיבה לניהול סיכונים מעורבת בתהליכים המהותיים בבנק, בכל תחומי הפעילות.

תרבות ניהול הסיכונים בבנק, משתקפת בין היתר בתהליכים הבאים:

אתגור תהליכים עסקיים ואסטרטגיים - החטיבה לניהול סיכונים מאתגרת את התוכנית האסטרטגית, תוכניות העבודה השנתיות ותכנון ההון של הבנק, וכן פרויקטים ותהליכים מהותיים עסקיים וטכנולוגיים. כמו כן, החטיבה עוקבת אחר הסיכונים העיקריים הגלומים בפעילות החטיבות השונות, ניטורם, והפעולות להפחתת הסיכון והשפעתם על מימוש התוכניות העסקיות.

תהליך אישור מוצר חדש או פעילות חדשה בבנק (לרבות שינויים משמעותיים במוצרים או בפעילות קיימת, תהליכים תפעוליים חדשים או עדכונים מהותיים בתהליכים קיימים) - התהליך נועד להבטיח כי כלל המוצרים החדשים מנותבים לאישור במסלולי האישור בהתאמה לרמת הסיכון, עד לרמת הדייקטוריון וכי מגוון הסיכונים הכרוכים בהפעלת המוצר החדש יזוהו ויונהלו וכי סיכונים אלה עומדים בהלימה לפעילות העסקית ולתיאבון הסיכון של הבנק.

סקרי סיכונים - קיום תהליכים תקופתיים לביצוע סקרי סיכונים בתחומים שונים: תפעוליים, טכנולוגיים, סייבר וציות. סקרים אלה מהווים כלי תומך לניהול דינמי ואקטיבי של מפת הסיכונים.

תחקירים ובדיקות אד הוק - קיום תהליך פנימי מתמשך של קווי ההגנה השונים לביצוע תחקירים ובדיקות אד הוק, בעקבות התממשותם של אירועי כשל פנימיים ו/או חיצוניים, לרבות אירועים שהתרחשו במערכת הבנקאית המקומית והעולמית.

מערך הדיווחים - דיווח ותקשור המידע אודות הסיכונים מהווה נדבך מרכזי ביכולת הבנק לנהל את הסיכונים שלו. לבנק הגדרה של מערך דיווחים במדיניות מסגרת כללית לניהול ובקרת הסיכונים, הקובע את הדיווחים הנדרשים בשגרה, באירוע חריג ובמצב קיצון (חירום), בין כל קווי ההגנה בבנק, לפי הצורך שנוצר.

מסמך הסיכונים הרבעוני - מנגנון דיווחי, המשמש כלי עזר משמעותי להנהלה ולדייקטוריון, לקיום מעקב אפקטיבי אחר פעילות הבנק ומידת ההלימה של פרופיל הסיכון לתיאבון הסיכון ומסגרת ניהול הסיכונים שהוגדרה. המסמך מציג את ההתפתחויות בפרופיל הסיכון הנוכחי והעתידי אל מול תיאבון הסיכון, התייחסות לסיכונים מהותיים והמתפתחים בעולם הבנקאות, שעוני סיכון המציגים את ערכי הסיכון ביחס למגבלות שנקבעו, דיווח על חריגות והפעולות הננקטות על ידי הנהלה לחזרה למתווה, תוצאות תרחישי קיצון וניתוח צופה פני עתיד לבחינת עמידות הבנק, הפקות לקחים מהותיים בתחומי הסיכונים השונים, מעקב אחר פעולות הבנק לחיזוק אפקטיביות ניהול ובקרת הסיכונים ונושאים מהותיים שעלו במסגרת ה-ICAAP ומידע איכותי וכמותי נוסף בהתייחס להתפתחויות צפויות בבנק ו/או במערכת הבנקאית, לרבות רגולציות חדשות.

התנהלות בחירום - לבנק מסמכי מדיניות ונהלים מוסדרים להמשכות עסקית באירועי חירום, כולל אירועי חירום מערכתיים כדוגמת: מלחמה, רעידת אדמה, מגיפה, אירוע סייבר ועוד ואירועים ספציפיים לבנק כדוגמת כשל טכנולוגי במערכות הבנק. כמו כן, לבנק נוהל לפעילות עסקית בהתרחשות אירוע קיצון פיננסי בשווקים ופורומים ייעודיים למקרה חירום המופעלים בבנק על ידי מנהלי הסיכונים במקרה של התרחשות, או פוטנציאל להתרחשות אירועים כאלה בתחום סיכוני האשראי, השוק והנזילות.

הדרכות - קיום מערך הכשרה והדרכה מקיף הכולל אמצעים שונים לרבות: לומדות מרחוק, הכשרות והדרכות ייעודיות בנושאי ניהול סיכונים, רגולציה, ובקרה פנימית, כנסים ייעודיים ועוד. כמו כן, מתקיים קשר שוטף בין מנהלי הסיכון במטה ליחידות השטח ובפרט מול נציגים בכל אחת מיחידות הבנק שמונו כאחראיים בתחומי הסיכון השונים להנחלת עקרונות הפעילות ותקשור המידע ביחידות השונות.

מערכות מידע - ניהול וניטור הסיכונים, באמצעות שימוש במערכות ממוכנות ומבוקרות, עם תלות מינימלית בתהליכים ידניים ובתדירות עדכון קרובה ככל הניתן לזמן אמת. לבנק מערכות מדידה המשמשות לצורך אמידת מכלול הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, וכן מערכות מידע התומכות במעקב, דיווח וניטור הסיכונים.

בקרות - מערך בקרות אפקטיביות, הכולל תהליכי בקרה יעילים ועצמאיים.

הקוד האתי - לבנק קוד אתי שאושר על ידי הנהלת הבנק והדייקטוריון. הערכים המובילים בקוד הם: אמינות, נאמנות ללקוחות, כבוד האדם, שקיפות, מחויבות לבנק, הוגנות, מצוינות, מקצועיות ושרירותיות ואחריות חברתית וקהילתית. בבנק פועלת ועדת אתיקה הכוללת את נציגי יחידות המטה והסניפים, ופועלת להטמעת הקוד האתי באופן שוטף, על ידי פרסום דילמות לעובדי הבנק, דיון בדילמות העולות מהשטח, ובחינת תהליך הטמעת הקוד האתי.

מסמכי מדיניות ניהול ובקרת סיכונים - במהלך שנת 2024, נדונו ואושרו בהנהלה ובדייקטוריון הבנק כלל מסמכי מדיניות ניהול ובקרת סיכונים של הבנק. מסמכי מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים מגדירים בין היתר, את הממשל התאגידי לניהול הסיכונים, התפקידים והאחריות של הנהלה, הדייקטוריון, מנהל הסיכונים הראשי, החטיבה לניהול סיכונים והיחידות העסקיות, וכן את תאבון הסיכון, מערך הדיווחים והבקרות עבור הסיכונים השונים.

מדיניות ותהליכי ניהול הסיכונים בבנק המפורטים בפרק זה, רלוונטיים לכל סוגי הסיכונים ולכל היחידות בבנק. בהמשך של דוח זה יוצגו התייחסויות נוספות, לפי העניין, לסוגי הסיכון השונים.

הטמעה, הגבלה ואכיפה של תרבות הסיכון

לבנק מספר דרכי פעולה ואמצעים לחיזוק, הטמעת ואכיפת תרבות הסיכון בקווי ההגנה השונים, הכוללים, בין השאר:

- קיום קשר שוטף בין הפונקציות העסקיות בקו ההגנה הראשון לפונקציית ניהול הסיכונים בקו ההגנה השני.
- נוהלי דיווחים מוסדרים למקרה של התממשות אירועים חריגים, לרבות התקרבות למגבלות וחריגה מתיאבון סיכון. נהלים אלה משלימים את מסמכי המדיניות וכוללים מעבר למערך הדיווחים, את תהליך ניהול הטיפול באירוע.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

- מיפוי מוסדר ושוטף של כלל הוראות בנק ישראל בנושאים השונים, חוקים, רגולציה והוראות של רגולטורים אחרים, הגורם האחראי, וקווי ההגנה השונים האמונים על הטיפול התקין במכלול הסיכונים, לרבות תשתית בקרה אחר עמידה בהוראות אלו.
- קיום קשר שוטף בין פונקציות ניהול הסיכונים בקו ההגנה השני לפונקציית הביקורת הפנימית המהווה את קו ההגנה השלישי, הן במסגרת פורום בקרה פנימית והן במסגרת דיונים פרטניים, לזיהוי ודיון במוקדי סיכון רחביים וכן, באירועים מהותיים פרטניים. הביקורת הפנימית מקיימת, כחלק מתוכנית העבודה המוסדרת של הביקורת, מהלכי ביקורת ייעודיים על פעילות החטיבה לניהול סיכונים, לרבות על תהליך ה-ICAAP כחלק מהסקירה הבלתי תלויה. מהלכים אלה בוחנים בין השאר את אפקטיביות הבקרה, הטמעת התרבות הארגונית בקווי העסקים, תהליכי הטיפול באירועים ועוד.
- דוח קצין ציות - נדון בהנהלה, ובוועדת הביקורת של הדירקטוריון בתדירות רבעונית, בוועדה לניהול סיכונים בתדירות חצי שנתית, ובתדירות שנתית במליאת הדירקטוריון, הדוח מפרט את עיקרי הפעילות בתחומי הציות השונים, לרבות אכיפה בידי ניירות ערך וחק התחרות הכלכלית. הדוח הינו בראיה קבוצתית ומאגד את פעילות הבנק, חברות בנות והשלוחות בחוץ לארץ.
- קיום דיון שנתי של מנהל הסיכונים הראשי לבדו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
- קיום דיון שנתי של קצין הציות לבדו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
- קיום דיון שנתי של החשבונאי הראשי לבדו בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
- קיום דיון שנתי של היועצת המשפטית לבדה בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.
- קיום דיון שנתי של המבקר לבדה בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

גידור והפחתת סיכונים

תרבות ארגונית לניהול הסיכונים והממשל התאגידי הינה אמצעי משמעותי הקיים בבנק להפחתת סיכונים. ממשל תאגידי נאות תומך בקיום תרבות ניהול הסיכונים, ומוודא קיומם של תהליכים יעילים ומקיפים לניהול ובקרת הסיכונים בבנק המבטיחים את יציבותו לאורך זמן. תרבות איכותית של ניהול סיכונים ותהליכי תקשורת מוסדרים בין שלושת קווי ההגנה, הינם מאפיינים חשובים של ממשל ניהול סיכונים נאות. כלל הסיכונים אליהם הבנק חשוף מנוהלים ומנוטרים באופן שוטף ובצורה אפקטיבית על ידי היחידות הרלוונטיות.

המודל העסקי של הבנק מבוסס על אסטרטגיה עסקית, סדורה, הכוללת הגדרת עקרונות תיאבון הסיכון הכולל של הבנק. הבנק פועל תחת מתווה של תכנית אסטרטגית חמש שנתית, לשנים 2021-2025. הנהלת הבנק מבצעת מעקב שוטף אחר העמידה ביעדי תכניות העבודה. תוצאות הבנק מצביעות על כך שהבנק נמצא מעבר ליעדים העסקיים שהוצבו בתכנית האסטרטגית.

החטיבה לניהול סיכונים מקיימת תהליכים שוטפים לאתגור תכניות העבודה והעמידה ביעדי התוכנית האסטרטגית. ההתפתחות המואצת בפיתוחים הטכנולוגיים ובהתנהגות הלקוחות בשנים האחרונות משנה את פני העולם הפיננסי בהיבט של התגברות התחרות. השינויים הינם בעלי השפעה על שרידות ואופי הבנקים בעתיד. ועלולים להשפיע על המודל העסקי של הבנק לטווח ארוך.

לעניין זה, הבנק פועל באופן שיטתי לניטור הפעילות במערכת הבנקאית, מיפוי פערים טכנולוגיים, ובחינה שוטפת של החלופות להמלצה על הפעילות בבנק, שתהא בהלימה לעקרונות האסטרטגיים של הבנק. זאת תוך תפיסה אסטרטגית של חוויית הלקוח, העצמת מערכת יחסים מבוססת האמון עם הלקוחות, תוך מתן חוויית השירות הטובה ביותר, ומתן אפשרות בחירה ממניפת שירותים ומצרים רלוונטיים.

בידי הבנק קיימת תשתית עסקית, משפטית ותפעולית לנהל את החשיפות ולבצע פעולות יזומות לצמצום הסיכון ו/או גידורו על מנת להגביל את החשיפה. לבנק יכולת לנהל באופן גמיש את הנכסים הפיזיים והן את הנכסים וההתייבויות הפיננסיות, ולבצע שינויים בנכסי הסיכון ובהן תוך כדי הפעילות השוטפת, וזאת, על מנת לעמוד ביעדים האסטרטגיים.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

ככלל, הבנק מנהל ומנטר את הסיכונים תוך שימוש במערכות ממוכנות ומבוקרות, עם תלות מינימלית בתהליכים ידניים ובתדירות עדכון קרובה ככל הניתן לזמן אמת. לבנק מערכות מדידה המשמשות לצורך אמידת מכלול הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, וכן מערכות מידע התמוכנות במעקב, דיוח וניטור לכל אחד מהסיכונים.

דיוח מידע על סיכונים לדירקטוריון ולהנהלה

- תרבות ניהול הסיכונים בבנק כוללת הסדרה של מערך הדיווחים בין הגורמים השונים, המהווים את מערך ניהול הסיכונים וכוללים את: דירקטוריון הבנק, המנהל הכללי והנהלה, וכן את שלושת קווי ההגנה של הבנק. מסמכי המדיניות הפרטניים לכל אחד מהסיכונים בבנק כוללים התייחסות למפרט הדיווחים בהתבסס על עקרונות מערך הדיווחים בבנק, כמפורט להלן: הגדרה מראש של מנגנון הדיווחים לרמות השונות. קיום תהליכי תקשורת אפקטיבית בין הנדבכים השונים, ושיתוף מידע אפקטיבי באמצעות מנגנוני דיוח שנקבעו בהתאם לאופי הסיכון ולצורכי הדירקטוריון והנהלה באופן המאפשר להם לקבל החלטות בצורה מושכלת.
- דיוח המידע באופן מקיף, בהיר ומדויק בתדירות ומבנה כפי שנקבע.
- דיווחים פרטניים ברמת הסיכון הבודד ודיווחים ברמה הכוללת.
- מתן גילוי בדבר ההנחות המשמעותיות העומדות בבסיס הדיווח וכן, מגבלות באומדני הסיכון במידה וקיימות.
- בחינה שוטפת של כמות ואיכות המידע שמקבל הדירקטוריון על מנת לוודא שהמידע על הסיכונים מועבר בצורה תמציתית וברורה.
- דיווחים שוטפים - תהליכי דיוח שוטפים בתדירות קבועה, כפי שהוגדרו במסמכי מדיניות ניהול ובקרת הסיכונים ובהנלי העבודה לסיכונים השונים. דיווחים אלה כוללים, בין היתר, דיווחים למסמך הסיכונים הרבעוני לדירקטוריון, דיווחים להנהלת הבנק, דיווחים לוועדה לניהול הסיכונים של הדירקטוריון ולמליאת הדירקטוריון, ודיווחים בפורומים השונים העוסקים בניהול ובקרת הסיכונים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק הוא כלי הדיווח המרכזי של הנהלת הבנק בדבר פרופיל הסיכון לנוכח תיאבון הסיכון. המסמך מציג מבט איכותי וכמותי על התפתחותם של כל מדדי הביצוע ומדדי הסיכון.

מסמך ה-ICAAP - המוצג אחת לשנה ומוגש גם לבנק ישראל וכולל התייחסות איכותית וכמותית לכלל היבטי הסיכון של הבנק ונאותות ההון המוחזק כנגד סיכונים אלה כפי שמתואר בהמשך הפרק.

- דיווחים חריגים - אירועים מהותיים חריגים החורגים מפעילות בשגרה שיש להם השלכה על פעילות הבנק או על מוניטין הבנק.

- דיווחים במצבי חירום:

- המשכיות עסקית - במצב בו נדרש הבנק להפעיל את תוכנית המשכיות העסקית, ה-BCP (Business Continuity Plan), נדרשת התנהלות מערכתית בהתאם לתוכנית הפעולה הקיימת בבנק, הכוללת שרשראות דיווח ייחודיות למצב, כמעגל במדיניות ה-BCP של הבנק.

- אירוע חירום פיננסי - מצב המחייב היערכות מיוחדת כתוצאה משינויים חריגים בפעילות הפיננסית ו/או מאירוע פיננסי או אירוע לא שגרתי אחר היכול להשפיע על מצב השווקים, המגבירים את פוטנציאל חשיפת הבנק להפסד בגין סיכונים שונים, לו יתממש.

השימוש בתרחישי קיצון במסגרת ניהול הסיכונים

תרחישי קיצון הינם כלים לניהול סיכונים המשמשים להערכת החשיפה של הבנק לסיכונים, הן בראייה נוכחית והן בראייה צופה פני עתיד. תרחישי הקיצון מאפשרים הבנה של השפעת אירועי קיצון מסוגים שונים על יציבות הבנק, ומהווים כלי תומך לקבלת החלטות עסקיות. תרחישי הקיצון הינם אמצעי משלים ואינטגרלי לגישות, למדדים ולמודלים לניהול הסיכונים.

מטרות ניתוח תרחישי הקיצון בבנק:

- בחינת האיתנות הפיננסית והנזק הפוטנציאלי העלול להיגרם מהתממשות אירוע קיצון.
- בחינת רגישות הבנק לאירועים חריגים.
- הערכת המהותיות של הסיכונים השונים.
- אתגור תיאבון הסיכון ותכנון ההון.
- זיהוי מוקדי סיכון מהותיים וחולשות בתיק.
- אמידת נאותות ההון.

לבנק מגוון רחב של מתודולוגיות לביצוע תרחישי קיצון, המחושבים על מנת לאמוד את פוטנציאל פגיעת הסיכונים השונים ביעדיו העסקיים והפיננסיים של הבנק: תרחישים מערכתיים כוללים על כלל קבוצת הבנק ותרחישים לסיכון ו/או גורם סיכון בודד. הבנק מתאים את מגוון התרחישים בהתאם להתפתחויות הפיננסיות, הפוליטיות והגאו פוליטיות בסביבה העסקית המקומית והגלובלית. כמו כן, בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הבנק מיישם תרחישי קיצון מערכתי אחד. התרחישים מחושבים בתדירות יומית/חודשית/רבעונית/שנתית, לפי העניין. הנחות התרחיש, המתודולוגיה והתוצאות נידונות ומאושרות בפורומים ובוועדות המתאימות.

תרחיש מערכתי - מבחן קיצון אחיד

בהתאמה לפרקטיקה המקובלת בעולם, עורך הפיקוח על הבנקים תרחיש קיצון מאקרו כלכלי אחיד למערכת הבנקאית, במטרה לבחון מערכתית ופרטנית את העמידות הפיננסית בסביבה מאקרו כלכלית שונה ואת מוקדי הסיכון אליהם חשופה המערכת הבנקאית.

בחודש אפריל 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים תרחיש קיצון מאקרו כלכלי אחיד במסגרתו מתעצמת מלחמת "חרבות ברזל" והופכת בשנת 2024 למלחמה אזורית. התעצמות המלחמה מביאה לעלייה חדה באי הוודאות ולירידה בפעילות הכלכלית, התוצר המקומי מתכווץ, האבטלה עולה ובנק ישראל מעלה את הריבית. פרמיית הסיכון של המדינה עולה ומביאה לירידה חדה בדירוג האשראי של המדינה. תוצאות תרחיש הקיצון המערכתי חושבו על נתוני סוף שנת 2023 והוגשו על ידי הבנקים בחודש יולי 2024. על פי התוצאות, גם בתרחיש קיצון זה, הבנק שומר על חוסן ויציבות לאורך כל שנות התרחיש, תוך שמירה על יחסי הון ומינוף רגולטוריים נאותים.

בחודש פברואר 2025, פרסם הפיקוח על הבנקים, תרחיש קיצון אחיד כלל מערכתי למערכת הבנקאות לשנת 2024. תוצאות התרחיש יועברו לפיקוח על הבנקים במהלך המחצית הראשונה של שנת 2025.

תהליך ה-ICAAP (Internal Capital Adequacy Assessment Process)

ה-ICAAP, הינו תהליך הערכה עצמית של צרכי ההון (הערכת ההון בנדבך השני בהתאמה להנחיות בנק ישראל המבוססות על המלצות ועדת באזל) שנועד להבטיח, כי רמת ההון הכוללת של הבנק, תואמת את פרופיל הסיכון שלו, יעדי ההון שקבע ויעדיו העסקיים בהתאם לתכנית העבודה ותכנון ההון השוטף. זאת, הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון. כמו כן, במסגרת הנדבך השני, מתקיימים תהליכי הערכה איכותיים לרמת הסיכונים השונים ואיכות ניהולם, וכן, זיהוי מוקדי הסיכון המהותיים לבנק.

מסמך ה-ICAAP נדון בהרחבה ומאושר בהנהלת הבנק, בוועדות הדירקטוריון (ועדה לניהול סיכונים וועדת הביקורת) ובמליאת הדירקטוריון. מסמך ה-ICAAP לשנת 2024 הוגש לבנק ישראל בסוף שנת 2024.

מסמך ה-ICAAP כולל התייחסות איכותית וכמותית לכלל היבטי הסיכון של הבנק בראייה קבוצתית: ניתוח תמציתי - איכותי וכמותי של הסיכונים המהותיים לבנק, יעדי ההון, פרופיל הסיכון הכולל של הבנק לשנת 2024, ההתפתחויות שחלו במהלך השנה בהתאם לתהליך הערכת סיכונים עצמית, הערכת השפעת התפתחויות צפויים על הסיכונים השונים והצגת מפת סיכונים כוללת של הבנק.

תכנון ההון מבוצע לאופק תכנון של שלוש שנים קדימה, במסגרתו, מחושבת הקצאת ההון הנדרשת בגין כל אחד מהסיכונים, החל מדרישות הנדבך הראשון, בתוספת ההון הנדרש בגין הנדבך השני הכולל הקצאת הון בגין סיכונים שאינם מופיעים בנדבך הראשון, כגון: סיכונים ריכוזיים אשראי וסיכון ריבית בתיק הבנקאי וכן, הקצאות הון נוספות בגין סיכונים שנכללים בנדבך הראשון אך להערכת הבנק נדרשת תוספת הקצאת הון בגינם. הקצאת ההון מחושבת במצב של שגרה ובתרחישי קיצון. תרחישי הקיצון נועדו לוודא כי יש בידי הבנק כריות הון מספקות כדי לשרוד גם בתרחישי איום, תרחישים

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

עם השפעה בעוצמה גבוהה והסתברות מזערית להתרחשות, וכי הבנק עומד במגבלת יחס הון עצמי רובד 1 לתרחיש איום - יחס הון עצמי רובד 1 מינימלי של 6.5%.

התהליך השנתי של ההערכה העצמית של הבנק לבחינת הלימות הון, מצביע על כך כי בידי הבנק הון מספק, להתמודדות עם מגוון הסיכונים הגלומים בפעילות הבנק, הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחיש קיצון, לאורך כל שנות התכנון. כמו כן, לבנק הון כולל זמין הגבוה מההון הכולל הנדרש ב-ICAAP גם לאחר הפעלת תרחיש קיצון ותרחיש איום. וכן, כי יחס הון עצמי רובד 1 בתרחיש איום בכל אחת משנות התרחיש אינו יורד מתחת לשיעור של 6.5%. יצוין כי, תוצאות ה-ICAAP מראות כי לבנק כרית הון עודפת משמעותית בגין תיק המשכנתאות, אשר הקצאת הון הרגולטורית בגינו גבוהה משמעותית מהפרקטיקה המקובלת בעולם, גם ביחס להקצאה המחושבת לפי הוראת באזל IV במתכונתה הקיימת.

חומרת גורמי הסיכון

הבנק קבע מסגרת לניהול ובקרת הסיכונים בקבוצה, הכוללת את מיפוי הסיכונים המהותיים והגדרה של מנהלי סיכון (Risk Owner) לכלל הסיכונים. עבור כל סיכון נאמד פוטנציאל ההשפעה שלו על הפעילות העסקית, במהלך השנה הקרובה.

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון, חברי ההנהלה שמונו כמנהלי הסיכונים לכל אחד מהסיכונים והערכות ההנהלה לגבי מידת ההשפעה של כל אחד מגורמי הסיכון, על פי סולם הכולל חמש רמות סיכון: נמוכה, נמוכה-בינונית, בינונית, בינונית-גבוהה וגבוהה.

הערכת הסיכון עבור כל אחד מהסיכונים ובחינת המהותיות שלהם נבחנת כחלק מתהליך ה-ICAAP (תהליך הערכה עצמית של הלימות הון), במסגרת תהליך ההערכה השנתי, ה-RAS, שהינו תהליך מתודולוגי, אחיד המותאם לדרישות הרגולטוריות, בו קובעים את רמות הסיכון, איכות ניהול הסיכונים ופרופיל הסיכון המסכם לכלל הסיכונים המהותיים בבנק. וזאת, בהתבסס על מדדי סיכון, פרמטרים איכותיים והערכות סובייקטיביות. כמו כן, מידי רבעון, בהתאמה לתוצאות ה-ICAAP השנתי של הבנק, מתבצעת הערכות סיכון עדכנית עבור כל אחד מהסיכונים בהתאם לפרופיל הסיכון בפועל, הכוללת בחינת מדדים כמותיים ואיכותיים, התפתחויות בסביבה העסקית ובסביבה המאקרו כלכלית, וקיומם של תהליכי ניהול וניטור נאותים ותכניות חירום לתגובה מהירה ודינמית למזעור הנזק מהתממשות אירועים. הערכות הסיכון העדכניות נידונות בהרחבה בהנהלה ובדירקטוריון הבנק.

הגם שחל שיפור הן בפרמטרים הכלכליים וכן בהיבט הביטחוני נוכח הפסקת האש בצפון והרגיעה בדרום ועל אף שלא נצפו שינויים מהותיים במדדי הסיכון השונים, הערכות הסיכון נותרו ללא שינוי והן משקפות את אי הוודאות בנוגע ליציבות הביטחונית לנוכח הפסקות האש והשפעתן על פעילות המשק.

להלן מיפוי גורמי הסיכון, פוטנציאל השפעתם על קבוצת הבנק וחברי ההנהלה שמונו כמנהלי הסיכונים (Risk Owner) לכל אחד מהם:

גורם הסיכון	מידת ההשפעה של גורם הסיכון	Risk Owner
השפעה כוללת של סיכונים אשראי ⁽¹⁾	בינונית	מנהל החטיבה העסקית
סיכון בגין איכות לווים וביטחונות	בינונית-גבוהה	
סיכון בגין ריכוזיות ענפית ⁽¹⁾	נמוכה-בינונית	
סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	נמוכה	
סיכון בגין תיק המשכנתאות	נמוכה-בינונית	
השפעה כוללת של סיכונים שוק ⁽²⁾	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
סיכון ריבית	בינונית	
סיכון אינפלציה	נמוכה-בינונית	
סיכון שערי חליפין	נמוכה	
סיכון נזילות	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה הפיננסית
השפעה כוללת של הסיכון התפעולי	בינונית	מנהל החטיבה לניהול סיכונים
סיכון אבטחת מידע וסייבר	בינונית	מנהל החטיבה לניהול סיכונים
סיכון טכנולוגיית המידע	בינונית	מנהלת חטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ
סיכון משפטי	נמוכה-בינונית	יועצת משפטית ראשית
סיכונים ציות ורגולציה ⁽³⁾	נמוכה-בינונית	מנהל החטיבה לניהול סיכונים
סיכון מוניטין ⁽⁴⁾	נמוכה	מנהלת החטיבה לשיווק, פרסום ופיתוח עסקים
סיכון עסקי אסטרטגי ⁽⁵⁾	נמוכה-בינונית	מנהל כללי
סיכון עסקי רגולטורי	בינונית-גבוהה	מנהל כללי

(1) כולל ריכוזיות בענף בינוי ונדל"ן.

(2) כולל סיכון אופציות ומניות.

(3) כולל סיכון הלבנת הון ומימון טרור וסיכון חוצה גבולות.

(4) הסיכון לפגיעה בתוצאות הבנק כתוצאה מפרסומים שליליים לגבי הבנק.

(5) הגדרת הסיכון העסקי אסטרטגי כוללת את הסיכון הגלום בתהליך תכנון וניהול הון.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן עיקרי ההתפתחויות ביחס לגורמי הסיכון, שחלו בתקופה המדווחת:

פרופיל הסיכונים והערכות הסיכון של הבנק לרבעון הרביעי לשנת 2024, נותרו ללא שינוי ביחס להערכות שפורסמו ברבעון השלישי של שנת 2024. זאת על אף שברבעון הרביעי חלה התאוששות בפעילות הכלכלית במשק שנבעה בין השאר מהפסקת האש בצפון.

כאמור, על אף השיפור במצב המשק, הערכות הסיכון נותרו ללא שינוי ומשקפות את אי הוודאות הכלכלית הנובעת מההתפתחויות בסביבת המאקרו ומהשפעות צעדי המיסוי של הממשלה על מצב משקי הבית והעסקים בישראל וכן, אי הוודאות הגיאופוליטית בנוגע ליציבות הפסקות האש בצפון ובדרום.

השפעות המלחמה על הערכות הסיכון והעלייה האפשרית בסיכון, הוצגו החל מהרבעון השלישי של שנת 2023. הערכת סיכון איכות לווים וביטחונות עלתה ברבעון השלישי של שנת 2023 והיא משקפת את החשש לעלייה בסיכון האשראי העסקי, וזאת, על אף שאין אינדיקציות לגידול בסיכון. רמות הסיכון של כלל הסיכונים נותרו ברבעון זה ללא שינוי, ובשלב זה הן הולמות, ותואמות את אי הוודאות הכלכלית והגיאופוליטית. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות והשפעותיהן על פעילות המשק ובהתאמה על פעילות הבנק והיבטי הסיכון השונים, ויעדכן את הערכות הסיכון בהתאם.

יצוין, כי הערכות הסיכון של כלל הסיכונים, טרום המלחמה, משקפות את אי הוודאות ששררה בנוגע למצב המשק, בהתייחס להשפעת המתיחות הגיאופוליטית בעולם, מצב הכלכלה העולמית והמקומית, השינויים בסביבה המאקרו כלכלית וסביבת הריבית הגבוהה והשלכותיה, כמו גם, את אי הוודאות לגבי תכניות הממשלה לקדם שינויים במערכת המשפט, והמחלוקת הציבורית סביבן.

התפתחויות בהערכות הסיכונים ברבעון רביעי של 2024:

1. סיכון עסקי אסטרטגי

רמת הסיכון העסקי אסטרטגי נותרה ללא שינוי, ברמה נמוכה-בינונית, ברמה האסטרטגית לא חל שינוי במודל העסקי של הבנק והוא פועל בהתאם למתווה האסטרטגי הקיים, ונמצא מעבר ליעדים העסקיים שהוצבו בתכנית האסטרטגית המקורית לשנים 2021-2025.

הסיכון העסקי אסטרטגי, מתכלל את כלל הפעילות העסקית של הבנק, ומשקף גם את סיכון הסביבה העסקית שבה הבנק פועל. רמת הסיכון הנוכחית משקפת את אי הוודאות הכלכלית, והגיאופוליטית בנוגע ליציבות המצב הביטחוני לאור הפסקת האש וההשלכות האפשריות על המשק ועל המערכת הבנקאית. הבנק שומר על שולי ביטחון נאותים ליחסי ההון והמינוף המזעריים.

2. סיכון עסקי רגולטורי

רמת הסיכון העסקי רגולטורי נותרה ללא שינוי ברמה בינונית-גבוהה ומשקפת את האפשרות להתגברות פעולות חקיקה ורגולציה בנקאית. הסיכון מתייחס להשפעת מהלכי חקיקה ורגולציה חדשים בנושאי ליבה של המערכת הפיננסית ולאיי הוודאות בנוגע להתפתחויות וחשיפת פעילות הבנק לשינויים רגולטוריים פוטנציאליים, העלולים להשפיע על פעילות הליבה של הבנק.

3. סיכונים אשראי

ברבעון הרביעי של 2024, חלה התאוששות בפעילות הכלכלית במשק שנבעה בעיקר מהסכם הפסקת האש בצפון. כמו כן, אין אינדיקציות המצביעות על עלייה ברמות הסיכון ביחס לרבעון הקודם. בשלב זה, על אף השיפור במצב המשק, והסכם הפסקת האש בדרום שנכנס לתוקף החל מינואר 2025, רמת הסיכון נותרה ללא שינוי, ומשקפת את אי הוודאות בנוגע ליציבות הביטחוני, ופוטנציאל ההשפעות הכלכליות הנובעות מצעדי המיסוי שנקטה הממשלה, ומהשפעות הריבית והאינפלציה על המגזר העסקי.

על רקע המלחמה והשלכותיה על לקוחותינו, פרסם הבנק שורה של הקלות ללווים על מנת להקל על נטל החוב, כולל הלוואות בתנאים נוחים, מענקים לעסקים קטנים שנפגעו, דחיית תשלומים, ועוד. במהלך חודש דצמבר 2024, פרסם בנק ישראל את הפעימה השישית של מתווה הסיוע המקיף ללקוחות בהתמודדות עם השלכות מלחמת חרבות ברזל והבנק פועל בהתאם לו. כמו כן, משתתף הבנק בקרן הלוואות לעסקים, אשר הושקה על ידי המדינה בתחילת חודש נובמבר 2023, וכן העמיד הלוואות סיוע לעסקים במסגרת מסלולים מיוחדים בשיתוף קרן "צפונה דרומה".

א. רמת השפעה כוללת של סיכונים אשראי

רמת ההשפעה הכוללת של סיכון האשראי נותרה ברמה בינונית. רמת הסיכון בגין איכות לווים וביטחונות, הינה גבוהה מעט ביחס לעבר ומשקפת את אי הוודאות הכלכלית והגיאופוליטית והשפעתה על פעילות הלווים ועלולה להשפיע על רמת סיכון האשראי.

ברבעון שלישי 2023, בעקבות המלחמה, חלה עלייה בהערכת סיכון איכות לווים וביטחונות, שנבעה מההרעה המשקית עקב מצב המלחמה, והשפעותיה האפשריות על מצב הלווים והפעילות העסקית בכלל. הבנק מנטר באופן הדוק את ההשפעות האפשריות, ובוחן את מדדי הסיכון ורמות הסיכון באופן מתמיד ומתאימם ככל הנדרש לפעילות העסקית השוטפת, בכפוף ובהלימה לתיאבון הסיכון, עוקב אחר החדרה לתשלום של כלל הלקוחות שביצעו דחיה, ונוקט במהלכים לשיפור יכולת החזר של הלווים והפחתת רמת הסיכון.

סכום התשלומים שנדחו ללקוחות המגזר העסקי נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על 84 מיליוני שקלים חדשים מתוך יתרת אשראי שעבר שינוי בתנאים בסך של כ- 259 מיליוני שקלים חדשים.

סכום התשלומים שנדחו ללקוחות הפרטי נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על 33 מיליוני שקלים חדשים מתוך יתרת אשראי שעבר שינוי בתנאים בסך של 87 מיליוני שקלים חדשים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

ב. סיכון אשראי בענף הבינוי והנדל"ן

הערכת ההשפעה הכוללת של סיכוני האשראי והריכוזיות הענפית, כוללת את הערכת הסיכון בגין חשיפת הבנק לענף הבינוי והנדל"ן. פעילות הבנק בענף זה מתמקדת בעיקר במתן אשראי לבנייה בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן, מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי, ולחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד. חלקו של ענף בינוי ונדל"ן בישראל מסך סיכון האשראי לציבור בבנק, עומד על כ-16.4%.

השפעת אי הוודאות הכלכלית, מעלה במידה מסוימת את הסיכון המערכתי במגזר הנדל"ן. מלחמת חרבות ברזל, הביאה לעלייה ברמת הסיכון בענף שנבעה מהאטה בקצב התקדמות הבנייה עקב מחסור בפועלים והאטה בפעילות חלק מאתרי הבניה, שעלולים לגרום לעיכובים במסירת דירות ולירידה בקצב התחלות הבניה למגורים. בנוסף, חלה עליה במחירי חומרי הגלם ובמשכורות הפועלים.

במהלך שנת 2024 חלה התאוששות בצד הביקוש ובהיקף העסקאות ואף נרכשו יחידות דיור באזורים שסמוכים לאזורי העימות. הבנק עוקב אחר התפתחות מאפייני הסיכון של הענף והשפעות השינויים על פעילות הבנק, כולל ניטור התיק והתמקדות במוקדי סיכון. לפרטים נוספים בדבר סיכון אשראי בענף המשק בינוי ונדל"ן ראה פרק סיכון אשראי בדוח הדיסקטוריון וההנהלה.

ג. סיכון אשראי בתיק לדיר

רמת הסיכון בתיק המשכנתאות נותרה ללא שינוי ברמה נמוכה-בינונית. על אף ההתפתחויות החיוביות, על רקע אי הוודאות בנוגע לציבות הביטחונות לנוכח הפסקת האש והשפעתה על פעילות המשק, ואי הוודאות לגבי פוטנציאל ההשפעות המצטברות של הריבית והאינפלציה על כושר החזר של הלוואים.

יצוין, כי בתקופת הקורונה שהתאפיינה בהיקפי דחיית משכנתאות נרחבים, הוכח בפועל, כי עם החזרה לפעילות משקית מלאה, פוטנציאל הסיכון בתיק המשכנתאות לא התממש.

מדדי הסיכון לאורך כל שנת 2024, לא הצביעו על שינוי מהותי ברמת הסיכון, ולכן הערכת הסיכון נותרה ללא שינוי. הבנק ממשיך לעקוב אחר ההתפתחויות והשפעתן על הצמיחה ופעילות המשק. מרבית הלקוחות שדחו תשלומים חזרו לשלם והבנק פועל באופן סדור מול הלקוחות המצויים עדיין בדחיית תשלומים.

סכום התשלומים שנדחו ללקוחות מגזר האשראי לדיר נכון ליום 31 בדצמבר 2024, עומד על 115 מיליוני שקלים חדשים מתוך יתרת אשראי שעבר שינוי בתנאים בסך של כ- 5.2 מיליארד שקלים חדשים.

4. סיכוני שוק וריבית

רמת הסיכון הכוללת של סיכוני שוק וריבית נותרה נמוכה-בינונית. רמת סיכון הריבית נותרה בינונית, ומשקפת את סביבת הריבית הגבוהה, ופוטנציאל ההשפעות על התנהגות לווים ומפקידים, בדגש על מגמת מעבר יתרות מעובר ושב לפיקדונות ושינוי תמהיל ביצועי המשכנתאות לאפיקים בעלי רגישות נמוכה יותר לשינויים בריבית. ערכי הסיכון מצויים מתחת למגבלות תיאבון הסיכון של הבנק.

5. סיכון נזילות

רמת סיכון הנזילות נותרה נמוכה-בינונית. לאור הסכם הפסקת האש בחזית הדרומית שנכנס לתוקף בינואר 2025 והרגיעה במצב השוקים, הוחלט על הורדת רמת הכוונות בבנק בתחום הנזילות, ברמה אחת, לאחר שעלתה רמה החל מפרוץ המלחמה ובשל המצב הביטחוני והשלכותיו. הבנק מנטר באופן הדוק את השינויים האפשריים במצב. בפועל, לא נצפו אירועים או אינדיקטורים שיש בהם בכדי להצביע על התממשות של אירוע נזילות. הבנק שמר במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2024 על רמת נזילות גבוהה, באמצעות השקעת עודפי הנזילות בנכסים נזילים באיכות גבוהה מאד - נכסי רמה 1. נכון ליום 31 בדצמבר 2024, יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) הסתכם ב-135%. יחס המימון היציב (על בסיס מאוחד) ליום 31 בדצמבר 2024 עמד על 113% ולא נרשמו חריגות ממגבלות תיאבון הסיכון של הבנק. הבנק שומר על עודפי מט"ח גבוהים ומנהל באופן הדוק את נזילות הבנק בהתאם לקווים מנחים שהוגדרו, לרבות בחינה שוטפת של עמידות הבנק בתרחישי חירום מערכתיים.

6. סיכון טכנולוגיית המידע

רמת הסיכון הטכנולוגי נותרה בינונית. סיכון זה, הינו אחד מהסיכונים המהותיים בבנק, ופוטנציאל הנזק מהתממשות שלו, עלול להיות משמעותי. הפעילות הטכנולוגית ממוקדת בצרכים המשתנים בהתאמה לאסטרטגיית העסקית של הבנק, ונקיטת מירב הצעדים לצמצום ככל הניתן את הסיכירות להתממשותם של הסיכונים הטכנולוגיים ואת הנזק הפוטנציאלי מהתממשותם.

7. סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר

רמת סיכון אבטחת מידע וסייבר נותרה בינונית. במהלך השנה, זוהו מספר ניסיונות הונאה בודדים כנגד לקוחות (באמצעות מתקפת דיוג), במסגרתם נגנבו פרטי ההזדהות שלהם לחשבון במטרה לבצע פעולות לא מורשות בחשבונות הלקוחות. במהלך שנת 2024, בוצעו מספר תקיפות מניעת שירות (DDOS) כנגד האתר השייוקי של הבנק. לאורך כל התקופה, האפליקציה ואתר הפעולות של הבנק פעלו באופן תקין, והתקיפה לא השפיעה על הפעילות העסקית של הבנק, במקביל הבנק הרחיב את יכולות המענה שלו לתקיפות מסוג זה.

במהלך שנת 2024, על רקע המלחמה, עלה הסיכון להתגברות ניסיונות תקיפות הסייבר במערכת הבנקאית ופוטנציאל התממשות הסיכון עלה. על מנת לזהות ולמנוע אירועי סייבר, הבנק הגביר את הכוונות, הערנות והמוכנות לאירועים מסוג זה. קיימת פעילות מתמדת של גורמי התקיפה ומנגד נמשכת פעילות וחיוזוק מערך הבקרה וההגנה של הבנק. יצוין, כי על אף התעצמות סיכון הסייבר הן בעולם והן בארץ, בין היתר בשל הרחבת השימוש בסביבות ענן, הרחבת השימוש בעבודה מרוחק ועליה בתחום התקיפות בעיקר לצרכי תקיפות כופר, הפעילות השוטפת שנוקט הבנק לאורך השנים האחרונות לחיזוק תהליכי ניהול הסיכון, הותירה את רמת הסיכון בבנק ללא שינוי.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

8. סיכוני ציות ורגולציה

סיכוני ציות ורגולציה נותרו ברמה נמוכה-בינונית. הבנק מיישם את הוראות הרגולציה הקיימות והחדשות. במהלך שנת 2024, על רקע המלחמה, חל גידול בסיכון השורשי ברמה המערכתית, על רקע השפעות המלחמה והמצב הגיאופוליטי העולמי, ובהתאם, הורחב המיקוד הניהולי והניטור בבנק בנושאי ציות, איסור הלבנת הון ומימון טרור רלוונטיים. כמו כן, הבנק פועל במסגרת בנקאית בינלאומית המיישמת כללי אכיפה חוצי גבולות ועל כן, קבע מדיניות פרטנית ליישום סנקציות בינלאומיות.

9. סיכון המוניטין

סיכון המוניטין של הבנק נותר ברמה נמוכה. הבנק מנטר באופן שוטף מדדים ואינדיקטורים שונים בהתייחס למוניטין הבנק המצביעים על כך שהבנק משמר הובלה תדמיתית בצירי השירות, ההוגנות ותפיסתו כבנק שונה. בקרב לקוחות הבנק, נשמרות התפיסות התדמיתיות הגבוהות. גם שביעות רצון הלקוחות מחוויית השירות שניתנת בבנק נשמרת גבוהה ויציבה לאורך זמן ומנוהלת בשיטתיות במגוון כלים.

10. סיכון משפטי

הסיכון המשפטי נותר ברמה נמוכה-בינונית. ברבעון הנוכחי לא חלו אירועים חריגים שעלולים להשפיע על רמת החשיפה של הבנק. הסיכון המשפטי הוגדר במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים והוא כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם, וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באופן שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק, ובהתאמה נותנת ייעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

התוכנית האסטרטגית

לפרטים בדבר התוכנית האסטרטגית של הבנק לשנים 2021-2025, ראה פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2024.

סיכונים מובילים ומתפתחים

הפעילות העסקית של הבנק חושפת אותו למגוון סיכונים פיננסיים ושיאנים פיננסיים, שהתממשותם מהווה פוטנציאל לפגיעה בתוצאות העסקיות או בתדמיתו. הסיכונים המובילים והמתפתחים נגזרים מהסביבה העסקית של הבנק המושפעת מהסביבה המאקרו-כלכלית, מסיכונים הקשורים לרגולציה ולחקיקה, משינויים החלים במודל העסקי וממגמות חברתיות וצרכניות. בשנים האחרונות, לנוכח שינויים בסביבה התחרותית, בסביבת הצרכן, בסביבה הרגולטורית ובסביבה הטכנולוגית, ניכרת מגמת התפתחות בסיכונים שיאנים פיננסיים. במסגרת התהליכים שמבצע הבנק למיפוי וזיהוי הסיכונים, הבנק בוחן את הסיכונים המובילים, שהינם סיכונים קיימים או חדשים הנובעים מהתפתחויות בסביבה העסקית של הבנק, העשויים להתממש בשנה הקרובה והינם בעלי פוטנציאל להשפעה מהותית על תוצאות הפיננסיות ויציבותו של הבנק. כמו כן, מזוהים הסיכונים המתפתחים, העשויים להתממש בטווח הארוך יותר וקיימת אי וודאות באשר לאופיים ויקף השפעתם על הבנק. מיפוי הסיכונים בבנק נבחן באופן שוטף כדי לוודא שהוא מקיף את כלל הסיכונים הגלומים בפעילותו העסקית, או המושפעים מתנאי השוק ומדרישות הרגולציה.

1. סיכון עסקי אסטרטגי – הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי, לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, שעלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות הבנק או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל. הבנק נערך לשינויים אלה, בין השאר, באמצעות התאמת פונקציות הייצור הבנקאית, לרבות באמצעות השקעות מוגברות בטכנולוגיה באופן שישמר את מיצובו של הבנק כבנק מתקדם ואנושי. סיכון זה מהותי ומחייב נקיטת אמצעים לניהול הסיכון, הערכה וזיהוי מקדים של אירועים העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

סיכון מאקרו כלכלי – נכלל בסיכון העסקי אסטרטגי, ומתייחס למצב הכלכלה העולמית והמקומית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן בארץ ובעולם הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. בתחילת שנת 2024, בחודש ינואר, הריבית הופחתה ב-0.25%, לרמה של 4.5%, ומאז נותרה ללא שינוי. שיעור האינפלציה בשנת 2024, עמד על 3.2%.

2. סיכון עסקי רגולטורי – סיכון זה מתייחס למהלכי חקיקה, לרבות חקיקה בתהליך, בתחומי ליבה של המערכת הבנקאית, כמו גם לרגולציה חדשה וציפיות רגולטוריות של גורמים מפקחים, בין אם בתהליך ובין אם יצאה אל הפועל, ככל שאלו בעלי פוטנציאל להשפעה על תחומי הליבה של הפעילות הבנקאית.

3. סיכון טכנולוגיית המידע – הסיכון הטכנולוגי מהווה סיכון משמעותי, המושפע מההאצה בהתפתחות הטכנולוגיה והדיגיטליות, ומהצורך לתת מענה לצרכי הבנק והלקוחות המשתנים, ריבוי דרישות רגולציה בנקאית והצורך ביישום כלים טכנולוגיים בלוחות זמנים קצרים. חסיבת הטכנולוגיה פועלת במטרה לתמוך בתפקוד השוטף של הבנק, תוך מתן מענה לצרכים הטכנולוגיים הנוכחיים והעתידיים הנדרשים לפעילותו של הבנק. במסגרת חיזוק התשתיות הטכנולוגיות הבנק מבצע השקעות רחבות במערכות הטכנולוגיה, על מנת להתמודד עם האתגרים המשתנים בסביבה העסקית ולשמר את בידולו כבנק מתקדם ואנושי. הבנק פועל לפיתוח כלים מתקדמים לניתוח ומיצי מידע מן הנתונים, במטרה לשפר את יכולות המדידה וקבלת החלטות, הן בהיבטים העסקיים והשיווקיים והן בהיבטים של ניהול סיכונים.

4. סיכון אבטחת מידע והגנת הסייבר – סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הסייבר מתממש בקרות אירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק. מערך אבטחת המידע והסייבר של הבנק פועל בצורה מלאה ורציפה, תוך שיפור וחיזוק יכולות ומנגנוני ההגנה בהתאם להתרחבות האיומים ולצרכים המאתגרים בהם הבנק נדרש לעמוד. על רקע המלחמה, הבנק הרחיב משמעותית את הכוונות, הערנות והמוכנות על מנת לזהות ולמנוע אירועי סייבר כמו כן, פועל למניעת הונאות באמצעות חיזוק פעולות הניטור לזיהוי התנהלות חשודה בחשבונות הלקוחות.

5. סיכון ציות ורגולציה¹ – פעילותו העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות הינו הסיכון להטלת סנקציה, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות השונות. הוראות הציות כוללות גם את חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק ביעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול חוקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן - "חוק הייעוץ") (להלן ביחד - "דיני ניירות ערך"), וכן את חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988. הטיפול בציות לחוקים אלה מבוצע גם במסגרת תכניות אכיפה פנימיות של דיני ניירות ערך ודיני התחרות הכלכלית, בהתאמה. סיכון הציות כולל גם את עמידת הבנק בהיבטי ההוגנות ובחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 ותקנותיו. כחלק מטיפול הבנק בנושא מונה קצין הציות לממונה הגנת הפרטיות.

יודגש כי תיאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הוא אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בציות להוראות הדין יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תכנית עבודה רב שנתית, הכוללת פעולות נדרשות להפחתת סיכון הציות.

6. סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים – סיכונים סביבה ואקלים, הינם חלק מסיכונים ה-ESG (Environment, Social, Governance) - סיכונים סביבה, חברה וממשל) סיכונים מתפתחים המתאפיינים בהשתנות גבוהה יותר ביחס לסיכונים אחרים לאורך זמן.

א. סיכונים סביבתיים הינם סיכונים הנובעים מפוטנציאל החשיפה של הבנק להפסד העלול לנבוע כתוצאה מהרעה במצבו הפיננסי של הלווה בשל עלויות גבוהות שנגרמו כתוצאה ממפגעים סביבתיים (כגון זיהום אוויר ומים, זיהום קרקע), רגולציה בתחום איכות הסביבה, או מכך שהבנק יישא באחריות עקיפה למפגע סביבתי, הנגרם על ידי פרויקט שהוא מממן. בסיכון הסביבתי נכללים גם סיכונים נוספים הנגזרים מסיכון זה: מוניטין, אחריות כלפי צד שלישי וכדומה.

ב. סיכונים אקלים נוצרים מהתגברות תדירות ועוצמת אירועי מזג האוויר בעקבות שינויים אקלימיים. הסיכון עבור הבנק הינו להפסד פיננסי או פגיעה במוניטין, כתוצאה מהתממשות אירועים, תהליכים פיזיים או התאמות לסיכונים מעבר עקב שינויי אקלים. סיכונים אקלים כוללים:

- סיכונים מעבר (Transition Risks), המוערכים כסיכונים לטווח ארוך ועלולים לנבוע מתהליך ההסתגלות לכלכלה דלת-פחמן המונע משינויים ברגולציה, בחקיקה ובמדיניות ממשלתית (כמו מעבר למקורות אנרגיה מתחדשים, מיסוי פחמן, שיפור היעילות האנרגטית ועוד).

¹ סיכונים ציות ורגולציה, עלולים לנבוע מאי ציות להוראות הרגולציה שהפעילות העסקית כפופה אליהן, לעומת הסיכון העסקי רגולטורי המתייחס להשפעת מהלכי חקיקה ורגולציה חדשים בנושאי ליבה של המערכת הפיננסית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכונים פיזיים (Physical Risks) העלולים להתממש כתוצאה מהשפעה ישירה של אירועי אקלים קיצוניים כמו הצפות, סערות, גלי חום, גלי קור, שריפות, משינויים מתמשכים העלולים לנבוע מעליית מפלס פני הים ומעליית טמפרטורות, העלולים לגרום להשפעות על המערכת האקולוגית, תהליכי מדבור ועוד.

בשנים האחרונות גוברת המודעות בארץ ובעולם לקיומם והיקפם של סיכונים פיננסיים הנובעים מפוטנציאל הנזק של אירועים ותהליכים הקשורים בשינויי אקלים. הבנק נערך ליישום הוראה לניהול בנקאי תקין 345 - "עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים", שפרסם הפיקוח על הבנקים ביוני 2023, ותיכנס לתוקף ביוני 2026.

הבנק פרסם בשנת 2024 דוח TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures) לשנת 2023, המציג את הערכות הבנק לניהול אפקטיבי של סיכונים האקלים. הדוח נכתב בהלימה לתקן הגלובלי המקובל לדיווח בתחום זה ונכלל בדוח ESG לשנת 2023. הבנק צפוי לפרסם דוח TCFD לשנת 2024, ברבעון הראשון של שנת 2025.

לפרטים נוספים בדבר ניהול סיכונים אלה, ראה פרק סביבה, חברה וממשל בדוח הדיקטוריון וההנהלה לשנת 2024 ובדוח ESG לשנת 2023. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דיקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1) (במיליוני שקלים חדשים)

דרישות הון מזעריות ⁽¹⁾		נכסי סיכון משוקללים		
2024 בדצמבר	30 בספטמבר 2024	2024 בדצמבר	30 בספטמבר 2024	
33,838	261,915	270,704		סיכון אשראי (גישה סטנדרטית) ⁽²⁾
509	4,168	4,076		סיכון אשראי של צד נגדי (גישה סטנדרטית)
178	1,478	1,421		התאמה בגין סיכון אשראי CVA ⁽³⁾
38	308	300		סיכון סילוק
723	5,986	5,786		סכומים מתחת לספי הניכוי (כפופים למשקל סיכון 250%)
35,286	273,855	282,287		סך הכל סיכון אשראי
209	1,755	1,675		סיכון שוק (גישה סטנדרטית)
2,925	22,926	23,402		סיכון תפעולי ⁽⁴⁾
38,420	298,536	307,364		סך הכל

(1) דרישת הון בהתאם ליחס ההון הכולל המזערי הנדרש בשיעור של 12.5%.

(2) סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, וסכומים מתחת לספי הניכוי.

(3) Credit Value Adjustments, שערך לשווי שוק בגין סיכון אשראי של צד נגדי, בהתאם להוראות באזל III.

(4) הקצאת הון בגין הסיכון התפעולי חושבה לפי הגישה הסטנדרטית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מידע נוסף על נכסי סיכון משוקללים

להלן תנועה בנכסי סיכון משוקללים במהלך התקופה עבור כל סוג של נכס סיכון משוקלל (במיליוני שקלים חדשים):

לשנה שהסתיימה ביום 31 דצמבר		
2023	2024	
		תנועה בנכסי סיכון אשראי
		יתרה ליום 1 בינואר
234,383	252,842	שינוי בנכסי סיכון חשיפה באשראי
13,427	18,866	שינוי בנכסי סיכון חשיפה בניירות ערך
454	313	שינוי בנכסי סיכון בגין חשיפה בנגזרים
116	(64)	שינוי בנכסי סיכון בגין חשיפות חוץ מאזניות
3,366	5,745	שינוי ב-CVA
52	139	שינויים רגולטורים
-	-	הורדת דירוג מדינת ישראל
-	3,679	השפעות אחרות
1,044	767	
252,842	282,287	נכסי סיכון אשראי לסוף התקופה
		תנועה בנכסי סיכון תפעולי
		יתרה ליום 1 בינואר
16,567	20,641	שינוי בהכנסות מפעילות מימון (לרבות עמלות)
3,842	2,471	שינוי בהכנסות מימון שאינן מריבית
217	129	שינוי בהכנסה גולמית חברות בנות
15	161	
20,641	23,402	נכסי סיכון תפעולי לסוף התקופה
		תנועה בנכסי סיכון שוק
		יתרה ליום 1 בינואר
1,301	1,957	שינוי בסיכון ריבית- סיכון שוק כללי
274	147	שינוי בסיכון בסיס
418	(422)	שינוי בסיכון מניות
(9)	9	שינוי בסיכון אופציות
(27)	(16)	
1,957	1,675	נכסי סיכון שוק לסוף התקופה

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הון ומינוף

הרכב ההון הפיקוחי

31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים		
3,675	3,726	1 הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
24,196	27,782	2 עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
(408)	(215)	3 רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
567	589	5 מניות רגילות שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי שאוחדו והמוחזקות על ידי צד ג (זכויות מיעוט)
28,030	31,882	6 הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוחיות וניכויים		
87	87	8 מוניטין, בניכוי מיסים נדחים לשלם, אם רלבנטי
40	20	9 נכסים לא מוחשיים אחרים למעט זכויות שירות למשכנתאות, בניכוי מיסים נדחים לשלם ⁽¹⁾
-	-	10 מיסים נדחים לקבל שמימושם מתבסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי
4	5	11 סכום הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידורי תזרים מזומנים של פריטים שאינן מוצגים במאזן לפי שווי הוגן
14	11	14 רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
-	-	21 מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
(549)	(204)	26 התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
-	-	26.ג מזה: התאמות פיקוחיות נוספות להון עצמי רובד 1 שלא נכללו במסגרת סעיפים 25 א. ו-25 ב.
(404)	(81)	28 סך כל התאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
28,434	31,963	29 הון עצמי רובד 1
-	-	44 הון רובד 1 נוסף
28,434	31,963	45 הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות		
2,176	2,188	46 מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
-	-	47 מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
3,029	3,380	48 מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג'
-	-	49 מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
3,161	3,529	50 הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפי השפעת המס המתייחס
8,366	9,097	51 הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2: ניכויים		
-	-	57 סך כל הניכויים להון רובד 2
8,366	9,097	58 הון רובד 2
36,800	41,060	59 סך ההון
275,440	307,364	60 סך נכסי סיכון משוקללים
יחסי הון וכריות לשימור הון		
10.32%	10.40%	61 הון עצמי רובד 1
10.32%	10.40%	62 הון רובד 1
13.36%	13.36%	63 ההון הכולל
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים		
9.60%	9.60%	69 יחס הון עצמי רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
9.60%	9.60%	70 יחס הון רובד 1 מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
12.50%	12.50%	71 יחס הון כולל מזערי שנקבע על ידי המפקח על הבנקים

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

31 בדצמבר 2024		31 בדצמבר 2023	
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
72	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה	58	47
73	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה	3	2
75	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה	2,311	2,327
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
76	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה	3,668	3,569
77	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית	3,529	3,161

לפרטים בדבר הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי ראה תוספת א' להלן.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן תנועות ברכיבי ההון הפיקוחי במהלך התקופה, לרבות שינויים בהון העצמי רובד 1, הון רובד 1 והון רובד 2 (במיליוני שקלים חדשים):

2023 בדצמבר 31	2024 בדצמבר 31	
		הון רובד 1
25,072	28,434	יתרה ליום 1 בינואר
		שינוי ברכיבי ההון:
37	15	הנפקת הון מניות רגילות ופרמיה על המניות
19	35	שינוי בקרן הון מההטבה בשל עסקאות תשלום מבוסס מניות
4,910	5,455	רווח נקי לתקופה
(1,390)	(1,869)	דיבידנד
-	-	התאמות מתרגום דוחות כספיים של חברות כלולות
101	128	קרן הון מניירות ערך זמינים למכירה
4	1	קרן הון הנובעת מגידור תזרים מזומנים
(15)	65	קרן הון בגין זכויות עובדים
-	-	אחרים כולל התאמות רגולטוריות
24	22	זכויות שאינן מקנות שליטה
		שינוי בהשפעת התאמות פיקוחיות וניכויים
20	20	מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים
(4)	(1)	רווח כולל אחר מצטבר בגין תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן
(8)	3	רווחים או הפסדים מצטברים כתוצאה משינויים בשווי ההוגן של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי של הבנק
(336)	(344)	אחרים
28,434	31,964	יתרה לסוף התקופה
		הון רובד 2
8,015	8,366	יתרה ליום 1 בינואר
3	136	הפחתת מכשירי הון
583	368	שינוי בהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
554	1,463	הנפקת מכשירי הון
(789)	(1,237)	פירעון איגרות חוב עם המרה מותנית
8,366	9,096	יתרה לסוף התקופה

הדרישה הפיקוחית

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים - הון רובד 1 (הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) והון רובד 2. הון עצמי רובד 1 כולל את רכיבי ההון המיוחסים לבעלי מניות הבנק ואת זכויות בעלי המניות החיצוניים בהון של חברות מאוחדות (עודף ההון בחברת הבת אינו מוכר).

בהון עצמי רובד 1 נכללים התאמות פיקוחיות וניכויים מההון - מוניטין, השקעות ברכיבי הון של תאגידים פיננסיים, הרווח הכולל האחר המצטבר בגין גידור תזרים מזומנים של פריטים שאינם מוצגים במאזן לפי שווי הוגן, התאמות בגין התחייבויות של מכשירים נגזרים הנובעים משינוי סיכון האשראי של הבנק (DVA) והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים.

הון רובד 1 נוסף מורכב ממכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו בהוראות. נכון ליום 31 בדצמבר 2024 אין לבנק מכשירי הון הנכללים בהון רובד 1 נוסף. הון רובד 2 מורכב מהפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומכשירי הון העומדים בדרישות שנקבעו. מגבלות על מבנה ההון:

- הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.
- מכשירי הון הכשירים להיכלל בהון רובד 2 לא יעלו על 50% מהון רובד 1 לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

גישת הבנק להערכת הלימות הון

מסגרת ניהול ובקרת הסיכונים בבנק, בהתאם להמלצות ועדת באזל מגדירה שלושה נדבכים להערכת הלימות ההון: הנדבך הראשון (הון מזערי) - דרישות הקצאת הון מינימאלית בגין סיכון אשראי, סיכון שוק וסיכון תפעולי המחושבת במודלים סטנדרטיים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הנדבך השני - תהליך פיקוח ובקרה על הנאותות ההונית, תהליך פנימי להערכת הלימות ההון המתבצע על ידי הבנק (ICAAP) ומלווה בתהליך הערכה פיקוחי (SREP). הנדבך השלישי ("משמעת שוק") - דרישות הדיווח והגילוי לגוף המפקח ולציבור. יחסי ההון מחושבים כיחס שבין ההון לנכסי הסיכון המשוקללים. יחס הון עצמי רובד 1 מחושב כיחס שבין סכום הון עצמי רובד 1 לנכסי הסיכון המשוקללים, יחס ההון הכולל מחושב כיחס שבין סכום ההון הכולל לנכסי הסיכון המשוקללים. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, מחויב הבנק לשמור על יחס הון עצמי רובד 1 מזערי, שלא יפחת משיעור של 9% וכן על יחס הון כולל מזערי שלא יפחת משיעור של 12.5%. ליחס הון עצמי רובד 1 מתווספת דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדירור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדירור לגביהן ניתנה הקלה במסגרת הוראת השעה להתמודדות עם משבר הקורונה. בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק, לתאריך הדיווח, הינם 9.60% ו-12.50%, בהתאמה (אליהם יתווספו שולי בטחון נאותים).

תכנון וניהול ההון

הבנק מנהל את יחס הלימות ההון במטרה לעמוד בדרישות ההון המזעריות של הפיקוח על הבנקים. יחסי ההון הבנק נתונים לשינויים, בין היתר, בגין הגורמים המפורטים להלן:

- צמיחה בפעילות העסקית.
- שינויים אקטואריים כתוצאה משינויים בשיעור הריבית לחישוב התחייבויות הבנק בשל הטבות לעובדים, או הנחות אקטואריות אחרות כגון: שיעורי תמותה, פרישה וכד'.
- השפעת שינויים בקרנות ההון מאגרות חוב זמינות למכירה כתוצאה משינויים בשיעורי הריבית.
- השפעת שינויים באינפלציה ובשערי חליפין על יתרות נכסי הסיכון של הבנק.
- השפעת שינוי בדירוג מדינת ישראל על משקל הסיכון הניתן לתאגידים ישראלים, המבוסס על דירוג המדינה.
- השפעת דירוג אשראי של צדדים שלישיים המבטחים סיכונים אשראי ייעודיים בבנק.
- שינויים רגולטוריים שיש בהם להשפיע על ההון ו/או נכסי הסיכון.

הבנק מנטר את יחס הלימות ההון והמינוף באופן שוטף, על מנת לוודא עמידה בדרישות הפיקוח על הבנקים וכדי לאפשר היערכות מבעוד מועד למתן מענה להתפתחות נכסי הסיכון ודרישות ההון של הבנק. לשם כך, קבע דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות, המתווה את העקרונות הנדרשים לניהול יחס הלימות ההון ויחס המינוף, ואת יעדי ההון של הבנק ("תיאבון סיכון"), המהווים שולי ביטחון מעבר לדרישות ההון והמינוף המזעריות הרגולטוריות. מסמך המדיניות מגדיר את שולי הביטחון בתכנון, כמו גם הדיווחים הנדרשים והפעולות שיש לנקוט במקרים בהם יורד יחס ההון מרמות מינימליות שנקבעו. ניהול ותכנון ההון מתבצע על ידי פורום ייעודי בראשות מנהל החטיבה הפיננסית ה-CFO ובהשתתפות מנהל החטיבה לניהול סיכונים, ה-CRO, מנהל חטיבת מידע ודיווח כספי - החשבונאי הראשי, ומנהלי החטיבות העסקיות בבנק. תכנון ההון השוטף מבוסס על הנחות תוכנית העבודה של הבנק, וזאת בכפוף ליעדי ההון והמינוף ומדיניות חלוקת הדיבידנד. הבנק עורך תחזית מפורטת רב שנתית לתכנון ההון תוך הבאה בחשבון של: שיעורי הגידול הצפויים בנכסי סיכון והרווחיות, התוכנית האסטרטגית, מדיניות חלוקת הדיבידנד, יעדי ההון והמינוף, שולי ביטחון נאותים וגורמים נוספים. הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התחזית ובהתאם לצורך מעדכן את התחזית ובוחן פעולות נדרשות, וזאת לצורך עמידה ביעדי ההון שנקבעו. החטיבה לניהול סיכונים מבצעת תהליכי אתגור לתכנון ההון, הבוחנים בין השאר את נאותות שולי הביטחון בתכנון ההון, תהליך אשר תוצאותיו מובאים לדיון בפורום ניהול ההון, הנהלת הבנק, והוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון.

להלן ניתוח השפעות השינויים על יחס הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר 2024:

השפעת שינוי	השפעת השינוי
ב-1 מיליארדי שקלים חדשים	ב-100 מיליוני שקלים חדשים
בסך נכסי הסיכון	בהון עצמי רובד 1
0.03%	0.03%

בנק (בנתוני המאוחד)

הוראות רגולטוריות המשפיעות על יחסי הלימות ההון

השפעת היישום של כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על ההון הפיקוחי

החל מיום 1 בינואר 2022 הבנק מיישם את ההוראות החדשות בנושא הפסדי אשראי צפויים (CECL) תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה. בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים, נקבע כי במידה שכתוצאה מהיישום לראשונה של כללים אלה, חל קיטון בהון העצמי רובד 1 של הבנק, הבנק רשאי לכלול באופן חלקי בהון עצמי רובד 1 (כלומר להוסיף חזרה להון עצמי רובד 1) את הקיטון בהון עצמי רובד 1 שנרשם ביום היישום לראשונה, על פני שלוש שנים (להלן: "תקופת המעבר"). השפעת ההקלה על יחס הון עצמי רובד 1 הינה כ-0.03% ליום 31 בדצמבר 2024. לפירוט בדבר השפעת היישום לראשונה ראה ביאור 1 בדוחות הכספיים לשנת 2022.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

גיוס מקורות הוניים

במסגרת תוכנית העבודה של הבנק, הנקבעת על ידי הדירקטוריון וכוללת יעדים לגידול בתחומי הפעילות השונים, מתבצעת הערכה של השפעת העמידה ביעדים על היקף נכסי הסיכון של הבנק, וכתוצאה מכך על יחס הלימות ההון. בהתאם לכך, נקבעת, במקביל ליעדים העסקיים וליעדי הרווחיות, תוכנית לגיוס מקורות הוניים לצורך שמירה על הלימות ההון, בהתאם להנחיות שקבע הדירקטוריון בדבר הלימות הון. התוכנית (הכוללת בין היתר, וככל שיידרש, גיוס כתבי התחייבויות נדחים מותנים - CoCo), צפויה להביא לכך שיחס ההון הכולל לא יפחת מיחס ההון המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים. מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד. לפרטים בדבר הנפקה ופדיון כתבי התחייבות נדחים מסוג CoCo, ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים. לפרטים נוספים ראה ביאור 25 לדוחות הכספיים.

יחס המינוף

הבנק מיישם את כללי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 218 בנושא יחס מינוף, המאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס המינוף שנקבעו בחודש ינואר 2014. יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין הון רובד 1 לבין סך החשיפות. סך החשיפות של הבנק הינו סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים, לעסקאות מימון ניירות ערך ופריטים חוץ מאזניים. על פי ההוראה, תאגיד בנקאי נדרש לעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5% על בסיס מאוחד. ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם וירוס הקורונה (הוראת שעה)" לעדכון הוראת ניהול בנקאי תקין 250, במסגרתה יחס המינוף לא יפחת מ-4.5% על בסיס מאוחד, לעומת 5% לפני השינוי. במסגרת חוזר הפיקוח על הבנקים מיום 20 בדצמבר 2023, תוקף ההקלה האורך עד ליום 31.12.25. תאגיד בנקאי שניצל את הקלה במועד זה, יידרש לשוב ליחס המינוף הנדרש בטרם הוראת השעה בתוך שני רבעונים, כך שבתום תוקף הוראת השעה יחול על הבנק יחס מינוף מזערי בהתאם ליחס המינוף בפועל או היחס המינימאלי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. יחס המינוף של הבנק ליום 31 בדצמבר 2024 הינו 6.04%, לעומת 5.83% ביום 31 בדצמבר 2023.

השוואה בין נכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (במיליוני שקלים חדשים):

במיליוני שקלים		
ליום 31 בדצמבר 2024	ליום 31 בדצמבר 2023	
485,643	448,204	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
3,908	2,373	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים
40,402	33,509	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים ⁽¹⁾
(355)	3,397	התאמות אחרות
529,598	487,483	חשיפה לצורך יחס המינוף

(1) המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי, בהתאם לכללי המדידה של הלימות ההון (באזל).

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הרכב החשיפות ויחס המינוף (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2023	ליום 31 בדצמבר 2024	
		חשיפות מאזניות
442,962	473,600	נכסים במאזן
(127)	(107)	סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1
442,835	473,493	סך חשיפות מאזניות
		חשיפות בגין נגזרים
2,198	1,841	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6,417	7,536	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות הדיווח לציבור
-	-	ניכויים של נכסי חייבים בגין בטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים
-	-	רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח
-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
-	-	קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכוי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו
8,615	9,377	סך חשיפות בגין נגזרים
		חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
2,524	6,326	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
-	-	סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך
-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
2,524	6,326	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
		חשיפות חוץ מאזניות אחרות
114,340	134,565	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
(80,831)	(94,163)	התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי
33,509	40,402	פריטים חוץ מאזניים
		הון וסך החשיפות
28,434	31,963	הון רובד 1
487,483	529,598	סך החשיפות
		יחס מינוף
5.83%	6.04%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218
4.50%	4.50%	יחס המינוף המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

סיכון אשראי

פרק זה דן בסיכון האשראי בהתאם לדרישות הגילוי של ועדת באזל וה-FSB, כאשר מבנה הפרק וסדר הנושאים (תוך שהם מותאמים לאופי הפעילות בבנק), גם הם בהתאם לאותן הדרישות. פרק סיכון אשראי של צד נגדי להלן כולל גילויים איכותיים וכמותיים על דרישת ההון בגין סיכון זה והתאמה לדרישות ההון בגין סיכון אשראי (CVA).

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

סיכון אשראי הוא הסיכון שלווה, או צד נגדי, של הבנק לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק. סיכון האשראי הוא סיכון מהותי בפעילותו של הבנק. סיכון זה מושפע ממספר גורמים עיקריים: סיכון עסקי הנובע מפעילותו של הלקוח, סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים ולענפי משק, סיכון ריכוזיות גאוגרפית, סיכון הנובע משינויים אקסוגניים הנוגעים בעיקר לשינויים בסביבה המאקרו כלכלית של הלווה, סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים, סיכונים אשראי בחוץ לארץ וסיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי. כמו כן, לסיכון זה יש קשרי גומלין עם מספר סיכונים נוספים כגון, סיכון השוק והריבית, סיכון הנזילות, סיכון ציות וסיכונים נוספים. תחום האשראי נמצא בליבת הפעילות הבנקאית, ולפיכך, הינו הסיכון העיקרי מבין סוגי הסיכונים שהמערכת הבנקאית עוסקת בהם. בהתאם, החלק הארי של ההון המוקצה בנדבך הראשון, נובע מסיכון האשראי.

מטרות ומדיניות ניהול סיכון אשראי

קבוצת מזרחי טפחות הינה קבוצה בנקאית בעלת פרופיל סיכון אשראי יציב ושמרני, וזאת, בין היתר, בשל הרכב תיק האשראי, המוסה פעילות קמעונאית ומשכנתאות.

מדיניות ניהול סיכונים האשראי שואפת ליצור איזון בין הרצון למזער סיכונים למינימום האפשרי, לבין יעדי הבנק להשיא רווחים, באמצעות העמדת אשראי ללקוחות. זאת, תוך התחשבות בגורמים משפיעים כגון: הסביבה הרגולטורית, תנאי השוק, התנאים הכלכליים הכלליים, סוג המוצרים והתנהגות הבנקים המתחרים.

דירקטוריון הבנק אחראי להתוות את מדיניות האשראי של הבנק, בה נקבעו עקרונות וכללים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. עקרונות וכללים אלה מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים עד לרמת התיק כולו. דירקטוריון הבנק מאשר את מדיניות האשראי של הבנק, אחת לשנה, ולאורך השנה נבחן הצורך בעדכון המדיניות לאור התפתחויות בסביבה העסקית בה פועל הבנק ובה פועלים לקוחותיו. מדיניות האשראי כוללת, מסמכי מדיניות נוספים הדנים בסיכונים הרלוונטיים לפעילות האשראי של הבנק, ובהם: מדיניות ריכוזיות האשראי, המבטיחה כי רמת ריכוזיות האשראי של הבנק מנוהלת ומנוטרת ברמה שוטפת, מדיניות פעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך, הקובעת את העקרונות לניהול וניטור לקוחות הבנק הפועלים במכשירים נגזרים ובניירות ערך, מדיניות הביטחונות הקובעת את העקרונות הנדרשים לשם ניהול ביטחונות הלקוחות, מקדמי הביטחון הנדרשים לפי סוגי עסקאות וגורמי סיכון שונים, ומדיניות ניהול סיכונים סביבה ואקלים.

הסיכון בתחום האשראי מורכב ממספר רבדים, ומחייב את הגורמים השונים בבנק לעקוב, לנטר ולנקוט באמצעים שיאפשרו שליטה של הבנק על סיכון זה. לפיכך, הגדיר הבנק מגבלות כמותיות שונות לפעילות בגורמי הסיכון המרכזיים.

המודל העסקי

הבנק מנהל את פעילות האשראי במספר מגזרים שהעיקריים שבהם: משכנתאות, בנקאות עסקית, בנקאות מסחרית, עסקים קטנים ומשקי בית. המגזרים נבדלים ביניהם בהתאם למאפייני הלקוחות, סוגי האשראי והיקפי האשראי הנדרשים להם וביחידה הארגונית האחראית לטיפול בכל אחד מהמגזרים. האשראי למגזרים אלו, כולל העמדת אשראי עסקי, לרבות אשראי לפעילות סחר חוץ וחשיפה מפעילות במכשירים נגזרים, אשראי קמעונאי ומשכנתאות. לפירוט אודות מאפייני הלקוחות בכל אחד ממגזרים אלו ראה גם פרק מגזרי פעילות פיקוחיים בדוח הדירקטוריון וההנהלה. מבנה קווי העסקים בתחום האשראי מושתת על שתי חטיבות, הכפופות למנהל הכללי, כמפורט להלן:

- החטיבה הקמעונאית - בחטיבה זו מרוכזת מרבית הפעילות הבנקאית של לקוחות פרטיים (לרבות בנקאות פרטית בינלאומית בישראל המשרתת תושבי חוץ) ותחום המשכנתאות, ופעילותם של לקוחות עסקיים קטנים. סניפי הבנק ומרכזי העסקים פועלים אף הם במסגרת חטיבה זו באמצעות שבעה מרחבים. בנוסף, החטיבה אחראית על שתי חברות בנות בתחום האשראי - מזרחי טפחות ליסינג ומזרחי טפחות ניכיון שוברים.
- החטיבה לבנקאות עסקית - בחטיבה זו מרוכזות מרבית הפעולות הבנקאיות של לקוחות עסקיים (לרבות מענף הבינוי והנדל"ן) בגודל בינוני ומעלה כמו גם הפעילות הבינלאומית בחוץ לארץ.

הגישה למדיניות סיכון האשראי וקביעת המגבלות

המדיניות לניהול סיכוני האשראי של הבנק, קובעת עקרונות וקווים מנחים להעמדת אשראי ולניהול תיק האשראי והבקרה עליו, במטרה לשמר את איכותו, ולמזער את הסיכון הגלום בו. זאת, תוך התחשבות בגורמים משפיעים כגון: הסביבה הרגולטורית, תנאי השוק, התנאים הכלכליים הכלליים, סוג המוצרים והתנהלות הבנקים המתחרים. עקרונות המדיניות מאפשרים ניהול מבוקר של הסיכונים הכרוכים במתן אשראי ללווים, הן ברמת הלקוח הבודד וקבוצת הלווים, והן ברמה של ענפי משק וסקטורים עסקיים עד לרמת התיק כולו. מדיניות האשראי כוללת מסמכי מדיניות נוספים הדנים בסיכונים הרלוונטיים לפעילות האשראי של הבנק, ובהם: מדיניות ריכוזיות האשראי, המבטיחה כי רמת ריכוזיות האשראי של הבנק מנוהלת ומנוטרת ברמה שוטפת, מדיניות פעילות מסחר של לקוחות במכשירים נגזרים ובניירות ערך, הקובעת את העקרונות לניהול וניטור לקוחות הבנק הפועלים במכשירים נגזרים ובניירות ערך, מדיניות הביטחונות הקובעת את העקרונות הנדרשים לשם ניהול ביטחונות הלקוחות, מקדמי הביטחון הנדרשים לפי סוגי עסקאות וגורמי סיכון שונים, ומדיניות ניהול סיכון סביבתי וסיכון אקלים.

מסמך מדיניות האשראי נדון ומאושר בוועדת אשראי עליונה ולאחר מכן בדירקטוריון הבנק. ועדת אשראי עליונה בראשות המנהל הכללי הינה הפורום הבכיר בבנק לאישור אשראי. מנהל סיכוני האשראי, הוא מנהל החטיבה העסקית.

מסמך המדיניות הינו באחריות מנהל החטיבה לניהול סיכונים (CRO). מסמך המדיניות קובע את תיאבון הסיכון המורכב משורה ארוכה של מדדי וגורמי סיכון הרלוונטיים לפעילות הבנק באשראי, ביניהם: ענפי משק, קבוצות לווים, גורמי סיכון בתיק המשכנתאות, סוגי פעילות ייחודיים, איכות תיק האשראי, דירוג הלקוחות, פעילות בחוץ לארץ וגורמי סיכון נוספים הרלוונטיים לפרופיל סיכון האשראי ולפעילותו העסקית של הבנק.

סיכון האשראי מנוטר גם לפי מגוון תרחישי קיצון, האומדים את פוטנציאל ההשפעה של אירועי קיצון על תיק האשראי של הבנק. זאת, בין השאר כדי לבחון את עמידות הון הבנק באירועי קיצון שונים, וכחלק מתהליך אמידת ההון הפנימי (ICAAP).

קווי ההגנה בניהול סיכון האשראי

מערך ניהול הסיכונים של הבנק מורכב מכל רבדי הניהול והבקרה בבנק, החל בדירקטוריון, ההנהלה והיחידות העסקיות, וכלה בפונקציות הבקרה והביקורת הפנימית. החטיבה לניהול סיכונים, בראשות מנהל הסיכונים הראשי של הבנק (CRO) הינה גורם המעטפת שמרכז את הטיפול בנושא ניהול הסיכונים בבנק וביניהם בניהול סיכוני האשראי.

במסגרת זו, ובהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 301, הגדיר הבנק שלושה קווי הגנה כדלקמן:

- קו הגנה ראשון - קווי העסקים בתחום האשראי בבנק

לאשראי בבנק מספר תחומי פעילות עיקריים, הנתמכים על ידי מבנה ארגוני המושתת על חטיבות ומערכים בעלי התמחויות ספציפיות, כאשר מתן האשראי ללקוחות במגזרי הפעילות השונים מבוזר בין שתי חטיבות שונות (קמעונאית, עסקית), ואף בתוך החטיבות, בין יחידות ארגוניות שונות. הנהלת קווי העסקים נושאות באחריות מלאה לניהול הסיכונים ויישום סביבת בקרה נאותה על הפעילות. באחריות היחידות המקצועיות של כל אחד ממגזרי הלקוחות הללו לבדוק באופן שוטף ולבצע מעקב ובקרה על החשיפה ללקוחות ומגזרי הפעילות שבאחריותן. בקו הגנה זה, קיימות יחידות בקרה ספציפיות כדוגמת הבקרים החטיבתיים, בקרת חשיפות לקוחות שוק ההון ופונקציות בקרה נוספות. שורה של נהלים מבטיחים את יישומם של עקרונות המדיניות הלכה למעשה.

- קו הגנה שני

ניהול סיכונים

החטיבה לניהול סיכונים פועלת כ"פונקציה ניהול הסיכונים" הבלתי תלויה של הבנק ובכך משמשת כקו הגנה שני במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים. פעילות החטיבה ואחריותה כוללות מספר תחומים בתחום ניהול סיכוני האשראי. החטיבה פועלת באמצעות מספר יחידות עצמאיות:

- ניהול ובקרת סיכוני אשראי - הערכה בדיעבד, ללא תלות בגורמים המאשרים אשראי בבנק, את טיב הלווה ואיכות תיק האשראי של הבנק וביצוע תהליכי ניטור שוטפים ובלתי תלויים של תיק האשראי בבנק.
- אנליזה - גורם מקצועי האחראי על כתיבת חוות דעת בלתי תלויה לאשראי ללקוחות מהותיים, כחלק מתהליך אישור האשראי.
- ניהול סיכונים - אחריות על מודלי הערכת סיכון אשראי.

חטיבת מידע ודיווח כספי - חשבונאי ראשי

החשבונאי הראשי אחראי על נאותות סיווג אשראי וקביעת הפרשות להפסדי אשראי.

החטיבה המשפטית

אחריות על בחינת השפעות הוראות החקיקה והשינויים בחקיקה על פעילות הבנק ומתן ייעוץ משפטי שוטף ליחידות הבנק, כמו כן, ריכוז הטיפול בתביעות נגד הבנק.

- קו הגנה שלישי - הביקורת הפנימית

הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול הסיכונים, ומבצעת ביקורת על ניהול סיכון האשראי, כחלק מתוכנית העבודה השנתית והרב שנתית שלה.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

בתהליך מתן האשראי נבחנים נתוני העסקה בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידי הבנק. מנגנון קבלת ההחלטות בנוגע למתן האשראי הינו היררכי, מרמת הסניף ועד לרמת הדירקטוריון. כל יחידה המטפלת במתן אשראי עוקבת באופן שוטף אחר פירעונו בהתאם לתנאיו, ואחר מצבו הפיננסי של הלקוח בהתאם להיקפי חבותו. ממצאים הדורשים טיפול מדווחים לגורם האשראי המוסמך. בנוסף, כאמור לעיל, כולל תהליך מתן האשראי מעורבות של מחלקת האנליזה, המהווה חלק מפונקציית ניהול הסיכונים של הבנק. מעורבות זו כוללת (ביחס לחשיפות אשראי גדולות ולענפי משק כפי שנקבע במדיניות האשראי, בהלימה להוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל), ניתוח בלתי תלוי של בקשות אשראי והצגת המסקנות וההמלצות במסמך כתוב המצורף לבקשת האשראי ומובא לדין בוועדת האשראי המתאימה.

בתהליך אישור אשראי בוחנים ומעריכים את הסיכון הכרוך במתן אשראי ללקוח כלשהו, שבמרכזו בודקים שאשראי המבוקש אכן הולם את צרכי הלקוח וכושר הפירעון שלו. הבחינה מתבצעת בין אם מדובר באישור אשראי חדש ובין אם מדובר בחידוש אשראי קיים או שינויים באשראי קיים.

הקווים המנחים לתהליך בחינה ואישור בקשות האשראי, המפורטים במדיניות האשראי של הבנק, מתייחסים לכל מקרה בו נדרש אישור אשראי חדש ללקוח או חידוש אשראי קיים או שינויים בהרכב האשראי, ביטחונות, אשראי פתוח מאושר והתניות. התהליך הכללי לבחינה ואישור בקשת אשראי כולל את השלבים הבאים:

- בדיקת מטרת האשראי והתאמה לסוג האשראי המבוקש.
- בדיקת איכות הלקוח: מוסר התשלומים של הלווה, איכות הבעלים וההנהלה. היקף העסקי, מצב ענפי, מעמדו של הלווה בענף, רווחיות, איתנות פיננסית וכושר החזר להתחייבויות קיימות ולתנאי פירעון של האשראי המבוקש.
- בדיקת מאגרי מידע חיצוניים, במידת הצורך.
- בדיקת טיב הביטחונות המוצעים והנדרשים וההתאמה לסוג האשראי המבוקש.
- בדיקת חשיפה קיימת ללקוח ולקבוצת הלווים והרווחיות לבנק ברמות אלה.
- קביעת תנאים עסקיים כגון: ריבית, עמלות וכדומה. ובדיקת הרווחיות והתשואה.
- חוות דעת מסכמת של הגורם העסקי הכוללת סיכום סיכוני האשראי שבבקשה ודרכי התמודדות/מזעור שלהם והתייחסות לתרחישי מצוקה ברמת העסקה וברמת הלווה.
- המלצה - לאשר/לדחות/להתנות/לשנות בהתאם לסיכון האשראי השיורי ורווחיות הלקוח.
- החלטה.

כלים לניהול סיכון אשראי – מערכות למדידת סיכונים

ככלל, מדיניות הבנק היא ניהול וניטור הסיכונים תוך שימוש במערכות ממוכנות ומבוקרות, עם תלות מינימלית בתהליכים ידניים ובתדירות עדכון קרובה ככל הניתן לזמן אמת.

הבנק נעזר במערכות ממוחשבות לצורך ניהול, איתור, בקרה ומזעור של סיכון האשראי. המערכות משמשות, בין השאר, ככלי בקרה ממוחשבים לאיתור, שינויים בדירוג, הצפת חריגות ממסגרות האשראי ופערי ביטחונות, ואיתור התפתחות סיכונים אשראי הנובעים מקיום פרמטרים שונים נוספים בהתפתחות חשבון הלקוח ובבתנהלותו. קיימות מערכות רבות לבקרה על ניהול האשראי וניטור הסיכונים, להן תפקיד חשוב בתהליכי ניהול האשראי, ניהול הסיכונים והבקרה. להלן המערכות העיקריות לבקרה על ניהול האשראי וניטור הסיכונים:

- מערכת להצפת התראות ברמת חשבון.
- מערכת מרכזית לניהול המשכנתאות המשמשת לביצוע וניהול הלוואות לדירוג ומשכנתאות וכוללת בקרות מובנות על התהליך.
- מערכת המשמשת לאיתור והצפת לקוחות בעלי סממני סיכון אשראי.
- מערכת חוב"ב (חובות בעייתיים) המשמשת לאיתור, הצפה וסיווג חובות בעייתיים, תוך ניהול ההפרשות להפסדי אשראי והמחיקות החשבונאיות, העסקיות והמשפטיות בבנק ואיתור ומעקב חשבונות לרשימות המעקב בהתאם לתבחינים שהוגדרו למערכת.
- מערכת מידע התראתי המציפה מידע עסקי בעל אופי שלילי שנאסף על ידי החברות B.D.I-D&B אודות לקוחות עסקיים של הבנק.
- מערכת נדל"ן לבקרה וניהול פרויקטים סגורים המנוהלים בסקטור בנייה ונדל"ן.
- מערכת לרישום ומעקב מקוון של התניות פיננסיות החלות על לקוח.
- מערכת ייעודית במערכת המסחר המשמשת לניהול, איתור ובקרה של החשיפה בגין לקוחות הפעילים בשוק ההון.
- מערכות הבקרה הממוכנות בפעילות הבינלאומית, מערכות המשמשות לניהול ובקרה של החשיפה האשראי בשלוחות חוץ לארץ.
- מודל התבחינים - מערכת לדירוג אשראי עסקי המדרגת את כלל החובות של לווה יחיד. דירוג האשראי של הלקוח נקבע באמצעות תהליך קביעת הטיב העסקי של הלווה ושילוב נתון זה עם שיעור הכיסוי בביטחונות, על מנת לתת דירוג המשקף את איכות האשראי שהועמד ללווה.
- מודל המדח"ם (מודל דירוג, חיתום וניהול מתקדם) - מודל הדירוג המרכזי של לקוחות פרטיים ועסקים קטנים בחטיבה הקמעונאית. המודל משמש להערכת סיכון האשראי וכן, משמש גם בתהליכי מתן אשראי בסניפים. נקבעו סמכויות אשראי ללקוחות ברמת סיכון גבוהה בהתאם לדירוגי המדח"ם, ונתונים אלו משמשים על מנת לנטר את תיק האשראי הקמעונאי בבנק.
- מערכת בקשות אשראי ללקוחות קמעונאיים (תאגידיים, לקוח פרטי-עסקי ולקוחות פרטיים) בחטיבה הקמעונאית - תומכת בתהליכי בקשת האשראי בסניפי הבנק.
- טופס מדיניות אשראי במערכת בקשות אשראי - לדיווח ממוכן על העמידה של לקוחות החטיבה העסקית בקווים המנחים המוגדרים במדיניות האשראי של הבנק.
- מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית - מודל אשר פיתח הבנק על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר לצורך דירוג סיכון פרטני ללווה בהלוואות לדירוג.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

דיווחים להנהלה ולדירקטוריון

הבנק קבע במרבית הנושאים שני סוגי מגבלות: מגבלות דירקטוריון ומגבלות הנהלה, לפי הגישה הבאה: מגבלות דירקטוריון - מגבלות הדירקטוריון בתיאבון הסיכון משקפות את החשיפה המקסימאלית שדירקטוריון הבנק מאפשר בכל תחומי הסיכון. מגבלות הדירקטוריון ניתנות לשינוי, על ידי דירקטוריון הבנק, לאחר דיון על הסיבות לשינוי הנדרש וההשלכות על פרופיל הסיכון של הבנק, וזאת בהתאם להתפתחויות בכיוונים העסקיים של הבנק.

מגבלות ההנהלה - מגבלות ההנהלה מחמירות יותר ממגבלות הדירקטוריון, והן נועדו לשמש ככלי ניהולי למעקב ו/או לניטור הדוק אחר סיכונים אשראי של הבנק ולאפשר צמצום החשיפות עוד טרם הופר תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. מגבלות הנהלה ניתנות לשינוי, על ידי ועדת אשראי עליונה של הבנק, לאחר דיון על הסיבות לשינוי הנדרש וההשלכות על פרופיל הסיכון של הבנק, וזאת בהתאם להתפתחויות בכיוונים העסקיים של הבנק. הבנק מנהל מעקב שוטף אחר העמידה במגבלות תיאבון הסיכון של הבנק. במידה ונוצרה חריגה ממגבלות הנהלה שנקבעו, החטיבה הרלוונטית מדווחת על פי כללי הדיווח שהוגדרו במדיניות לגורמים השונים. בדיווח נכללות הסיבות שגרמו לחריגה, השלכות החריגה ואת הצעדים שנקטו או שמומלץ לנקוט על מנת להסדיר את החריגה.

אין לחרוג ממגבלות הדירקטוריון אלא אם התקבל אישורו של הדירקטוריון או של ועדה מטעמו.

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1) (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2024				
יתרות ברוטו ⁽¹⁾				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי	אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
431,648	4,113	431,382	4,379	חובות, למעט אגרות חוב
19,345	-	19,345	-	איגרות חוב
134,498	245	134,671	72	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾
585,491	4,358	585,398	4,451	סך הכל
31 בדצמבר 2023				
יתרות ברוטו ⁽¹⁾				
יתרות נטו	הפרשות להפסדי אשראי	אחרים	לא צוברים או בפיגור של 90 ימים או יותר	
405,683	4,069	405,903	3,849	חובות, למעט אגרות חוב
15,209	-	15,209	-	איגרות חוב
114,294	201	114,374	121	חשיפות חוץ מאזניות ⁽²⁾
535,186	4,270	535,486	3,970	סך הכל

(1) יתרות ברוטו בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים של פריטים מאזניים וחוזי מאזניים, היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראות ניהול בנקאי תקין מספר 203.

(2) חשיפות חוץ מאזניות הינן לפני מקדמי המרה לאשראי (CCF)

גילוי נוסף בנוגע לאיכות אשראי של חשיפות אשראי (CRB)

טיפול באשראי בעייתי ובגביית חובות

הטיפול באיתור אשראי בעייתי ובניהולו דורש מיקוד ומקצועיות מובחנים, בשונה מהדרג המאשר או המטפל בביצוע האשראי ובקבלת הבטוחות. האיתור הראשוני מבוצע לרוב באופן ממוכן, ביחידות ייעודיות לאיתור ובקרה בחטיבה העסקית ובחטיבה הקמעונאית. הטיפול בלקוחות שאותרו נעשה בחטיבות העסקיות או בסקטור לקוחות מיוחדים בחטיבה העסקית (הקו הראשון), לפי העניין וכפי שהוגדר בנהלי הבנק.

על מנת לאתר סיכונים האשראי המתממשים או שעלולים להתממש בבנק, מתקיים בבנק, כאמור, מהלך שוטף לבחינה ולאיתור של חובות, על פי תבחינים שהוגדרו. חלק מהתבחינים מחייבים סיווג של החוב כבעייתי, וחלק מהתבחינים מהווים התרעה ומוותרים שיקול דעת בידי הגורם המקצועי. החובות נבחנים על פי מדרג סמכויות שהוגדר בנהלי הבנק. מדרג הסמכויות כולל סמכויות אישיות, המתחילות בעובדים בסניפים ובמטה, וממשיך בסמכויות בדרגים גבוהים יותר לעניין הסיווגים וההפרשות. בהנהלות המרחבים וביחידות ייעודיות במטה, מתנהל תהליך בקרה מובנה ובלתי תלוי. חטיבת מידע ודיווח כספי מהווה קו שני בתהליך הסיווג וההפרשה ואחריותה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 311, הינה להיות הגורם הבלתי תלוי לסיווג וקביעת ההפרשה להפסדי אשראי.

מערכת המחשב התומכת ביישום הוראות מדידה וגילוי של חובות לא צוברים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי, לרבות בתהליכי האיתור והבקרה, מבצעת בחינות לוגיות על פי קריטריונים, וקובעת ברירות מחדל לסיווג חובות כחובות בהשגחה מיוחדת, נחותים, לא צוברים או בארגון מחדש, על פי המתחייב.

איתור הלוואות לדיור (משכנתא) בעלות מאפייני סיכון נעשה באופן אוטומטי ובאמצעות איתור תבחיני פיגור ותבחינים איכותיים אחרים. בשלבי הפיגור הראשונים מפעיל הבנק הליכי גבייה אוטומטיים. בהמשך מופעלים הליכים יזומים פנימיים וחיצוניים לרבות הליכים משפטיים ככל שיש צורך בכך.

חוב בפיגור - מצב הפיגור של חוב נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. להלן שלושה מצבי פיגור אפשריים:

1. חוב בו קרן או ריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלום, בהתייחס לתנאי החוב המקוריים.
2. חריגה ממסגרת אשראי מאושרת ומדווחת בחשבון עו"ש.
3. מחזור נמוך - כל עוד לא נדקפו לזכות אותו חשבון סכומים לכיסוי החוב תוך תקופה שהוגדרה, גם אם החוב נמצא בתוך מסגרת האשראי.

זיהוי וסיווג חובות לא צוברים (חלף חוב פגום)

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות לצורך אבחנה בין חובות בסיווג בעייתי לרבות חובות לא צוברים לבין חובות תקינים. בהתאם לנהלים אלו, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות או לא צובר. חוב מסווג כחוב לא צובר כאשר בהתבסס על מידע ואירועים עדכניים צפוי (expected) שהבנק לא יוכל לגבות את כל הסכומים המגיעים לו לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב.

לצורך סיווג וטיפול באשראי בעייתי, הבנק מבחין בין:

- א. אשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית מעל 1 מיליון ₪**
קבלת החלטה בדבר סיווג החוב וההפרשה הנדרשת מבוססת, בין היתר, על מצב הפיגור של החוב, הערכת מצבו הפיננסי וכושר הפירעון של הלווה, הערכת מקור ההחזר הראשוני של החוב, קיום ומצב הביטחונות, מצבם הפיננסי של ערבים, אם קיימים, ומחויבותם לתמוך בחוב ויכולת הלווה להשיג מימון מצד ג'.
בכל מקרה, חוב מסחרי כאמור, מסווג כחוב לא צובר כאשר הקרן או הריבית בגינה מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב גם מובטח היטב וגם נמצא בהליכי גבייה, או ככל שהחוב עבר הליך ארגון מחדש של חוב בעייתי.
החל ממועד הסיווג כחוב לא צובר, החוב יטופל כחוב שאינו צובר הכנסות ריבית (חוב כאמור ייקרא "חוב לא צובר").
- ב. אשראי לאנשים פרטיים, אשראי לדיור ואשראי מסחרי בגין חוב שיתרתו החוזית נמוכה מ- 1 מיליון ₪**
קבלת החלטה בדבר סיווג החוב מבוססת על מצב הפיגור של החוב. לצורך כך, הבנק עוקב אחר מצב ימי הפיגור אשר נקבע בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים שלו, זאת למעט אשראי לדיור אשר בהתאם להוראות המעבר הבנק רשאי להמשיך את צבירת הפיגור בהתאם לשיטת עומק הפיגור.
חובות אלה, אשר מצויים בפיגור של 90 יום או יותר, מסווגים כחובות בסיווג נחות כאשר הבנק אינו מפסיק את צבירת הכנסות הריבית, זאת למעט הלוואות לדיור אשר יסווגו כחובות לא צוברים הכנסות ריבית כאשר הקרן או הריבית בגינה מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר.

הבדלים בין הגדרת פיגור וכשל למטרות חשבונאיות ומטרות פיקוחיות

- חוב מוגדר "בפיגור" למטרות חשבונאיות לאחר 30 ימי פיגור, כשלא צורכי מדידת הלימות ההון "הלוואות בפיגור" יוגדרו כך לאחר 90 ימי פיגור.
- אשראי חוץ מאזני יסווג כחוב בעייתי אם מימוש ההתחייבות התלויה הינו ברמת "אפשרי" וכן אם החובות שיוכרו כתוצאה ממימוש ההתחייבות התלויה ראויים לסיווג כבעייתיים. לעומת זאת, חשיפות אשראי חוץ מאזני יסווגו כחשיפות בפיגור לצורכי הלימות הון באופן עקבי לסיווג החשיפות המאזניות של אותו לווה.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הפרשה להפסדי אשראי - מדידה

החל מיום 1 בינואר 2022, הבנק מיישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושא מדידת הפסדי אשראי הנובעים ממכשירים פיננסיים כמפורט בנושא 326 בקודיפיקציה (ASC 326) - מכשירים פיננסיים - הפסדי אשראי. כחלק מיישום התקן, הבנק קבע נהלים לסיווג אשראי ולמדידת ההפרשה להפסדי אשראי כדי לקיים הפרשה ברמה מתאימה לכיסוי הפסדי אשראי צפויים בהתייחס לתיק האשראי שלו. בנוסף, הבנק קבע נהלים הנדרשים למדידת הפרשה ברמה מתאימה כדי לכסות הפסדי אשראי צפויים הקשורים לאיגרות חוב המוחזקות לפדיון ותיק איגרות החוב הזמינות למכירה וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסוימות. אומדן ההפרשה להפסדי אשראי צפויים מחושב על פני התקופה החוזית של הנכס הפיננסי תוך הבאה בחשבון אומדן של פירעונות מוקדמים. בעת פיתוח אומדן הפסדי האשראי הצפויים, הבנק הביא בחשבון את ההשפעות של אירועי העבר, תנאים נוכחיים, ותחזיות סבירות וניתנות לביסוס על יכולת הגבייה (collectability) של הנכסים הפיננסיים. ככלל, חישוב ההפרשה להפסדי האשראי הצפויים מוערך על בסיס קבוצתי כאשר הנכסים הינם בעלי מאפייני סיכון דומים. מאפיינים אלה כוללים, בין היתר: (1) ציוני או דירוגי אשראי, פנימיים או חיצוניים; (2) דירוג סיכון או סיווג סיכון; (3) סוג הנכס הפיננסי; (4) סוג הביטחון; (5) גודל; (6) ענף הפעילות של הלווה. לכל קבוצה של נכסים פיננסיים בעלי מאפייני סיכון דומים, הבנק מחשב את ההפרשה להפסדי אשראי צפויים בהתאם לאחת השיטות למדידת ההפרשה המותרות בתקן, אשר להערכת הבנק צפויה להביא לידי האומדן הטוב ביותר של ההפרשות להפסדי אשראי. על מנת להעריך את האומדן להפסדי אשראי צפויים לאורך התקופה החוזית של הנכסים, הבנק מתבסס על מידע היסטורי תוך בחינת הצורך להתאים את המידע ההיסטורי כדי לשקף את המידה שבה התנאים הקיימים והתחזיות הסבירות וניתנות לביסוס יהיו שונים מן התנאים אשר שררו בתקופה שבמהלכה הוערך המידע ההיסטורי.

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פירוט סיכון אשראי לפי ענפי משק (במיליוני שקלים חדשים):

		חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾						סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾						
		הפסדי אשראי ⁽³⁾						מזה:						
		הוצאות בגין הפסדי חשבונאות		לא צובר		סך הכל		אשראי תקין שאינו בדירוג ביצוע		אשראי ⁽⁴⁾		סך הכל		
יתרת הפרשה הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי חשבונאות אשראי	לא צובר	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות	סך הכל	אשראי ביצוע	אשראי ⁽⁴⁾	אשראי ביצוע	אשראי ⁽⁴⁾	אשראי ביצוע	אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	
32	7	7	20	26	1,403	1,408	26	75	1,307	1,408				פעילות לווים בישראל
33	-	8	6	8	2,166	3,054	8	-	3,181	3,189				ציבור - מסחרי
482	(21)	25	211	545	9,192	17,049	549	549	16,143	17,241				חקלאות, ייעור ודיג
119	-	29	99	240	1,113	1,608	240	49	1,319	1,608				כרייה וחציבה
382	27	13	483	761	31,310	64,684	761	2,300	61,746	64,807				תעשייה וחרושת
227	-	2	111	176	9,688	11,293	176	130	11,406	11,712				מזה: יהלומים
129	3	44	7	10	7,114	12,002	10	41	12,305	12,356				בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
452	74	6	335	736	13,158	17,383	736	641	16,137	17,514				בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
115	32	1	62	172	1,681	2,211	172	86	1,958	2,216				אספקת חשמל ומים
85	15	16	32	74	2,975	3,728	74	551	3,132	3,757				מסחר
26	11	7	12	17	950	1,717	17	89	1,714	1,820				בתי מלון שירותי הארחה ואוכל
45	11	12	7	36	14,878	27,168	36	225	32,640	32,901				תחבורה ואחסנה
186	25	16	100	187	5,187	8,162	187	343	7,651	8,181				מידע ותקשורת
80	10	(23)	126	146	2,575	3,375	146	66	3,166	3,378				שירותים פיננסיים
														שירותים עסקיים אחרים
														שירותים ציבוריים וקהילתיים
														סך הכל מסחרי
														אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
														אנשים פרטיים - אחר
														סך הכל ציבור - פעילות בישראל
														בנקים בישראל
														ממשלת ישראל
														סך הכל פעילות בישראל
														פעילות לווים בחוץ לארץ
														סך הכל ציבור - פעילות בחוץ לארץ
														לארץ
														בנקים בחוץ לארץ
														ממשלות בחוץ לארץ
														סך הכל פעילות בחוץ לארץ
														סך הכל

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 386,355, אגרות חוב - 27,593 ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מרכז - 264, סיכון אשראי (מאזני וחוץ מאזני) בגין מכשירים נגזרים - 6,696 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 106,618.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מרכז.

(3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).

(4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,019 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,098 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. לפרטים בדבר חשיפות אשראי המבוססות על ידי מבטחי משנה בינלאומיים, ראה חשיפות עיקריות למדינות זרות להלן.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכון אשראי⁽²⁾ לפי ענפי משק - המשך

ליום 31 בדצמבר 2023

פירוט סיכון אשראי לפי ענפי משק - המשך (במיליוני שקלים חדשים):

הפסדי אשראי ⁽³⁾		חובות ⁽²⁾ וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ⁽³⁾					סיכון אשראי כולל ⁽⁴⁾					פעילות לווים בישראל
		מזה:					מזה:					
יתרת הפרשה הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות בגין הפסדי אשראי	לא צובר	בעייתי ⁽⁵⁾	חובות	סך הכל	בעייתי ⁽⁵⁾	אשראי תקין שאינו בדירוג ביצוע אשראי	דירוג ביצוע אשראי ⁽⁴⁾	סך הכל	סך הכל	מסחרי
32	4	16	21	26	851	1,137	26	31	1,080	1,137	1,137	חקלאות, ייעור ודיג
25	-	2	6	10	1,271	2,265	12	-	2,344	2,356	2,356	כרייה וחציבה
425	14	150	192	558	9,246	16,291	570	475	15,495	16,540	16,540	תעשייה וחרושת
74	3	41	67	128	1,121	1,691	128	112	1,451	1,691	1,691	מזה: יהלומים
396	27	83	337	727	28,380	55,667	728	1,424	53,619	55,771	55,771	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁽⁶⁾
												בינוי ונדל"ן - פעילויות
225	4	113	105	576	8,818	9,715	576	956	8,718	10,250	10,250	בנדל"ן
88	5	17	4	23	6,514	10,743	23	416	10,591	11,030	11,030	אספקת חשמל ומים
520	18	246	288	879	12,756	16,563	879	487	15,352	16,718	16,718	מסחר
												בתי מלון שירותי הארחה
146	19	70	56	191	1,595	2,107	191	116	1,814	2,121	2,121	ואוכל
84	11	14	31	76	2,988	3,612	76	690	2,866	3,632	3,632	תחבורה ואחסנה
30	9	11	19	25	944	1,683	25	98	1,625	1,748	1,748	מידע ותקשורת
55	-	10	28	31	9,593	20,715	31	105	25,590	25,726	25,726	שירותים פיננסיים
195	27	60	95	195	4,921	7,644	195	111	7,341	7,647	7,647	שירותים עסקיים אחרים
												שירותים ציבוריים
113	15	40	145	160	2,545	3,238	160	268	2,841	3,269	3,269	וקהילתיים
2,334	153	832	1,327	3,477	90,422	151,380	3,492	5,177	149,276	157,945	157,945	סך הכל מסחרי
												אנשים פרטיים - הלוואות
1,149	-	247	2,153	2,153	206,553	218,658	2,153	2,609	213,896	218,658	218,658	לדיר
702	134	324	75	277	26,710	42,028	277	369	41,386	42,032	42,032	אנשים פרטיים - אחר
4,185	287	1,403	3,555	5,907	323,685	412,066	5,922	8,155	404,558	418,635	418,635	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
-	-	-	-	-	702	702	-	-	2,286	2,286	2,286	בנקים בישראל
-	-	-	-	-	4	4	-	-	19,562	19,562	19,562	ממשלת ישראל
4,185	287	1,403	3,555	5,907	324,391	412,772	5,922	8,155	426,406	440,483	440,483	סך הכל פעילות בישראל
												פעילות לווים בחוץ לארץ
												סך הכל ציבור - פעילות
93	-	58	176	336	5,730	8,416	342	296	7,946	8,584	8,584	בחוץ לארץ
2	-	2	-	-	26,869	26,997	-	-	27,248	27,248	27,248	בנקים בחוץ לארץ
1	-	-	1	1	476	628	1	-	1,210	1,211	1,211	ממשלות בחוץ לארץ
96	-	60	177	337	33,075	36,041	343	296	36,404	37,043	37,043	סך הכל פעילות בחוץ לארץ
4,281	287	1,463	3,732	6,244	357,466	448,813	6,265	8,451	462,810	477,526	477,526	סך הכל

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים (במיליוני שקלים חדשים) כולל: חובות⁽²⁾ - 357,466, אגרות חוב - 22,453 ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר - 106, סיכון אשראי (מאזני וחוץ מאזני) בגין מכשירים נגזרים - 6,154 וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות של לווה - 91,347.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות, פיקדונות בבנקים וחובות אחרים, למעט אגרות חוב וניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר.
- (3) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
- (4) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (5) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני לא צובר, נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (6) כולל סיכון אשראי מאזני בסך של 1,070 מיליוני שקלים חדשים וסיכון אשראי חוץ מאזני בסך של 1,211 מיליוני שקלים חדשים שהועמדו לקבוצות רכישה מסוימות הנמצאות בהליכי בנייה. לפיכך דובר חשיפות אשראי המבוססות על ידי מבטחי משנה בינלאומיים, ראה חשיפות עיקריות למדינות זרות להלן.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן חשיפות אשראי לפי יתרת תקופות לפירעון:

ליום 31 בדצמבר 2024						
תקופה ממוצעת לפירעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	מעל חמש שנים ועד 15 שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני שקלים חדשים						חשיפת אשראי מאזנית:
שנים						מסחרי
1.5	109,066	576	7,803	29,700	70,987	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
11.0	375,683	113,575	158,099	80,740	23,269	אנשים פרטיים - אחר
3.2	31,772	16	5,813	12,696	13,247	נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽⁴⁾
0.8	5,551	109	509	1,111	3,822	
8.4	522,072	114,276	172,224	124,247	111,325	סך הכל ציבור
1.8	116,113	5,064	12,681	9,171	89,197	בנקים וממשלות
7.2	638,185	119,340	184,905	133,418	200,522	סך הכל חשיפת אשראי מאזנית
2.8	33,002	5,064	12,521	8,917	6,500	מזה: אגרות חוב
1.5	134,537	1,219	2,319	35,741	95,258	סך הכל חשיפת אשראי חוץ מאזנית
ליום 31 בדצמבר 2023						
תקופה ממוצעת לפירעון	סה"כ חשיפת אשראי	מעל 15 שנים	מעל חמש שנים ועד 15 שנים	מעל שנה ועד חמש שנים	עד שנה	
במיליוני שקלים חדשים						חשיפת אשראי מאזנית:
שנים						מסחרי
1.5	95,586	319	6,517	25,781	62,969	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
11.0	344,270	104,909	145,664	73,669	20,028	אנשים פרטיים - אחר
3.2	30,218	62	5,730	12,553	11,873	נכסים בגין מכשירים נגזרים ⁽⁴⁾
0.7	6,329	122	464	959	4,784	
8.5	476,403	105,412	158,375	112,962	99,654	סך הכל ציבור
1.7	112,641	1,172	12,281	9,087	90,101	בנקים וממשלות
7.2	589,044	106,584	170,656	122,049	189,755	סך הכל חשיפת אשראי מאזנית
2.6	27,886	1,048	10,788	7,697	8,353	מזה: אגרות חוב
1.7	113,541	1,177	1,265	28,060	83,039	סך הכל חשיפת אשראי חוץ מאזנית

(4) נכסים בגין מכשירים נגזרים מכילים בין היתר מכשירים נגזרים של בנקים וממשלות.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

חשיפות למדינות זרות⁽¹⁾

חלק א - מידע בדבר סך החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך (במיליוני שקלים חדשים):

חשיפה מאזנית ⁽⁴⁾													חשיפה חוץ מאזנית ⁽⁴⁾⁽⁶⁾	
המדינה	חשיפה מאזנית מעבר לגבול			חשיפה מאזנית של שלוחות של הבנק במדינה זרה לתושבים מקומיים						חשיפה מאזנית מעבר לגבול				
	לממשלות ⁽⁴⁾	לבנקים	לאחרים	חשיפה מאזנית נטו לאחר כל ניכוי בגין התחייבויות מקומיות	סיכון מאזני	סיכון חובות פגומים	סיכון חוץ מאזני	סיכון חוץ מאזני	מזה: סיכון אשראי	לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה			
31 בדצמבר 2024⁽²⁾														
ארצות הברית	1,657	490	4,793	26,298	53	-	1,901	-	-	2,189	4,751			
ברבדוס ⁽⁵⁾	-	-	4,857	-	-	-	-	-	-	-	4,857			
אחרות ⁽⁶⁾	13	318	10,147	1,654	70	-	11,599	-	-	3,870	6,608			
סך כל החשיפות למדינות זרות	1,670	808	19,797	27,952	123	-	13,500	-	-	6,059	16,216			
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁷⁾														
	13	-	567	-	2	-	110	-	-	25	555			
מזה: למדינות יוון, פורטוגל, ספרד ואיטליה														
	-	4	51	-	-	-	12	-	-	5	50			
31 בדצמבר 2023⁽³⁾														
ארצות הברית	323	493	3,781	27,884	58	-	1,976	-	-	727	3,870			
ברבדוס ⁽⁵⁾	-	-	5,353	-	-	-	-	-	-	-	5,353			
אחרות ⁽⁶⁾	189	377	9,132	1,489	58	-	11,406	-	-	3,307	6,391			
סך כל החשיפות למדינות זרות	512	870	18,266	29,187	116	-	13,382	-	-	4,034	15,614			
מזה: סך כל החשיפות למדינות LDC ⁽⁷⁾														
	189	-	655	-	7	-	219	-	-	21	823			
מזה: למדינות יוון, פורטוגל, ספרד ואיטליה														
	-	1	62	-	-	-	10	-	-	3	60			

- על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות, בטחונות נזילים ונגדרי אשראי.
- סיכון אשראי מאזני וחץ מאזני, מוצגים לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.
- יתרת החשיפה החוץ מאזנית כוללת סך של 7,744 מיליוני שקלים חדשים אשר עיקרו בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק ערבויות חוק מחר של לווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2023 - 7,075 מיליוני שקלים חדשים).
- החשיפה הינה בגין פוליסות ביטוח המגבות תיקי משכנתאות בישראל. חברת הביטוח הרשומה בברבדוס הינה חברת בת של קבוצת ביטוח בינלאומית המאוגדת בקנדה.
- יתרת החשיפה המאזנית כוללת סך של 3,408 מיליוני שקלים חדשים, בגין רכישת ביטוח ממבטחי משנה בינלאומיים לתיק של הלוואות למימון קרקע ללווים בענף הנדל"ן בישראל. (ליום 31 בדצמבר 2023 - 3,354 מיליוני שקלים חדשים).
- החשיפה למדינות ה LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן הארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

חלק ב' - מידע בדבר מדינות שסך החשיפה לכל אחת מהן הינו בין 0.75% לבין 1% מסך הנכסים במאוחד או בין 15% לבין 20% מההון, לפי הנמוך (במיליוני שקלים חדשים):

לימים 31 בדצמבר 2024 ו- 31 בדצמבר 2023 לא קיימות מדינות זרות אשר סכום החשיפות המאזניות בגינן גבוה מהסך הנדרש לגילוי זה.

חלק ג' - מידע בדבר חשיפה מאזנית למדינות זרות עם בעיות נזילות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2023	2024	
ברבדוס ⁽⁴⁾	ברבדוס ⁽⁴⁾	
5,803	5,353	סכום החשיפה בתחילת תקופת הדיווח
(450)	(496)	שינויים נטו בסכום החשיפה
5,353	4,857	סכום חשיפה בסוף תקופת הדיווח

בהתאם להנחיות בנק ישראל, מדינה שקיבלה סיוע מקרן המטבע הבינלאומית, נחשבת למדינה עם בעיות נזילות. החשיפה לעיל היא מול חברת ביטוח המגבה תיקי משכנתאות, ולמצב הנזילות במדינה לא צפויה להיות השפעה על יכולת התשלום במקרה של תביעות עתידיות על ידי הבנק.

(4) החשיפה הינה בגין פוליסות ביטוח המגבות תיקי משכנתאות בישראל. חברת הביטוח הרשומה בברבדוס הינה חברת בת של קבוצת ביטוח בינלאומית המאוגדת בקנדה.

החשיפה המוצגת לעיל מייצגת, בהתאם להוראות המפקח על הבנקים, חשיפות על בסיס סיכון סופי. הצד הנושא בסיכון הסופי הוא אדם, עסק, מוסד או מכשיר כלשהו המספק לבנק "חיזוקי אשראי", כגון ערבויות, ביטחונות, חוזי ביטוח ונגזרי אשראי. כאשר לא קיים "חיזוק אשראי", אזי הצד הנושא בסיכון הסופי הוא החייב עצמו.

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחוץ לארץ של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

הפחתת סיכון אשראי (CRC)

קבוצת הבנק נוקטת באמצעים שונים להפחתת הסיכונים הנובעים ממתן אשראי ומריכוזיות האשראי. להלן תיאור הכלים העיקריים להפחתת הסיכון במסגרת מדיניות האשראי של הבנק.

יקיזז נכסים והתחייבויות - הבנק מיישם את הכללים שנקבעו בחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 12 בדצמבר 2012.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות הנובעים מאותו צד נגדי יציגו במאזן את יתרונם נטו בהתקיים התנאים המצטברים הבאים:

- בגין אותן ההתחייבויות יש לו זכות חוקית בת אכיפה לקיזוז ההתחייבויות מהנכסים.
- בכוונתו לפרוע את ההתחייבויות ולממש את הנכסים על בסיס נטו או בו זמנית.
- גם התאגיד הבנקאי וגם הצד הנגדי חייבים אחד לשני סכומים הניתנים לקביעה.

בהתאם להוראות, תאגיד בנקאי יקזז נכסים והתחייבויות עם שני צדדים נגדיים שונים יציגו במאזן סכום נטו בהתקיים כל התנאים המצטברים לעיל, ובתנאי שישנו הסכם בין שלושת הצדדים המעגן באופן ברור את זכות התאגיד הבנקאי בגין אותן ההתחייבויות לקיזוז.

כמו כן, נקבע כי תאגיד בנקאי יקזז פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי שניתן מפיקדונות אלה, כשאין לבנק סיכון להפסד מהאשראי.

מדיניות הבנק הנוכחית היא להציג חשיפות בגין עסקאות ברוטו, למעט פיקדונות שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי כאמור לעיל. בהתאם לכך, פיקדונות המיועדים למתן אשראי, שפירעונם למפקיד מותנה במידת הגבייה מן האשראי, ולקבוצת הבנק אין סיכון להפסד אשראי, קוזזו מן האשראי שניתן מפיקדונות אלו. פערי הריבית בגין פעילות זו הוצגו בדוח רווח והפסד בסעיף עמלות.

בטוחות - קבלת ביטחונות לטובת הבנק נועדה להבטיח את החזר האשראי, שהבנק נותן ללקוח, במקרה של חדלות פירעון. טיב וכמות הביטחונות הנדרשים מהלקוח, נקבעים על סמך המאפיינים הבסיסיים של הלווה, מאפייני העסקה, ומהותיות הסיכון לכך שהלקוח לא יוכל להחזיר את האשראי. ככל שהסיכון גבוה יותר, הבנק ידרוש ביטחונות רבים יותר ונזילים יותר. ככלל, הלקוח יידרש להמציא סוגי ביטחונות, המתאימים ככל הניתן לאשראי הניתן, לפי פרמטרים שונים כגון: התאמה לעסקה, לסכום ולתקופת האשראי.

הבנק קבע את סוגי הנכסים אשר יוכרו כבטוחות למתן אשראי במדיניות ובנהלים. הבטוחות העיקריות המקובלות בבנק הן: פיקדונות, ניירות ערך, שעבוד של נדל"ן ושל רכב, שוברי אשראי, צ'קים, ערבויות בנקאיות וערבויות של מוסדות, של תאגידים או של יחידים. במסגרת מדיניות הבטוחות, נקבעו כללים ועקרונות באשר לרמת ההסתמכות על כל סוג בטוחה, בהתאם לאופייה, סחירותה, התנדוטיות במחירה, מהירות מימושה ומעמדה המשפטי, וזאת בנוסף לבחינת כושר החזר של הלקוח כקריטריון למתן האשראי.

כמו כן, קיימים סוגי ביטחונות נוספים כדוגמת שעבוד שוטף, חייבים ו/או אמות מידה כספיות ותפעוליות המושתות על לקוח בכדי להבטיח את יכולתו לעמוד בפירעון חובו לבנק.

הבטוחות מותאמות, במידת האפשר, לסוג האשראי אותו הן מבטיחות, תוך התייחסות לטווח הזמן, לסוגי הצמדה, לאופי האשראי, למטרתו וכן למהירות יכולת המימוש שלהן. מקדמי הביטחון קובעים את השיעור בו הבנק מוכן להסתמך על בטוחה מסוימת כביטחון לאשראי. שווי הבטוחות בהתאם למקדמי הביטחון מחושב, ככל שניתן, באופן אוטומטי על ידי מערכות המחשוב. מקדמי הביטחון לסוגי הבטוחות השונים נבדקים אחת לשנה, ומאשרים בוועדת אשראי עליונה ובדיקטוריון. כמו כן, קיימים ביטחונות אשר אינם נלקחים בחשבון בחישוב מקדמי הביטחון והם משמשים לחיזוק מערך הביטחונות הקיימים. הבנק מאשר באופן פרטני ומוגבל, גם מתן אשראי כנגד התחייבות הלווה בלבד.

ערבים - לעיתים הבנק דורש מהלקוח להמציא ערבויות או ערבים להבטחת האשראי. קיימים מספר סוגי ערבויות כגון ערבויות אישיות, ערבויות בנקאיות לסוגיהן, ערבויות מדינה, פוליסות ביטוח או כתבי שיפוי.

סינדיקציות אשראי - הבנק משתתף בסינדיקציות, באמצעות מערך מקצועי המאפשר לו להוביל סינדיקציות בהיקפי אשראי משמעותיים. מימון במסגרת סינדיקציה מאפשר פיזור הסיכון בין מספר גופים מממנים בעסקאות אשראי גדולות.

שיתוף/מכירת חובות - כלי נוסף להפחתת סיכון האשראי הוא שיתוף/מכירת נתחים מתיק האשראי של הבנק במגזרים מסוימים לגופים פיננסיים. במהלך השנים האחרונות, יצר הבנק תשתית עסקית, משפטית ותפעולית למכירת סיכון אשראי.

גידורים - ללווים בעלי חשיפה מטבעית מוצעים אמצעי חיסוי והגנה (עסקות גידור) לצמצום חשיפתם, וזאת בנוסף לצעדים האחרים שהבנק נוקט למזעור סיכונים החשיפה של הבנק מפעילותם של אותם לקוחות. הבנק קבע הנחיות למעקב, פיקוח ובקרה נאותים על פעילות לווים אשר חבותם לבנק רגישה לשינויים בשערי החליפין, לרבות יצירת סימולציות ותרחישים לשינויים עתידיים בשערי החליפין. בקרות מיוחדות מופעלות גם לגבי לקוחות אשר מרכיב משמעותי בסל הביטחונות שלהם הוא ניירות ערך.

הלוואות לדיר

ביטחונות - על פי נהלי הבנק בתחום המשכנתאות, ניתן אשראי בגין ביטחונות נכסיים בלבד. במקרים מסוימים דורש הבנק, בנוסף לביטחון הנכסי, גם ערבים לחוב. לצורך אימות פרטי הנכס המוצע לבנק כבטוחה וקביעת שווי, נדרש בדרך כלל ביקור של שמאי בנכס, ומתקבל דוח הכולל את תיאור הנכס, מיקומו, מצבו הפיזי וכן את שווי השוק שלו. השמאים חתומים על הסכם עם הבנק ופועלים על פי הוראותיו, הכוללות מתכונת עבודה מובנית לביצוע השמאות, לזיהוי חריגים ועוד. השמאות המקובלות בענף המשכנתאות הינה שמאות מקוצרות. עם זאת, דורש הבנק לגבי חלק מההלוואות שמטרתן רכישת דירה מיד שנייה, בנייה עצמית או הלוואה לכל מטרה, בסוגי נכסים בעלי סיכון גבוה, שמאות מורחבת הכוללת בדיקות נוספות בכפוף לקריטריונים שנקבעו לעניין זה.

ביטוחים - על פי נהלי הבנק ובהתאם להוראות בנק ישראל כל נכס המשמש כבטוחה מבטוח בביטוח נכס. בנוסף, הלווים עצמם מבטוחים בביטוח חיים לטובת הבנק למקרה של פטירה בטרם נפרע האשראי במלואו. תהליך ביטוח האשראי הינו גורם מפחית סיכון משמעותי.

שיעור המימון (LTV) - שיעור המימון המרבי אותו מאשר הבנק, נקבע במדיניות האשראי ונבחן מעת לעת. ככלל, הבנק דורש מהלווה להשתתף בחלק ממימון הרכישה. תשלום ההון העצמי מהווה כרית ביטחון במקרה של מימוש הנכס, לרבות בתקופה של ירידת מחירים בשוק הנדל"ן. יתר על כן, שיעור ההשתתפות של הלווה מהווה אינדיקציה נוספת לאיתנותו הפיננסית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3) (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024									
לא מובטחים									
מובטחים									
מזה: על ידי נגזרי אשראי		מזה: על ידי ערביות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל		מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾
-	-	9,882	24,254	7,977	28,445	17,859	52,698	378,950	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	19,345	אגרות חוב
-	-	9,882	24,254	7,977	28,445	17,859	52,698	398,295	סך הכל
-	-	98	376	38	225	136	601	3,778	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

ליום 31 בדצמבר 2023									
לא מובטחים									
מובטחים									
מזה: על ידי נגזרי אשראי		מזה: על ידי ערביות פיננסיות		מזה: על ידי בטחון		מזה: סך הכל		מזה: סך הכל	
מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾	מזה: סכום מובטח	יתרה מאזנית ⁽⁴⁾
-	-	9,914	22,604	7,462	27,253	17,376	49,857	355,826	חובות, למעט אגרות חוב
-	-	-	-	-	-	-	-	15,209	אגרות חוב
-	-	9,914	22,604	7,462	27,253	17,376	49,857	371,036	סך הכל
-	-	177	491	26	187	203	678	3,159	מזה: לא צובר או בפיגור של 90 ימים או יותר

(4) יתרה מאזנית בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים ולאחר הפרשות להפסדי אשראי.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכון האשראי לפי הגישה הסטנדרטית

חישוב סיכון האשראי על פי הגישה הסטנדרטית מבוסס על דירוגי אשראי חיצוניים, הנקבעים על ידי חברות דירוג אשראי חיצוניות (ECAI).

דירוגי חברות הדירוג משמשים לקביעת משקל הסיכון של קבוצות החשיפה הבאות:

- ריבוניות
- סקטור ציבורי
- תאגידים בנקאיים
- חברות ביטוח, קופות גמל וקרנות נאמנות
- תאגידים

קביעת משקל הסיכון המתאים מתבצעת בהתאם לנתוני הצד הנגדי.

משקל הסיכון של בנקים, ישויות סקטור ציבורי, חברות ביטוח, קופות גמל וקרנות נאמנות נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הבנק מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

עבור השקעה בהנפקות שיש להן דירוג הנפקה ספציפי, משקל הסיכון של החוב יתבסס על דירוג זה, למעט כאשר המנפיק הוא תאגיד בנקאי או ישות סקטור ציבורי, חברות ביטוח, קופות גמל וקרנות נאמנות. במקרים אלו, משקל הסיכון יתבסס על דירוג המנפיק ולא על דירוג הנפקה ספציפי.

למטרת הדירוג השתמש הבנק במדרג אחד בלבד של חברת S&P, החל מרבעון 1 2022, עבר הבנק לשימוש בדירוג הנמוך מבין שתי סוכנויות דירוג S&P ו-AM best אשר משמשת לדירוג של מבטחי סיכונים אשראי לצורך הפחתת סיכון האשראי כך שמשקל הסיכון מתבסס על דירוג המבטחים ולא על דירוג הצדדים הנגדיים.

להלן טבלת המיפוי לדירוגי חברות הדירוג הבינלאומיות בהם עושה הבנק שימוש:

AM Best	S&P
A+ TV A++	AA - TV AAA
A- TV A	A - TV A +
B+ TV B++	BBB - TV BBB +
B- TV B	BB - TV BB +
C+ TV C++	B - TV B +
C או נמוך יותר	CCC + או נמוך יותר

יצוין כי החלק העיקרי של סיכון האשראי בבנק אינו מדורג בדירוג חיצוני.

ניתוח ואישור מסגרות

כחלק מהפעילות העסקית של הבנק, לצורך אישור מסגרות הפעילות לחשיפת אשראי וסיכונים אחרים עבור בנקים ומוסדות פיננסיים זרים הבנק משתמש בפרסומים ודירוגים ציבוריים וכל מידע נוסף ככל שקיים וזמין ביחס למוסדות פיננסיים להם הוא חשוף, אשר משמשים את הבנק הן לניתוח והן לקביעת גבולות חשיפה.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

גישה הסטנדרטית - חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

להלן הרכב חשיפת האשראי נטו לפי סוגי הפחתות סיכון (במיליוני שקלים חדשים)⁽¹⁾:

ליום 31 בדצמבר 2024						
חשיפות לפני מקדמי המרה והפחתת ביטחונות		חשיפות לאחר מקדמי המרה ונכסי סיכון וצפיפות				
סכום מאזני ⁽²⁾	סכום חוץ מאזני ⁽³⁾	סכום חוץ מאזני ⁽³⁾	נכסי סיכון	נכסי סיכון וצפיפות		
96,312	122	96,633	1,458	2%	ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	
1,669	935	1,780	929	46%	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	
3,730	2,768	4,440	1,776	35%	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)	
567	4,740	808	860	50%	חברות ניירות ערך	
77,599	85,683	80,037	99,530	90%	תאגידים	
27,520	16,038	26,145	21,308	75%	חשיפות קמעונאיות ליחידים	
14,197	6,326	12,134	9,999	75%	הלוואות לעסקים קטנים	
223,313	16,831	218,253	118,907	54%	בביטחון נכס למגורים	
6,042	1,093	5,773	6,171	100%	בביטחון נדל"ן מסחרי	
3,760	-	3,611	4,828	134%	הלוואות בפיגור	
7,355	178	7,356	4,938	66%	נכסים אחרים	
סך הכל	134,714	456,970	270,704	55%		

ליום 31 בדצמבר 2023						
חשיפות לפני מקדמי המרה והפחתת ביטחונות		חשיפות לאחר מקדמי המרה ונכסי סיכון וצפיפות				
סכום מאזני ⁽²⁾	סכום חוץ מאזני ⁽³⁾	סכום חוץ מאזני ⁽³⁾	נכסי סיכון	נכסי סיכון וצפיפות		
95,094	152	95,401	289	0%	ריבוניות, הבנקים המרכזיים שלהן ורשות מוניטרית ארצית	
1,640	827	1,899	384	18%	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית	
4,070	2,475	4,575	1,199	23%	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)	
531	5,936	502	325	20%	חברות ניירות ערך	
68,848	70,455	73,081	87,516	89%	תאגידים	
26,885	15,679	25,414	20,731	75%	חשיפות קמעונאיות ליחידים	
13,902	6,249	11,821	9,751	75%	הלוואות לעסקים קטנים	
204,345	12,069	198,759	108,647	54%	בביטחון נכס למגורים	
5,659	485	5,225	5,352	100%	בביטחון נדל"ן מסחרי	
3,649	-	3,433	4,554	133%	הלוואות בפיגור	
6,602	155	6,602	4,120	62%	נכסים אחרים	
סך הכל	114,482	426,712	242,868	53%		

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוץ-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות איגות.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לפני מקדמי המרה לאשראי ולפני שיטות להפחתת סיכון אשראי.

(3) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לאחר מקדמי המרה לאשראי ולאחר שיטות להפחתת סיכון אשראי.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקולות סיכון (CRS) ⁽¹⁾⁽²⁾ (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024										
סך הכל חשיפות אשראי (לאחר מקדמי המרה והפחתת הביטחונות)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	סוגי נכסים/משקל סיכון
2,000	-	-	1	-	-	1,855	-	-	144	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
5,010	-	-	11	-	-	2,552	-	2,447	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)
1,720	-	-	-	-	-	1,720	-	-	-	חברות ניירות ערך
110,886	2	901	92,961	-	-	6,193	-	10,563	266	תאגידים
28,410	-	-	-	28,410	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,332	-	-	-	13,332	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
219,738	-	-	9,512	26,607	69,305	52,309	62,005	-	-	בביטחון נכס למגורים
6,171	-	-	6,171	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
3,611	-	2,434	1,177	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
7,445	-	397	4,343	-	-	-	-	-	2,705	נכסים אחרים
826	-	62	764	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מניות
495,017	2	3,732	114,385	68,349	69,305	64,629	62,005	19,254	93,356	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023										
סך הכל חשיפות אשראי (לאחר מקדמי המרה והפחתת הביטחונות)	אחר	150%	100%	75%	60%	50%	35%	20%	0%	סוגי נכסים/משקל סיכון
2,101	-	-	3	-	-	24	-	1,849	225	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
5,156	-	-	102	-	-	286	-	4,768	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)
1,626	-	-	-	-	-	-	-	1,626	-	חברות ניירות ערך
98,455	-	1,580	80,108	-	-	5,773	-	10,759	235	תאגידים
27,641	-	-	-	27,641	-	-	-	-	-	חשיפות קמעונאיות ליחידים
13,001	-	-	-	13,001	-	-	-	-	-	הלוואות לעסקים קטנים
199,914	-	-	9,605	26,423	58,911	47,583	57,392	-	-	בביטחון נכס למגורים
5,352	-	-	5,352	-	-	-	-	-	-	בביטחון נדל"ן מסחרי
3,433	-	2,241	1,192	-	-	-	-	-	-	הלוואות בפיגור
6,679	-	119	3,941	-	-	-	-	-	2,619	נכסים אחרים
560	-	132	428	-	-	-	-	-	-	מזה: בגין מניות
458,835	-	3,940	100,550	67,065	58,911	53,666	57,392	19,211	98,100	סך הכל

(1) היתרות בגילוי כוללות יתרות חוב מאזניות וחוב-מאזניות המשקפות סיכון אשראי, זאת למעט סכומי מסים נדחים והשקעות בתאגידים פיננסיים מתחת לספי הניכוי (הכפופים למשקל סיכון 250%), חשיפות בגין סיכון אשראי צד נגדי וחשיפות אגות.

(2) היתרות משקפות את סכומי החשיפה הפיקוחיים, בניכוי הפרשות ומחיקות, לפני מקדמי המרה לאשראי ולפני שיטות להפחתת סיכון אשראי.

מידע נוסף על סיכון אשראי

סיכונים בתיק הלוואות לדויר

במסגרת ניהול סיכוני האשראי, נקט הבנק אמצעים שונים לניהול, בקרת והפחתת סיכונים הנובעים ממתן אשראי לדויר. תחום הלוואות הדויר הינו בעל משקל מהותי מכלל סיכון האשראי של הבנק, אך יחד עם זאת, תחום זה מאופיין בפיזור גבוה וברמת סיכון נמוכה בשל פיזור רחב של לווים, המשתייכים לענפי המשק השונים, שיעורי מימון נמוכים יחסית, פיזור גיאוגרפי נרחב של הנכסים המשועבדים ושימוש במפחיתי סיכון שונים וביניהם ביטוחי נכס וביטוחי חיים, למזעור סיכוני האשראי בתחום. מדיניות הבנק בתחום המשכנתאות מבוססת על גישה פרטנית להגבלת הסיכון הספציפי בכל הלוואה באמצעות בחינת מאפייני סיכון שונים. מאפיינים אלה כוללים בדיקת טיב הלווים ויכולתם לעמוד בהחזרים השוטפים גם בתרחישים של שינוי בריבית, שיעור ההחזר ביחס להכנסה הקבועה של משק הבית, בדיקת נתוני העסקה ושיעור המימון. לעיתים דורש הבנק את קיומם של חיזוקים, כגון ערבים להלוואה, יכולת החזר מוכחת שאינה מבוססת על הכנסה שוטפת של הלווה, וחיזוקים נוספים אחרים.

הבנק קבע במסגרת מדיניות סיכוני האשראי מגבלות שונות על פעילות האשראי לדויר, בהתחשב בגורמי הסיכון המרכזיים. גורמים אלה נבחנים מעת לעת ובהתאם מתווספות מגבלות על פי הצורך, קרי, על פי פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות בפועל ומגמת התפתחותו והוראות רגולטוריות של בנק ישראל. מגבלות אלה מהוות כמכלול את תיאבון הסיכון של הבנק בתחום המשכנתאות המוגדר במספר רב של מדדי סיכון הבוחנים היבטי סיכון אשראי וריכוזיות ברמת הביצועים השוטפים והתיק הכולל. מדדים אלה כוללים, בין השאר, את שיעור המימון בהלוואה, מיקום הנכס (סיכון גיאוגרפי), מדדי איכות האשראי, יחס החזר מהכנסה, מטרת הלוואה, תקופת ההלוואה, תמהיל המסלולים בהלוואה, סוג הנכס, איכות המסמכים, ריבית נורמטיבית, עושר פיננסי ומגבלות צולבות על שילוב של מספר פרמטרים.

הבנק מבצע באופן שוטף פעילויות לבקרה ולניהול הסיכון הגלום באשראי לדויר, באחריות החטיבה הקמעונאית, החטיבה לניהול סיכונים וגורמים נוספים בבנק. פעילות זו כוללת גם ניטור וניתוח התיק לפי גורמי הסיכון המרכזיים וכן אמידת הסיכון בתיק במודל מתקדם לדירוג אשראי לדויר הכולל דירוג לכל הלוואה וחישוב ההסתברות לכשל ופוטנציאל ההפסד במקרה של כשל, וביצוע מגוון תרחישי קיצון, הבוחנים את השפעת השינויים בגורמים המאקרו כלכליים על רמת הסיכון של התיק, ובעיקר, השפעת שינוי בשיעור האבטלה, שינויים במחירי הדויר ושינויים בשיעור הריבית.

הניטור השוטף של פרופיל הסיכון של תיק המשכנתאות, והתפתחותו לאורך זמן, לנוכח תיאבון הסיכון שנקבע, מעלה כי מדדי הסיכון המובילים, ממשיכים להיות יציבים ואינם מצביעים על הרעה מהותית או שינוי מהותי ברמת הסיכון, אך שוררת אי וודאות הקיימת בנוגע להשפעות ארוכות הטווח של המלחמה. מדדים אלה כוללים את שיעורי המימון, יחס החזר להכנסה, שיעורי האובדליו בכשל, ובפרט שיעורי הפיגור בהלוואות חדשות (בנות שנה), נתון המצביע על איכות החיתום הגבוהה בבנק. יצוין, כי שיעור המימון הממוצע של תיק המשכנתאות של הבנק (לסוף חודש דצמבר 2024) עומד על כ- 55.1%, בהשוואה ל-55% ביום 31 בדצמבר 2023.

הבנק בוחן את מדדי הסיכון ורמות הסיכון באופן מתמיד ומתאימם ככל הנדרש לפעילות העסקית השוטפת, בכפוף ובהלימה לתיאבון הסיכון האמצעים לניהול הסיכון בהלוואות לדויר כוללים בין היתר:

- תהליך חיתום - הלוואות לדויר נבחנות ומאושרות בתהליך הכולל את הרכיבים הבאים:
- קריטריונים הנקבעים בנהלי הבנק, ומביאים לידי ביטוי את הניסיון המצטבר של הבנק בתחום האשראי לדויר. הקריטריונים לאישור הלוואה הכוללים בין היתר את: מהות העסקה, טיב הלווה ויכולת החזר שלו, הבטחה הנכסית המוצעת, לרבות הערכות לגבי סיכוני אשראי באזורי הארץ השונים והערבים.
- סמכויות אשראי - קביעת הגורם המוסמך לאשר הלוואה נעשית בהתאם לנתונים בבקשת האשראי ולסיכון הגלום בה.
- מודל לקביעת פרמיית סיכון דיפרנציאלית - מודל אשר פיתח הבנק על בסיס ממצאים אמפיריים מהעבר, לצורך דירוג רמת סיכון פרטני ללווה.
- בקרות מובנות במערכת לביצוע הלוואות - הבקרות כוללות בין היתר: וידוא שלמות הנתונים, בקרות על ביצוע פעולות על פי הרשאות ומנגנון לניתוח תהליכים.
- הדרכה בתחום המשכנתאות - הבנק מקיים הדרכות להכשרה, לפיתוח ולשיפור הידע של כל הגורמים העוסקים במתן האשראי לדויר.
- כנסים מקצועיים - כנסים אלו נסקרות בהרחבה ההתפתחויות בשוק המשכנתאות והצעדים שיש לנקוט על מנת להתמודד עם הסיכונים הנובעים מהתפתחויות אלו.
- מעקב שוטף אחר מצב לווים ותיק האשראי לדויר - הבנק פועל לזיהוי וליתור מוקדם ככל האפשר של תבחנים המעידים על ירידה בכושר הפירעון של הלווים, על מנת לאתר מוקדם ככל האפשר מצב של כשל אשראי. הבנק מפעיל סוגים שונים של בקרות, לרבות בקרות פנימיות שוטפות בסניפים, במרחבים ובמטה.

סיכון אשראי בענף משק לבינוי ונדל"ן

פעילות האשראי בענף זה מהווה רכיב משמעותי בפעילות האשראי של הבנק. במימון ענף הבניה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים. מימון בנייה נעשה תוך התמקדות בעיקר בענף הבנייה למגורים באזורי הביקוש. כמו כן, מתבצעת הקצאה מבוקרת של המימון בין אזורים גיאוגרפיים, גם בהתאם לביקושים הרלוונטיים. במתן אשראי לבנייה מתמקד הבנק בשיטת הליווי הפיננסי (ליווי סגור). יישום השיטה מיועד להקטין את החשיפה לסיכונים במתן האשראי, שכן היא מעגנת מעקב שוטף וצמוד על הפרויקטים הממומנים, הן לפני העמדת האשראי, והן במהלך ליווי הפרויקט, תוך ניתוק הפרויקט הממומן מהסיכונים העסקיים הטמונים בפעילויותיו האחרות של היזם-הלווה. הבנק נעזר במפקחי בנייה חיצוניים, ומסתמך בין היתר, על שיעבוד המקרקעין נשוא הפרויקט, כביטחון לאשראי. מתן האשראי במסגרת הליווי הפיננסי מבוצע רק במרכזי העסקים ובסניפים בעלי התמקצעות בנושא, ובפיקוח של סקטור הנדל"ן והבנייה. כמו כן, קבע הבנק מדיניות וכללים למימון עסקאות נדל"ן מסוגים אחרים כגון מימון נדל"ן מניב, קבוצות רכישה, פינוי בינוי, תמ"א 38 ועוד. בנוסף, על מנת למזער את הסיכון, הבנק מבטח באופן חלקי תיק קרקעות המיועדות לבניה במסגרת פרויקט סגור ואת תיק ערבויות חוק המכר וערבויות הביצוע בפרויקטים המלווים אצל מבטחי משנה בחוץ לארץ.

בסקטור נדל"ן פועלת יחידת בקרה ייעודית אשר מבצעת בקרה ובחינה של היבטים שונים בכל הקשור לטיפול בעסקאות נדל"ן על ידי הבנק, ותפעול האשראי נעשה בסניפים מתמחי נדל"ן. בנוסף מבצעת היחידה בקרה ובחינה בתחום הנדל"ן המניב ובתחום קבוצות רכישה.

בסקטור בנייה ונדל"ן פועלת מערכת מחשוב לבקרה וניהול פרויקטים סגורים המנהלים בסקטור. המערכת מיועדת לליווי ולמעקב אחר פרויקטים סגורים, ביצוע שחרורי כספים, שיפור השליטה על תיק הנדל"ן ותחזוקת הפרויקטים.

במימון ענף הבנייה והנדל"ן נעשה שימוש בכלי ניתוח ומעקב ספציפיים המסייעים לבנק בתהליך קבלת ההחלטות למתן ליווי פיננסי לפרויקטים השונים.

בשנה האחרונה עלה משקל חוזי המכר בשיטות תשלום לא לינאריות מסך חוזי המכר של דירות חדשות. במסגרת תהליך החיתום של הפרויקטים והן במהלך המעקב אחר הפרויקטים המאושרים בבנק, נבחן באופן שוטף נושא זה, לרבות בדיקה של ההשפעות של חוזים אלה על עלויות המימון של הפרויקט. כמו כן הבנק מוודא שיש התייחסות של המפקחים להיקף החוזים ולהשפעתם על עלויות המימון. מתבצע מעקב אחר התזרים של הפרויקט והצורך בעדכון המסגרת התקציבית באופן מוקדם והבנק עוקב באופן הדוק אחר התפתחות מאפייני הסיכון שנובע מסגמנט זה.

נתוני סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן ליום 31 בדצמבר 2024 מראים כי כ-56.3% מסיכון האשראי המאזני וכ-71% מסיכון האשראי החוץ מאזני מיועד לליווי פרויקטים סגורים בנדל"ן, ברובם המכריע לבנייה למגורים באזורי ביקוש. רוב האשראי החוץ מאזני נובע מערבויות חוק המכר לרוכשי דירות.

מרבית סיכון האשראי בענף בינוי ונדל"ן מגובה בביטחון נדל"ן המשועבד במלואו לטובת הבטחת החזר האשראי. יצוין כי לחלק האשראי שאינו בביטחון נדל"ן קיימים ביטחונות אחרים כגון: פיקדונות, ניירות ערך ועוד.

המשך הצמיחה בפעילות האשראי לענף הנדל"ן, גם על רקע התחרות, מתקיימת תוך שמירה על הליכי חיתום ומרווחי אשראי נאותים המשקפים את הסיכון, ומנוהלת תחת ניטור שוטף. רמת הסיכון בענף מובאת בחשבון גם במסגרת התהליך הרבעוני לבחינת שיעורי ההפרשה הקבוצתית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2024							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי			סיכון אשראי		
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	לא צובר	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾	
				מסגרות והתחייבויות אחרות	ערבויות לרוכשי דירות ⁽⁵⁾		
24	219	47	342	48,677	18,193	6,768	23,716
3	165	118	152	12,981	2,226	200	10,555
27	384	165	494	61,658	20,419	6,968	34,271
19	179	178	100	14,861	7,590	8	7,263
46	563	343	594	76,519	28,009	6,976	41,534
24	44	94	359	48,304	17,956	6,948	23,400
בביטחון נדל"ן:							
לדיוור							
למסחר ולתעשייה							
סך הכל בביטחון נדל"ן							
שאינו בביטחון נדל"ן							
סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל							
מזה: מיועד לליווי פרויקטים							

31 בדצמבר 2023							
סיכון אשראי לציבור ⁽¹⁾							
יתרת הפרשה להפסדי אשראי		סיכון אשראי כולל בעייתי			סיכון אשראי		
סיכון אשראי חוץ מאזני	סיכון אשראי מאזני	בעייתי אחר ⁽⁴⁾	לא צובר	כולל	חוץ מאזני ⁽³⁾	מאזני ⁽²⁾	
				מסגרות והתחייבויות אחרות	ערבויות לרוכשי דירות ⁽⁵⁾		
24	211	277	206	41,353	13,772	5,423	22,158
3	200	459	128	12,367	2,525	129	9,713
27	411	736	334	53,720	16,297	5,552	31,871
19	164	125	109	12,301	6,335	12	5,954
46	575	861	443	66,021	22,632	5,564	37,825
24	102	318	197	40,872	13,891	5,516	21,465
בביטחון נדל"ן:							
לדיוור							
למסחר ולתעשייה							
סך הכל בביטחון נדל"ן							
שאינו בביטחון נדל"ן							
סך כל ענף משק בינוי ונדל"ן בישראל							
מזה: מיועד לליווי פרויקטים							

- (1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור לא צובר מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
- (2) אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.
- (5) סיכון אשראי חוץ מאזני הנובע מערבויות חוק מכו/בנוסח חוק מכו, המגובות ברובן בביטוח שנרכש ממבטחי משנה בינלאומיים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר					
2023			2024		
סיכון אשראי ⁽¹⁾			סיכון אשראי ⁽¹⁾		
מאזני	חוץ מאזני	כולל	מאזני	חוץ מאזני	כולל
ביטחון נדל"ן					
נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:					
16,503	1,078	15,425	16,475	1,319	15,156
קרקע גולמית					
27,596	19,232	8,364	33,450	23,458	9,992
נדל"ן בתהליכי בנייה					
9,621	1,539	8,082	11,733	2,610	9,123
נדל"ן שבנייתו הושלמה					
53,720	21,849	31,871	61,658	27,387	34,271
סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן					
שאינו בביטחון נדל"ן					
12,301	6,347	5,954	14,861	7,598	7,263
66,021	28,196	37,825	76,519	34,985	41,534
סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן בישראל					

(1) סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור לא צובר מוצגים לפני השפעת ההפרשה הפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המתורים לצורך חבות של לווה.

סיכון אשראי לאנשים פרטיים

מגזר הלקוחות הפרטיים מאופיין ברמת פיזור גבוהה - הן בכמות הלקוחות והן באזור הגיאוגרפי. מרבית הלקוחות במגזר זה הינם שכירים, בעלי חשבון יחיד או משק בית משותף. מיתון בפעילות הריאלית מהווה גורם סיכון עיקרי בפעילות משקי הבית ועלייה בשיעור האבטלה עלולה להגדיל את היקף הלקוחות שייקלעו לקשיים.

מדיניות האשראי ונהלי העבודה לעניין מתן אשראי, לרבות ללקוחות פרטיים, כוללים הנחיות וקווים מנחים לעניין חיתום אשראי והתאמתו לצרכי הלקוח וליכולת ההחזר שלו: בחינת מטרת האשראי, שיעור המימון המבוקש, תקופת ההלוואה, ניתוח כושר החזר ומקורות החזר של הלקוח ביחס לכלל חבוייו. זאת, תוך בחינת פרמטרים כלכליים שונים של הלקוח ובהתבסס בין השאר על הכנסה קבועה של הלקוח, פאסיבה משועבדת או פנויה, הכרות וניסיון העבודה המצטבר עמו. בנוסף, קיימים נהלים, תהליכי עבודה ייעודיים ובקורות לעניין הצעה יזומה של הלוואות ללקוחות פרטיים, זאת בהתאם להנחיות בנק ישראל.

לעניין אשראי ללקוחות פרטיים, מדיניות הבנק הינה בהתאם להוראת הפיקוח על הבנקים בנושא "ניהול אשראי צרכני" (נב"ת 311A). הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לפרטיים, בין השאר באמצעות המודל הפנימי לדירוג אשראי ללקוחות פרטיים, וכן באמצעות מעקב, ניטור וניתוח רציף של ההוצאות בגין הפסדי אשראי.

אשראי לעסקים קטנים

מגזר העסקים הקטנים והזעירים מאופיין בפיזור גבוה של הלקוחות הפועלים בענפי המשק השונים ובעיקר במגזרי התעשייה הזעירה, המסחר, השירותים העסקיים והפיננסיים. המימון במגזר העסקים הקטנים והזעירים ניתן בעיקר לזמן קצר, לצורך פעילות שוטפת ומימון הון חוזר, גישור על פערים בתזרים המזומנים, מימון לקוחות ומלאי ופעילות יבוא. מימון זה ניתן כנגד ביטחונות מתאימים כגון שיקים לביטחון/לגבייה, חשבוניות, שעבוד חוזים ושעבוד שוטף, וכן כנגד ביטחונות חיצוניים במידת האפשר כדוגמת פיקדונות, נדל"ן וערבויות בעלים.

במסגרת תהליך חיתום האשראי, מנותחת פעילות העסקית של בית העסק, גם בהתייחס לענף המשקי שבו הוא פועל. במסגרת זו, ובכפוף לבדיקת יכולת החזר ומקורות פירעון, מותאמים היקף האשראי וסוג האשראי לצרכי הלקוח.

גורמי סיכון עיקריים בפעילות מגזר העסקים הקטנים הינם הרעה מאקרו-כלכלית במשק שתוביל למיתון שישפיע השפעת רוחב על בתי העסק הפועלים במגזר; תלות באנשי מפתח בעסק (בעיקר בעלים ומנהלים); ותלות בספקים/לקוחות בודדים שעלולים להיקלע לכשל. הבנק עוקב באופן רציף אחרי רמת הסיכון בתיק האשראי לעסקים קטנים וזעירים, בין השאר באמצעות מודלים ייעודיים לדירוג אשראי, וכן באמצעות מעקב אחרי ענפי משק בסיכון גבוה תוך קביעת קווים מנחים וסמכויות אשראי דיפרנציאליות לדרגי הניהול השונים. על מנת לתמוך באופן מיטבי בפעילות, פועל הבנק לביצוע שיפורים בתשתיות, בתהליכים הבנקאיים ובתהליכי חיתום האשראי.

אשראי לעסקים גדולים ובינוניים

מגזר עסקים בינוניים פועל בכל ענפי המשק, כאשר העיקריים שבהם הינם תעשייה, אנרגיה סולארית, מסחר ושירותים ונדל"ן.

אשראי לעסקים בינוניים מאופיין ברמת פיזור גבוהה יחסית מבחינת מספר הלקוחות, ענפי המשק והפיזור הגאוגרפי. המימון במגזר זה ניתן לצרכי פעילות שוטפת תוך מימון ההון החוזר ובכלל זה מימון לקוחות ומלאי שהינו לרוב לטווח קצר, התרחבות והשקעות בפירמה שהינו לרוב במימון לטווח בינוני וארוך. מימון זה נשען על מרבית סוגי הביטחונות הקיימים כגון: פיקדונות, ני"ע, ציוד, רכבים, שעבוד שוטף ערבויות למיניהן וערבויות אישיות. כמו כן, נעשה שימוש בהתניות פיננסיות בקרב לקוחות אלה על מנת להפחית את רמת הסיכון.

האשראי ללקוחות העסקיים הגדולים הינו לרוב ברמת פיזור נמוכה מזו של יתר המגזרים. לקוחות אלה מאופיינים בפעילות מורכבת בתחום הפיננסי, ומקורות המימון שלהם מגוונים הן במערכת הבנקאית בארץ והן בחו"ל, באמצעות גופים מוסדיים ובשוק ההון. הבטחויות לאשראי הינם לרוב בטחונות כלליים כגון שעבוד שוטף, שעבוד שלילי מלווים באמות מידה פיננסיות. לקוחות אלו פועלים במגוון מוצרי האשראי ובכלל זה גם אשראי לשוק ההון.

פונקציות הבקרה בחטיבה העסקית, נושאות באחריות לזיהוי, להערכה, למדידה, לניטור, להפחתה ולדיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, בפעילויות, בתהליכים ובמערכות הנתונות לאחריותם, וכן לניהול מערכות הבקרה המיכוניות וניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול סיכונים בחטיבה (להלן "הבקרה").

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

אחריות פונקציות הבקרה בחטיבה העסקית מתחלקת כדלקמן:

- בקרה חטיבתית - נושאת באחריות לבקרה על האשראי למגזרים המטופלים על ידי החטיבה.
 - בקרת אשראי עסקי נושאת באחריות לבקרה במספר מישורים:
 - מבצעת בקרה אחר האשראי ללקוחות החטיבה העסקית. בנוסף, אחראי בקר החטיבה על ריכוז פרום רשימת מעקב בו דנים בחשבונות בהם יש סממן סיכון לפי פרמטרים שנקבעו.
 - אחראית על הפעלת מנגנונים ממוכנים לצורך הפצת התרעות על חשבונות ולקוחות, לרבות הסתמכות על מידע חיצוני לבנק. המחלקה אחראית על בקרת הפעילות העסקית בחשבונות שהוצפו עם סימני סיכון, לרבות בירור חריגים מול גורמי האשראי הרלוונטיים בקו הקדמי (מוקדים, סקטורים), ומעקב על הסדרת חריגים אלה.
 - היחידה לבקרת חשיפות שוק ההון - תחום הפעילות בנגזרים דורש התמחות ספציפית ובקרה בזמן אמת. לאור האופי המיוחד של פעילות זו והחשיפה הנובעת ממנה. היחידה אחראית על ביצוע בקרה על לקוחות שהוגדרו מראש על ידי החטיבה העסקית או ועדות האשראי השונות, קיום התניות ועמידה במסגרות.
 - בקרת ציות - מתן מענה מקצועי והדרכות לעובדי החטיבה העסקית בכל הקשור לעמידה בהוראות הציות וביצוע בקרות בנושאי ציות.
- הבנק עוקב באופן רציף אחר רמת הסיכון בתיק האשראי העסקי, בין היתר באמצעות מערכת דירוג תבחינים בבנק. המערכת מדרגת את כלל החובות של לווה יחיד לבנק. דירוג האשראי של הלקוח נקבע באמצעות תהליך קביעת הטיב העסקי של הלווה ושילוב נתון זה עם שיעור הכיסוי בביטחונות, על מנת לתת דירוג המשקף את איכות האשראי שהועמד ללווה.

שוק ההון

- סיכון אשראי בשוק ההון הוא הסיכון שהלווה לא יעמוד בהתחייבויותיו כלפי הבנק, לרבות התחייבות לכיסוי הפסדים מפעילות בשוק ההון, שהתבצעה באמצעות הבנק.
- החוב יכול לנבוע כתוצאה מכשל או הפסד מעסקאות המבוצעות על ידי פעילות מסחר של הלקוח בשוק ההון באמצעות הבנק.
- החשיפות העיקריות לפעילות מסחר בשוק ההון הינה חשיפה בגין עסקאות אשראי, מכירות בחסר וחשיפה בגין פעילות במכשירים נגזרים באמצעות הבנק.
- בפעילות לקוחות בשוק ההון באמצעות הבנק קיימים שלושה גורמי סיכון עיקריים:
- סיכון אשראי לבנק הנובע מפעולות שמבצע הלקוח או הרכב התיק של הלקוח, שיכולים להוביל ליצירת חשיפות שאין ביכולתו של הלקוח לפרוע.
 - סיכונים ריכוזיות הנובעים מחשיפת יתר ללווה/קבוצת לווים או לסוגי פעילויות מסוימות.
 - סיכונים תפעוליים, שלהתממשותם יש השלכות על סיכונים האשראי.
- מסגרות החשיפה לפעילות מסחר שוק ההון מאושרות בהתאם למדרג סמכויות האשראי בבנק.
- הבנק מעמיד ללקוחותיו מגוון מסגרות לצרכי פעילות מסחר בשוק ההון (אשראי כנגד ניירות ערך, מסגרת למכירת ניירות ערך בשורט, מסגרת חשיפה במכשירים נגזרים). חשיפות אלו מגובות בביטחונות כספיים ו/או ניירות ערך.
- לקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית - הבנק מאפשר חשיפה ללקוחות העוסקים בפעילות ספקולטיבית רק אם הם בעלי ניסיון והתמחות מוכחת בתחום, וזאת בהתבסס על פעילות מבוקרת וקבלת ביטחונות בהתאם. יחידת חשיפות שוק ההון מבצעת ניטור הדוק ומצרפי אחר הפעילות וחשיפות של לקוחות אלו בבנק.
- בהתאם להוראת בנק ישראל מספר 330 בנושא ניהול פעילות מסחר של לקוחות בשוק ההון, קבע הבנק מגבלת חשיפה מצרפית ללקוחות שוק ההון ומתוכה מגבלת חשיפה מצרפית ללקוחות עם פעילות ספקולנטית מהותית, וכן מגבלה לפעילות בשוק ההון ללקוח בודד. החשיפות לסיכון האשראי הטמון בפעילות מסחר של לקוחות שוק ההון, אל מול תיאבון הסיכון, מדווחות בתדירות רבעונית להנהלה ולדירקטוריון.

אשראי מסחרי

- הבנק מנהל את פעילות האשראי המסחרי במספר מגזרים. החלוקה למגזרי פעילות האשראי נתמכת על ידי המבנה הארגוני של הבנק.
- תהליך קבלת ההחלטות הנוגע להעמדת האשראי המסחרי פועל תוך מזעור רמת הסיכון. על כן, נקבע מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ולוועדות האשראי ברמות שונות עד לוועדת אשראי דירקטוריונית ולדירקטוריון. הסמכויות מגדירות ומגבילות את הגורמים המאשרים בתחומים של היקף האשראי, היקף אשראי הפתוח, קבלת ביטחונות, קביעת איכותם ושווים וסמכויות לקביעת ריבית.
- היקף האשראי הרלוונטי לקביעת מדרג הסמכויות נקבע על פי היקף האשראי המצרפי של כל מרכיבי קבוצת הלווים שאליה משייך הלווה ולא רק של הלווה הבודד עצמו.
- למנהלי סניפים ולבעלי תפקידים אחרים במערך העסקי מוענקות סמכויות למתן אשראי. מרבית ההחלטות למתן אשראי, בהיקף מהותי יותר, מתקבלות באמצעות ועדות אשראי, וזאת כדי למזער את הסיכון שבהסתמכות על שיקול דעתו של מחליט יחיד.
- בנהלי הסמכויות מפורטים סכומי החשיפה, שמוסמכים לאשר, כל אחד מהדרגים העוסקים באשראי וועדות האשראי למיניהם וזאת בכפוף לנהלי הבנק האחרים לעניין מתן אשראי.
- בנוסף, נקבעו מדרג סמכויות בקשר עם אישור קבלה של ביטחונות, סמכויות לקביעת פיזור, איכות בטחונות וסמכויות לקביעת שווי הביטחונות.

סיכון אשראי של צד נגדי

גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון הצד הנגדי מוגדר בבנק בהתאם להגדרה בהוראת ניהול בנקאי תקין 203A כסיכון אשראי הנובע מעסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים. החל מיום 1 ביולי 2022 הנתונים המתייחסים לסיכון אשראי של צד נגדי מחושבים על פי גישת ה-SACCR.

סיכון צד נגדי הינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה יהיה בכשל לפני הסליקה הסופית של תזרימי העסקה, לרבות תקבולים בגין כל התחייבות של הצד הנגדי. הפסד כלכלי יקרה רק כאשר העסקה עם הצד הנגדי תהיה בעלת שווי כלכלי חיובי בעת הכשל. סיכון הצד הנגדי יכול להיות מושפע מסיכונים אחרים, ביניהם: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון נזילות, סיכון תפעולי וסיכון המוניטין של הצד הנגדי לעסקה. סיכון הצד הנגדי הוגדר כסיכון מהותי בבנק. מנהל הסיכון הוא מנהל החטיבה הפיננסית.

הבנק התווה מדיניות ייעודית לטיפול בסיכון הצד הנגדי מול מוסדות פיננסיים ומדינות ומסמך נוסף, המהווה חלק ממדיניות האשראי של הבנק, בנוגע לפעילות הלקוחות במכשירים פיננסיים נגזרים, הפעילות במכשירים נגזרים חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק, וזאת, בכפוף למגבלות הדירקטוריון. הבנק פועל במכשירים נגזרים הן עבור לקוחותיו, והן לצורך עצמי במסגרת ניהול חשיפות בסיס וריבית במגזרי ההצמדה השונים. שורה של נהלים מבטיחים כי הבנק יוכל להציע ללקוחותיו מגוון רחב של מכשירים פיננסיים, תוך שמירה על מסגרת נאותה לטיפול בסיכון זה.

החשיפה למוסדות פיננסיים ולמדינות זרות הינה למספר גורמי סיכון ובהם סיכון מדינה בגין מצב כלכלי, פוליטי או מלחמה, וכן, סיכון העברה, הנובע ממגבלות אדמיניסטרטיביות המונעות העברת מטבע חוץ. בפעילות זו, תיאבון הסיכון של הבנק, כפי שגוון במסמך המדיניות, הינו ניתוב עיקר הפעילות היוזמה למדינות המפותחות שדרוגן לא יפחת מקבוצת A ולמוסדות פיננסיים העיקריים הפועלים במדינות. הפעילות מתבצעת תוך שמירה על פיזור נאות של החשיפות בין מדינות ומוסדות פיננסיים. לבנק פעילות נמוכה מאוד מול מדינות פחות מפותחות, עם דירוגים נמוכים יותר, וזאת, בעיקר בכדי לתת מענה לצרכי הלקוחות.

מידת הסיכון מתבצעת באמצעות הפעלת תרחישים המתבצעים באופן שוטף לנוכח מגבלות ספציפיות שהוטלו על הפעילות מול הצד הנגדי, וכן, בחישוב אגרסיבי המגביל את כלל החשיפה של התיק. במקרים שבהם לא ניתן לצטט מחיר שוק, מתבצע התמחור ומתבצעת אמידת החשיפה באמצעות מודלים מקובלים לתמחור. לצורך הפעילות מול מוסדות פיננסיים ומדינות פיתח הבנק מתודולוגיה לקביעת המסגרות מול כל צד נגדי, בהסתמך על איכותם, דירוגם וההון של המוסדות הפיננסיים והמדינות.

לצורך אמידת החשיפה משתמש הבנק במגוון מערכות, באופן דומה לפעילות העסקית, כאשר הבקרה מתבססת על המידע הנכלל במערכות אלה, ועל מערכת בקרה ייעודית שפותחה על ידי הבנק, כדי לאמוד את חשיפת הלקוחות ולהתריע בעת חריגה. מנגנון הבקרה בפעילות מול מוסדות פיננסיים זרים מתבסס על דוחות ייעודיים שהוקמו במערכת התשתית של הבנק ודוחות חריגה המופקים לצורך המעקב אחר הפעילות בארץ ומחוץ לה, ביניהם דוח מוסדות פיננסיים המרכז את כלל החשיפות מולם, וכן דוחות חריגים, המשקפים חריגות מהמסגרות שנקבעו, לו התרחשו כאלה. בנוסף, קיימים מנגנונים אוטומטיים להצפת חריגות ממסגרות המסחר מול מוסדות פיננסיים ומדינות, הן בחדר המסחר והן בבקרת חדר עסקאות.

הבנק מתאים את מסגרות החשיפה שלו מול מוסדות פיננסיים ומדינות באופן שוטף, וכן, מתבצעת בחינה שוטפת של פרסומים לגבי דירוגים של המוסדות הפיננסיים להם הבנק חשוף על ידי היחידה לקשרי מוסדות פיננסיים, הפועלת בחטיבה הפיננסית. בנוסף נבדקים באופן שוטף אינדיקטורים מבוססי מדדי שוק לשם התראה על אירועים שעשויים להצביע על שינויים במצב הפיננסי של המוסדות הפיננסיים המרכזיים אליהם הבנק חשוף.

פרופיל הסיכונים הנוכחי של הבנק מלמד כי עיקר החשיפה של הבנק לסיכון הצד הנגדי היא לתאגידים ולמוסדות פיננסיים זרים, כאשר רמת החשיפה אינה מהותית. כמו כן, לבנק חשיפה נמוכה לפעילות מול מדינות.

הבנק בוחן ומנטר באופן שוטף את הפעולות הנדרשות למזעור הסיכון.

מגבלות ובקורות - לבנק פעילות במכשירים פיננסיים נגזרים המתבצעת ברובה מול לקוחות הנדרשים להלימות הון או לשמירה על רמת ביטחונות על פי תרחישים. פעילות זו מנוטרת על ידי הבנק באופן שוטף תוך יומי על ידי מערכת בקרה ייעודית שפותחה על ידי הבנק. לבנק פעילות מעטה יחסית מול לקוחות שעיקר עיסוקם במכשירים פיננסיים נגזרים ומכירות בחסר, או מול לקוחות שאינם מחויבים בדרישת הון או ביטחונות. ניטור לקוחות אלה מתבצע בצורה קפדנית ובתדירות גבוהה יותר, יחסית ללקוחות האחרים.

בבנק קיימת מגבלת מסגרות עבור מוסדות פיננסיים ומדינות הכוללת תתייחסות לנגזרים. כמו כן, קיימת מגבלת מסגרות לקוחות בהתאם לפרמטרים מסוימים. במסגרת החטיבה העסקית פועלת יחידה ייעודית המתמחה בבקרת חשיפות הנובעות מפעילות בשוק ההון, ובוחנת באופן יומי לקוחות הפעילים בתחום זה. כמו כן, מתבצעת בקרה על פעילות חדר עסקאות, כולל בדיקת עמידה במגבלות שונות שקבעו הדירקטוריון והנהלה.

הפחתת סיכון - לשם השתתפות בפעילות שוק ההון על הלקוח לספק ביטחונות, בהתאם לנוהל שקבע הבנק. בפעילות מול מוסדות פיננסיים ומדינות, הבנק חותם על הסכמי ISDA ועל נספחי CSA. הדבר מאפשר קיזוזים בין העסקאות, כך שהסכום שיעבור בין הצדדים לעסקה הוא רק סכום החשיפה נטו, ועל ידי כך להקטין את החשיפה של כל אחד מהצדדים. נספחי CSA מסדירים העברות של כספים בין הצדדים לעסקה כל אימת שהחשיפה מגיעה להיקף מסוים שנקבע מראש, ועל ידי כך קטנה החשיפה לצד הנגדי.

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים (נספח ג' להוראה 203), מסלקת הבורסה ומסלקת מעו"ף מסווגות כצדדים נגדיים מרכזיים כשירים לצרכי חישוב דרישות הון בגין חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים. כמו כן, בהתאם לחקיקת Europe Market Infrastructure Regulation (EMIR) הבנק פועל באמצעות מסלקת מרכזית LCH Ltd. בעסקאות הנסלקות באופן זה (מנדטורית או וולונטרית) חשיפת הבנק הינה מול LCH במקום מול הצד הנגדי המקורי. כמו כן, LCH מעבירה את כל התשלומים וכספי המרג'ין בין הצדדים הנגדיים בעסקה באמצעות מוסדות פיננסיים מובילים המורשים לבצע פעולות סליקה מול LCH (ה-Clearing Members). הבנק משתמש בשני Clearing Members בפעילות זו.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1) (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024					
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	נכסי סיכון	
945	5,316	1.4	8,766	3,876	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR (עבור נגזרים)
-	-	-	294	200	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מיסון ניירות ערך)
7,258	5,316		9,059	4,076	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2023					
עלות שחלוף	חשיפה פוטנציאלית עתידית	Alpha ששימש לצורך חישוב EAD רגולטורי	חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	נכסי סיכון	
1,160	4,493	1.4	7,914	2,457	הגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי צד נגדי SA-CCR (עבור נגזרים)
-	-	-	121	99	הגישה המקיפה להפחתת סיכון אשראי (לעסקאות מיסון ניירות ערך)
1,160	4,493		8,035	2,556	סך הכל

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2) (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024		ליום 31 בדצמבר 2023		
חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	נכסי סיכון	חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	נכסי סיכון	
8,766	1,421	7,914	1,282	סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית

הגישה הסטנדרטית - חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3) (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024					
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%	תיק פיקוחי/משקל סיכון
25	-	-	25	-	ריבנויות
30	-	30	-	-	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,234	-	201	3,033	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)
4,680	-	4,680	-	-	חברות ניירות ערך
785	784	1	-	-	תאגידים
12	12	-	-	-	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
-	-	-	-	-	נכסים אחרים
8,766	796	4,912	3,058	-	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2023					
סך חשיפת אשראי	100%	50%	20%	0%	תיק פיקוחי/משקל סיכון
37	-	-	-	37	ריבנויות
17	-	-	17	-	ישויות סקטור ציבורי (PSE) שאינן ממשלה מרכזית
3,613	-	-	3,613	-	בנקים (לרבות בנקים רב צדדיים לפיתוח)
3,161	-	-	3,161	-	חברות ניירות ערך
1,068	1,066	2	-	-	תאגידים
18	18	-	-	-	תיקים קמעונאיים פיקוחיים
-	-	-	-	-	נכסים אחרים
7,914	1,084	2	6,791	37	סך הכל

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי⁽¹⁾ (CCR) (CCR5) (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024						
בטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך			בטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של בטחון שהופקד	שווי הוגן של בטחון שהתקבל	שווי הוגן של בטחון שהופקד		שווי הוגן של בטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
-	5,486	34	-	2,031	-	מזומן - מטבע מקומי
-	4	576	-	1,586	-	מזומן - מטבעות אחרים
-	1	-	-	370	-	חוב ריבוני מקומי
-	-	-	-	4	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
-	24	-	-	17	-	אגרות חוב קונצרניות
-	4,006	-	-	714	-	מניות
-	-	-	-	-	-	בטחון אחר
-	9,521	610	-	4,722	-	סך הכל

ליום 31 בדצמבר 2023						
בטחון שמשמש בעסקאות למימון ניירות ערך			בטחון שמשמש בעסקאות נגזרים			
שווי הוגן של בטחון שהופקד	שווי הוגן של בטחון שהתקבל	שווי הוגן של בטחון שהופקד		שווי הוגן של בטחון שהתקבל		
		לא מנותק	מנותק	לא מנותק	מנותק	
-	2,032	108	-	1,711	-	מזומן - מטבע מקומי
-	6	1,244	-	1,418	-	מזומן - מטבעות אחרים
-	13	-	-	509	-	חוב ריבוני מקומי
-	-	-	-	178	-	חוב ריבוני אחר
-	-	-	-	-	-	חוב של סוכנות ממשלתית
-	30	-	-	292	-	אגרות חוב קונצרניות
-	215	-	-	1,738	-	מניות
-	-	-	-	-	-	בטחון אחר
-	2,296	1,352	-	5,846	-	סך הכל

(1) הסכומים מתייחסים לבטחונות שהופקדו או התקבלו בגין חשיפות הנובעות מסיכון אשראי של צד נגדי שקשורות לעסקאות נגזרים או לעסקאות מימון ניירות ערך, לרבות עסקאות שסולקו באמצעות צד נגדי מרכזי (CCP)

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6) (במיליוני שקלים חדשים)

31 בדצמבר 2024		
הגנה שנרכשה	הגנה שנמכרה	
-	-	סכומים נקובים
-	2	עסקאות החלף כשל אשראי על ישות יחידה (Single-name credit default swaps)
-	-	אופציות אשראי
-	2	נגזרי אשראי אחרים
-	2	סה"כ סכומים נקובים
		ערכי שווי הוגן
-	15	שווי הוגן חיובי (נכס)
-	-	שווי הוגן שלילי (התחייבות)

31 בדצמבר 2023		
הגנה שנרכשה	הגנה שנמכרה	
-	-	סכומים נקובים
-	3	עסקאות החלף כשל אשראי על ישות יחידה (Single-name credit default swaps)
45	45	אופציות אשראי
45	48	נגזרי אשראי אחרים
45	48	סה"כ סכומים נקובים
		ערכי שווי הוגן
-	14	שווי הוגן חיובי (נכס)
-	(2)	שווי הוגן שלילי (התחייבות)

חשיפות לצדדים נגדיים מרכזיים (CCR8) (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024		
נכסי סיכון	חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	
38	1,331	חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר (סך הכל)
38	1,036	חשיפות לעסקאות עם QCCP (לא כולל בטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:
-	-	נגזרי OTC
12	611	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה
-	-	בטחון ראשוני לא מנותק
-	295	העברות ממומנות לקרן סיכונים
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2023		
נכסי סיכון	חשיפה לאחר הפחתת ביטחונות	
49	1,393	חשיפות לצד נגדי מרכזי כשיר (סך הכל)
49	1,135	חשיפות לעסקאות עם QCCP (לא כולל בטחון ראשוני והעברות לקרן סיכונים); מזה:
-	-	נגזרי OTC
14	701	עסקאות נגזרים סחירים בבורסה
-	-	בטחון ראשוני לא מנותק
-	259	העברות ממומנות לקרן סיכונים
-	-	העברות לא ממומנות לקרן סיכונים

סיכון שוק

מידע כללי על סיכון שוק וריבית

סיכון שוק (Market Risk) - הינו הסיכון להפסד בפוזיציות מאזניות וחוזי מאזניות הנובע משינוי בשווי ההון של מכשיר פיננסי עקב שינוי בגורמי הסיכון בשוק (שיעורי ריבית, שערי חליפין, מחירי מניות, סחורות ואינפלציה).

להלן סיכונים השוק אליהם חשוף הבנק:

1. סיכון ריבית הינו הסיכון לרווחי הבנק (שינוי בהכנסות) או להון הבנק, הנובע מתזוזות בשיעורי הריבית. סיכון הריבית כולל ארבעה גורמי סיכון עיקריים:
 - a. סיכון תמחור מחדש (Repricing Risk) - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (ריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (ריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות. אי התאמה במועדי התמחור מחדש עלולה לחשוף את רווחי הבנק ואת שווי נכסיו לתזוזות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.
 - ב. סיכון עקום התשואה (Yield Curve Risk) - סיכון המתרחש בעקבות תזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה. שינויים בקשרים בין שיעורי ריבית לתקופות שונות באים לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (תלילות) או בצורה (פיתול) ומשפיעים באופן שלילי על רווחי הבנק או על השווי הכלכלי שלו.
 - ג. סיכון בסיס (Basis Risk) - סיכון הנובע ממתאם לא מושלם בשינויים של שיעורי הריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור מחדש. הבדלים בשינויים של שיעורי הריבית יכולים לגרום שינויים בתזרימי המזומנים ובמרווח ההכנסות בין נכסים, התחייבויות ומכשירים חוץ מאזניים, שהינם בעלי מח"מ דומה, ולכאורה מגודרים.
 - ד. סיכון התנהגות (Optionality) - סיכון זה גלום בתזרימים בהם מועד הפירעון ההתנהגותי שונה ממועד הפירעון החוזי. הסיכון נובע משינוי בעיתוי או בהיקף של תזרימי מזומנים, כתוצאה משינוי בתנאים המאקרו כלכליים (כגון שינויים בשיעורי ריבית השוק). סיכון זה גלום באופציות המשובצות בתיק הנכסים (כגון פירעון מוקדם במשכנתאות), ההתחייבויות (כגון משיכה בתחנות בפיקדונות) ובמכשירים החוץ מאזניים. אופציות אלו מקנות ללקוח את הזכות לקנות/למכור או לשנות את המכשיר הפיננסי.
2. סיכון שער חליפין/אינפלציה - הינו הסיכון לרווחי הבנק, הנובע מתזוזות בשערי חליפין/מדד מחירים לצרכן (כתוצאה מאי התאמה מטבעית בין שווי הנכסים לשווי ההתחייבויות).
3. סיכון פוזיציה במניות - הינו סיכון לרווחי הבנק, שנובע מירידת ערך של השקעה במניות.

לבנק אין חשיפה לסחורות וחשיפתו למניות איננה מהותית, כך שהחשיפה העיקרית שלו לסיכון השוק נובעת מסיכון הבסיס ומסיכון הריבית.

אסטרטגיות, מדיניות ותהליכים

מסמך המדיניות לניהול סיכון שוק וריבית הקובע את העקרונות לפיהם על הבנק לפעול על מנת לזהות, למדוד, לנטר, לבחון ולבקר את סיכון השוק והריבית באופן שוטף, הן למהלך עסקים רגיל והן לעתות קיצון. עקרונות המדיניות נקבעו באופן ההולם את אסטרטגיית הבנק ואת דרישות הרגולציה, קרי, הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל, הוראות ועדת באזל הרלוונטיות, ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם (ה-Best Practice).

ניהול סיכון השוק והריבית מתבצע ברמה קבוצתית, כולל שלוחות חוץ לארץ וחברות הבת של הבנק ונחלק לשני מוקדי סיכון עיקריים:

- תיק בנקאי - התיק מהווה את עיקר הפעילות והסיכון של הבנק, מכיל את כל העסקאות שאינן כלולות בתיק הסחיר, לרבות מכשירים פיננסיים נגזרים המשמשים כעסקאות הגנה לתיק הבנקאי. תיק זה חשוף בעיקר לסיכון ריבית ואינפלציה. מידת החשיפה אליה רוצה הבנק להישאר חשוף נובעת מפעילותו העסקית של הבנק. חשיפה זו הוגבלה במסגרת תיאבון סיכון שהוגדר באופן ייעודי עבור סיכון השוק וסיכון הריבית בתיק הבנקאי, כאשר היא נבחנת על ידי הבנק באמצעות מגוון כלים ומודלים. חריגה או אף התקרבות לגבולות החשיפה שנקבעו, מדווחות באופן שוטף ומטופלות באופן מיידי, בהתאם לעקרונות שנקבעו במסמך המדיניות שהתווה הבנק. ניהול סיכון זה נועד לשמור על רמת הסיכון בהתאם לתיאבון הסיכון שנקבע, תוך ניצול הזדמנויות וניטור מתמשך של פרופיל הסיכון, כך שהבנק לא ייחשף להפסדים משמעותיים.
- תיק סחיר - התיק מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר או לגידור רכיבים אחרים של התיק הסחיר. התיק המאוחד כולל תיקים המנוהלים בחדר עסקאות וכן, תיקי איגרות חוב למסחר ואסטרטגיה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ - כמו גם הנגזרים שנועדו לביצוע אסטרטגיות. כמו כן, כולל התיק עסקאות גידור למכשירים הכלולים בתיק הסחיר. תיק זה, נמצא ברמת סיכון נמוכה.

הוראות בנק ישראל הרלוונטיות לנושא ניהול סיכונים שוק וריבית הן: הוראות ניהול בנקאי תקין 339 - ניהול סיכונים שוק, הוראות ניהול בנקאי תקין 333 - ניהול סיכון ריבית, המרחיבה את ההוראות בהתייחס לסיכון ריבית, בעיקר בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי, הוראה אשר עודכנה לאחרונה ותיכנס לתוקף ביולי 2025, והוראות ניהול בנקאי תקין 208 - מדידה והלימות הון בהתייחס להקצאת ההון בבדבך הראשון בגין התיק הסחיר, כפי שיפורט להלן.

הבנק נדרש להקצות הון בגין סיכון ריבית ומניות בתיק הסחיר, סיכונים שערי חליפין על כל הפעילות הבנקאית, וסיכון האופציות. הבנק משתמש בשיטת משך החיים הממוצע (מח"מ) במדידתו את סיכון הריבית ובשיטת דלתא פלוס במדידתו את הסיכון בגין אופציות. שיטה זו מכמתת את הסיכון הכרוך בפעילות תיק האופציות כפונקציה של ערכי "היווניות". אלה מבטאות את רגישות תיק האופציות לתזוזות בנכס הבסיס ובסטיית התקן.

החשיפה של הבנק למניות הינה נמוכה, לבנק תיק מניות מצומצם במערך הנוסטרו ובתיק ההשקעות הריאלי. פעילות הבנק בתיק הסחיר, כאמור לעיל, מנוהלת תחת מגבלות המחשפות ותיאבון הון של הבנק נמוכה, ולפיכך, הקצאת ההון של הבנק בגין סיכון שוק הינה נמוכה מאוד.

מבנה התיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק המוטה תיק משכנתאות, מייצר שימושים לטווחים בינוניים, אשר כנגדם מגייס הבנק מקורות. עקב אי התאמה מלאה בין מח"מ השימושים למח"מ המקורות, חשוף השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בעקומי הריבית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

ניטור שוטף של פרופיל סיכון השוק והריבית מתבצע ברמה השבועית על ידי החטיבה הפיננסית והחטיבה לניהול סיכונים, ברמה השבועית במסגרת הוועדה לניהול סיכונים, בראשות מנהל החטיבה הפיננסית, וברמה החודשית בוועדת הנהלה לנכסים והתחייבויות, בראשות המנהל הכללי. פרופיל סיכון השוק והריבית בתיק הבנקאי מוצג לדירקטוריון הבנק באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק. הדיון בדירקטוריון עוסק בהתפתחות פרופיל הסיכון, בפעולות העיקריות שביצע הבנק בתיקים השונים, במהלך התקופה הנסקרת, ובהתפתחויות בשווקים, ובפרט, בגורמי הסיכון בשווקים בארץ ובחוץ לארץ שיש להם השפעה פוטנציאלית על הפרופיל העסקי של פעילות הבנק ובפרופיל סיכון השוק והריבית בתיק הבנקאי שלו ורגישות הבנק לשינויים בגורמי הסיכון.

כלים לניהול ומדידה של הסיכון

מדידת סיכונים השוק והריבית מתבצעת על ידי מגוון רחב של מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ומבחני מצוקה. המודלים ומערכות המידע המעורבות בחישוב נבחנות באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, לרבות תהליכי תיקוף מתמשכים.

סיכונים השוק בשני התיקים, הבנקאי והסחיר, מנוהלים ברמה הכוללת באמצעות מודל ה-VAR ומבחני המצוקה. הבנק פועל תחת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון לסיכונים שוק וריבית במבחני ה-VAR ומבחני המצוקה.

תיאבון הסיכון קובע כי ערך ה-VAR של כלל פעילותו של הבנק, לאופק השקעה של חודש, לא יעלה על 9% מההון העצמי, וכי ההפסד המרבי במבחני המצוקה, הגבוהה מבין כל שיטות החישוב, לא יעלה על 14.5% מההון העצמי. לשתי מגבלות אלה נקבעו גם קיום מנחים של ההנהלה. הבנק שומר על פרופיל סיכון הנמצא בתחום מגבלות אלה. לצורך יישום מודלים אלה, הוגדר ההון הפנוי של הבנק כמקור שקלי לא צמוד.

מודל ה-VAR הוא מודל סטטיסטי האומד את ההפסד הצפוי לבנק, במהלך אופק השקעה מסוים וברמת ביטחון סטטיסטית הנקבעת מראש. המודל מודד את רמת הסיכון במובני כסף, כאשר הבנק מתאים את אופק ההשקעה לתיקים אותם הוא בוחן באמצעות מדד זה.

מבחני מצוקה (קיצון) - אלה הן מגוון שיטות שנועדו לאמוד את ההפסד הצפוי לבנק, כתוצאה מתנודות חריפות במחיריהם של גורמי הסיכון בשוק. מודל זה אומד, בשיטותיו השונות, את ההפסד הפוטנציאלי ב"זנב השמאלי" של ההתפלגות, קרי, מעבר לרמת המובהקות שנקבעה בעת חישוב ה-VAR. שיטות מבחני המצוקה של הבנק מסתמכות בין היתר על אירועים ותרחישים קיצוניים, שאירעו בעבר, וכן, על תרחישים שנקבעו על ידי בנק ישראל בהוראה 333 החדשה לניהול סיכון הריבית, בהם משתנה העקום לאורכו באופן מקביל בשיעורים הנעים עד ל-4%.

לפרטים בדבר הגישות לניהול סיכון הריבית, אופן הניהול ואמצעי ההפחתה, ראה פרק ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי להלן.

מגבלות המודלים המשמשים את הבנק לצורך ניהול סיכון השוק והריבית

למודלים העיקריים שבשימוש הבנק לצורך אמידת סיכון השוק והריבית, בדומה לכל מודל, יש מגבלות היכולות לנבוע מהנחות המודלים, נתוני הקלט בהם נעשה שימוש או חוסר ההתאמה שלהם למצב בשווקים, ובמיוחד, למצב קיצוני. הבנק מודע למגבלות אלה, ולפיכך, הוא מגבה את המודלים בכלים ותהליכים נוספים. מודל ה-VAR אינו מתאים לשימוש בעת קיצון, שכן הוא מתבסס על נתונים היסטוריים, שאינם אומדים בהכרח פוטנציאל לאירוע קיצוני בשוק. השימוש במבחני מצוקה, אשר ברובם הינם בעלי "מבט קדימה", קרי, הם אינם מסתמכים על הנתונים ההיסטוריים, ובוחנים את הסיכון בתרחישי לחץ משלימים את מודל ה-VAR.

מדדי הסיכון המודדים את השינוי בשווי הכללי של הבנק (הן מדד ה-VAR ותרחישי קיצון והן מדד ה-EVE בתרחישים השונים), אומדים את הסיכון בהנחה קשיחה וסטטית של שינוי חד פעמי ויציב לאורך כל חיי הנכסים וההתחייבויות הקיימים בבנק בנקודת המדידה וללא התערבות הנהלה לביצוע פעולות גידור/שינוי כלשהו בחשיפות. ההתמודדות עם הנחות אלה, הינה בראש ובראשונה ההבנה והגילוי למשמעות של ערכי הסיכון בכל שדרות הניהול וקבלת החלטות עסקיות בהינתן הנחה זו. כמו כן, כמשלים לגישת ההון הכלכלי, הבנק אומד את השפעות סיכונים הריבית גם בשיטת הרווחים, לטווח קצר יותר וכן כחלק מניהול תוכנית העבודה המימונית של הבנק.

מגבלה נוספת היא שימוש במודלים התנהגותיים לבניית תזרימי המזומנים החזויים של המכשירים הכוללים רכיב כזה. הבנק שמאזנו מורכב מנתח משמעותי של אשראי לדור, נשען באופן מהותי על מודלים התנהגותיים הן בפריסה העתידית של תזרימי המשכנתאות והן בפריסה החזויה של יתרות העובר ושב והפיקדונות שיש בהם אופציה לייצאה מוקדמת ללקוח.

הבנק מתמודד עם מגבלות אלה הן בתהליכי התיקוף המתמשך שמבצע הבנק למודלים שבשימוש, הבוחנים את כל מרכיבי המודל, והן בביצוע שוטף של מבחני רגישות לתוצאות אמידת ערכי הסיכון בהנחות התנהגותיות שונות, לרבות קריסה מלאה של ההנחות.

חשיפות למגזרי הצמדה

חשיפות מטבע - מדיניות הבנק היא פוזיציות מטבע מזעריות (תפעוליות), למעט פוזיציות אסטרטגיות ספציפיות אשר אושרו בוועדות השונות ו/או פוזיציות FX בתיק הסחיר, המנוהלות בחדר עסקאות ו/או ביחידת הנוסטרו בכפוף למגבלות חשיפה נמוכות יחסית שנקבעו. הפוזיציות האסטרטגיות במטבע חוץ תחומות לרוב ב-Stop Loss המהווה מנגנון לבלימה וקישור הסיכון הכוללת של הבנק לסיכון מטבע הינה נמוכה.

חשיפות אינפלציה - לבנק חשיפה מובנית לאינפלציה שלילית, הגלומה בפעילות הבנק בתיק הבנקאי, הכולל עודפי משכנתאות צמודות מדד, על מקורות צמודי מדד. מדיניות ניהול הסיכון הינה בהתאמה לתחלת הרווח הצפויה בהחזקת הפוזיציה, ויכולת הבנק לצמצם את החשיפה תוך פרק זמן סביר, זאת בכפוף לתיאבון הסיכון שהוגדר. החשיפה בפועל נאמדת גם במסגרת מדדי תיאבון הסיכון והמודלים שמפעיל הבנק על כלל סיכונים השוק. הערכת הסיכון היא ברמה נמוכה-בינונית, המשקפת את היקף החשיפה והערכות האינפלציה החזויות.

המדיניות לקביעה האם פוזיציה יועדה למסחר

הבנק פועל בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 208 הכוללת את הנחיות ועדת באזל בקשר עם הגדרות התיק הסחיר, ניהולו ושערות. ההכללה של מכשיר ו/או פוזיציה בתיק הסחיר כפופה לעמידה בקריטריונים האובייקטיביים (חופשיים מאמנה המגבילה את סחירותם או שקיימת אפשרות לגדרם באופן מלא) והסובייקטיביים שנקבעו בהוראה, קרי קיימת כוונת מסחר או גידור רכיבים אחרים בתיק למסחר, מתקיים ניהול פעיל של התיק והערכה של התיק באופן תכוף ומדיק.

הסיווג לתיק למסחר מעוגן במדיניות הבנק, והתיק למסחר כולל בעיקר את התיקים המנוהלים בחדר עסקאות (תיק איגרות חוב למסחר של יחידת המסחר בריבית (עושה שוק), ביחידת הנוסטרו של הבנק, עסקאות נגזרים המסווגות לתיקים של חדר עסקאות וכן אופציות), ותיקי המסחר המנוהלים בנ"ה - תיקי איגרות החוב למסחר ואסטרטגיה במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, ונגזרים שנועדו לביצוע אסטרטגיות. כמו כן, כולל התיק עסקאות גידור למכשירים הכלולים בתיק הסחיר. התיק למסחר חשוף, בין היתר, לגורמי הסיכון הבאים: חשיפות שערי חליפין, חשיפות ריבית וחשיפות בגין אופציות.

ככלל, כל עסקאות הנגזרים מובצעות בחדר העסקאות עם צדדים נגדיים חיצוניים ומסווגות לתיק למסחר במועד ההתקשרות. העסקאות שיווגו לתיק הבנקאי הינן עסקאות ספציפיות, שטרם ביצעו הוחלט ותועדו שיבצעו לתיק הבנקאי.

המבנה והארגון של פונקציית ניהול סיכון השוק והריבית

הבנק קבע מבנה ארגוני לניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי, הכולל את הדירקטוריון, ההנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים ייעודיים, שמוסדו לשם ניהול סיכונים אלה, ולשם הקמת מערך בקרה פנימית שנועד למנוע סטיות ממדיניות הבנק בפעילותו בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי.

בקרות אירועים חריגים בשוקי הכספים וההון, כגון שינוי בלתי צפוי בשיעורי הריבית, זעזועים בשוק מטבע החוץ, שינויים במדיניות הפיסקלית או המוניטרית, מתכנסות הועדות והפורומים המיוחדים שנקבעו בבנק למצבים כגון אלה, לדיון מיוחד, על מנת לקבל החלטות המתחייבות מאירועים אלה.

להלן המבנה הארגוני שנקבע בבנק לצורך ניהול ובקרת סיכונים השוק והריבית:

דירקטוריון הבנק - דירקטוריון הבנק מאשר לפחות אחת לשנה את מסמכי המדיניות המעגנים את אופן ניהול החשיפות לסיכונים השוק והריבית בתיק הבנקאי. מדיניות ניהול סיכונים שוק וריבית, מדיניות ניהול תיק איגרות החוב, ומדיניות ייעודית לסיכונים נגזרים ועסקאות OTC, וזאת לאחר שנדונו ואושרו בוועדות לניהול סיכונים בחטיבה הפיננסית, בפורום לניטור סיכונים בראשות ה-CRO ובהנהלת הבנק ובוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון. המסמכים מתוים, בין היתר, את מדרג הסמכויות לניהול סיכונים השוק והריבית, את תיאבון הסיכון (תקרות החשיפה המותרות), ואת תדירות הדיונים והדיווחים על מצב החשיפות ברמות השונות. למסגרת תיאבון הסיכון שקבע הדירקטוריון, נוספו קווים מנחים (מגבלות) הנהלה, שנקבעו כנמוכות יותר ממגבלות הדירקטוריון. בכדי לאפשר צמצום החשיפות, עוד טרם הופר תיאבון הסיכון שנקבע על ידי הדירקטוריון. תיאבון הסיכון נקבע בשגרה ובקיצון, על ידי שורה של מדדים המגבילים את סיכון השוק, וכן, נקבעו מדדי תיאבון סיכון מפורשים בגין סיכון הריבית בתיק הבנקאי, ובגין פעילותו בתיק הסחיר. מגבלות הדירקטוריון, וכן, הקווים המנחים של ההנהלה, משקפים את תיאבון הסיכון, שהנו עקבי עם תיאבון הסיכון הכולל של הבנק, האסטרטגיה העסקית, תכנון הנדלות, מקורות המימון, ותכנון ההון של הבנק.

הבנק מקיים ממשקים עם חברות הבנות בכל הקשור לקביעת תיאבון הסיכון על בסיס קבוצתי. דיווחים של היחידות בקבוצה אודות פרופיל הסיכון לנוכח תיאבון הסיכון, מוצגים במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני של הבנק.

המנהל הכללי של הבנק - עומד בראש ועדת ניהול נכסים והתחייבויות (נ"ה), המשמשת כגוף מייעץ למנהל הכללי בנושאי סיכונים שוק וריבית. ועדה זו מתכנסת בדרך כלל אחת לחודש או לעיתים תכופות יותר, כאשר קיימות או חזויות התפתחויות מיוחדות בשווקים השונים. באחריות המנהל הכללי, קביעת מדיניות חשיפות וקווים מנחים, בכפוף למגבלות החשיפה שאושרו על ידי הדירקטוריון. במסגרת זו קבלת החלטות עסקיות בנוגע לניהול חשיפות שוק וריבית, אישור אסטרטגיות חשיפה יזומות, מהלכי גידור והפחתת סיכונים ומוצרים חדשים לניהול סיכונים השוק והריבית במסלול אישור הנהלה.

קו הגנה ראשון - הנהלת קווי העסקים

מנהל החטיבה הפיננסית (CFO) יונו מנהל כלל הסיכונים הפיננסיים של הבנק, וביניהם סיכונים השוק והריבית. הוועדה הפנימית לניהול הסיכונים משמשת כגוף המייעץ למנהל החטיבה, מתכנסת בתדירות שבועית, ודנה בפעילות השוטפת בתחום ניהול הנכסים וההתחייבויות. בוועדה זו משתתפי גם נציגי החטיבה לניהול סיכונים.

מנהל החטיבה הפיננסית קובע קווים מנחים לפעילות השוטפת של ניהול סיכונים השוק והריבית, בכפוף למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון וההנהלה. במקרה של זיהוי והכרזת אירוע פיננסי המחייב הערכות מיוחדות, מכונס על ידי מנהל החטיבה הפיננסית, באישור המנהל הכללי, פורום ייעודי, לשם דיון וקבלת החלטות לגבי דרכי ההתמודדות במהלך האירוע. פעילות פורום זה מעוגנת בנוהל ייעודי.

קו הגנה שני - פונקציית ניהול הסיכונים

מנהל החטיבה לניהול סיכונים (מנהל הסיכונים הראשי - CRO) יונו האחראי על מסגרת העבודה הכוללת לניהול סיכונים. פורום ניטור סיכונים שוק, ריבית ונדלות, משמש כגוף מייעץ למנהל הסיכונים הראשי בנושא ניהול חשיפות הבנק לסיכונים שוק והריבית בתיק הבנקאי ומתכנס אחת לחודשיים לפחות, הפורום, לו היתר, נציגי החטיבה הפיננסית ונציגי החטיבה לניהול סיכונים, מבצע מעקב שוטף אחר פרופיל סיכון השוק והריבית הן בתיק הבנקאי והן בתיק הסחיר לרבות הפעילות הפרטנית בחדר המסחר, וכן, תוצאות של תרחישי קיצון, ומבחני בחינה בדיעבד (Back-Testing). כמו כן, דן ומאשר מתודולוגיות לניהול ולבקרת הסיכונים, כולל שיטות מדידה היכולות לתמוך בפעילות לניטור התיק, ומטפל בהיבטים השונים העולים מתוך ניהול ובקרת סיכון השוק והריבית, לרבות מסקנות מתהליכי תיקוף המודלים הרלבנטיים המתבצעים על ידי האגף לניהול סיכונים, הבקרה והניטור של חשיפות השוק והריבית נעשית במסגרת הקו השני באמצעות: יחידה לניהול סיכונים פיננסיים, באגף לניהול סיכונים.

קו הגנה שלישי - ביקורת פנימית

הביקורת הפנימית משמשת כקו הגנה שלישי במסגרת הממשל התאגידי של ניהול סיכונים בבנק, ומבצעת ביקורת באופן שוטף, לבחינת והערכת אפקטיביות הבקורות הפנימיות בבנק, בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית של חטיבת הביקורת הפנימית.

התיקוף והאופי של מערכות הדיווח והמדידה

מדידת סיכונים השוק והריבית נתמכת על מערכות מידע, מודלים, תהליכים, מדדי סיכון ותרחישי קיצון. מערכות המידע המעורבות בחישוב נבחנות באופן שוטף, באמצעות מהלכי הבקרה הפנימית של הבנק, ותהליכי תיקוף מתמשכים. קיימת מערכת המשמשת לבקרת סיכון שוק וריבית. המערכת משמשת לחישוב מדדי הסיכון ובחינה שלהם אל מול מגבלות הסיכון. החישובים מבוצעים בהתבסס על מאגר נתונים מרכזי הכולל נתוני שוק ונתוני פוזיציות. בנוסף, משמשת המערכת לצורך חישובי הקצאת הון בגין סיכונים שוק וסיכונים אשראי. מנהלי הסיכון פועלים גם במערכות נוספות - הן לחישוב מדדי הסיכון והן כמערכת משלימה לצורך פיתוח ותחזוקה של חישובים, ניתוחים אד הוק, ומודלים לניהול הסיכונים. המערך האמצעי פועל באמצעות מערכת ייעודית לניטור ובקרת פעילות חדר העסקאות, מערכת פועלת בזמן אמת לניטור ואיתור פעילות חריגה. המערכת מאפשרת תיעוד מלא של הפעילות ויכולות לניתוח ברמת על ומגמות בהיבטי סיכונים ורווחיות, וכן מערכת לניתוח שיחות, המציפה התראות על בסיס חוקים עסקיים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית

להלן רכיבי דרישת ההון תחת הגישה הסטנדרטית לסיכון שוק (במיליוני שקלים חדשים):

נכסי סיכון ליום		
31 בדצמבר 2023	31 בדצמבר 2024	
		מוצרים ישירים
1,345	1,492	סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
35	44	סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
544	122	סיכון שער חליפין
-	-	סיכון סחורות
-	-	אופציות
33	17	גישת דלתה-פלוס
-	-	איגוח
1,957	1,675	סך הכל

היקף החשיפה בתיק הסחיר הינו נמוך, מרביתו נובע מסיכון ריבית.

מידע נוסף על סיכון שוק

מכשירים פיננסיים נגזרים

הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, מבוצעת בחדר העסקאות הן עבור תיקי המסחר המנוהלים בחדר, והן עבור לקוחות שונים, לרבות עבור סקטור ניהול פיננסי, לגידור חשיפות בתיק הבנקאי. הפעילות במכשירים פיננסיים נגזרים, טומנת בחובה מגוון סיכונים והעיקריים ביניהם: סיכונים שוק המנוהלים במסגרת ניהול סיכונים השוק והריבית בתיק הסחיר ובתיק הבנקאי, סיכונים תפעוליים וסיכונים ציות המנוהלים במסגרת הכוללת של ניהול הסיכונים התפעוליים, וסיכונים ציות, לרבות אכיפה מנהלית וסיכונים אשראי צד נגדי. סיכונים אשראי צד נגדי מול הגופים השונים, מנוהלים בכפוף למדיניות הבנק לניהול סיכונים אשראי צד נגדי, כמפורט לעיל בפרק "סיכון אשראי צד נגדי", ובפרק האשראי בהתייחס לסגמנט שוק ההון.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

התיק למסחר מורכב ברובו מתיקים המנוהלים בחדר העסקאות, בכפוף למגבלות חשיפה במדדי סיכון שונים בין השאר מבוססי תרחישי שינויים בגורמי הסיכון. מדידת הסיכון מבוצעת במהלך יום המסחר ובסוף יום המסחר. הסיכון מנוהל על ידי חדר המסחר ומנוטר באופן שוטף יומי ותוך יומי על ידי מחלקת בקרת חדר עסקאות ופרויקטים בחטיבה הפיננסית. כמו כן, מתבצעים תהליכי ניטור ובקרה על ידי היחידה לניהול סיכונים פיננסיים שבחטיבה לניהול סיכונים.

בבנק פועלת ועדה לניהול סיכונים פעילות חדר העסקאות הדנה בתדירות דו חודשית, בפעילות החדר, עמידה במגבלות הסיכון, מדידת רווח מול סיכון, אירועים חריגים ועוד. דיווחים בגין פעילות זו מוצגים גם בוועדת ההנהלה לניהול נכסים והתחייבויות (ננ"ה) ובמסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בדירקטוריון.

התפתחויות בסיכון השוק

ערכי הסיכון במדדים השונים (ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי), מצביעים על חשיפה בשווי ההוגן הכלכלי לעלייה בריבית, עקב מבנה הפוזיציה המורכב משימושים לטווחים בינוניים וארוכים אל מול מקורות לטווחים קצרים-בינוניים. ערכי הסיכון הושפעו הן מפעילות שוטפת של ביצועי משכנתאות וגיוס פיקדונות והן מפעילות יזומה הכוללת ביצוע עסקאות נגזרים ופעילות בתיק איגרות החוב.

הבנק נערך ליישום הוראת ניהול בנקאי תקן 333 "סיכון ריבית בתיק הבנקאי", אשר תיכנס לתוקף ביולי 2025.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר

מטרות ויעדים בניהול סיכון ריבית בתיק הבנקאי

אופן הגדרת סיכון הריבית בתיק הבנקאי למטרות בקרת הסיכון ומדידתו

כאמור לעיל התיק הבנקאי מהווה את עיקר הפעילות היוצרת לבנק סיכון ריבית.

ניהול סיכון הריבית בתיק הבנקאי והאסטרטגיות להפחתת סיכון

ניהול סיכון הריבית מנוהל במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 333. על פי ההוראה, הבנק נדרש למדוד את הסיכון במספר שיטות מדידה (אך רשאי לבחור גישה עיקרית לצרכי הניהול השוטף), מערכות המדידה נדרשות לתמוך במדידה של סיכון הריבית בכלל התיק, כמו גם בתיק הבנקאי ובתיק הסחיר בנפרד. ההוראה מחייבת את הבנקים להפעיל מגוון תרחישים לאמידת הסיכון אך גם מגדירה "תרחיש זעזוע סטנדרטי" שתוצאות חריגות שלו יחייבו דיווח מיידי לפיקוח על הבנקים.

ניהול סיכון הריבית מתבצע בשתי גישות: גישת הרווחים וגישת השווי הכלכלי. הבנק קבע את גישת השווי הכלכלי, כשיטה המרכזית לניהול הסיכון, אך פיתח מודל נוסף המתבסס על גישת הרווחים. יצוין כי הבנק יישם באימוץ מוקדם את הנחיות החדשות של הוראה 333, בהתייחס למדידת סיכון הריבית בגישת השווי הכלכלי.

גישת השווי הכלכלי - מודל EVE (Economic Value of Equity) הוא המודל העיקרי של הבנק לאמידת סיכון הריבית בתיק הבנקאי. מודל ה-EVE בוחן את השפעתם של שינויים בעקומי הריבית על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי, הסחיר והכולל (סחיר ובנקאי), תחת הנחות שונות של שינויים בעקומי הריבית (תוך חלוקה למגזרי פעילות, כגון: נגזרים, פיקדונות ומשכנתאות בחלוקה למגזרי הצמדה). הנחות השינויים בעקומי הריבית, הן במצב עסקים רגיל והן בתרחישי קיצון, לרבות עלייה/ירידה מקבילה של עקום הריבית בשיעורים גבוהים ותרחישי התללה, השטחה וזעזוע קצר של עקומי הריבית.

גישת הרווחים - חישוב מרווח מימוני, דהיינו ההפרש בין הכנסות ריבית (מצטברות) המתקבלות על כלל השימושים ובין הוצאות ריבית (מצטברות) המשולמות על כלל המקורות. מודל המרווח המימוני מאפשר את בחינת הרווחיות הצפויה תחת הנחות פעילות שונות (מחזור בהיקפים שונים של היתרות, הן בצד הנכסים והן בצד ההתחייבויות, שינויים בעקומי הריבית, הנחת פעילות לפי תכניות העבודה), כולל ניתוחי רגישות של שינויים בעקומי הריבית השונים.

החישוב מתבצע באמצעות מערכות מיכוניות מתקדמות שפותחו בבנק, על בסיס העסקה הבודדת. המודל משמש כמערכת תומכת החלטה (Decision Support System) למנהלי הסיכון בבנק.

גישת הרווחים מיושמת בשתי רמות: סטטית ודינמית. ברמה הסטטית - חישוב ההכנסה המימונית נטו של הבנק בנקודת זמן מסוימת. ברמה הדינמית - חישוב ההכנסה המימונית בתרחישי פעילות וריבית שונים לשנה הקרובה.

אחד הכלים העיקריים לניהול והפחתת סיכון הריבית הינו קביעת מחירי הצל בבנק (מחירי מעבר). מחירי הצל בבנק נקבעים בתדירות יומית במחלקת נג"ה שבסקטור ניהול פיננסי, ומשקפים את צרכי ניהול החשיפות השונות תחת מדיניות ניהול הרווח והסיכון.

כלי נוסף הוא פעילות קנייה/מכירה באיגרות חוב ממשלתיות. כמו כן, פועלת מחלקת ניהול נכסים והתחייבויות שבסקטור ניהול פיננסי, לניהול פוזיציות הריבית ו/או הבסיס באמצעות עסקאות Forward, עסקאות Swap ואופציות. היתרונות בשימוש בכלים אלו נובע מיכולת ביצוע מהירה ובסכומים גדולים, דבר המאפשר ניהול דינמי ואפקטיבי של חשיפות השוק והריבית לצורכי ניהול הנכסים והתחייבויות של הבנק, בפרק זמן סביר. בנוסף, העסקאות הן ללא מימון (Unfunded), קיימת בהן נזילות גבוהה והן מבוצעות באמצעות חדר העסקאות של הבנק.

מדדי סיכון הריבית בתיק הבנקאי ותרחישי קיצון

השווי הכלכלי של התיקים השונים מחושב כערך נוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מנכסי הבנק (החשופים לשינויים בריבית), בניכוי הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מהתחייבויות הבנק (החשופים לשינויים בריבית). השינוי בשווי הכלכלי בגין שינויים בעקומי הריבית (מדד ה-EVE) מחושב כהפרש בין היוון התזרימים העתידיים של הנכסים והתחייבויות לפי ריביות נוכחיות, לבין היונם לפי ריביות צפויות בתרחישי הריבית. הפריסות העתידיות של המכשירים הפיננסיים השונים מבוצעות בהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם לחישוב שווי הוגן.

תיאור הנחות המודל

כאמור המודל המשמש בפועל למדידת סיכון הריבית של הבנק הינו מודל ה-EVE והוא מבוסס על התיק הבנקאי בלבד. כמו כן, הבנק איחד את שיטת מדידת ה-EVE עם שיטת חישוב של טבלת "השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי הוגן נטו מותאם", בהתאמה להנחיות החדשות בהוראת הריבית 333.

אופן הגידור מפני סיכון הריבית בתיק הבנקאי

עסקאות נגזרים, אשר מזוהות כמגדרות פוזיציות מאזניות בהתאם לכללי החשבונאות, יוגדרו בהתאם לנוהל גידור שקיים בבנק כעסקאות גידור חשבונאי. אפקטיביות הגידור הינה מידת ההתאמה בין השינויים בשווי ההוגן או בין תזרימי המזומנים של הפריט המגודר ושל הנגזר המגדר. הגידור נחשב כבעל אפקטיביות גבוהה, אם השינויים בשווי ההוגן או בתזרימי המזומנים של הפריט המגודר, מתקדמים כמעט במלואם על ידי השינויים בשווי הוגן או בתזרימי המזומנים של המכשיר המגדר. בדיקות אפקטיביות הגידור מתבצעות אחת לרבעון.

נגזרים בתיק הבנקאי שבוצעו על מנת לגדר כלכלית את הפעילות המאזנית, אך שלא ניתנים להגדרה כגידור לפי כללי הגידור החשבונאי, יוצרים השפעה על רווח והפסד החשבונאי. הפער נוצר כתוצאה משוני ברישום החשבונאי בין הפריטים המאזניים לבין הנגזרים הלא מגדרים חשבונאית. השפעה זו מנוטרת ומנוהלת תחת קיום מנחים שנקבעו על ידי ההנהלה, באופן שוטף בסקטור ניהול פיננסי ומדווחות ונדונה בוועדות השונות לניהול סיכונים.

אחת לשנה לפחות, נבחנות הנחות המודלים המשמשים לניהול סיכונים שוק וריבית, לרבות הנחות ההתנהגותיות הנלקחות לצורך קביעת הפריסות במכשירים שונים. רגישות ערכי הסיכון לשינויים בהנחות ההתנהגותיות, נבחנת באופן שוטף.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

תיאור ההנחות העיקריות במודלים השונים ופרמטרים המשמשים לחישוב

חישוב השווי ההוגן נטו של המכשירים הפיננסיים:

- החישוב נערך בהתבסס על אומדן ביחס לאפשרות של פירעון מוקדם, המבוסס על ניתוח סטטיסטי/אמפירי.
- הנחות הפירעון המוקדם במשכנתאות מבוססות על בדיקות אמפיריות ו/או על מודל התנהגות של לווים בקשר עם שיעור הסילוקים המוקדמים מתוך סך המשכנתאות. ההנחות נבדקות מעת לעת מול הסילוקים המוקדמים בפועל, בכל מגזר הצמדה ובכל סוג ריבית, בנפרד תוך הבחנה בין תקופות ההלוואה המקוריות (תקופות קצרות ותקופות ארוכות).
- הנחות הפירעון המוקדם בפיקדונות וחשכונות עם תחנות יציאה (בריבית קבועה או משתנה, צמודי מדדי ולא צמודים), בהם תנאי הריבית ידועים מראש, מבוססות על ניתוח אמפירי, והן נבדקות ומתעדכנות מעת לעת.
- יתרות זכות בחשבונות עובר ושב נפרסות על פי מודל סטטיסטי המביא לידי ביטוי היתן מקור יציב.

השינוי בהכנסות ריבית נטו:

- החישוב הנדון בוחן את הרווחיות המימונית השנתית (12 חודשים קדימה) בתרחיש שינוי ריבית חסרת סיכון ובהנחה של מחזור של כל היתרות הנפרעות עד 12 חודשים קדימה.
- הנחות לבניית התזרימים העתידיים למודל: הפריסות מתייחסות לכלל פעילות הבנק (מאזנית, נגזרים והשקעת עודפי נזילות) לאופק של שנה, ומבוססות על אופציות התנהגותיות כגון סילוק מוקדם במשכנתאות, משיכה מוקדמת בפיקדונות ופריסת יתרות העובר-ושב זכות. כמו כן, השינוי בהכנסות כולל אומדן בגין עמלת הפירעון המוקדם.

ניתוח סיכון הריבית בתיק הבנקאי

להלן השפעת⁽⁴⁾ תזוזה מקבילה של העקום ב-2% על השווי הכלכלי של התיק הבנקאי במונחי EVE (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2024						
שינוי בשווי הוגן						
מטבע ישראלי						
מטבע חוץ						
לא צמוד	צמוד למדד	דולר	אירו	אחר	סך הכל	
(2,169)	(1,557)	(84)	66	29	(3,727)	עלייה של 2%
1,948	1,560	(185)	(70)	(29)	(284)	ירידה של 2%
31 בדצמבר 2023						
(1,766)	(2,393)	608	10	22	(3,519)	עלייה של 2%
2,182	2,774	(605)	19	(24)	4,346	ירידה של 2%

(1) מחושב על סמך נתונים שוטפים המשמשים לצורך ניהול סיכון הריבית בפועל.

במסגרת עריכת התחזית לתזרימים הצפויים מפירעון משכנתאות בבנק, נלקחות בחשבון הנחות לגבי שיעור ואופן הסילוקים המוקדמים. יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 4 עד 5 שנים לסוגי לקוחות שונים.

להלן ערך ה-VAR של קבוצת הבנק (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2024	שנת 2023	
1,487	1,666	לסוף התקופה
1,734 (פברואר)	2,522 (נובמבר)	ערך מקסימלי במהלך התקופה
1,409 (ספטמבר)	875 (ינואר)	ערך מינימלי במהלך התקופה

בחינת ה-Back-Testing על מודל ה-VAR ההיסטורי-אנליטי בתיק הכולל, הציגה מספר תצפיות של רווח/הפסד החורגות מ"תחזית" מודל ה-VAR, אשר נוצרו עקב עלייה חדה בעקומי הריבית ותנודות חדות של השוק בעקבות המלחמה. אין בחריגות אלו בשביל לפסול את מודל ה-VAR.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר

להלן שווי הוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024					
מטבע חוץ					
סך הכל	אחר	דולר	שקל צמוד מדד	שקל לא צמוד	
470,019	9,670	44,583	90,837	324,929	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
579,095	27,369	264,576	5,771	281,379	סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
(443,127)	(13,554)	(64,434)	(58,127)	(307,012)	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
(578,692)	(24,009)	(244,360)	(7,256)	(303,067)	סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
27,295	(524)	365	31,225	(3,771)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
(1,955)	-	(5)	(1,203)	(747)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
5,268	237	357	-	4,674	השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
30,608	(287)	717	30,022	156	שווי הוגן נטו מתואם
20,875	(2,819)	1,733	24,535	(2,574)	מזה: תיק בנקאי
(275)	(30)	(10)	(963)	728	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
23	-	-	75	(52)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור
ליום 31 בדצמבר 2023					
מטבע חוץ					
סך הכל	אחר	דולר	שקל צמוד מדד	שקל לא צמוד	
430,369	8,391	42,904	83,866	295,208	נכסים פיננסיים ⁽²⁾
477,365	22,344	227,019	4,276	223,726	סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
(405,692)	(10,192)	(61,594)	(50,662)	(283,244)	התחייבויות פיננסיות ⁽²⁾
(478,450)	(20,867)	(207,750)	(6,169)	(243,664)	סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים
23,592	(324)	579	31,311	(7,974)	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
(1,850)	-	-	(1,159)	(691)	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
4,826	349	424	-	⁽³⁾ 4,053	השפעת פריסה לתקופות של פקדונות לפי דרישה
26,568	25	1,003	30,152	⁽³⁾ (4,612)	שווי הוגן נטו מתואם
17,935	(624)	297	26,612	⁽³⁾ (8,350)	מזה: תיק בנקאי
984	(22)	1	33	972	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור
(65)	-	-	80	(145)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור

ראה הערות בעמוד הבא.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם⁽¹⁾ של הבנק וחברות מאוחדות שלו (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2023						ליום 31 בדצמבר 2024					
מטבע חוץ			שקל			מטבע חוץ			שקל		
סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	שקל לא צמוד	סך הכל	אחר	דולר	צמוד מדד	שקל לא צמוד	סך הכל	
(1,582)	74	216	(1,023)	(849)	(2,123)	5	(134)	(720)	(1,274)	עלייה במקביל של 1%	
(1,568)	71	224	(998)	(865)	(2,087)	4	(119)	(705)	(1,267)	מזה: תיק בנקאי	
1,462	142	172	-	1,148	1,772	125	188	-	1,459	מזה: השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	
2,261	2	-	918	1,341	2,741	3	1	1,053	1,684	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור	
(241)	-	-	(89)	(152)	(183)	-	-	(76)	(107)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור	
1,108	(76)	(317)	870	631	1,358	(4)	(177)	595	944	ירידה במקביל של 1%	
1,090	(74)	(326)	844	646	1,319	(2)	(193)	580	934	מזה: תיק בנקאי	
(1,568)	(151)	(183)	-	(1,234)	(1,896)	(133)	(200)	-	(1,563)	מזה: השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה	
(2,774)	(3)	-	(1,124)	(1,647)	(3,361)	(3)	(1)	(1,285)	(2,072)	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור	
258	-	-	99	159	197	-	-	85	112	מזה: השפעת פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור	
(1,261)	11	81	(398)	(955)	(880)	(13)	69	(20)	(916)	שינויים לא מקבילים	
(1,073)	11	81	(259)	(906)	(884)	(13)	63	(20)	(914)	התללה ⁽⁴⁾	
814	1	34	66	713	419	3	12	(162)	566	מזה: תיק בנקאי	
698	2	34	(19)	681	426	3	20	(160)	563	השטחה ⁽⁵⁾	
43	31	255	(467)	224	(96)	(6)	179	(276)	7	מזה: תיק בנקאי	
85	31	254	(428)	228	(90)	(6)	186	(271)	1	עליית ריבית בטווח הקצר	
61	(33)	(261)	516	(161)	179	7	(183)	341	14	מזה: תיק בנקאי	
19	(32)	(260)	477	(166)	171	6	(191)	336	20	ירידת ריבית בטווח הקצר	
(1,582)	(76)	(317)	(1,023)	(955)	(2,123)	(13)	(183)	(720)	(1,274)	מזה: תיק בנקאי	
(1,568)	(74)	(326)	(998)	(906)	(2,087)	(13)	(193)	(705)	(1,267)	מקסימום	

- (1) שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פקדונות לפי דרישה.
- (2) למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- (3) סווג מחדש, תיקון טכני.
- (4) ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- (5) עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

הפער בין חשיפת התיק הבנקאי לשינויים בריבית על פי השווי ההוגן המותאם נטו לבין רגישות הערך הכלכלי (EVE) המוצגים לעיל, נובע מפערי עיתוי בלבד.

החישוב מאפשר תרחישים בהם עשויה להיווצר ריבית שלילית, ואינו קוטם את הריבית בשיעור של 0%.

לפרטים נוספים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

יצוין כי שיעור התשואה הפנימי ומשך חיים ממוצע האפקטיבי כפי שמוצגים בחשיפת הבנק לשינויים בשיעורי הריבית בדוח הסיכונים, הינם נתונים ממוצעים ולכן לא ניתן להסיק משינוי ליניארי בהם על רגישות השווי ההוגן המותאם נטו לשינויים בשיעורי הריבית.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית⁽⁴⁾ ⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2023			ליום 31 בדצמבר 2024			
סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾ ⁽⁵⁾	הכנסות ריבית	סך הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית ⁽³⁾	הכנסות ריבית	
169	105	64	258	297	(39)	שינויים מקבילים ⁽²⁾
135	79	56	275	315	(40)	עלייה במקביל של 1%
(1,357)	(491)	(866)	(586)	(142)	(444)	מזה: תיק בנקאי
(1,326)	(469)	(857)	(606)	(164)	(442)	ירידה במקביל של 1%
(1,357)	(491)	(866)	(586)	(142)	(444)	מזה: תיק בנקאי
(1,326)	(469)	(857)	(606)	(164)	(442)	מקסימום
						מזה: תיק בנקאי

(1) לטווח של שנה.

(2) שינויים בריבית חסרת סיכון.

(3) כולל השפעת שווי הון, רווחים (הפסדים) מפעילות באגרות חוב והשפעת צבירת ריבית על פעילות בנגזרים.

(4) בתרחיש עליית/ירידת ריבית קיימת הנחה לקניה/מימוש של אגרות חוב וכן הסטת עו"ש לפיקדונות. הירידה ברגישות התיק הבנקאי לירידה בריבית בשנה זו נובעת הן מפעילות שוטפת והן מעדכון ההנחות ההתנהגותיות של שיעורי ההסטה מפיקדונות נושאי ריבית לעו"ש.

(5) סווג מחדש עקב טיוב ההשפעה של נגזרים מגדירים במודל מדידת הרגישות.

להלן ההנחות העיקריות שבבסיס הנתונים לעיל, התואמות את האופן בו מנהל הבנק את סיכוני הריבית:

- יתרות עובר ושב בזכות נפרסו על פי הפרקטיקה המקובלת בהתאם להנחיות באזל, קרי למח"מים של 4 עד 5 שנים לסוגי לקוחות שונים.
- בחישוב רגישות הכנסות מריבית, לא מתבצעת קטימה של הריבית חסרת סיכון לשיעור מינימאלי של 0%. באותו אופן, בחישוב רגישות הכנסות מימון שאינן מריבית, לא מתבצעת קטימה של ריביות ההיוון בשיעור ריבית 0%.
- הונח כי בתרחיש של עליית ריבית יהיה מעבר מיתרות עובר ושב, לפיקדונות נושאי ריבית, ו/או שינויים בהיקפי אגרות החוב בתיק הנוסטרו. בתרחיש של ירידת ריבית לעומת זאת, צפויה הסטה מפיקדונות נושאי ריבית לעו"ש.

הירידה ברגישות התיק הבנקאי לירידה בריבית בשנה זו נובעת הן מפעילות שוטפת והן מעדכון ההנחות ההתנהגותיות של שיעורי ההסטה מפיקדונות נושאי ריבית לעו"ש.

לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 33 לדוחות הכספיים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מידע נוסף על סיכון ריבית

חשיפה של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית

סכומים מדווחים (במיליוני שקלים חדשים)

ליום 31 בדצמבר 2024					
עמ דרישה	מעל חודש עד שלושה חודשים	מעל שלושה עד חודשים עד שנה	מעל שנה עד שלושה שנים	מעל חמש עד עשר שנים	מעל חמש עד עשר שנים
248,217	21,352	45,522	76,551	36,179	27,266
164,876	158,038	159,731	35,296	41,353	16,337
222,800	31,378	83,884	49,775	27,415	21,857
164,594	158,220	160,019	35,419	41,518	16,634
25,699	(10,208)	(38,650)	26,653	8,599	5,112
נכסים פיננסיים ⁽¹⁾					
סכומים אחרים לקבל ⁽²⁾					
התחייבויות פיננסיות					
סכומים אחרים לשלם ⁽²⁾					
החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
פירוט נוסף של החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
א. לפי מהות הפעילות:					
23,283	(10,298)	(43,809)	25,055	8,482	4,901
2,416	90	5,159	1,598	117	211
החשיפה בתיק הבנקאי					
החשיפה בתיק למסחר					
ב. לפי בסיסי הצמדה:					
23,615	(16,127)	(39,843)	12,543	7,651	3,804
(4,566)	3,091	11,862	14,982	640	348
6,650	2,828	(10,669)	(872)	308	960
מטבע ישראלי לא צמוד					
מטבע ישראלי צמוד מדד					
מטבע חוץ ⁽⁴⁾					
ג. השפעות על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית					
(15)	(21)	(102)	(244)	(201)	(427)
41,765	(1,959)	(4,982)	(8,877)	(7,387)	(12,744)
899	1,702	6,665	8,617	440	(469)
(535)	(952)	(2,267)	(62)	2,873	749
השפעת התחייבויות לזכויות עובדים					
השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה					
השפעת פירעונות מוקדמים בהלוואות לדיור					
השפעת פירעונות מוקדמים בפיקדונות הציבור					

הערות ספציפיות:

- למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוזי מאזניים, לאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים.
- מוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.
- לרבות מטבע ישראלי צמוד למטבע חוץ.
- הפער בין משך החיים הממוצע האפקטיבי של הנכסים הפיננסיים לבין משך החיים הממוצע האפקטיבי של ההתחייבויות הפיננסיות.
- סוג מחדש, תיקון טכני.

הערות כלליות:

- בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור 33 בדוחות הכספיים.
- משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגורם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.
- עסקאות מסוימות שבוצע הבנק מהוות מכשירים פיננסיים מורכבים, הכוללים רכיבים נגזרים משובצים שלא חולצו, בהתאם להוראות הדיווח לציבור. בין היתר, כוללות עסקאות אלה הלוואות עם תחנות יציאה, פיקדונות נושאי ריבית מדורגת עם מועדי משיכה, אשראים ופיקדונות עם הבטחת רצפה ופיקדונות עם ברירת הצמדה. הבנק משקף את סיכון הריבית בגין מכשירים אלו באופן סביר, באמצעות פריסת פירעון תזרימי המזומנים על פי מועדי החזרה והנחות שונות המבוססות על ניסיון העבר.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

ליום 31 בדצמבר 2023								
משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	משך חיים ממוצע אפקטיבי ⁽³⁾	שיעור תשואה פנימי	סך הכל שווי הוגן	ללא תקופת פירעון	מעל עשרים שנה	מעל עשר עד עשרים שנים
בשנים	באחוזים		בשנים	באחוזים				
1.49	4.35	430,369	1.53	4.57	470,019	655	1,522	12,755
0.78		477,365	0.79		579,095	-	432	3,032
0.92	3.24	⁽⁶⁾ 400,866	0.97	3.14	437,859	2	(34)	782
0.87		480,300	0.92		580,647	-	789	3,454
		26,568			30,608	653	1,199	11,551
0.21		⁽⁶⁾ 17,935	0.20		20,875	653	1,130	11,478
3.61		8,633	2.10		9,733	-	69	73
⁽⁵⁾ 0.20		⁽⁶⁾ (4,612)	⁽⁵⁾ 0.23		156	636	652	7,225
⁽⁵⁾ 1.48		30,152	⁽⁵⁾ 0.88		30,022	-	169	3,496
⁽⁵⁾ (0.03)		1,028	⁽⁵⁾ -		430	17	378	830
11.14	2.36	(1,850)	11.64	2.61	(1,955)	-	(371)	(574)
1.16	(3.06)	⁽⁶⁾ 4,826	1.32	(2.74)	5,268	-	-	(548)
(1.24)	0.08	984	(1.35)	0.07	(275)	-	(5,513)	(12,616)
(0.27)	(0.01)	(65)	0.12	(0.28)	23	-	-	217

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מניות

מדיניות החזקה במניות בתיק הבנקאי

מדיניות הבנק בתחום השקעות במניות הינה מימוש התיק הקיים תוך בחינה של השקעות חדשות בצורה פרטית. המניות שבהן השקיע הבנק כאמור, נרכשו למטרת השגת רווחי הון ומוצגות בתיק ניירות הערך הזמינים למכירה ובמסגרת ההשקעה בחברות כלולות, כאשר לבנק השקעה מהותית בתאגיד.

החזקות שצפוי מהן רווח הון והחזקות שנרכשו למטרות אחרות

ההשקעות בתאגידים הריאליים מנוהלות בחטיבה הפיננסית. ועדת היגוי להשקעות ריאליות מתכנסת אחת לרבעון ומייעצת להנהלת הבנק בנושא השקעות בתאגידים ריאליים. ועדת ההיגוי אחראית לניהול ולתחזוקת התיק הקיים, תוך ניסיון להשביחו, כך שיתאפשר לממש את התיק, בצורה מושכלת, בטווח זמן סביר אך ללא לוח זמנים מפורט, על מנת לאפשר קבלת תשואה מקסימלית.

טיפול חשבונאי

כ-28% מההשקעות במניות בבנק הן חסירות, ומוצגות בהתאם לערכי השוק שלהן. יתר ההשקעות מוצגות בהתאם לעלותן או בהתאם לשוויין המאזני. במקרים של ירידת ערך שעל פי הערכת ההנהלה אינה בעלת אופי זמני, נרשמת הפרשה לירידת ערך ההשקעה כהפסד בספרי הבנק.

לפרטים נוספים בדבר השקעות במניות בתיק הבנקאי, ראה פרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה, וכן ביאור 12 לדוחות הכספיים.

להלן פרטים על הרכב השקעות במניות בתיק הבנקאי (במיליוני שקלים חדשים):

31 בדצמבר 2023		31 בדצמבר 2024	
שווי הון	דרישת הון ⁽⁴⁾	שווי הון	דרישת הון ⁽⁴⁾
633	75	563	54
529	58	297	25
1,162	132	860	79

מניות
קרנות הון סיכון / הון פרטיות
סך הכל השקעה במניות בתיק הבנקאי

(4) דרישת הון חושבה על פי שיעור של 12.50%.

סיכון נזילות

סיכון נזילות - סיכון הנובע מאי הוודאות לגבי זמינות המקורות, ויכולת מימוש נכסים בזמן קצוב ובמחיר סביר. סיכון הנזילות הוא סיכון מהותי וייחודי בשל הצורך להגיב אליו תוך פרק זמן קצר ככל הניתן. התרחשות הסיכון עלולה לגרום הפסדים גדולים לבנק, ואף להוביל לקריסתו.

מטרות ומדיניות ניהול סיכון הנזילות

מטרת ניהול סיכון הנזילות הינה זיהוי צרכי המימון של הבנק ומקורות המימון, מיסוד נהלים לניטור הנזילות וקביעת דרישות מינימאליות לניהול הנזילות. סיכון הנזילות מנוהל במסגרת הוראות ניהול בנקאי תקין 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות), 221 (יחס כיסוי נזילות) ו-222 (יחס מימון יציב נטו). הסיכון מנוהל בכפוף למגבלות הדירקטוריון וההנהלה, תוך מאמץ למזער הפסדים הנובעים מהשקעת עודפי נזילות בנכסים עם נזילות גבוהה, אך בעלי תשואה נמוכה.

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 "יחס כיסוי נזילות" קבעה יחסי נזילות מינימאליים של 100% בתרחיש קיצון, לתקופה של 30 ימים ("LCR רגולטורי"), בין מלאי הנכסים הנזילים באיכות גבוהה לצרכי הנזילות באופק זמן זה. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס כיסוי הנזילות של הבנק והקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו ובמטבע חוץ בנפרד, הן ברמת הבנק והן על בסיס קבוצתי. היחס בתאגיד הבנקאי "סולו" והן היחס במאוחד מחושב יומית, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות, בתקופת 90 הימים שקדמו לתאריך הדוח.

הוראת ניהול בנקאי תקין 222 "יחס מימון יציב נטו" קבעה יחס מימון יציב מינימאלי בשיעור של 100% ("NSFR רגולטורי"), בין מימון יציב זמין ומימון יציב נדרש. כחלק ממדיניות ניהול הסיכונים, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחס המזערי הרגולטורי כך שיעד יחס מימון יציב נטו של הקבוצה יעמוד על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. היחס מנוהל ומדווח בסך כל המטבעות יחדיו על בסיס מאוחד. היחס המדווח בדוח הרבעוני הינו היחס על בסיס מאוחד ליום 31.12.2024.

הוראות אלו הינן בנוסף לניהול סיכון הנזילות תחת מודלים פנימיים ולדרישות האיכותיות, כנדרש בהוראה 342.

הניהול השוטף והתקופתי של סיכון הנזילות נעשה על בסיס קבוצתי, תוך התחשבות במגבלות משפטיות, רגולטוריות ותפעוליות על יכולת ההעברה של נזילות, וכולל מעקב אחר מגבלות הדירקטוריון וההנהלה והאינדיקטורים לסיכון, לרבות בתחום ריכוזיות מקורות המימון, חשיפות נזילות ברמת הבנק והקבוצה וכן פערי נזילות הנובעים מכלל הפעילות, מאזנית וחוז' מאזנית.

ניהול הנזילות בבנק הינו אקטיבי והדוק וכולל כלים מגוונים להפחתת סיכון הנזילות, הן בהפעלת מודלים מפורטים במצבי עולם שונים, הן בהקפדה על החזקת אמצעים נזילים עם סיכון אשראי מזערי ויכולת מימוש מיידית, והן בניהול אקטיבי של המקורות להארכת התקופה לפירעון של המקורות ופזורים. בבנק פועל פורום "נזילות יומי", באחריות החטיבה הפיננסית הן במצב הנזילות ופועל לתיאום בין "צרכי" הנזילות של היחידות השונות בבנק לבין "ספקי" הנזילות ומנהלי הנזילות. כמו כן פועל בבנק פורום בראשות מנהל החטיבה הפיננסית למעקב שוטף אחר יישום הוראת יחס כיסוי הנזילות

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

(הוראה 221) יחס מימון יציב נטו (הוראה 222) ועמידה ביעדי היחידות העסקיות בבנק בתחום גיוס וניהול המקורות. בנוסף, מבצע האגף לניהול סיכונים בקרות שוטפות בלתי תלויות על מדדי הסיכון, התפתחות הסיכון ותחקירי אירועים בהתאם לצורך.

מחלקת נזילות, אחראית על ניהול תוך יומי של הנזילות במטבעי ישראלי ובמטבע חוץ. ניהול השוטף של הנזילות מתבצע תוך שמירה על רזרבה מינימאלית, כפי שנקבעת מעת לעת, על מנת לעמוד בתשלומים בלתי צפויים. ניהול היתרות מתבצע בהתאם להוראת בנק ישראל (נכסים נזילים), במסגרתה הבנק נדרש להחזיק נכסים נזילים כנגד פיקדונות במטבעי ישראלי ובמטבע חוץ, בשיעורים המפורטים בהוראה. דיווח במקרה של אי עמידה בהוראות אלו יועבר להנהלת הבנק ולדירקטוריון סמוך להתרחשותו.

במידה ונצפים שינויים חריגים ביתרות במהלך היום במטבעי ישראלי או במטבע חוץ, מתבצעת הערכת מצב גם מבחינת עמידה במגבלות של המודל לניהול סיכון נזילות, ומתקבלת החלטה אם יש מקום לנקיטת צעדים יזומים כתגובה לפעילות זו. צעדים אלו יכולים לכלול ביצוע עסקאות יזומות, פנייה ללקוחות גדולים ועוד.

כאמור לעיל, נקבעו מגבלות דירקטוריון והנהלה ליחסי הנזילות בתרחישים שונים, לרבות תקופות השונות מחודש ימים ומהלך עסקים רגיל. תוכניות מימון של הבנק לשעת חירום מתייחסות לאופן ניהול של כל מצב חירום ומגדירות את הצוות הניהולי האחראי לטיפול בו (לפי רמות שונות). תוכניות אלו כוללות הגדרה מפורטת של אמצעים נזילים נוספים לשעת חירום, וכן רשימה של צעדים אופרטיביים (לרבות הגורם המוסמך להפעלתם) ומתייחסות גם לניהול ממד התקשורת הן תקשורת פנים ארגונית והן תקשורת חוץ ארגונית.

המודל העסקי

מדיניות ניהול סיכון הנזילות מהווה חלק אינטגרלי מהניהול העסקי האסטרטגי של הבנק והקבוצה והיא מותאמת, כאמור, לדרישות הוראות ניהול בנקאי תקן 310 (ניהול סיכונים), 342 (ניהול סיכון נזילות), 221 (יחס כיסוי נזילות) ו-222 (יחס מימון יציב נטו).

כאמור לעיל, דירקטוריון הבנק קבע כי תישמרנה כריות ביטחון נוספות מעבר ליחסים המזעריים הרגולטוריים כך שיעד יחס כיסוי הנזילות יחס מימון יציב נטו של הבנק והקבוצה יעמדו על שיעור הגבוה ב-5% מהדרישה המזערית. הנהלת הבנק קבעה כריות בטחון נוספות כקווים מנחים, כך שיעדי הדירקטוריון לא יפוצו. מדיניות הבנק היא לשמר יחס כיסוי נזילות יחס מימון יציב נטו הכוללים מרווח בטחון הולם ביחס למגבלות הדירקטוריון ומאיך ניהול יעיל של עודפי הנזילות, להשגת התשואה המירבית לבנק.

הגישה למדיניות סיכון הנזילות וקביעת המגבלות

דירקטוריון הבנק קובע את האסטרטגיה לניהול סיכון הנזילות ואת תיאבון הסיכון על פי הדרישה הרגולטורית באמצעות סדרה של מגבלות בשלושת הממדים של הסיכון: מצב עסקים רגיל, תרחישים (יחס כיסוי נזילות, יחס מימון יציב נטו יחס נזילות מזערי - מודל פנימי) וריכוזיות. הנהלת הבנק קבעה סדרה נוספת של מגבלות המהווים קווים מנחים לניהול - מעבר למגבלות שנקבעו על ידי הדירקטוריון.

המבנה והמערך הארגוני של ניהול סיכון הנזילות

מנהל סיכון הנזילות בבנק הינו מנהל החטיבה הפיננסית.

ניהול סיכון הנזילות מבוצע תחת המסגרת הכללית לניהול הסיכונים בבנק. מסגרת זו כוללת את:

- הקו הראשון - מנהלי הסיכון בחטיבה הפיננסית.
- הקו השני - בקרי הסיכון בחטיבה לניהול סיכונים.
- הקו השלישי - הביקורת הפנימית.

לכל יחידות הבנק קיימת השפעה במידה זו או אחרת על סיכון הנזילות. מסמך המדיניות מעגן את הדרישה לתיאום בין יחידות אלו, במטרה ליצור מתודולוגיה אחידה אשר באמצעותה ינהל הבנק באופן שוטף את סיכון הנזילות, יעמוד בדרישות היומיות של צרכי המימון, וכן יערך למצבי חירום אפשריים, לרבות אימוץ דרכי פעולה מיידיות להתמודדות נאותה עם מצבי חירום אלו.

דיווחים להנהלה ולדירקטוריון

הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים דיווחים שונים בתדירות יומית, שבועית, חודשית ורבעונית, כולל דיווח על עמידה במגבלות הדירקטוריון וההנהלה, מצבי כוונות, עלויות גיוס מקורות, נתונים לגבי שינוי ביתרות מאזניות בפיקדונות ובאשראי, וכל מידע אחר שלדעת מנהל סיכון הנזילות רלוונטי לדיווח לרבות אירועים חריגים בניהול הנזילות, וכן התפתחויות חריגות במקורות הנזילים של הבנק. במהלך שנת 2024 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.

כלי מדידה ומדדים

הבנק מודד ומנטר את הסיכון בעיקר באמצעות המודלים להלן:

- מודל סטנדרטי - המודל אומד את יחס כיסוי הנזילות (LCR - Liquidity Coverage Ratio) - היחס בין כרית נזילות לתזרים יוצא חזוי נטו. כאשר, תזרים יוצא חזוי נטו מוגדר כפער בין תשלומים (Cash Outflows, בגין התחייבויות) לבין תקבולים (Cash Inflows, בגין נכסים) לטווח של חודש. היחס מחושב תחת מקדמים סטנדרטיים (אחידים) שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים בהוראת ניהול בנקאי תקין 221 (יחס כיסוי הנזילות), ומבוססים על הוראות ועדת באזל III.
 - יחס כיסוי נזילות דינמי (DLCLR - Dynamic Liquidity Coverage Ratio) מהווה כלי עזר מרכזי לניהול וניטור הסיכון. לצורך ה-DLCLR מבוצע חישוב יומי של יחס LCR ל 90 ימים קדימה, תחת מספר הנחות. DLCLR מחושב עבור היחס הכולל ועבור היחס במט"ח, ומדווח במסגרת דיווח הנזילות היומי.
 - מודל פנימי (יחס נזילות מזערי - בהתאם להוראה 342) - המודל אומד את יחס כרית נזילות לתזרים יוצא חזוי נטו, כנדרש בהוראה 342 ובהתאמה להנחיות באזל. במסגרת המודל הוגדרו תרחישי קיצון במטבע ישראלי ובמטבע חוץ, לאופקי זמן שונים, זאת בהתבסס על מאפייני התנהגות המפקידים ומוקדי הסיכון בהתאמה לתרחישים השונים.
 - מודל סטנדרטי - המודל אומד את יחס מימון יציב נטו (NSFR - Net Stable Funding Ratio) - יחס בין מקורות מימון יציבים (Available Amount of Stable Funding) - מקורות קיימים, הצפויים בהסתברות גבוהה לעמוד לרשות התאגיד הבנקאי בטווח הזמן של שנה ומעלה) לבין סך השימושים הארוכים (Required Amount of Stable Funding) - שימושים קיימים שהתאגיד צפוי להידרש להמשיך לממנם בטווח הזמן של שנה ומעלה). היחס מחושב תחת מקדמים סטנדרטיים (אחידים) שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים בהוראת ניהול בנקאי תקין 222 (יחס מימון יציב נטו) ומבוססים על הוראות ועדת באזל III.
 - יחס מימון יציב דינמי (DNSFR - Dynamic Net Stable Funding Ratio) מהווה כלי עזר לניהול וניטור הסיכון. לצורך ה-DNSFR מבוצע חישוב של היחס לאופק של שנה קדימה, תחת מספר הנחות. DNSFR מחושב עבור היחס המאוחד הכולל, ומדווח במסגרת דיווח הנזילות היומי.
 - פערי נזילות חוזיים - בחינת הפערים המאזניים בין התזרים הנכנס לתזרים היוצא, ללא הנחות התנהגותיות וללא הכפלה במקדמים.
- בנוסף, מופעלים כלים לניטור סיכון הנזילות באמצעות אינדיקטורים אנדוגניים ואקסוגניים העשויים להצביע על עליית הסיכון למצב של משבר. בבנק פותח מדד משולב למעקב אחר השווקים הפיננסיים בישראל לזיהוי ואבחון מצב של אי יציבות במערכת הפיננסית בארץ - מדד זה הינו מדד תומך החלטת להכרזה על מצב כוננות בשל תרחיש מערכת.
- הדירקטוריון והנהלת הבנק מקבלים דיווחים שונים בתדירות יומית, שבועית, חודשית ורבעונית, כולל דיווח על אירועים חריגים בניהול הנזילות, לרבות התפתחויות חריגות במקורות הנזילים של הבנק. במהלך שנת 2024 לא נרשמו חריגות ממגבלות הדירקטוריון.
- הבנק בוחן את יחסי הנזילות הן במהלך עסקים רגיל והן בתרחישים מסוימים. במהלך עסקים רגיל הנחת הבנק היא כי לא קיים קושי בביצוע עסקאות המרה בין המטבעות השונים. כמו כן, מחושבים עודפי הנזילות הפנויים להשקעה לאופק של שנה קדימה ללא הנחות לגיוס כסף חדש.
- התרחישים אשר בוחנים את יחסי הנזילות כוללים שלושה תרחישים מרכזיים (ספציפי, מערכתי ומשולב) ושלושה תרחישים נוספים (ספציפי קצר, מערכתי חוץ לארץ ומשולב ארוך), כמפורט להלן:
- תרחישי קיצון מרכזיים:
 - ספציפי - אירוע תפעולי / משמעותי / הורדת דירוג מהותית (לפחות שלוש דרגות) - תרחיש של מעילה ו/או השבתה של הבנק, לרבות שיבוש מתמשך במערכות הסיכון שלו.
 - מערכתי - תרחיש של מצב חירום במשק בשל מלחמה, אירועים ביטחוניים חריגים או אירועים פיננסיים, המשבשים את מהלך החיים הרגיל ברחבי הארץ, לרבות שוקי ההון המקומיים.
 - משולב - אירוע מערכתי בו ההשפעה הצפויה על הבנק חמורה ביחס להשפעה הצפויה על בנקים אחרים - דוגמת משבר בשוק הנדל"ן.
 - תרחישי קיצון נוספים:
 - ספציפי קצר - תרחיש המשקף רמת לחץ גבוהה מאד הנובעת מהורדת דירוג של הבנק, בתרחיש זה הפגיעה תהיה קצרה אך משמעותית יותר מזו של תרחישי הלחץ המרכזיים.
 - ספציפי חוץ לארץ - תרחיש של זעזוע הפוגע בשלוחות הבנק / הבנקים הישראליים בחוץ לארץ ובעל השפעה בעצימות נמוכה גם על הפעילות בישראל.
 - משולב ארוך - תרחיש המשקף אירוע מתמשך. בתרחיש זה רמת הלחץ תהיה נמוכה יחסית לתרחישי לחץ המרכזיים, אולם השפעתו ארוכה יותר, כך שתרחיש זה יפגע באוכלוסיית לקוחות רחבה יותר.

ההיקף והאופי של מערכות הדיווח והמדידה

מערכת לניהול סיכון הנזילות - משמשת לחישוב מצב הנזילות הכולל, וכן במטבע ישראלי ובמטבע חוץ בנפרד (כולל פירוט במטבעות עיקריים), וכוללת מידע לגבי נכסים, התחייבויות והתחייבויות חוץ מאזניות של הבנק, מצב העמידה במגבלות הדירקטוריון והנהלה, התרעה על סגמות בהתפתחות הנזילות, וכן מבנה ההתחייבויות בכלל והתחייבויות למפקידים גדולים בפרט. תוצאות המודל מוצגות בפורטל ייעודי. המערכת מבוססת על מאגר נתונים יומי, הכולל מיפוי לקוחות המעודכן יומית ממחסן הנתונים של הבנק ונתוני הפעילות המגיעים מהמחשב המרכזי. במערכת קיימות בקורות המבטיחות את שלמות ומימנות הנתונים. מערכת המידע משמשת גם לצורך הדיווחים לבנק ישראל כנדרש בהוראות הדיווח לפיקוח 827 ו-889 והוראות הדיווח לציבור.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

להלן פרטים בדבר יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2024		
סך ערך משוקלל ⁽³⁾ (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל ⁽²⁾ (ממוצע)	
90,905		סך כל נכסים נזילים באיכות גבוהה
		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
		פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
11,353	184,185	פיקדונות יציבים
2,254	45,084	פיקדונות פחות יציבים
6,801	62,500	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים
2,298	76,600	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
59,549	90,900	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
765	3,060	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
58,058	87,113	חובות לא מובטחים
727	727	מימון סיטונאי מובטח
258	-	דרישות נזילות נוספות, מזה:
76,877	192,522	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
67,890	67,890	קווי אשראי ונזילות
7,239	75,457	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
-	-	מחויבויות מימון מותנות אחרות
1,748	49,175	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
148,038	467,606	תזרימי מזומנים נכנסים
		הלוואות מובטחות
267	4,615	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
14,432	20,596	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
66,026	68,654	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
80,725	93,865	
סך ערך מתואם ⁽⁴⁾		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
90,905		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו
67,313		יחס כיסוי נזילות (%)
135		

- (1) מידע מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון הרביעי של שנת 2024 היו 74
- (2) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק, תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (3) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים יוצאים).
- (4) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת: מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס יוצא וכן יתר המגבלות הרלבנטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ומגבלה על תזרימים נכנסים כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221).

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פרטים בדבר יחס כיסוי הנזילות⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים):

שלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2023		
סך ערך משוקלל ⁽³⁾ (ממוצע)	סך ערך לא משוקלל ⁽²⁾ (ממוצע)	
82,465		סך כל נכסים נזילים באיכות גבוהה סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
		תזרימי מזומנים יוצאים
10,644	179,357	פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:
2,076	41,515	פיקדונות יציבים
6,106	55,753	פיקדונות פחות יציבים
2,463	82,089	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים
56,636	87,998	מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
1,092	4,369	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
54,476	82,562	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
1,068	1,068	חובות לא מובטחים
221	-	מימון סיטונאי מובטח
59,512	147,354	דרישות נזילות נוספות, מזה:
52,945	52,945	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
5,208	56,779	קווי אשראי ונזילות
1,359	37,629	מחויבויות מימון מותנות אחרות
2,426	35,185	מחויבויות מימון מותנות אחרות
127,013	414,709	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
		תזרימי מזומנים נכנסים
252	1,507	הלוואות מובטחות
12,267	17,405	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
51,376	54,327	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
63,895	73,239	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם⁽⁴⁾		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
82,465		סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים, נטו
131		יחס כיסוי נזילות (%)

- (1) מידע מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. מספר התצפיות ששימשו בחישוב הממוצעים ברבעון הרביעי של שנת 2023 הינו 79
- (2) ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק, תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
- (3) ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס יוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
- (4) ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת: מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא וכן יתר המגבלות הרלבנטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ומגבלה על תזרימים נכנסים כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221).

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס כיסוי הנזילות

הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס כיסוי הנזילות הם הרכב המקורות והשימושים של הבנק. הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA) הינם נכסים ברמה 1, המאופיינים ברמת סחירות גבוהה ורמת סיכון נמוכה, אלו כוללים - מזומנים, עובר-ושב ופיקדונות בבנקים מרכזיים, איגרות חוב של ריבונות בעלות משקל סיכון 0% ואיגרות חוב של מדינת ישראל. עיקר תזרים המזומנים היוצא הינו כנגד מימון סיטונאי בלתי מובטח - פיקדונות שהופקדו בבנק על ידי תאגידיים וגופים פיננסיים וכן תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים. עיקר תזרים המזומנים הנכנס הינו בגין תקבולי אשראי וכן תזרימים נכנסים בגין חשיפה לנגזרים.

היחס נע בצורה מחזורית ברובה, הניתנת לחיזוי לפי אומדנים פנימיים של הבנק. הגורם המרכזי המשפיע, לאורך זמן, על התפתחות היחס הוא הצמיחה בפעילות הבנק, הן בצד גיוס וניהול מבנה המקורות והן בצד הגידול בשימושים. קיימת תנודתיות מסוימת בין הימים במהלך החודש בשל פעילות שוטפת של לקוחות וכן תחלופה בין שקלים למטבע-חוץ, בעיקר בעקבות פעילות בנגזרי שקל / מטבע חוץ.

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה (HQLA)

להלן פירוט נכסים נזילים לפי רמות כנדרש בהוראת ניהול בנקאי תקין 221 (במיליוני שקלים חדשים):

ממוצע לרבעון רביעי		31 בדצמבר		
2023	2024	2023	2024	
82,393	90,826	88,151	90,113	נכסי רמה 1
45	50	44	52	נכסי רמה 2
27	29	30	27	נכסי רמה 3
82,465	90,905	88,225	90,192	סך הכל HQLA

התפתחויות ביחס כיסוי הנזילות

הבנק שמר במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2024, על רמת נזילות נאותה, באמצעות השקעת עודפי הנזילות בנכסים נזילים באיכות גבוהה מאד - נכסי רמה 1. יחס כיסוי הנזילות הממוצע (מאוחד) לרבעון הרביעי של שנת 2024 הסתכם ב-135%.

יחס מימון יציב נטו (LIQ2)

ביום 21 ביוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 222 בנושא יחס מימון יציב נטו - NSFR, אשר קובעת את אופן חישוב היחס כפי שנקבע ברפורמת באזל III של ועדת באזל (BCBS). ההוראה נכנסה לתוקף ביום 31.12.2021.

בהתאם להוראה, מטרת יחס כיסוי יחס המימון היציב נטו הינה לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידיים הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה תאגידיים בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידיים הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח. יחס המימון היציב נטו מכיל שני מרכיבים: פריטי מימון יציב זמין ופריטי מימון יציב נדרש.

בהתאם לדרישות ההוראה, יחס המימון יציב נטו צריך להיות שווה או גדול ל-100%, על בסיס שוטף.

בהתאם להוראה, "מימון יציב זמין" מוגדר כחלק מההון ומההתחייבויות שניתן להסתמך עליו על פני אופק הזמן המובא בחשבון ביחס המימון היציב נטו, המשתרע על פני שנה אחת. סכום המימון היציב הנדרש של תאגיד מסוים הוא פונקציה של מאפייני הנזילות והתקופות הנותרות לפירעון של הנכסים השונים המוחזקים על ידי אותו תאגיד, וכן של חשיפותיו החוץ-מאזניות.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פרטים בדבר יחס מימון יציב נטו⁽⁴⁾ (במיליוני שקלים חדשים) ליום 31 בדצמבר 2024:

א	ב	ג	ד	ה	
ערך לא משוקלל לפי תקופות לפירעון	על מועד פירעון ⁽⁴⁾	עד 6 חודשים	עד 6 חודשים	עד 6 חודשים	ערך משוקלל
	פירעון ⁽⁴⁾	עד שנה	עד שנה	שנה או יותר	
36,109	40	3	4,944	41,054	
36,109			1,678	37,787	
	40	3	3,266	3,267	
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים	140,494	22,181	5,828	154,795	
פיקדונות יציבים	47,948	3,224	1,065	49,678	
פיקדונות פחות יציבים	92,546	18,957	4,763	105,116	
מימון סיטונאי	180,631	34,053	44,284	99,389	
פיקדונות לצרכים תפעוליים	2,667			1,334	
מימון סיטונאי אחר	177,964	34,053	44,284	98,055	
התחייבויות עם נכסים תואמים בעלי תלות הדדית					
התחייבויות אחרות:	268	2,218	2,024	10,334	11,345
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו			5,123		
כל יתר ההתחייבויות וההון שלא נכללו בקטגוריות לעיל	268	2,218	2,024	10,334	11,345
סך מימון יציב זמין (AFS)					306,583
פריטי מימון יציב נדרש (RSF)					1,036
סך נכסים נזילים באיכות גבוהה לפי יחס מימון יציב נטו (HQLA)					
פיקדונות המוחזקים במוסדות פיננסיים אחרים למטרות תפעוליות	68,788	34,080	259,161	257,363	
הלוואות וניירות ערך הנפרעים כסדרם:					
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים					
באיכות גבוהה ברמה 1					
הלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן שמובטחות על ידי נכסים נזילים	7,073	8,274	10,228	15,426	
באיכות גבוהה שאינם ברמה 1 והלוואות למוסדות פיננסיים הנפרעות כסדרן					
ושאינן מובטחות					
הלוואות ללקוחות סיטונאיים שאינם פיננסיים הנפרעות כסדרן, הלוואות	50,014	15,252	44,953	70,235	
ללקוחות קמעונאיים ולעסקים קטנים, והלוואות לריבונות, לבנקים מרכזיים					
ולישויות סקטור ציבורי					
מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין					
מספר 203					
הלוואות לדיור המובטחות במשכנתא שנפרעות כסדרן, מזה:	11,699	10,553	203,684	171,449	
מזה: עם משקל סיכון של 35% או פחות על פי הוראת ניהול בנקאי תקין					
מספר 203					
ניירות ערך שאינם בכשל ושאינם כשירים להיחשב נכסים נזילים באיכות	1	1	296	253	
גבוהה, לרבות מניות נסחרות בבורסה					
נכסים עם הקבלה להתחייבויות בעלות תלות הדדית					
נכסים אחרים:	2,641	2,101	1,177	8,587	
סחורות הנסחרות פיזית, לרבות זהב					
נכסים שהופקדו כביטחון ראשוני לחוזי נגזרים והעמדות לטובת קרן למימון					
כשל (default fund) של צדדים נגדיים מרכזיים (CCPs)					
נכסים בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו					
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים לצורך יחס מימון יציב נטו לפני ניכוי					
בטחונות משתנים שהופקדו					
כל יתר הקטגוריות של הנכסים שלא נכללו בקטגוריות לעיל	2,641	2,101	1,177	7,145	
פריטים חוץ מאזניים					
			124,285	5,516	
סך מימון יציב נדרש (RSF)					272,502
יחס מימון יציב נטו (NSFR) (%)					113

(4) פריטים שדווחו במסגרת הסדר "ללא מועד פירעון" הינם פריטים ללא מועד פירעון מוגדר.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס מימון יציב נטו

יחס מימון יציב נטו, על בסיס מאוחד ליום 31.12.2024 עמד על 113%, בדומה לטוף שנת 2023.

תנודתיות היחס על פני הרבעון הינה נמוכה, כאשר הגורמים העיקריים המשפיעים על תוצאות יחס כיסוי מימון יציב נטו הם הרכב המקורות והשימושים של הבנק לפי תקופת המימון, סוג המימון והצד הנגדי. בצד המקורות - התחייבויות ארוכות טווח יציבות יותר מהתחייבויות קצרות טווח, וכן מימון מלקוחות קמעונאיים ועסקים קטנים הינו יציב יותר מאשר מימון סטונאי בעל מועד פירעון זהה. התקצרות של מקורות ארוכים בהיקפים גבוהים (כגון כתבי התחייבויות נדחים) לטווח של מתחת לשנה הינו גורם המשפיע על תוצאות היחס, אך היות ומדובר במקור מימון אשר הינו בדרך כלל בעל תקופות לפירעון מפורזות ההשפעה על תוצאות היחס אינה מהותית. בצד השימושים - סוג הנכס, תקופת ואיכות הנכס וערך הנזילות קובעים את הסכום של מימון יציב נדרש.

נכסים משועבדים (ENC)

הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 336 בנושא "שעבוד נכסי תאגיד בנקאי" קובעת עיקרון מנחה על מנת לאזן בין הצורך לנהל עסקים לבין הצורך להגן על זכויות מפיקדים בעת חדלות פירעון. בהתאם להוראה, שעבוד נכסים יבוצע על ידי תאגיד בנקאי רק אם הדבר נדרש לפי חוק, רגולציה או דרישות השוק הרלוונטי.

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, נכסים משועבדים הינם נכסים שהבנק מוגבל או מנוע ממימוש (liquidating), מכירה, העברה או ייעוד (assigning) שלהם, כתוצאה ממגבלה חוקית, רגולטורית, חוזית או אחרת, ואינם נכללים "בנכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי".

נכסים שאינם משועבדים אלו נכסים שאינם עונים להגדרה של נכסים משועבדים ואינם נכללים ב"נכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי".

נכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי (central bank facilities) הינם נכסים המשמשים כבטחון לעסקאות, או היכולים לשמש כבטחון לעסקאות לצורך קו אשראי / נזילות כלשהוא של בנק מרכזי (in any central bank facility), לרבות קווים המשמשים למדיניות מוניטארית, תמיכת נזילות או צרכי מימון כלשהם אחרים.

בהתאם למדיניות הבנק לשעבוד נכסים, הפעילות העסקית האסטרטגית של הבנק, הכוללת פעילות פיננסית נרחבת, וניהול גמיש ויעיל של נזילות הבנק, מחייבת שעבוד היקף מסוים מנכסי הבנק למימוש הפעילות. כך לדוגמה, הבנק מאפשר ללקוחותיו לפעול במגוון שווקים (ניירות ערך בארץ ובחו"ל, נגזרי ריבית ומט"ח), ומציע סל נרחב של מוצרים ושירותים. פעילות זו מבוצעת גם באמצעות צדדים שלישיים, ואל מול מסלקות ומחייבת לעיתים שעבוד נכסים.

להלן הרכב נכסים זמינים משועבדים ולא משועבדים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024			
מזה: לא משועבד	מזה: משועבד	סך היתרה במאזן	
79,249	1,894	81,143	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
22,647	598	23,245	אגרות חוב של ממשלת ישראל
2,055	-	2,055	אגרות חוב של אחרים בישראל
1,572	389	1,961	אגרות חוב של ממשלות זרות
332	-	332	אגרות חוב של אחרים זרים
357,981	-	357,981	אשראי לציבור, נטו
463,835	2,882	466,717	סך הכל
ליום 31 בדצמבר 2023			
מזה: לא משועבד	מזה: משועבד	סך היתרה במאזן	
81,628	2,815	84,443	מזומנים ופיקדונות בבנקים מרכזיים
19,187	265	19,452	אגרות חוב של ממשלת ישראל
1,932	-	1,932	אגרות חוב של אחרים בישראל
367	216	583	אגרות חוב של ממשלות זרות
486	-	486	אגרות חוב של אחרים זרים
321,933	3,413	325,346	אשראי לציבור, נטו
425,533	6,709	432,242	סך הכל

מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון

סיכון מימון

סיכון מימון נובע ממחסור במקורות מימון או עלויות גבוהות מידי לגיוס מקורות. סיכון זה מנוהל כחלק מסיכון הנזילות באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה על ריכוזיות מקורות המימון, והפחתת התלות בצדדים נגדיים מהותיים.

מקורות המימון העיקריים של הבנק הינם מקורות מימון יציבים ומגוונים לטווחי זמן שונים - פיקדונות קמעונאיים ועסקיים, פיקדונות ארוכים מגופים פיננסיים, וכן הנפקות איגרות חוב וכתבי התחייבות. הבנק מייחס חשיבות רבה לפיזור מקורות המימון ופועל באופן יזום לגיוס מקורות לטווחים ארוכים, בין השאר על ידי מגוון הפיקדונות הרחב המוצע לציבור הלקוחות על ידי הבנק, פיקדונות עם מאפיינים ייחודיים המאפשרים ללקוח ליהנות מריבית גבוהה יחסית בטווח הארוך ואופציות לנזילות במהלך התקופה. בשנת 2024, המשיך הבנק בפעילותו לגיון מקורות המימון והפחתת סיכון הריכוזיות.

כמו כן, החשיפות לנגזרים מנוהלות באופן שוטף, בהתאם למצב החשיפה מול כל צד נגדי, מבוצעת השלמה מיידית של ביטחונות נדרשים לצד נגדי או דרישה מיידית לביטחונות מצד נגדי.

ריכוזיות של מקורות המימון

הבנק אפיון מוקדי סיכון עיקריים לטיפול בתחום הריכוזיות/מבנה המקורות. הטיפול במוקדי הסיכון מתמקד במספר מישורים ומבוצע באופן שוטף באמצעות מגבלות דירקטוריון והנהלה וכן אינדיקטורים לסיכון.

מגבלות הדירקטוריון והנהלה וכן האינדיקטורים השונים לניהול הסיכון (Key Risk Indicators) בנושא ריכוזיות מקורות המימון מנוטרות באמצעות מגוון רחב של תתי קטגוריות: גודל, סוג לקוח, מפקיד בודד, כמות לקוחות, מוצר, מטבע ואורך חיים של הפקדה ממוצעת. הוגדר "מדד על" המשקל את כלל האינדיקטורים הקשורים לריכוזיות מקורות המימון. הניהול השוטף של מבנה המקורות, כולל התוויה של מדיניות לגיון המקורות ותקופות המימון וכן קביעת יעדים ספציפיים למדדי הסיכון. ניטור הריכוזיות מבוצע בתדירות יומית, מדווח ומנוהל באופן שוטף.

מגבלות הדירקטוריון והנהלה הוגדרו כחלק מתיאבון הסיכון הכולל של הבנק.

לפרטים נוספים בדבר מקורות המימון, ראה פרק התפתחויות במקורות המימון בדוח הדירקטוריון והנהלה.

סיכון תפעולי

הסיכון התפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים, מערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. הסיכון התפעולי הינו מהותי בשל קיומו בכל תחומי הפעילות ובכל יחידות הבנק. לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בהון ובמוניטין הבנק, ויש לו יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון: סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת הבנק, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון), מגיפה ואירוע ביטחוני. לפיכך, ניהול יעיל של הסיכון הינו הכרחי בתהליכי ניהול סיכונים בבנק.

הסיכון התפעולי מובנה בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות של הבנק. עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילותו העסקית.

האירועים התפעוליים מסווגים לשבע קטגוריות סיכון בהתאם לעקרונות באזל: מעילה (הונאת הבנק בידי עובדיו), הונאה חיצונית (הונאת לקוח את הבנק), פרקטיקות עבודה ובטיחות סביבת העבודה (הפסדים הנובעים מפעולות שאינן עולות בקנה אחד עם חוקים או הסכמים בנושא עבודה), פרקטיקות הקשורות ללקוחות, מוצרים ועסקים (אי עמידה בחובות כלפי לקוח), נזק לנכסים פיסיים, ביצוע, הפצה וניהול תהליכים ושיבושים עסקיים וכשלי מערכות.

הבנק מנהל ומוודד את הסיכון התפעולי גם לפי קטגוריות אלה.

מטרות ומדיניות ניהול הסיכון התפעולי

מדיניות מסגרת ניהול הסיכונים התפעוליים, מגדירה את העקרונות לפיהם הבנק מנהל את הסיכון התפעולי, מהותיות הסיכון, אופן ניהולו, תהליכי המדידה והניטור והפעולות שנוקט הבנק על מנת להפחית את הסיכון.

עקרונות המדיניות נקבעו באופן הולם את אסטרטגיית הבנק, את דרישות הרגולציה (הוראות ניהול בנקאי תקין של בנק ישראל והוראות ועדת באזל הרלוונטיות) ובהתאם לפרקטיקה המקובלת בעולם.

המדיניות מפרטת את הממשל התאגידי ותחומי הסמכות והאחריות של קווי ההגנה השונים, ומעגנת את חשיבותה של הטמעת תרבות נאותה לניהול הסיכונים התפעוליים בבנק ובקבוצה. ניהול הסיכונים בבנק מתבצע בהתאם להוראות בנק ישראל: 350 - "ניהול סיכונים תפעוליים" ו-310 - "ניהול סיכונים", המתוות את מסגרת העבודה הכוללת לניהול סיכונים, ומסמך באזל "עקרונות לניהול הסיכון התפעולי" (מסמך מחודש אוקטובר 2014), הקובעים את הכללים הנדרשים לניהול תקין של הסיכון התפעולי.

מסגרת הטיפול של הבנק בסיכון תפעולי נסקרת מדי רבעון, במסגרת מסמך הסיכונים של הבנק. כחלק מזה, מוצג פרופיל הסיכון, קרי, רמת ההפסדים בפועל, לנוכח תיאבון הסיכון, מפת הסיכונים התפעוליים, וכן, מוצגים האירועים המהותיים ביותר שהתרחשו במהלך הרבעון.

מנהל הסיכון התפעולי הוא מנהל החטיבה לניהול סיכונים, שהוא גם מנהל הסיכונים הראשי של הבנק, האחראי ליישום נאות של מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי ופועל באמצעות האגף לניהול סיכונים. מסגרת הטיפול שנקבעה כוללת גם את המסגרת הנדרשת לטיפול בסיכונים מעילות והונאות, המהוות חלק מקטגוריות הסיכון התפעולי, על פי הנחיות בנק ישראל.

מדיניות הבנק קובעת את תיאבון הסיכון התפעולי של הבנק במספר היבטים כמותיים ואיכותיים במהלך עסקים רגיל ובתרחישי קיצון. תיאבון הסיכון הוגדר בגין ההפסדים בפועל וההפסדים הפוטנציאליים, ברמת התיק הכולל ולפי קטגוריות סיכון. מסמך המדיניות אושר בהנהלת דירקטוריון הבנק בשנת 2024, כחלק מתהליך אישור כלל מסמכי המדיניות לניהול ובקרת הסיכונים.

סיכון זה מנוטר באופן שוטף באמצעות מעקב אחר אירועי הכשל התפעוליים השונים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הבנק פועל למדידה וזיהוי הסיכון התפעולי, באופן דינמי, בשני מישורים: מדידת ההפסדים וזיהוי הסיכונים על בסיס אירועי כשל שהתממשו בפועל והן בהתייחס לסיכונים שהתממשו וסיכונים פוטנציאליים בתהליך סקרי הסיכונים התפעולים. הסקרים התפעוליים מבוצעים על כלל פעילות הבנק ובהתאם לתוכנית תלת שנתית. הבנק מיישם תכנית תלת שנתית של ביצוע סקרי סיכונים תפעוליים על כלל הפעילות של הבנק. פעילות זו, הינה תהליך שוטף שפועל ליצירת מפת סיכונים, הגברת אפקטיביות ניהול הסיכונים ומזעורם, תוך כדי למידה, הערכה מחודשת של הסיכונים, לרבות כתוצאה מהתממשות אירועים.

הבנק מנטר ומתעד את כלל אירועי הכשל התפעוליים, אירועים אלו כוללים הן אירועים שנוצר בגינם הפסד והן אירועים ללא הפסד ואף אירועים בהם נוצר רווח. מדידת ההפסדים בפועל אל מול תיאבון הסיכון במצב עסקים רגיל כוללת אירועי הפסד בלבד (ללא קיזוז אירועי רווח) ולאחר התחשבות בכיסוי ביטוחי לו מומש בפועל.

הבנק מבצע סקרים לזיהוי ומיפוי סיכונים תפעוליים פוטנציאליים בחטיבות השונות כתהליך מתמשך, כאשר המיקוד הוא מיפוי והערכת הסיכונים המהותיים בכל יחידה. הבנק הגדיר, מספר אינדיקטורים לסיכון (KRI'S) שנועדו לזהות סיכונים פוטנציאליים טרם התממשותם. תוצאת הסקרים, והמלצות לביצוע (AI) נידונים, כחלק מתהליכי ההערכה העצמית, בפורומים ייעודיים להם שותפים מנהלי היחידות הנסקרות ונציגי החטיבה לניהול סיכונים.

בנוסף לסקרים אלו, מנתח הבנק אירועים חיצוניים בארץ ובעולם, אשר עשויים לספק מידע על נסיבות ונזקים פוטנציאליים בהם עלול להתממש סיכון תפעולי. ניתוחים אלו משמשים את הבנק ליישום מהלכים מתאימים על התהליכים המקבילים המתקיימים בבנק.

הבנק פועל לשיפור אפקטיביות הטיפול בסיכון המעילות וההונאות. כחלק ממהלך זה הבנק נמצא בשלבי יישום של מערכת שבה מופעלים חוקים עסקיים להצפה ואיתור פעילות מעילות השוטפת, עלולה לפגוע בפעילות העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במסגרת ניהול סיכונים תפעוליים ומסמך מדיניות לניהול סיכונים מעילות. מסגרת הטיפול כוללת שילוב בין מספר גורמים בבנק: הביקורת הפנימית, ניהול סיכונים, אבטחת מידע וסייבר, הון אנושי, יחידת האבטחה וחטיבת הטכנולוגיה.

המודל העסקי

הסיכון התפעולי בבנק מטופל באופן אקטיבי ובמטרה לתמוך בפעילות היחידות העסקיות, לשפר את התהליכים העסקיים העיקריים הכרוכים בפעילותם, ועל ידי כך, להגדיל את הערך העסקי, ולא רק למזער את ההפסדים הצפויים מהסיכון התפעולי.

עם ההתפתחות בשווקים הגלובליים, והעלייה במורכבות הפעילות הפיננסית והתשתיות הטכנולוגיות התומכות, גברה ההבנה כי חשיפת הבנק להפסדים פוטנציאליים כתוצאה מכשלים בפעילות התפעולית השוטפת, עלולה לפגוע בפעילות העסקית. אירועי הכשל התפעולי, שהתרחשו במסגרת ניהול סיכונים תפעוליים ומסמך מדיניות הגבירו את מודעות המחוקקים והמוסדות הפיננסיים למהותיות אירועי הכשל התפעולי, לפוטנציאל הגבוה של הנזק היכול להיגרם מאירוע סיכון תפעולי, ולמאפיינים העיקריים שלהם, כאמור להלן:

- אירועים תפעוליים יכולים להתרחש בכל תחומי הפעילות ובכל יחידות הבנק.
- לסיכון התפעולי פוטנציאל פגיעה ברווח, בהכנסות, בהון ובמוניטין הבנק.
- לסיכון התפעולי יחסי גומלין עם סיכונים אחרים כגון: סיכון שוק, סיכון אשראי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין וסיכונים נוספים. כך לדוגמה, יכול אירוע של התממשות סיכון תפעולי לגרום להתממשות סיכון המוניטין, שבעקבותיו יעמוד הבנק בפני אירוע נזילות.
- לחלק מהכשלים התפעוליים יש הסתברות להתממשות נמוכה ביותר, אך פוטנציאל נזק גדול באופן יחסי.
- לסיכון התפעולי מגוון מופעים, החל מטעות אנוש, תקלת מערכות טכנולוגיות, מעילה, הונאה, מלחמה, שריפה, שוד וכדומה.
- אירועים תפעוליים מתרחשים לעיתים שלא בשליטת המוסד הפיננסי, ועלולים להתפתח כתוצאה מאירועים חיצוניים, בחלקם לא צפויים, בעלי סיכון התממשות שלא ניתן להערכה מראש כגון: אסון טבע (רעידת אדמה, שיטפון), מגיפה, אירוע ביטחוני.

במהלך שנת 2024, לא חלו אירועי כשל תפעוליים מהותיים.

הגישה למדיניות הסיכון התפעולי וקביעת המגבלות

עקרונות היסוד של התוכנית האסטרטגית הקובעים את תיאבון הסיכון הכולל של הבנק, כוללים פריסה סניפית יעילה, חדשנות עסקית וטכנולוגית, ניהול בנקאות היברידית, יעדי פעילות תפעולית, יעילות ניהול הון ונזילות, יחד עם צמיחה באשראי מסחרי והמשך מובילות בשוק המשכנתאות, חושפים את הבנק לסיכונים תפעוליים משמעותיים. סיכונים אלו, דורשים מהלכים אקטיביים וצופי פני עתיד וזאת על מנת לנהל ולמזער את פוטנציאל הפגיעה. כאמור, הבנק פועל למדידה וזיהוי הסיכון התפעולי הגלומים בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות המהותיים שלו, באופן דינמי, בשני מישורים:

- מדידת התממשות בפועל של אירועי כשל.
 - הערכת סיכונים לפוטנציאל נזק בגין אירועי כשל.
- הפעילות בשני מישורים אלה הינה תהליך מתמיד שפועל להגברת אפקטיביות ניהול הסיכונים ומזעורם, תוך כדי למידה, הערכה מחודשת של הסיכונים, לרבות כתוצאה מהתממשות אירועים.

הבנק בוחן את ההון המוחזק כנגד הסיכון התפעולי בנדבך הראשון, המחושב בשיטה הסטנדרטית, אל מול מתודולוגיות מתקדמות של באזל לאמוד האם נדרשת הקצאת הון נוספת בנדבך השני, במהלך עסקים רגיל. כמו כן, הבנק מפעיל שורה של אירועי קיצון תפעוליים, אשר מופו במפת הסיכונים התפעוליים של הבנק, כאירועים בעלי נזק מהותי לבנק. הפסדים פוטנציאליים אלה מתווספים להקצאת הון הפנימית בנדבך השני, כחלק מתהליך ה-ICAPP.

המבנה והמערך הארגוני של ניהול הסיכון התפעולי

הבנק קבע מבנה ארגוני וממשל תאגידי לניהול הסיכונים התפעוליים, הכולל את הדירקטוריון, ההנהלה ושלושת קווי ההגנה. מבנה זה נתמך על ידי ועדות ופורומים יעודיים, שמוסדו לניהול הסיכון התפעולי.

מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי מבוססת על פעילותם של שלושת קווי ההגנה:

קו ההגנה הראשון: כולל את כל היחידות העסקיות והתפעוליות בבנק, באחריותן לנהל את הסיכון התפעולי בהתאם לעקרונות מסמך מדיניות לניהול סיכונים תפעוליים, ובפרט, חטיבת הטכנולוגיה, המהווה את הקו הראשון לניהול סיכונים תפעוליים, המספקת מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, וטכנולוגיית מידע ומזרחי טפחות שרותי אבטחה, המהווה את הקו הראשון לניהול ביטחון ובטיחות.

קו ההגנה השני: החטיבה לניהול סיכונים, באמצעות האגף לניהול סיכונים, הפועל ליישום הפעילות הנדרשת לניהול וטיפול בסיכון התפעולי בכל יחידות הבנק בראייה כוללת, ובהתאם לעקרונות המדיניות, אחראי על הניטור השוטף של הסיכון התפעולי אל מול תיאבון הסיכון, ועל ריכוז הטיפול בסיכון לנוכח פעילות הקו הראשון, באמצעות מגוון תהליכים, כלים ושיטות. בנוסף, אחראי על תהליך הערכת הסיכונים בשיתוף עם היחידות העסקיות ועל קיום תהליך הסקרים ועדכון מפת הסיכונים התפעוליים, ניהול מערכת המידע המרכזית המשמשת את הבנק בנושא הסיכון התפעולי המשמשת לאיסוף אירועי כשל, ביצוע סקרים תפעוליים וניהול מעקב אחר המלצות ליישום שעלו מסקרים, אירועי כשל ותהליכי הפקת לקחים.

יחידות נוספות בקו ההגנה השני לטיפול וניהול הסיכונים התפעוליים:

- חטיבת הטכנולוגיה המהווה, כאמור, את הקו הראשון לניהול אבטחת מידע והגנת הסייבר, אחראית גם לסיכון תפעולי בהיבטים הקשורים לכשלי מערכות המידע, לרבות ניהול DRP, כחלק ממדיניות ההמשכיות העסקית.
- מחלקת ההדרכה, מחטיבת הון אנושי ומשאבים הפועלת לחיזוק הידע והמקצועיות, ולתחזוקת הכשלים התפעוליים הנובעים מחוסר ידע ומודעות.
- יחידת אבטחת מידע והגנת הסייבר מהחטיבה לניהול סיכונים בראשות הממונה לאבטחת מידע בבנק. יחידה זו עובדת במקביל למערך הגנת הסייבר בחטיבת הטכנולוגיה ומול כל היחידות בבנק.
- אגף הנדסה ממערך תפעול בנקאי האחראי לניהול הכולל של המשכיות העסקית, קרי מוכנות הבנק השוטפת לרציפות עסקית בחירום.
- חטיבת הון אנושי ומשאבים האחראית על טיפול ברוטציה וחופשה רציפה, למזעור הסיכון התפעולי (ובפרט, סיכון מעילות והונאות).
- אגף האבטחה של הבנק, הפועלת בחטיבת הון אנושי ומשאבים, תומכת בטיפול בסיכון התפעולי ביחידות השונות של הבנק.
- מערך ה-SOX מחטיבת מידע ודיווח כספי האחראי על אפקטיביות הבקורות והנהלים לגבי גילוי ואפקטיביות הבקורות הפנימיות של הבנק על דיווח כספי.
- החטיבה המשפטית, אחראית ליישום מסגרת הטיפול בסיכון משפטי.

קו ההגנה השלישי: הביקורת הפנימית הפועלת באופן עצמאי ובלתי תלוי, עורכת ביקורת על ניהול הסיכון התפעולי לבחינת אפקטיביות הטיפול בו, בהתאם לתוכנית העבודה הרב שנתית. מדיניות הסיכון התפעולי קובעת את תפקידיה של הביקורת הפנימית כאחראית על ביצוע ביקורות תקופתיות על תהליכי ניהול הסיכון, תחקור אירועי מעילות והונאות, השתתפות כ- "משקיפה" בוועדות ההיגוי.

ביום 19 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר מעדכן הוראות ניהול בנקאי תקן 206, בנושא חישוב דרישות הון בגין סיכון תפעולי בהתאם להוראות ועדת באזל מחודש דצמבר 2017. תחילת ההוראה ביום 1 בינואר 2026. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

להלן מוקדי הסיכון העיקריים בסיכונים התפעוליים:

סיכון מודל

סיכון מודל נכלל ב"משפחת הסיכונים התפעוליים" ועלול לנבוע משימוש לקוי במודלים כתוצאה ממודל שאינו תקין ו/או התבססות על פרשנות שגויה של תוצאות מודל.

ביום 21 באוגוסט 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר הקובע הוראת ניהול בנקאי תקן חדשה 369, בנושא ניהול סיכונים מודלים. ההוראה מתארת את ההיבטים העיקריים של ניהול אפקטיבי של סיכונים מודלים והיא מחליפה את מכתב המפקח על הבנקים בנושא מיום 17 באוקטובר 2010. תחילת ההוראה שנה מיום פרסומה וכוללת הנחיות לגבי תהליך ניהול סיכון המודל בבנק על שלביו השונים: פיתוח מודלים, ניהולם, תיקופם וניטורם. הבנק נערך ליישום ההוראה. ליישום ההוראה לא צפויה להיות השפעה מהותית על הדוחות הכספיים של הבנק.

המשכיות עסקית

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקן 355 בנושא ניהול המשכיות עסקית ובמהלך הרבעון הרביעי לשנת 2024, השלים את יישום תכנית העבודה ותוכנית התרגול לשנת 2024.

במהלך השנה המשיך הבנק להפעיל את תכניות המשכיות העסקית והנגזרות מהמלחמה ולאור המשך המצב המיוחד בעורף ושעת חירום הלאומית, שימר את מצב חירום ברמת כוננות "כתומה" מחשש לפגיעות באתרי הבנק והיעדרות כח אדם בהיקף גדול שעלול לפגוע בשירותים של הבנק. הבנק הפעיל את מסגרות הניהול והדיווח בחירום כולל כינוס תכופ של חדר מצב מורחב ופורום פיננסי בשעת חירום.

הבנק הגביר את מוכנות אתרי החירום ועקב אחר תקינותם באופן שוטף. הבנק משמר זמינות ורציפות השירותים החיוניים ללקוחות ככל הניתן בהתאם למגבלות השעה ופועל ליצירת חלופות מתאימות למתן השירות ומיישם דגשים והקלות במתן שירות ככל שניתנו ע"י הפיקוח על הבנקים. הבנק הרחיב את העבודה מהבית לעובדים החיוניים וחיידך נהלים ותהליכי עבודה רלוונטיים.

לעניין הבקרה הקבוצתית, גם ברבעון זה, המשיך הבנק לשמור על קשר רציף מול יחידות המשכיות העסקית בקבוצה ושלוחותיה בחוץ לארץ ועקב אחר יישום ההנחיות וההיערכות למלחמה, מול החברות הבנות בקבוצה.

אבטחת מידע והגנת הסייבר

סיכון אבטחת מידע הינו סיכון הנובע מליקויים בהגנה על מערכות המחשב של הבנק והמידע הנכלל בהן. סיכון הגנת הסייבר נובע מאירוע בו מתבצעת תקיפה של מערכות המחשב על ידי או מטעם יריבים חיצוניים או פנימיים לבנק.

הוראה 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, מתווה עקרונות לניהול נאות של סיכונים סייבר באופן המחייב הרחבה והתאמה של המסגרת לניהול סיכונים טכנולוגית המידע, בהיבט תפיסת מרחב האיום ויכולות ההגנה הנדרשות. בהתאמה, אושרה בדירקטוריון הבנק אסטרטגיית הגנת סייבר מקיפה המתייחסת לכלל מרכיבי ההגנה הנדרשים. כמו כן, נקבעו קווי ההגנה ליישומה, מערך הגנת הסייבר בבנק מובל ע"י מנהל אבטחת מידע והגנת סייבר הכפוף ישירות למנהל החטיבה לניהול סיכונים ובאחריותו, בין היתר, קביעת מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק, פיתוח תכנית עבודה להגנת הסייבר. בנוסף מתקיימים מספר פורומים ייעודיים ברמת הנהלה שבהם מבוצע מעקב רבעוני אחר אופן ניהול הסיכון והפחתתו וכן בקרה על נאותות המשאבים המוקצים לתחום בהתאם להערכת הסיכון והשינויים בסביבה הטכנולוגית של הבנק.

יחסי הגומלין וזרימת המידע בין המערכים הוגדרו בנהלים, והם כוללים בין היתר התייחסות לתחומי: אבטחת מידע, אבטחה פיזית, משל מערכות מידע, תפעול מערכות מידע, ניהול סיכונים, הונאות, ניהול כוח אדם, המשכיות עסקית, ניהול יחסי לקוחות, דוברות, וייעוץ משפטי.

יישום מדיניות אבטחת המידע והגנת הסייבר בבנק נעשה, בין היתר, באמצעות החטיבה לטכנולוגיה של מדרחי טפחות בע"מ. במסגרת זו, מיושמת תפיסת ניהול הכוללת בין היתר, עקרונות מנחים לניהול הגנת הסייבר. יישום עקרונות אלו והבטחת עדכניותם, תוך שילובם בהחלטות אסטרטגיות ובפעילות העסקית והתפעולית של הבנק, יבטיח את עקביותה ושלמותה של תפיסת ניהול הגנת הסייבר, לאורך זמן.

מדיניות אבטחת המידע והגנת סייבר, מתבססת על העקרונות הבאים:

- מיפוי וזיהוי סיכונים סייבר.
- יישום וביסוס מערך בקרות אפקטיבי, תוך שילוב חוצה ארגון של טכנולוגיות, כוח אדם, תהליכים ונהלים.
- קביעת מנגנונים להגנה על פעילות לקוחות ועסקים במרחב המקוון, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 367.
- הגנת סייבר פרואקטיבית המיושמת באמצעות מיפוי והכרת הסיבה, חיזוי וחקר איומים, שקלול תמונת מצב עדכנית, פיתוח תהליכי תגובתיות, שימוש בטכניקות הטעיה, הסטה ועיכוב, יכולת עמידות והתאוששות, וביצוע תהליכי חקירה, תחקיר ומיציא הדין.
- יישום אבטחה רב שכבתית, במספר מעגלים ודיסציפלינות (לוגית ופיזית) החל מהמערך החיצוני הנגיש ללקוחות וכלה במערכות הפנימיות, שיתוף מידע ומודיעין.
- שימוש במערך ניטור, בקרה ותגובה לניהול אירועי סייבר תוך התייחסות בראייה משולבת כלל תאגידיית עבור מרכיבי כוח אדם, דרכי תקשורת ונהלים.
- דיווחים תקופתיים ושוטפים על ניהולם של מכלול הסיכונים.
- ניתוח והערכה שוטפים של איומי הסייבר ותרגול מכלול הגורמים בטיפול באירועי סייבר.
- פיתוח תרחישי קיצון בתחום אבטחת המידע והסייבר.
- שיפור והגברת הבקורות בקרב הספקים של הבנק, בבחינת הקטנת הסיכון בשרשרת האספקה.
- כמשלים לכך, מוסמך תחום הבנקאות המקוונת בבנק בתקן ניהול אבטחת מידע ISO 27001.
- תהליכי בנקאות בתקשורת בבנק כוללים יישום תהליכי אבטחת מידע, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן 367 ובכלל זה מנגנוני הזדהות, אופן שליחת מידע ללקוחות וזיהוי פעולות חריגות.

סיכון ספקים ומיקור חוץ

הבנק פועל מול מגוון רב של ספקים לצרכים עסקיים שונים. השימוש בספקים ומיקור חוץ מסייע לבנק בהשגת יעדים אסטרטגיים, השגת מומחיות, הרחבת מגוון המוצרים ושיפור השירות. התקשרות עם ספקים חושפת את הבנק לסיכונים שונים וביניהם: תפעוליים, המשכיות עסקית, דלף מידע, טכנולוגיים, ציות, משפטי, מוניטין ועוד. סיכונים אלו מנוהלים באופן שוטף בתהליכי ניהול סיכונים, תהליכי רכש (בגיבוי מערכות מידע ותומכות), המשכיות עסקית ואבטחת מידע וסייבר ומתבצעים על פי מדיניות ניהול סיכון ספקים ומיקור חוץ שגובשה ואושרה ומתוקפת בבנק מדי שנה, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקן מספר A-359 מיקור חוץ.

סיכון טכנולוגיית המידע

במשך השנים האחרונות התרבו הסיכונים הכרוכים בניהול טכנולוגיית המידע, כפונקציה של פיתוח והטמעת טכנולוגיות חדשות והתפתחויות של סיכונים ואיומים חדשים. מסגרת ניהול טכנולוגיית המידע מטפלת בסיכונים הטכנולוגיה הקיימים במצבי שגרה, לצד סיכונים הקיימים במצבי כשל מערכת, כגון: תקלות מערכת ובמצב חירום אחרים. כל זאת על מנת להבטיח שמירה על רצף פעילות עסקית של הבנק ולקוחותיו, וכך ניתן יהיה למזער סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים העלולים להתפתח במצבים אלו.

מנהלת חטיבת הטכנולוגיה היא האחראית על ניהול נכסי טכנולוגיית המידע ומסגרת הניהול מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי התואם לעקרונות שנקבעו במסמכי המדיניות לניהול ובקרת סיכונים שונים בבנק. מדיניות ניהול נכסי טכנולוגיית המידע תואמות את דרישות הפיקוח על הבנקים ובפרט את העקרונות שנקבעו בהוראות ניהול בנקאי תקן 357 - ניהול טכנולוגיית המידע, 350 - ניהול הסיכון התפעולי, 355 - ניהול המשכיות עסקית ו-361 - ניהול הגנת הסייבר. תיאבון הסיכון מוגדר כמותית ואיכותית בתרחישי שגרה וחירום, כאשר תיאבון הסיכון של הבנק לסיכון טכנולוגיית המידע נכלל במסגרת ניהול תיאבון הסיכון של הסיכון התפעולי. תיאבון הסיכון בהיבטים הטכנולוגיים מוגדר בשורה של מדדים, לרבות רמות הסיכון במפת סיכונים טכנולוגיים ותיאבון סיכון פרטני בגורמי סיכון שונים.

הבנק מפעיל מגוון אמצעים לניטור הסיכונים והפחתתם, בין השאר באמצעות מיפוי סיכונים מתודולוגי, סט אינדיקטורים לסיכון (KRI) ומערכות התומכות בניטור והפחתת הסיכונים. יצוין, כי מוקד SOC (Security Operation Center) הפועל 24/7, אחראי על ניטור תשתיות ומערכות הבנק, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות בזמן אמת, להתנהגות חריגה של משתמשים ומערכות ברשת, בהיבטי אבטחת מידע והגנת הסייבר. כמו כן, לבנק מוקד NOC (Network Operation Center) - הפועל אף הוא 24/7, ומשמש כגוף תפעולי להצגת תמונה אחודה של תשתיות הארגון, יכולת ניטור וחיזוי תקלות, ופועל לניתוח לוגים ואיתור אנומליות, בהיבטי הסיכונים הטכנולוגיים. בשנת 2024, המשיך הבנק לפעול לחיזוק יכולות אלה.

ביום 18 בנובמבר 2024, פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה מספר 364 בנושא ניהול סיכונים טכנולוגיית המידע, אבטחת מידע והגנת הסייבר. תחולת ההוראה הינה מאי 2026. ההוראה מתאימה את המסגרת הרגולטורית הנוכחית לניהול סיכונים טכנולוגיים לסיבה הטכנולוגית המשתנה, לאיומים המשתנים ולרגולציה המקובלת בעולם. הוראה זו מחליפה את שלוש ההוראות הקודמות: הוראת נב"ת 357 - בנושא ניהול טכנולוגיית המידע, הוראת נב"ת מספר 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר והוראת נב"ת 363 בנושא ניהול סיכונים סייבר בשרשרת אספקה.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הוגדר במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין 350 בנושא סיכונים תפעוליים והוא כולל העדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם וכן כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או צעדי עונשין כתוצאה מפעילות פיקוחית, כמו גם מהסדרים פרטניים. הסיכון המשפטי כולל גם סיכונים הנובעים מחשיפה משפטית בשל התנהלות הבנק עם מחזיקי העניין השונים שלו (כגון: לקוחות, ספקים וצדדים שלישיים אחרים).

בגדר הסיכון המשפטי נכללים סיכונים הנובעים מהוראות חקיקה, הוראות רגולטוריות, פסיקה של ערכאות שיפוטיות או מעין שיפוטיות והסיכונים המשפטיים הנובעים מפעילות הבנק השוטפת. מנהלת הסיכונים המשפטיים בבנק הינה היועצת המשפטית הראשית. הבנק פועל באורח מתמיד על מנת למזער במידת האפשר את הסיכונים המשפטיים הנלווים לפעילותו השוטפת וכן פועל להנחלת תרבות, הלכה למעשה, של איתור הסיכון המשפטי ומזעורו באופנים שונים.

החטיבה המשפטית של הבנק מנתחת באורח שוטף את מרכיבי הסיכון המשפטי, את גבולותיו (כפי שנובעים למשל מזהות הצד הנגדי, מאופן יצירת הבטוחות וכדומה) וכן את מאפייניו הספציפיים, תוך בחינה של רמת הסיכון והחשיפה אליו בשים לב לקווי הפעילות העסקית השונים של הבנק ובהתאמה נותנת ייעוץ משפטי שוטף לבנק, על יחידותיו השונות.

בחטיבה המשפטית של הבנק מיושמים תהליכים פנימיים המבטיחים מעקב שוטף אחר התפתחויות בחקיקה בהוראות רגולטוריות אחרות ובפסיקה, העשויות להשליך על הפעילות השוטפת של קבוצת הבנק. במסגרת זו, מנחה החטיבה המשפטית את הגורמים הרלוונטיים בבנק לעניין יישום ההשלכות הנובעות מהתפתחויות אלה. החטיבה המשפטית נותנת ייעוץ שוטף ליחידות הבנק השונות, ובכללן חלק מחברות הבת. זאת, בין היתר, על דרך מתן חוות דעת, עריכה ועדכון של מסמכים משפטיים, תמיכה בעדכון נהלים וכדומה.

בבנק נקבעו נהלים המסייעים למזעור הסיכונים המשפטיים, לרבות הסדרת הממשק בין החטיבה המשפטית לבין יחידות הבנק השונות. כמו כן, מעורבת החטיבה המשפטית במהלכי ההדרכה השונים בסניפים וביחידות המטה, במרכז ההדרכה של הבנק ובעריכת לומדות מקצועיות לצורך הנחלת ידע משפטי נדרש לפעילותו השוטפת של הבנק.

התייחסות דומה קיימת אף לגבי שלוחות הבנק בחוץ לארץ, תוך שאלו מסתייעים בשירותי עורכי דין חיצוניים מקומיים, אשר אושרו על ידי החטיבה המשפטית של הבנק. חברות הבת של הבנק ושלוחות הבנק בחוץ לארץ אימצו נהלים דומים לעניין ניהול הסיכון המשפטי ומדווחות בדיווחים מיידיים ורבעוניים למנהלת הסיכון המשפטי של הבנק אודות סיכונים משפטיים אשר אותרו אצלן.

לפרטים בדבר הערכת מידת ההשפעה העדכנית של הסיכון המשפטי ראה טבלת מיפוי כללי של גורמי הסיכון ומידת השפעתם לעיל.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

ככלל, מדיניות הבנק היא לנהל ולנטר את הסיכונים תוך שימוש במערכות ממוכנות ומבוקרות, עם תלות מינימלית בתהליכים ידניים ובתדירות עדכון קרובה ככל הניתן לזמן אמת.

לבנק מערכות מדידה רבות המשמשות לצורך אמידת מכלול הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, וכן מערכות מידע התומכות במעקב, דיווח וניטור הסיכונים, להלן עיקרן:

- מערכת ייעודית לניהול סיכונים תפעוליים (פסט"ל - פורטל סיכונים תפעוליים) המשמשת את הבנק לאיסוף, ניטור וניתוח אירועי כשל, סקרי סיכונים ויצירת מפת סיכונים, קישור התממשות אירועים בפועל למפת הסיכונים, ניהול מעקב שוטף אחר המלצות ליישום שעלו מסקרים, אירועי כשל ותהליכי הפקת לקחים ודיווחים בגין סיכון תפעולי.
- מערכת לניטור סיכונים מעילות - המערכת מציפה התרעות על פעילות חשודה בהתבסס על חוקים עסקיים שהוגדרו במערכת.
- מערך חוקי ניטור סיכון הונאות המציף התראות על פעילות חשודה בהתבסס על חוקים עסקיים שהוגדרו במערכת.
- מערכת מוקד אבטחת המידע (SOC) - מערכות המנטרות באופן רציף את סביבות המחשוב של הבנק על כלל מרכיביה ומזהות אירועים חשודים הדורשים בחינה פרטנית.
- מערכת ניהול ובקרת הרשאות - מערכת ממוכנת לניהול ובקרת הרשאות וזהויות במערכות השונות. המערכת מיישמת תהליכים ממוכנים לניהול הרשאות העובדים במערכות השונות בהתאם לתפקידם ותוך התייחסות למחזור החיים של העובד. המערכת מאפשרת יישום בקרות עיתיות ובעת שינויים בכל הקשור להרשאות העובדים במערכות.

דיווחים להנהלה ולדירקטוריון

מדיניות הבנק קובעת את ערוצי הניהול והדיווח על הסיכון התפעולי, במטרה להבטיח ניהול הולם של הסיכון בכל המוצרים, הפעילויות, התהליכים והמערכות המהותיות של הבנק. לצורך כך, פועלים בבנק פורומים בכל הרמות, המופקדים על הטיפול בסיכון התפעולי, להלן עיקרם:

- ועדת הנהלה לסיכונים תפעוליים - ועדה המשמשת ככלי ניהולי מרכזי בידי הנהלה לניהול וניטור הסיכונים התפעוליים בבנק. הועדה היא חלק מועדת הנהלה לניהול סיכונים.
 - ועדת היגוי סיכונים תפעוליים - משמשת כוועדה מייעצת למנהל הסיכונים הראשי בתחום ניהול הסיכונים התפעוליים. הועדה כוללת נציגים רלוונטיים מהיחידות העסקיות ומיחידות הבקרה והביקורת, ומשקיף מהביקורת.
 - פורומים לניטור סיכונים תפעוליים (פנ"סים) - פורומים ייעודיים בראשותו של מנהל הסיכונים הראשי, עם כל אחת מהחטיבות הרלוונטיות בבנק. פורומים אלה נועדו לדון בהיבטי בקרה פנימית, ובפרט, בהיבטים העולים מתוך מסגרת הטיפול בסיכון התפעולי, לרבות תוצאות סקרי הערכת סיכונים, אירועים מהותיים ותוצאות תחקירים.
- לשם ניהולו של הסיכון ביחידות הבנק, מונו נאמני סיכון תפעולי אשר מרביתם פועלים במסגרת הקו הראשון, ואחראים לטיפול בסיכון התפעולי ובסיכון אבטחת המידע ביחידה בה הם פועלים.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הפחתת הסיכון התפעולי

בשל מהותיות הסיכון התפעולי נוקט הבנק מגוון אמצעים להפחתת סיכון זה. האמצעי החשוב ביותר הינו הנחלת תרבות ארגונית הכוללת מודעות גבוהה לסיכון התפעולי ולהטמעת תהליכים מפחיתי סיכון. נאמני הסיכונים התפעוליים הפרושים לרוחב הבנק משמשים כזרועו הארוכה של מנהל הסיכונים התפעוליים בתהליך זה. הבנק מפיץ תיקשורים רלוונטיים, כמו גם מקיים כנסי הדרכה ייעודיים לנאמנים אלה. בנוסף, הבנק מבצע מהלכים להגברת המודעות לסיכון התפעולי, בעיקר בהיבטי הונאות, גם ללקוחותיו. שינוי בתהליכים עסקיים קיימים ו/או תהליכים חדשים שיש בהם פוטנציאל להתממשות הסיכון התפעולי עובר תהליך סדור של אישורים על ידי הגורמים העסקיים וגורמי הבקרה טרם הפעלתם באמצעות רשימת תיוג ועולים לאישור ועדת ההיגוי. בעזרת מנגנון זה נסקרים כל ההיבטים הכרוכים בשינוי, ומובטחת בחינה מקצועית של הסיכונים השורשיים ומנגנוני ההפחתה שלהם. אחד הכלים בהם משתמש הבנק לצורך מזעור הסיכונים הוא ביצוע תחקירים להפקת לקחים, כתוצאה מאירועים פנימיים ו/או חיצוניים. המסקנות המגובשות בתהליך זה מוטמעות בתהליכי העבודה, במערכות, בתכני ההדרכה ובנהלים. הבנק גיבש מדיניות ותוכניות פעולה לשעת חירום, לגיבוי התאוששות והמשכיות עסקית במקרה של נזק פיזי לתשתיות הבנק. תוכנית זו, הנתמכת בנהלי חירום ובעלי תפקידים קבועים מראש, מתורגלת על בסיס שנתי ומסקנות התרגולים מוטמעות בתוכנית הפעולה.

הפחתת סיכון תפעולי באמצעות ביטוח - הבנק מבטח בפוליסת ביטוח בנקאי, כנגד נזקים העלולים להיגרם במהלך פעילותו השוטפת, כתוצאה מאירועים של טעות אנוש, מעילות, הונאות וכדומה. בנוסף, רכש הבנק פוליסת ביטוח לנושאי משרה, החלה על כל נושאי המשרה בבנק ובחברות השונות בקבוצת הבנק, המעניקה כיסוי ביטוחי כנגד תביעות אישיות שיוגשו כנגד נושאי המשרה בגין פעילותם במסגרת תפקידם בחברות הקבוצה. רכישת פוליסת הביטוח לנושאי משרה כאמור, כפופה לאישור האסיפה הכללית של בעלי המניות של הבנק. כנגד נזקי רכוש ותביעות חבות, רכש הבנק פוליסות ביטוח ספציפיות המעניקות כיסוי ביטוחי לרכוש הבנק ולחברותיו. כמו כן, לבנק כיסוי ביטוחי בפוליסת סייבר ייעודית, המהווה רובד נוסף מעל הפוליסה הבנקאית, המשלימה את הפוליסה הבנקאית בהתייחס לפשעי מחשב. לבנק מסמך מדיניות ייעודי המסדיר את היבטי הביטוח הכרוכים במסגרת פעילותו.

הקצאת הון

הבנק מקצה הון בגין סיכון תפעולי לפי השיטה הסטנדרטית. לפי שיטה זו, הכנסות הבנק מפולחות לשמונה קווי עסקים, כנדרש על ידי בנק ישראל, כשכלל קו עסקים ניתן משקל סיכון סטנדרטי, המבטא את רמת הרגישות שלו להפסדים בגין סיכון תפעולי. הפילוח והטיפול בהקצאת ההון הנדרשת מעוגנת במסמך מדיניות ייעודי המסדיר את ההיבטים הנדרשים לשם הקצאת ההון בשיטה הסטנדרטית, ובפרט, הגדרת קווי העסקים בפעילות הבנק. משקלי הסיכון נעים בטווח שבין 12% לבנקאות קמעונית לבין 18% למימון תאגידיים. פעילות הבנק היא ברובה קמעונית ולפיכך מרבית נכסי הסיכון התפעולי הם בגין קו עסקים זה ומשקל הסיכון הממוצע הכולל של הבנק הוא כ-12.8%.

סיכונים אחרים

סיכון ציות ורגולציה

פעילות העסקית של הבנק כפופה להוראות רגולציה. סיכון הציות (Compliance Risk) הינו הסיכון להטלת סנקציה, להפסד פיננסי מהותי או לנזק תדמיתי, אשר הבנק עלול לספוג כתוצאה מכך שאינו מקיים את הוראות הציות השונות. הבנק פועל על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 308, כוללת את חובות ניהול סיכון הציות על כלל הוראות הציות, הכוללות חוקים, תקנות, הוראות רגולציה (לרבות עמדות שקבע הפיקוח על הבנקים בטיפול בפניות ציבור), נהלים פנימיים והקוד האתי, החלים על הפעילויות הבנקאיות של הבנק. הוראות הציות כוללות גם את חוק יעול הליכי האכיפה ברשות ניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011, חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, חוק השקעות משותפות בנאמנות, התשנ"ד-1994 וחוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול חוקי השקעות, התשנ"ה-1995 (להלן - "חוק הייעוץ") (להלן ביחד - "דיני ניירות ערך"), וכן את חוק התחרות הכלכלית, התשמ"ח-1988. הטיפול בציות לחוקים אלה מבוצע גם במסגרת תוכניות אכיפה פנימיות של דיני ניירות ערך ודיני התחרות הכלכלית, בהתאמה. סיכון הציות כולל בין השאר גם את נושא ההוגנות, דיני הגנת הפרטיות, הלבנת הון ומימון טרור וסיכון חוצה גבולות, כפי שיפורט להלן. תיאבון הבנק לסיכונים ציות ורגולציה, בכל הקשור לציות להוראות הדין החלות על הבנק, הוא מזערי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בציות להוראות הדין יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה. הבנק קבע תוכנית עבודה רב שנתית, הכוללת פעולות נדרשות להפחתת סיכון הציות.

מנהל סיכון הציות והרגולציה הוא מנהל החטיבה לניהול סיכונים, ה - CRO. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון.

סיכון ציות ורגולציה מנוהל בשלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון - כולל את היחידות העסקיות האחראיות לזיהוי, להערכה, לצמצום ובקרה על סיכון הציות בתהליכים ובמערכות הנתונים לאחריותם. **קו ההגנה השני** - מנהל החטיבה לניהול סיכונים שהינו מנהל הסיכונים הראשי של הבנק (ה - CRO) משמש כממונה על האכיפה בדיני ניירות ערך ובדיני התחרות הכלכלית בבנק וקצין ציות ראשי הכפוף למנהל הסיכונים הראשי. תפקידם לסייע לדירקטוריון ולהנהלת הבנק לנהל באופן אפקטיבי את סיכון הציות. אגף הציות אחראי, בין היתר, להטמעת תרבות ארגונית של ציות לנהלים ולדין ולפעילות הוגנת מול לקוחות של כלל היחידות בבנק, זיהוי סיכונים שונים בתחומי רגולציה, הוגנות, הגנת הפרטיות ועוד באמצעות ביצוע בקרות המבוססות סיכון על היחידות הרלוונטיות, וכן, על ידי ניתוח מצאים המועברים אליו מיחידות נוספות.

קו ההגנה השלישי - הביקורת הפנימית מבצעת בהתאם לתוכנית רב שנתית, ביקורת בלתי תלויה על הקו הראשון ועל פונקציית הציות, לרבות בחינה של נאותות ואפקטיביות פונקציית הציות, ובחינה של היבטי הציות בפעילות הסניפים ובתהליכים המבוקרים על ידה. הבנק פועל לקיום תוכניות אכיפה אפקטיביות בדיני ניירות ערך ובדיני התחרות הכלכלית, המותאמות לבנק ולנסיבותיו הייחודיות, כחלק ממערך ניהול הסיכונים הכולל בבנק. זאת, במטרה להבטיח את הציות לדיני ניירות ערך ודיני התחרות הכלכלית ולמנוע את הפרתם. אגף הציות מנהל מיפוי של סיכונים הציות בתחומים השונים ופועל לצמצומם, וכן מבצע מהלכי הדרכה להטמעת מדיניות הציות בבנק. על מנת להבטיח ציות לכלל הוראות הדין, בנושאים השונים, כפי שפורטו לעיל, מקיים קצין הציות מערך בקרה הכולל תכנית בקרה מקיפה המבוססת על ניהול מוטה סיכון.

הערכת סיכון הציות מבוצעת באמצעות מתודולוגיה, המביאה לידי ביטוי את הסבירות להתממשות אירוע הפרה, את מידת הנזק הצפוי במקרה של הפרה תוך שכלול מפחיתי הסיכון הקיימים בבנק כגון: איכות תהליכי עבודה ונהלים, תרבות הציות, איכות הבקרה ועוד. הבנק מנהל ועוקב אחר שינויים רבעוניים במדדים הכמותיים/איכותיים הרלבנטיים לניהול סיכונים הציות.

במסגרת יישום תוכניות הציות נעשה שימוש בכלי בקרה ממוחשבים, הבקרות הממוחשבות, הכוללות בין היתר חוקים לניטור פעילויות, דוחות חריגים ועוד, פועלות על מאגרי הנתונים של הבנק, ומפותחות באופן שוטף בהתאם לתוכנית עבודה.

במהלך 2024, רמת סיכון הציות הכוללת של הבנק נותרה ללא שינוי ברמה נמוכה-בינונית. על רקע השפעות המלחמה, ניתן דגש על יישום תהליכי עבודה הוגנים אל מול הלקוחות בשים לב למורכבות ולרגישות הנדרשים בתקופה זו. הבנק ממשיך ופועל במטרה לתת מענה שיאפשר את המשך מתן השירות לכלל הציבור, בהתאם להוראת השעה ניהול בנקאי תקין מספר 251 בנושא התאמת הוראות בנק ישראל לתקופת המלחמה, מכתבי הפיקוח על הבנקים, והרשות לאיסור הלבנת הון.

סיכון חוצה גבולות

סיכון חוצה גבולות (Cross Border Risk) הוא הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות חוק או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, הנובעים מאי עמידה של הבנק בהוראות דין שמקורן במדינות אחרות, בין הוראות המחייבות את הבנק, ובין הוראות שאינן מחייבות אך אי קיומן עלול להסב לבנק נזקים, או מפעילות בחוץ לארץ של לקוחות הבנק בניגוד להוראות דין כלשהו.

סיכון חוצה גבולות כולל גם, אך לא רק, סיכון לנזק, לרבות פגיעה במוניטין, בשל תביעות או הליכי אכיפה אחרים מצד רשויות במדינות זרות, בקשר עם דיני מס זרים החלים על לקוחות מסוימים של הבנק, חוקי איסור הלבנת הון ומימון טרור, סנקציות של גופים בינלאומיים ורשויות זרות, או דין אחר. סיכון חוצה גבולות חל גם בשלוחות הבנק בחוץ לארץ ובפעילות עם לקוחות תושבי-חוץ.

סיכון חוצה גבולות כולל גם את הסיכון הנובע מהחובות הנגזרות מדיני מס אמריקאים, החלים על פעילות קבוצת הבנק מחוץ לארצות הברית (FATCA - (Foreign Account Tax Compliance Act), וכן QI - (Qualified Intermediary). הסיכון נובע גם מהחובות הנגזרות מהתקן שפורסם על ידי ארגון ה-OECD (OECD - Common Reporting Standard) (CRS).

תיאבון הסיכון לסיכונים חוצי גבולות הוא אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים חוצי גבולות יטופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה.

מנהל סיכון חוצה גבולות הוא מנהל החטיבה לניהול סיכונים, ה-CRO. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של הסיכון חוצה הגבולות.

סיכון חוצה גבולות מנהל בשלושה קווי הגנה:

קו ההגנה ראשון - כולל את החטיבה הקמעונאית, החטיבה העסקית, והחטיבה הפיננסית, שבאחריותן ניטור וצמצום סיכון חוצה גבולות בפעילותן עם לקוחות רלוונטיים, הפעילות הבינלאומית, האחראית על שלוחות הבנק בחוץ לארץ באמצעות יחידות ציות מקומיות בכל שלוחה.

קו ההגנה השני - אגף הציות, שבחטיבה לניהול סיכונים, שאחראי להטמעת תרבות ארגונית של ציות לנהלים ולדין, זיהוי והערכה של הסיכונים חוצי גבולות, קיום הדרכות מתאימות ולקביעת נהלים. אגף הציות נעזר לשם כך גם בחטיבה המשפטית, בחטיבת הון אנושי ומשאבים, התומכת ומלווה יישום של תהליכים ומערכות סיכון, ובחטיבת הטכנולוגיה המפתחת כלים ממוכנים לזיהוי הסיכון, לניטור ולהפחתתו.

קו ההגנה השלישי - הינו הביקורת הפנימית, המבצעת ביקורת תקופתית על ניהול סיכון חוצה גבולות.

רמת סיכון חוצה הגבולות נותרה ללא שינוי במהלך שנת 2024, ברמה נמוכה-בינונית.

הבנק מיישם את הוראות החוק ליישום FATCA ויישום ה-CRS ומעביר דיווחים לרשות המס הישראלית במועד, הבנק עומד בתנאי הסכם ה-QI מול ה-IRS, ודיווח לרשות המס האמריקאית בוצע במהלך שנת 2024 ודיווח לרשות המס האמריקאית (IRS). גופים בינלאומיים וביניהם OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) והאיחוד האירופי הטילו סנקציות בינלאומיות על מדינות, גופים ויחידים. כחלק מניהול פעילות פיננסית בינלאומית ויחסים עסקיים תקינים עם בנקים קורספונדנטים, הבנק מציית לסנקציות אלה, הגם שאינו כפוף להן במישרין. במסגרת ניהול סיכון חוצה גבולות, מנטר הבנק ובודק בחינה מיוחדת, תנועות כספיות אשר אחד הצדדים להן הוא במדינה/ גוף / ישות, שלגביה קיימות סנקציות בינלאומיות אותן הבנק החליט לאמץ.

הבנק מקיים תהליכים לשיפור איכות ניהול הסיכונים, בין היתר, על ידי עדכון נהלים, מיכון תהליכי עבודה, הגדרת רמת סיכון חוצה גבולות בחשבונות, ביצוע בקורות קו שני, חיזוק הידע המקצועי בין היתר על ידי קיום הדרכות, פעילות תושבי חוץ בסניפים מתמחים והגדרת שגרות עבודה בתהליכים הנדרשים לביצוע הדיווחים הן במסגרת ה-FATCA והן במסגרת ה-CRS. בנוסף הבנק עוקב אחרי עדכוני רגולציה ממדינות הרלוונטיות לו ושלוחותיו אחת לרבעון ומיישם אותם במידה והם רלוונטיים לפעילותו.

סיכון הלבנת הון

סיכון הלבנת הון הינו סיכון להפסד כספי (לרבות בשל תהליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם לבנק בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם הלבנת הון. הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו השונות בארץ ובחוץ לארץ.

הבנק רואה עצמו כשותף למאבק הבינלאומי בהלבנת הון ונרתם למאבק הבינלאומי בשוחד ושחיתות ופועל לאיתור, ניטור ומעקב אחר פעילויות ולקוחות אשר עלולים להיות חשופים לשוחד ושחיתות. כמו כן, נמנע הבנק מלבצע פעילויות המנוגדות לתוכניות הסנקציות הבינלאומיות של מדינות וגופים בינלאומיים כדוגמת OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) והאיחוד האירופי.

הבנק מיישם גישה מבוססת סיכון בפתיחת חשבונות וניהולם, תוך הקצאת משאבים התואמת לרמת הסיכון של החשבון והפעילות, המתבטאת בין היתר בבקורות מוגברות והדרכות ייעודיות תואמות.

תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע מהלבנת הון הינו אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכונים איסור הלבנת הון יסופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה.

מנהל סיכון הלבנת הון הינו מנהל החטיבה לניהול סיכונים, ה-CRO. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של סיכון הלבנת הון. הבנק מיישם על בסיס קבוצתי, בשינויים המחויבים, את מדיניותו בתחום ואת הוראות הדין, בחברות הבת שלו ושלוחותיו בחוץ לארץ.

סיכון הלבנת הון מנהל בשלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון - כולל את הסניפים והיחידות העסקיות המבצעות בקורות בזמן אמת ובאופן שוטף על פעילותם.

קו ההגנה השני - אגף הציות שבחטיבה לניהול סיכונים, האחראי על ביצוע בקורות מתאימות, על הטמעת הוראות החוק הרלוונטיות ועל ביצוע הדרכות לשיפור הידע בנושא.

קו ההגנה השלישי - הביקורת הפנימית, המבצעת ביקורת בלתי תלויה על הקו הראשון ועל פונקציית הציות, לרבות בחינה של נאותות ואפקטיביות פונקציית הציות, ובכלל זה בדיקת הבקורות בהתאם לרמה הנאמדת של הסיכון.

הבנק מיישם את הוראות הדין ומעביר באופן שוטף דיווחים רגילים ובלתי רגילים לרשות לאיסור הלבנת הון. לשם כך, בין היתר, פועלת בבנק מערכת ממוכנת לאיתור פעולות בלתי רגילות ולצורך מעקב אחר הטיפול בדיווחים אלה.

אגף הציות מנהל ועוקב אחר שינויים רבעוניים במדדים הכמותיים/איכותיים הרלבנטיים לניהול סיכונים חוצי גבולות ומבצע בקורות שונות על פעילות בחשבונות שונים על פי פרופיל הסיכון שלהם, במקביל לפעילות בדיקת איכות נתונים וטיוב. כמו כן, עוסק האגף ביעוץ שוטף לסניפים ליחידות העסקיות ובהדרכות המותאמות לעובדים השונים בבנק, על פי תפקידיהם.

בנוסף, וכחלק מניהול סיכונים שוחד ושחיתות, פועל הבנק לאיתור לקוחות העלולים להיות חשופים למתן, לקבלה או לתיווך של שוחד, הן בפתיחת החשבון והן במהלך הפעילות העסקית השוטפת.

אגף הציות מעביר לבנק ישראל אחת לחצי שנה דיווח על חשיפה לסיכונים ציות בהתאם להוראת דיווח 825. כמו כן, מעביר האגף דיווחים רבעוניים להנהלת הבנק, ודיווח שנתי לדירקטוריון בגין יישום המדיניות והתייחסות למכלול הסיכונים והחשיפות של הבנק בתחום הציות. בנוסף, במקרים מיוחדים בעלי השלכה לעניין הלבנת הון, קצין הציות מדווח מידית למנהל הסיכונים הראשי, למנהל הכללי ולפיקוח על הבנקים, בהתאם לעניין.

על רקע גידול בפעילות העסקית והמשך פעילות רגולטורית מוגברת הבאה לידי ביטוי, בין היתר, בפרסום הוראות חדשות בתכיפות גבוהה אליהן הבנק נערך בהתאם, נמשכה פעילות אינטנסיבית של הדרכה והטמעה לצד בקורות ממוקדות סיכון, טיוב מסמכים וסיווגים, וכן נקית פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות.

סיכון מימון טרור

סיכון מימון טרור הינו הסיכון להפסד כספי (לרבות בשל הליכים משפטיים, קנסות או סנקציות על ידי רשויות או גורמים אחרים בישראל ובמדינות זרות) ולפגיעה במוניטין, אשר עלולים להיגרם בשל הפרת הוראות הדין השונות הקשורות בחובות המוטלות על הבנק בקשר עם מימון טרור. תיאבון הסיכון של הבנק בכל הקשור לסיכון הנובע ממימון טרור הינו אפסי. משכך, קבע הבנק כי ליקויים שיאותרו בקשר עם סיכוני מימון טרור יסופלו על ידי יחידות הבנק בעדיפות עליונה.

מנהל סיכון מימון טרור הינו מנהל החטיבה לניהול סיכונים, ה - CRO. קצין הציות הינו האחראי לניהול השוטף של סיכון מימון טרור. הבנק רואה עצמו כשותף למאבק הבינלאומי במימון טרור ונרתם לניטור ומעקב אחר פעילויות הלקוחות. כמו כן, נמנע הבנק מלבצע פעילויות המנוגדות לתוכניות הסנקציות הבינלאומיות של OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) ושל האיחוד האירופי.

גופים בינלאומיים וביניהם OFAC (ממשרד האוצר האמריקאי) והאיחוד האירופי הטילו סנקציות בינלאומיות על מדינות, גופים ויחידים. כחלק מניהול פעילות פיננסית בינלאומית ויחסים עסקיים תקינים עם בנקים קורספונדנטים, הבנק מציית לסנקציות אלה, הגם שאינו כפוף להן במישרין. במסגרת ניהול הסיכון, מנטר הבנק ובודק בחינה מיוחדת, תנועות כספיות אשר אחד הצדדים להן הוא מדינה, גוף או ישות, שלגביה קיימות סנקציות בינלאומיות.

סיכון מימון טרור מנהל בשלושה קווי הגנה:

קו ההגנה הראשון - כולל את הסניפים והיחידות העסקיות המבצעות בקרות בזמן אמת ובאופן שוטף על פעילותם.

קו ההגנה השני - אגף הציות שבחטיבה לניהול סיכונים, האחראי על ביצוע בקרות מתאימות, על הטמעת הוראות החוק הרלוונטיות ועל ביצוע הדרכות לשיפור הידע בנושא.

קו ההגנה השלישי - הביקורת הפנימית, המבצעת ביקורת בלתי תלויה על הקו הראשון ועל פונקציית הציות, לרבות בחינה של נאותות ואפקטיביות פונקציית הציות, ובכלל זה בדיקת הבקורות בהתאם לרמה הנאמדת של הסיכון.

בסיכון מימון טרור הערכת הסיכון נובעת בין היתר, מהערכת הסיכונים אשר בוצעה בבנק, מהמשך ניהול ממוקד סיכון, הבא לידי ביטוי בעדכון נהלים ותהליכי העבודה, לרבות מיכון תומך וייעול תהליכים, פעילות הדרכה והטמעה לצד בקרות ממוקדות סיכון בקו הראשון והשני, וכן נקיטת פעולות אפקטיביות לצורך מניעת הישנות אירועים חריגים וכשלי ציות, ולבקרה ההדוקה על הפעילות הבנקאית. על רקע מלחמת "חרבות ברזל" הוגבר הניטור והטיפול בנושא זה ובמקביל חוזקו הבקורות המבוצעות על פעולות ולקוחות בסיכון.

ההיקף והמאפיינים העיקריים של המערכות למדידת סיכונים

לבנק מערכות מדידה רבות המשמשות לצורך אמידת מכלול הסיכונים המהותיים אליהם הוא חשוף, וכן מערכות מידע התומכות במעקב, דיווח וניטור הסיכונים כמפורט להלן:

- מערכת לניהול סיכוני ציות - המערכת משמשת לניהול סיכונים, ניהול בקרות, מעקב משימות ולניהול ומעקב החלטות ותהליכים. המערכת מאפשרת להגדיר, לבצע ולעקוב אחר תהליכים באופן דינמי, ומציגה תמונת מצב עדכנית של תהליכי עבודה בכל שלב ובזמן אמת, וכן את מפת סיכוני הציות של הבנק.

- מערכת מא"ה (מערכת איסור הלבנת הון) - משמשת לניטור פעולות חריגות המעלות חשש להלבנת הון ומימון טרור. המערכת, מרכזת את ניטור הפעולה, בחינתה, תחקורה, העברה לאגף הציות ובמידת הצורך, השלמת התהליך בהעברת המקרה לרשות למניעת הלבנת הון. הדיווחים המופקים מהמערכת תואמים להנחיות הדיווח החדשות של הרשות (דיווח תבנית). המערכת הוטמעה בכלל סניפי הבנק ופועלת באופן שוטף בממשק קבוע וממוכן בין סניפי הבנק לאגף הציות.

סיכון מוניטין

סיכון המוניטין מופה על ידי הבנק כסיכון מהותי, שכן, מאירועי עבר ניתן ללמוד כי פגיעה במוניטין של גוף פיננסי עשויה להביא לאובדן ערך משמעותי. סיכון המוניטין הינו סיכון עצמאי, אך יכול גם לנבוע מהתממשות סיכונים אחרים בבנק, כגון, התממשות אירוע סיכון תפעולי. כמו כן, פגיעה במוניטין הבנק יכולה לגרום להתממשות של סיכונים אחרים, ובפרט, סיכון הנזילות, במסגרתו תהיה דרישה גוברת של לקוחות למשיכת פיקדונות.

הבנק הגדיר את תיאבון הסיכון לסיכון מוניטין כתיאבון סיכון מזערי. במהלך השנים האחרונות פעל הבנק ליצירת מסגרת לטיפול בסיכון המוניטין. ראיית הבנק היא שיש לטפל בסיכון זה לפי עקרונות דומים לאלה הנהוגים בטיפול בסיכונים האחרים, כגון, סיכון האשראי או סיכון השוק, זאת למרות שסיכון זה נחשב בעיני יותר לכימות. לכן, בדומה לסיכונים האחרים, קבע דירקטוריון הבנק מסמך מדיניות ייעודי לטיפול בסיכון מוניטין בו נקבעו העקרונות לניהול הסיכון, תיאבון הסיכון, מדידתו, והדרכים להפחתתו. בהתאם, שילב הבנק את סיכון המוניטין בתהליכי ניהול הסיכונים השוטפים שלו, כולל בתהליך לאישור מוצר או פעילות חדשים ובתהליכי ההערכה העצמית שמבצע הבנק, ויצר מסגרת למדידת הסיכון באופן שוטף. דגש רב ניתן על הקמת שרשרת דיווחים והפעילות הנדרשת בעת מצב קיצון, זאת בכדי להפחית את השפעתו של הסיכון, לו יתממש. פעילות זו דורשת זיהוי התממשות הסיכון כבר בשלבים הראשונים להופעתו, בכדי לאפשר הפעלת כלים איכותיים וכמותיים מוקדם ככל שניתן, לצורך הטיפול בסיכון. המדיניות מתייחסת לכל חברות הבת של הבנק, וקובעת את חובת הדיווח ואת דרכי הדיווח והפעולה הנדרשות מהן, בעת אירוע שהוגדר כאירוע מוניטין. תיאום שוטף מתקיים עם בנק יחב בנושא.

מנהלת סיכון המוניטין הינה מנהלת חטיבת השיווק, פרסום ופיתוח עסקים של הבנק.

סיכון המוניטין מנוהל בהתאם למדיניות בשלושה מישורים: מראש (בשגרה), בזמן אמת (מצב התראה) ובדיעבד.

כמו כן, מדיניות הבנק מגדירה את תפקידי מנהלת הסיכון וקובעת את דרכי ההתמודדות עם הסיכון בשגרה ובעת אירוע קיצון. מנהלת הסיכון עומדת בראש ועדת סיכון המוניטין, המתכנסת בשגרה אחת לרבעון, ולפי הצורך, בעת חשש להתממשות אירוע קיצון. הועדה דנה בשגרה בתוצאות הניטור השוטף של הסיכון, המתבצע, בין היתר, מתוך מקורות מידע פנימיים וחיצוניים, באמצעות סקרים ומחקרים, שיח רשת, סקירת אמצעי תקשורת, דיווחים של מנהלי סיכונים אחרים בבנק. תהליך העבודה בעת קיצון, קרי, בעת אירוע אשר עלול לגרום לפגיעה במוניטין מעוגן בנוהל דיווח ופעולה ייעודי. מטרת הנוהל הינה להגדיר את אופן איתור המידע, שרשרת הדיווח, לרבות ההכרזה על אירוע מוניטין, דרכי הטיפול בעת האירוע, ואופן ההכרזה על סיומו, כולל ביצוע תחקירים ואמידות נוספות לבחינת השפעת האירוע על תדמיתו של הבנק, לאחר שהאירוע הסתיים. כמו כן, הגדיר הבנק, במסגרת תכנית ההמשכיות העסקית שלו, הקמת חמ"ל תקשורת בראשות מנהלת הסיכון, שיאפשר התמודדות בחירום עם סיכון המוניטין.

הבנק מודד בשגרה את סיכון המוניטין שלו בשוק ההון, בקרב הציבור, ובקרב הלקוחות והקהילה העסקית. מדידה זו מתבססת על מחקרים רבעוניים ייעודיים הבוחנים את עמדות הציבור (לקוחות הבנק ולקוחות בנקים אחרים), על ניטור חודשי של שיח הרשת, על מחקרי שביעות רצון בקרב לקוחות הבנק ועוד. דיווחים בגין סיכון מוניטין מועברים להנהלה ולדירקטוריון הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, כפי שמקובל לגבי כל הסיכונים שמופו על ידי הבנק.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכון עסקי אסטרטגי

סיכון עסקי אסטרטגי הינו סיכון בזמן אמת או סיכון עתידי לרווחים, להון, למוניטין או למעמד הבנק, שעלול לבצוע מהחלטות עסקיות שגויות, הטמעה לא נאותה של החלטות, או התאמה לא נאותה של הבנק לשינויים בסביבה העסקית בה הוא פועל. הבנק נערך לשינויים אלה, בין השאר, באמצעות התאמת פונקציות הייצור הבנקאית, לרבות באמצעות השקעות מוגברות בטכנולוגיה באופן שישמר את מיצובו של הבנק כבנק מתקדם ואנושי. סיכון זה מהותי ומחייב נקיטת אמצעים לניהול הסיכון, הערכה וזיהוי מקדים של אירועים העלולים למנוע את יישום האסטרטגיה.

ביום 26 באפריל 2021 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית חומש אסטרטגית, לשנים 2021 עד 2025, המבוססת על:

- מיצוב הבנק כשחקן מרכזי בבנקאות העסקית, בהתבסס על מהלכים תומכים, הכוללים הקמת פעילות של השקעות ריאליות, הובלת עסקות גדולות ומורכבות, והרחבת הפעילות הבינלאומית של הבנק בסניפים בלונדון ובארצות הברית בתחומי פעילות ממוקדים בבנקאות העסקית;
- ביסוס המובילות של קבוצת הבנק בקרב משקי בית: שמירה על המובילות בשוק המשכנתאות תוך קיום חדשנות ביחס למוצרים ותהליכים, והגברת הסינרגיה עם הפעילות המסחרית, הרחבת הפעילות בקרב אוכלוסיות ייעודיות, והקמת דסק מוצרי אשראי צרכניים ייחודיים;
- מתן שירותי בנקאות אישיים ואנושיים הנתמכים בטכנולוגיה דיגיטלית מתקדמת, הכוללים שילוב אופטימלי בין ערוצים אנושיים ודיגיטליים, ושירות אנושי על ידי בנקאי מומחה גם בדיגיטל לפי בחירת הלקוח וצרכיו, ובנוסף, הצעות ערך פרסונליות בכלל הערוצים, המתאמות לצרכי הלקוח.
- התאמת מודל ההפעלה לאתגרי העתיד ושיפור היעילות התפעולית, בין היתר באמצעות ריכוז מטה הבנק בקמפוס מרכזי בלוד, התאמת מבנה הסניף לאתגרי העתיד ואופטימיזציה של שטחי הנדל"ן, אוטומציה של התפעול הבנקאי, וייעול סביבת העבודה.
- מינוף המיזוג של בנק אגוד ליצירת סינרגיה תפעולית ועסקית ומימוש יתרונות לגודל.

התוכנית האסטרטגית לשנים 2021-2025 מכוונת להשגת היעדים שלהלן:

- להציג בשנת 2025 תשואה של הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות על ההון העצמי הממוצע, בשיעור של כ-14%, וכן תשואה דו ספרתית עולה ויציבה לאורך כל שנות התוכנית, בהתבסס על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון של הבנק, בשיעור המזערי שנקבע על ידי הפיקוח על הבנקים, בתוספת שולי בטחון נאותים;
- צמיחה בפעילות הבנקאית במטרה להוביל להגדלת נתחי השוק של הבנק במערכת הבנקאית בישראל;
- צמיחת ההכנסות בשיעור שנתי ממוצע של כ-8% (אם כי לא ליניארי), מול שליטה ברמת ההוצאה השנתית הממוצעת בשיעור גידול של כ-5% (שגם הוא אינו ליניארי) לאורך שנות התוכנית האסטרטגית;
- שמירה על יעילות תפעולית גבוהה ומינוף יתרונות לגודל בעקבות המיזוג עם בנק אגוד, עד כדי יחס יעילות תפעולית בשיעור הנמוך מ-50% בשנת 2025.
- במסגרת התוכנית האסטרטגית, יעקוב הדירקטוריון אחר ביצוע התוכנית, במטרה לבחון את האפשרות להגדלה של שיעור הדיבידנד מ-40% מן הרווח הנקי המיוחס לבעלי המניות של הבנק, עד לשיעור של 50% מן הרווח הנקי, עם סיום הליך המיזוג עם בנק אגוד; זאת, בכפוף לעמידה של הבנק ביחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון, כנדרש על פי הוראות הפיקוח על הבנקים, ולשמירה על שולי ביטחון נאותים, וכן בכפוף לקבלת אישורו של המפקח על הבנקים.

הבנק פועל בהתאם לתוכנית אסטרטגית חמש שנתית לשנים 2021-2025. תוצאות הבנק לשנת 2024, מצביעות על כך שהבנק נמצא מעבר ליעדים שהוצבו בתוכנית האסטרטגית.

מנהל הסיכון העסקי אסטרטגי הוא המנהל הכללי, ובהתאם להנחייתו בוחנת ההנהלה באופן תקופתי את יישום האסטרטגיה: עורכת מעקב אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון האסטרטגי של הבנק, כולל התפתחויות רגולטוריות, כלכליות או טכנולוגיות בעלות השפעה על האסטרטגיה, ויוזמת תכניות עבודה שנתיות הנגזרות ותואמות את התוכנית האסטרטגית. בנוסף ובאופן שוטף עוקבות חטיבת מידע ודיווח כספי והחטיבה לניהול סיכונים אחר הסיכון העסקי אסטרטגי באופן בלתי תלוי, בהיבטי בקרה שונים ובעיקר: העמידה ביעדים, מיפוי וזיהוי הסיכונים, מבחני מצוקה, מבחני איום וניטור פרופיל הסיכון המתמשך לנוכח תיאבון הסיכון של הבנק. מעבר למעקב הרציף אחר יישום תכניות העבודה והתאמתן לתוואי האסטרטגי, הבנק עוקב גם אחר התפתחויות של גורמים אקסוגניים אשר עלולים להשפיע על הסיכון העסקי אסטרטגי של הבנק. תכניות העבודה של חטיבות הבנק מותאמות בעת הצורך לסביבה העסקית המשתנה במטרה לעמוד ביעדים העסקיים ובתוואי האסטרטגי. הבנק ערוך למצבי חירום בצורה שתצמצם את מידת הפגיעה בתוכנית העסקית והאסטרטגית שלו, לו יתפתחו תנאי קיצון כלכליים או ביטחוניים.

כאמור לעיל, ההתפתחויות בסביבה העסקית שעלולות להשפיע על הסיכון האסטרטגי כוללות התגברות המתיחות הגיאופוליטית העולמית והמקומית והשפעתו על הפעילות הכלכלית העולמית והמקומית, השפעת האינפלציה ועליית סביבת הריבית אשר ייקרה את האשראי, ההתפתחויות הטכנולוגיות בעולם הפיננסים והשינויים בהעדפות הצרכנים, והשפעתן של הוראות רגולציה בתחומי ליבה של הפעילות הבנקאית.

מידע זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, המידע מתבסס על הנחות, עובדות ונתונים (להלן ביחד: "הנחות") שהובאו בפני דירקטוריון הבנק. ההנחות עלולות שלא להתממש בשל גורמים שאינם בשליטת הבנק בלבד.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

סיכוני סביבה חברה וממשל

הקבוצה משלבת היבטי ESG באסטרטגיה העסקית שלה תוך תקשורת שוטפת עם כלל מחזיקי העניין ומנהלת את הסיכונים השונים הנובעים מפעילותה בהיבטי סביבה, חברה וממשל תאגידי. במהלך שנת 2022 גובשה מדיניות קבוצתית לזיהוי, ניהול ובקרת סיכוני ESG בבנק.

הדירקטוריון מפקח על נושאי ESG באמצעות וועדותיו או במליאת הדירקטוריון, לרבות: שינויי אקלים, סיכונים סביבתיים וחברתיים במתן אשראי והשקעות, טיפול בתלונות של לקוחות, הכלה פיננסית ועוד. הדירקטוריון והוועדה לניהול סיכונים דנים בסיכוני ה-ESG של הבנק במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני. כמו כן, עולה לדין בוועדה לניהול סיכונים ובדירקטוריון מסמך דיווח סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים ומתקיים דיון בסיכוני ESG.

בבנק פועלת ועדת היגוי בראשות מנהלת חטיבת הון אנושי ומשאבים המורכבת ממנהלי החטיבות השונות, ותפקידה להוביל מדיניות, פעילות, בקרה ודיווח במסגרת קידום ESG בכל פעילות הבנק, לצורך ניהול מיטבי של סיכוני ה-ESG שזוהו.

בשנים האחרונות, גוברת המודעות הגלובאלית להשפעות אפשריות של שינויי האקלים על המערכות האקולוגיות, החברה והמערכת הפיננסית העולמית. השפעות אלו, בשנים הבאות, צפויות להימשך, להתעצם ולהוות אתגר מרכזי למדינות העולם. בנק מזרחי-טפחות, בהיותו שחקן מוביל במערכת הבנקאית בישראל, נערך לשינויי האקלים והמשמעותיות הנובעות מהם. הבנק פועל בהתאם לדרישות בנק ישראל ומתבסס על הפרקטיקות המקובלות בעולם על מנת לבצע את ההתאמות הנדרשות באופן פעילותו במקצועיות ובאחריות, בין היתר לטובת מחזיקי העניין ולטובת יציבות הבנק והמשק הישראלי. הבנק פועל להרחיב את היערכותו לסיכונים העולמיים לנבוע משינויי האקלים בהתאם לדרישות המתעדכנות ולרמת הבשלות המתפתחת של הפרקטיקות הגלובליות ושל המשק הישראלי. זאת, תוך מימוש אחריותו למתן שירות מיטבי ללקוחות הבנק.

הבנק פרסם בשנה החולפת דוח TCFD (Task Force on Climate-Related Financial Disclosures) המציג את הערכות הבנק לניהול אפקטיבי של סיכוני האקלים. הדוח נכתב בהלימה לתקן הגלובלי המקובל לדיווח בתחום זה. הדוח סוקר בהרחבה את כלל התהליכים שהתקיימו בבנק בשנתיים האחרונות לצורך היערכות להיבטי אקלים בהתאם לדרישות הרגולציה בישראל. עם תהליכים אלה נמנים, בין השאר, הקמה של פורומים ייעודיים לניהול התחום, פיתוח מנגנונים לסיווג ולהערכת סיכוני אקלים, פיתוח מנגנונים לזיהוי, ניהול, מדידה ואפחות הסיכון (מיטיגציה), וכן פיתוח מוצרים מותאמים לצורך רתימת הזדמנויות עסקיות הנובעות משינויי האקלים וההיערכות אליהם.

החל מדיווח הדו"חות הכספיים בגין הרבעון הרביעי של שנת 2020 הבנק כולל את הסיכון הסביבתי, בדגש סיכון אקלים, ברשימת הסיכונים המתפתחים. בשלב זה מוקדם להעריך את פוטנציאל ההשפעה ארוכת הטווח של סיכוני אקלים על הבנק.

בשנת 2025 מתכוון הבנק להמשיך לפתח את יכולותיו בהקשר סיכוני ESG ובפרט, סיכוני אקלים בשים לב להתפתחויות ברגולציה הבנקאית העולמית והמקומית והתפתחויות בזירה הכלכלית והסביבתית בישראל ומחוצה לה.

ביום 17 ביוני 2024 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 345 בנושא עקרונות לניהול אפקטיבי של סיכונים פיננסיים שקשורים לאקלים. בהתאם לחוזר, הוחלט לדחות את מועד תחילתה של ההוראה. ההוראה תיכנס לתוקף החל מיום 12 ביוני 2026 (חלף התאריך המקורי 12 ביוני 2025).

ליעדים ואסטרטגיה בתחום הסביבה והאקלים ראה סיכונים סביבתיים בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

בחודש דצמבר 2023 אישרה האסיפה הכללית של הבנק, לאחר קבלת אישורו של הדירקטוריון והמלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול לנושאי המשרה בבנק (להלן: "מדיניות התגמול לנושאי משרה"), בתוקף לשנים 2024-2026 החל מיום 1 בינואר 2024. מדיניות התגמול נערכה בהתאם לחוק החברות, התשנ"ט-1999, חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצרכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו-2016 ("חוק שכר בכירים"), וכן בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A בנושא תגמול.

בחודש דצמבר 2023 אישר דירקטוריון הבנק, לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול, מדיניות תגמול ל-3 שנים, לכלל עובדי הבנק, למעט נושאי המשרה שלגביהם חלה מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק כאמור לעיל. מדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק דנה בתנאי התגמול של העובדים המרכזיים בבנק, וכן בתנאי התגמול של המנהלים האחרים בבנק ושל שאר עובדי הבנק לשנים 2024-2026.

שם, הרכב וסמכות של הגוף המפקח על התגמול

הגוף המפקח אחר התגמול הינו ועדת התגמול של הדירקטוריון. מספר חברי הוועדה הינו 4 דירקטורים. כל הדירקטורים המכהנים בוועדה הינם דירקטורים חיצוניים, וכל הדירקטורים החיצוניים הינם חברים בוועדת התגמול (על פי חוק החברות ועל פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301 בנושא דירקטוריון).

ועדת התגמול מגבשת וממליצה לדירקטוריון בנושאי מדיניות התגמול של נושאי המשרה ושל יתר עובדי הבנק. כמו כן, ועדת התגמול מאשרת את תנאי ההתקשרות של הבנק עם נושאי משרה בכירה בו לעניין תגמולם (לרבות ביטוח נושאי משרה, שיפוי ופטור), וכן את היעדים האישיים שיוגדרו על ידי המנהל הכללי של הבנק והערכותיו לעניין זה (ושל יושב ראש הדירקטוריון והמלצת ועדת הביקורת לגבי המבקר הפנימי, בהתאמה).

ייעוץ חיצוני בקשר לתהליכי התגמול

לצורך אישור מדיניות התגמול, הסתייעה ועדת התגמול, ביועצים מתחומים שונים: ייעוץ משפטי וייעוץ בנושא היבטי הממשל התאגידי.

התחולה של מדיניות התגמול

בהתאם למדיניות התגמול לנושאי משרה, אושרה על ידי ועדת התגמול וכן על ידי הדירקטוריון, תוכנית תגמול לנושאי המשרה. בהתבסס על עקרונות התגמול, אשר הותוו על ידי ועדת התגמול ואומצו על ידי הדירקטוריון, כפי שבאו לידי ביטוי במדיניות התגמול לנושאי המשרה, אישר הדירקטוריון, לאחר המלצת ועדת התגמול, בחודש דצמבר 2023 מדיניות תגמול לכלל עובדי הבנק, למעט נושאי משרה ("מדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק").

למדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק תחולה קבוצתית, באופן שהיא חלה בשינויים המחויבים גם על שלוחות הבנק בחוץ לארץ ועל חברות הבת שלו, למעט בנק יב, אשר מדיניות התגמול שלו הובאה לידיעת הבנק.

סוגי העובדים שנחשבים כנושאי משרה בכירה ועובדים מרכזיים אחרים

מדיניות התגמול לנושאי משרה מבחינה בין נושאי משרה עסקיים לבין נושאי משרה שומרי סף, אשר לגביהם נקבע, בין היתר, תגמול של "רכיב קבוע נוסף" שאינו מותנה בביצועים, וכן נקבעו מדדי ביצוע אישיים שאינם תלויים בעסקים עליהם הם מפקחים.

מדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק, קובעת את תנאי התגמול של כל העובדים המרכזיים בבנק, המנהלים הבכירים וכן יתר המנהלים ועובדי הבנק לשנים 2024-2026.

קבוצת העובדים המרכזיים בבנק, שאינם נושאי משרה, מונה בשנת 2024 50 מנהלים, מהם 19 מנהלים בחברות בנות (למעט בנק יב).

תכנון ומבנה של מדיניות התגמול; המאפיינים העיקריים והיעדים של מדיניות התגמול

מטרת מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק ומדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק הינה להבטיח שהסדרי התגמול לעובדי הבנק, ובכללם העובדים המרכזיים, יהיו עקביים עם מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק, עם מטרותיו ארוכות הטווח, עם התוכנית האסטרטגית של הבנק וסביבת הבקרה שלו ועם ביצועי העובדים בפועל, בטווח הקצר, הבינוני והארוך. בהתאם לכך, המטרות שהיוו בסיס לגיבוש מדיניות התגמול היו יצירת מבנה תמריצים לעובדי הבנק, השומר על איזון ראוי בין רכיבי התגמול הקבוע לבין רכיבי התגמול המשתנה, והמקדם ניהול סיכונים מבוסס ואפקטיבי, שאינו מעודד נטילת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק ומאפשר שמירה על בסיס הון איתן; התאמת תמריצי התגמול המוענקים לעובדי הבנק, לתוכנית האסטרטגית של הבנק, ליעדים ארוכי הטווח של הבנק, לתוצאות הבנק על פני זמן ולתרומתם בפועל של עובדי הבנק להשגת יעדי הבנק כאמור; התאמת תנאי ההתקשרות של הבנק עם עובדי הבנק שאינם נושאי משרה, במטרה ליצור תנאים מאוזנים שאינם מסכנים את איתנותו ויציבותו של הבנק וכן שימור הדרג הבכיר בבנק והבטחת יכולתו של הבנק, ככל הניתן, לגייס מנהלים איכותיים בעתיד, בהתחשב בשיקולים כלל ארגוניים, כגון עלויות התגמול ופערי התגמול הרצויים בין הדרגים השונים בבנק, וכן בתחרותיות השוררת בענף הבנקאות, בגודלו של הבנק, בהיקף פעילותו ובאופי עסקיו.

רכיבי התגמול של עובדי הבנק כוללים תגמול קבוע (שעיקרו שכר ונלוות) ותגמול משתנה, כמקובל בבנק, וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בקשר עם העסקתם בבנק.

חלקם הארי של המנהלים הבכירים בבנק, ובהם העובדים המרכזיים, מועסק על פי חוזה אישי. באשר לנושאי המשרה, כוללים תנאי הכהונה וההעסקה אף פטור ושיפוי וכן ביטוח נושאי משרה, כמקובל בבנק.

התגמול של עובדים העוסקים בסיכונים ובציות, אינו תלוי בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים או מבקרים או שעל פעילותם הם מפקחים. תנאי הכהונה וההעסקה של קצין הציות הראשי, מובאים לאישור הדירקטוריון, לאחר אישור ועדת התגמול, כנדרש על פי הוראת ניהול בנקאי תקין 301A. בנוסף, התגמול המשתנה של המנהלים הממונים על חדר העסקאות, עובדי המערך האחורי והעובדים העוסקים בניהול סיכונים, אינו תלוי בתוצאות הפעילות של חדר העסקאות ואף אינו נגזר מן התגמול של עובדי חדר העסקאות.

סיכונים

תהליכי התגמול ומדדי הביצוע (KPI) השנתיים של המנהלים הבכירים בבנק, המאוגרים על ידי מנהל הסיכונים הראשי של הבנק, כוללים התייחסות לסוגיות הקשורות לניהול סיכונים ובדגש על סיכוני ציות וצעדים להפחתתם, בתחום פעילות המנהל.

הקשר בין הביצועים לרמות התגמול; ביצועים לטווח ארוך; תגמול משתנה

התגמול המשתנה לעובדים המרכזיים ולשאר המנהלים כולל מענק כספי ותגמול הוני לטווח ארוך. התגמול המשתנה מיועד לקדם את זהות האינטרסים שבין המנהלים והעובדים המרכזיים בכללם, לבין הבנק וכן לחזק את הקשר בין ביצועי הבנק בכללותו ותרומו של העובד המרכזי להשגת הביצועים האמורים, לבין התגמול של העובד המרכזי, תוך התאמה לפרופיל הסיכון של הבנק.

התגמול המשתנה הינו תלוי יעדים וביצועים וככזה מעודד את המנהלים הבכירים והעובדים המרכזיים בכללם, ליצירת ערך כלכלי ולקידום יעדי הבנק לטווח הבינוני והארוך, תוך שמירה על מסגרת ניהול הסיכונים ותיאבון הסיכון של הבנק. לפיכך, התגמולים מותני הביצועים שיוענקו לעובדים המרכזיים מותנים בביצועי הבנק בטווח הבינוני והארוך, בהתחשב בתוכנית האסטרטגית של הבנק, אך לא יעודדו לקיחת סיכונים מעבר לתיאבון הסיכון של הבנק וישמרו על איזון הולם בין רכיבי התגמול המשתנים לבין כלל רכיבי התגמול הקבועים.

התגמול ההוני מוענק בדרך של כתיב אופציה, כמפורט במתאר הצעה לעובדים אשר אושר על ידי הדירקטוריון ביום 29 במאי 2024, לאחר אישור ועדת התגמול. וכן, מענק כספי קצוב אף הוא בתקרה, באופן ששוויו הכולל של התגמול המשתנה, לא יעלה על 100% מסך התגמול הקבוע של העובד המרכזי, זאת למעט בהתקיים תנאים חריגים, בהם התגמול המשתנה המירבי לא יעלה על 200% מהתגמול הקבוע. כמו כן, קבע דירקטוריון הבנק כי התגמול המשתנה המירבי לנושאי משרה שהינם שומרי סף, לא יעלה על 80% מהתגמול הקבוע וכי נושאי משרה אלה יהיו זכאים למענק נוסף בגובה שתי משכורות המהווה תגמול קבוע בהתאם למדיניות התגמול.

זכאות עובד מרכזי לתגמול משתנה מותנית בקיומם המצטבר של כל תנאי הסף הקבועים במדיניות התגמול לנושאי המשרה בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה, קרי: בכך שיחס הלימות ההון הכולל יחס הון עצמי רובד 1 של הבנק, על פי הדוחות הכספיים השנתיים (המאוחדים) של הבנק לאותה שנה, לא יפחתו מיחסי המינימום שנקבעו או שיקבעו לכך בהוראות בנק ישראל, ובנסיבות מיוחדות, אם שיעור התשואה יפחת מיחסי המינימום שנקבעו או שיקבעו לכך בהוראות בנק ישראל אך יתקיים תנאי הסף השני, ניתן להעניק מענק מיוחד בגובה של עד שתי משכורות.

זכאות העובדים המרכזיים והמנהלים הבכירים האחרים למענק כספי מבוססת על מדדים כמותיים, כלל חברתיים, זהים לאלה החלים לגבי נושאי המשרה: שיעור התשואה הון, תשואת מניית הבנק ביחס למדד הייחוס, יחס יעילות תפעולית והיחס הממוצע של פיקדונות הליבה. בנוסף, מבוססת זכאות המנהלים הבכירים ובכללם העובדים המרכזיים למענק כספי, על מדדים איכותיים המורכבים ממדדי ביצוע אישיים (הנקבעים מידי שנה בהתאם ליעדי הביצוע על פי תוכנית העבודה לאותה שנה), והכוללים, בין היתר, יעדים בנושא ניהול סיכונים וציות, וכן יעדים מתחום הסיכונים המטופלים על ידם, בהתאם לתחום עיסוקם, וכן שיקול דעת של הממונה. כמו כן, נקבע רף מתוך רכיב שיקול הדעת, אשר מתחת לו תישלל לחלוטין הזכאות למענק כספי שנתי לעובד המרכזי. מדדי הביצוע האישיים שנקבעו למנהלים בתחום ביקורת סיכונים וציות קשורים לפיתוח ויישום מנגנוני ניטור סיכונים ופיתוח ויישום מנגנוני התראה אפקטיביים לחריגות מהגדרות שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק וההנהלה וביצוע פיקוח ובקרה על יישום הוראות החוק הנדרשות, לפי העניין. מדדי הביצוע האישיים שנקבעו למנהלים בתחום הביקורת, קשורים להיקף ואיכות הביקורות המבוצעות בתחום אחריותם ביחס לכיסוי הסיכונים העיקריים בתחום, יישום מדיניות מקצועית ברורה שתומכת במטרות הבנק והטמעת סטנדרטים מקצועיים גבוהים. מדדי הביצוע האמורים אינם תלויים באופן הביצוע של קווי העסקים ויחידות הבנק, אשר עליהם הם מפקחים או אותם מבקרים, לפי העניין.

זכאות העובדים המרכזיים לכתבי האופציה, לגבי כל אחת מן המנות השנתיות, תיקבע על בסיס ארבעת המדדים הכלל חברתיים, כמפורט לעיל (באשר לנושאי המשרה, שאינם המנהל הכללי או יושב ראש הדירקטוריון). בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה תיקבע זכאות נושאי המשרה לכתבי אופציה בהסתמך על המדדים הכלל חברתיים, אשר משקלם יהא עד 40% לגבי שומרי סף ועד 55% לנושאי משרה אחרים וכן על יעדי ביצוע אישיים, אשר משקלם יהא עד 60% לגבי שומרי סף ועד 45% לנושאי משרה אחרים.

הבנק קבע מדרגות ("יעד התחלתי", "יעד מטרה", "יעד מירבי"), אשר עמידה בהן תקנה זכאות לתגמול המשתנה בשיעורים שונים. בהתאם למדיניות התגמול, ישיב עובד מרכזי, לרבות בדרך של קיזוז, תגמול משתנה שהוענק לו, אם הוענק על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים (המאוחדים) של הבנק במהלך שלוש השנים שלאחר תום השנה שבגינה הוענק התשלום המשתנה, ולא יאוחר מחלוף שלוש שנים ממועד סיום העסקתו בבנק.

כמו כן, קובעת מדיניות התגמול, והניצעים לכתבי האופציה התחייבו בהתאם, כי אין ליצור הסדרי גידור פרטיים שיש בהם כדי לבטל את השפעת הרגישות לסיכון הגלומה בתגמול שיוענק להם.

לגבי מנהלים שאינם מועסקים במסגרת חוזה אישי ולגבי שאר עובדי הבנק, המענק הכספי מורכב ממענק כללי וממענק אישי, בהתאם ליחידות אליהן הם משתייכים, ובשים לב ליעדי הכנסות, ניהול סיכונים, ציות, עמידה בדרישות רגולטוריות וממצאי ביקורת פנימית, תלונות הציבור, איכות השירות ללקוחות, תרומתו האישית של העובד והערכת הממונה.

תנאי הכהונה או ההעסקה של עובדי הבנק, כוללים תגמול קבוע ותגמול משתנה, כמקובל בבנק, וכן תנאי פרישה וכל הטבה, תשלום אחר או התחייבות לתשלום כאמור, הניתנים בשל כהונה או העסקה כאמור.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פירוט בגין תגמולים שהוענקו (במיליוני שקלים חדשים):

שנת 2024			
עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה		
50	16	מספר העובדים	תגמול קבוע
51	31	סך תגמול קבוע	
51	31	מזה: מבוסס מזומן	
-	-	מזה: נדחה	
-	-	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	
-	-	מזה: נדחה	
-	-	מזה: צורות אחרות	
-	-	מזה: נדחה	
50	16	מספר העובדים	
27	18	סך תגמול משתנה	
17	9	מזה: מבוסס מזומן	
4	-	מזה: נדחה	
10	9	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	
10	9	מזה: נדחה	
-	-	מזה: צורות אחרות	
-	-	מזה: נדחה	
78	49		סך תגמול
שנת 2023			
עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירה		
41	15	מספר העובדים	תגמול קבוע
43	29	סך תגמול קבוע	
43	29	מזה: מבוסס מזומן	
-	-	מזה: נדחה	
-	-	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	
-	-	מזה: נדחה	
-	-	מזה: צורות אחרות	
-	-	מזה: נדחה	
41	14	מספר העובדים	
25	16	סך תגמול משתנה	
14	8	מזה: מבוסס מזומן	
1	-	מזה: נדחה	
11	8	מזה: מניות או מכשירים מבוססי מניות אחרים	
11	8	מזה: נדחה	
-	-	מזה: צורות אחרות	
-	-	מזה: נדחה	
68	45		סך תגמול

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

להלן פרטים על תשלומים מיוחדים (במיליוני שקלים חדשים):

תשלומים מיוחדים		בנוספים מובטחים		מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים	
מספר עובדים	סך תגמול	מספר עובדים	סך תגמול	מספר עובדים	סך תגמול	מספר עובדים	סך תגמול
שנת 2024							
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-
שנת 2023							
-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-

להלן פרטים על תגמול נדחה (במיליוני שקלים חדשים):

תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול	מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התגמול הנדחה ששולם (paid out) בשנת הדיווח
שנת 2024					
נושאי משרה בכירה					
מזומן	-	-	-	-	-
מבוסס מניות	24	24	-	-	2
מכשירים מבוססי מזומן	-	-	-	-	-
אחר	-	-	-	-	-
עובדים מרכזיים אחרים					
מזומן	9	9	-	-	1
מבוסס מניות	31	31	-	-	3
מכשירים מבוססי מזומן	-	-	-	-	-
אחר	1	1	-	-	1
סך הכל	65	65	-	-	8
שנת 2023					
נושאי משרה בכירה					
מזומן	1	1	-	-	1
מבוסס מניות	17	17	-	-	17
מכשירים מבוססי מזומן	-	-	-	-	-
אחר	2	2	-	-	2
עובדים מרכזיים אחרים					
מזומן	5	5	-	-	5
מבוסס מניות	23	23	-	-	23
מכשירים מבוססי מזומן	-	-	-	-	-
אחר	2	2	-	-	2
סך הכל	50	50	-	-	50

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

תוספת א' - קשרים בין הדוחות הכספיים ובין חשיפות פיקוחיות

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024						
יתרות מאזניות של פריטים ש:						
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק ⁽²⁾	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו ⁽¹⁾	
2	-	-	422	82,220	82,644	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	8,248	-	-	20,243	28,491	ניירות ערך
-	-	-	-	264	264	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	-	-	6,229	355,865	362,094	אשראי לציבור
(3,331)	-	-	-	(782)	(4,113)	הפרשה להפסדי אשראי
(3,331)	-	-	6,229	355,082	357,981	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	318	318	אשראי לממשלות
-	-	-	-	263	263	השקעות בחברות כלולות
-	-	-	-	1,852	1,852	בניינים וציוד
117	-	-	-	-	117	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	3,899	-	5,526	-	5,526	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	8,187	8,187	נכסים אחרים
(3,212)	12,147	-	12,177	468,430	485,643	סך נכסים
393,383	-	-	366	-	393,383	התחייבויות
1,926	-	-	673	-	2,599	פיקדונות הציבור
49	-	-	45	-	49	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
36,916	-	-	-	-	36,916	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
-	4,106	-	5,123	-	5,123	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
14,844	-	-	-	-	14,844	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
447,118	4,106	-	6,207	-	452,914	התחייבויות אחרות
ליום 31 בדצמבר 2023						
יתרות מאזניות של פריטים ש:						
לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון	כפופים למסגרת סיכון שוק ⁽²⁾	כפופים למסגרת איגוח	כפופים למסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים שפורסמו ⁽¹⁾	
2	-	-	738	85,810	86,550	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	7,496	-	-	15,575	23,071	ניירות ערך
-	-	-	-	106	106	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
-	-	-	2,968	326,447	329,415	אשראי לציבור
(3,005)	-	-	-	(1,064)	(4,069)	הפרשה להפסדי אשראי
(3,005)	-	-	2,968	325,383	325,346	אשראי לציבור, נטו
-	-	-	-	480	480	אשראי לממשלות
-	-	-	-	242	242	השקעות בחברות כלולות
-	-	-	-	1,531	1,531	בניינים וציוד
148	-	-	-	-	148	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
-	6,066	-	6,282	-	6,282	נכסים בגין מכשירים נגזרים
-	-	-	-	4,448	4,448	נכסים אחרים
(2,855)	13,562	-	9,988	433,575	448,204	סך נכסים
358,553	-	-	366	-	358,553	התחייבויות
3,898	-	-	673	-	4,571	פיקדונות הציבור
71	-	-	45	-	71	פיקדונות מבנקים
-	-	-	-	-	-	פיקדונות הממשלה
37,070	-	-	-	-	37,070	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
-	6,123	-	7,367	-	7,367	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
11,869	-	-	-	-	11,869	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
411,461	6,123	-	8,451	-	419,501	התחייבויות אחרות

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (במיליוני שקלים חדשים):

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (במיליוני שקלים חדשים):

מאזן פיקוחי מאוחד		
ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני שקלים חדשים		
86,550	82,644	נכסים
23,071	28,491	מזומנים ופיקדונות בבנקים
-	-	ניירות ערך
-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידי פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידי פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי, שאינן עולות על סף הפחתה
23,071	28,491	מזה: ניירות ערך אחרים
106	264	ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
329,415	362,094	אשראי לציבור
(4,069)	(4,113)	הפרשה להפסדי אשראי
(3,005)	(3,331)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
(381)	(127)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
325,346	357,981	אשראי לציבור, נטו
480	318	אשראי לממשלות
242	263	השקעות בחברות כלולות
2	3	מזה: השקעות בהון של תאגידי פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי, שאינן עולות על סף הפחתה
240	260	מזה: השקעות בחברות כלולות אחרות
1,531	1,852	בניינים וציוד
148	117	נכסים בלתי מוחשיים ומוניטין
87	87	מזה: מוניטין
61	30	מזה: נכסים בלתי מוחשיים אחרים
6,282	5,526	נכסים בגין מכשירים נגזרים
4,448	8,187	נכסים אחרים
2,327	2,311	מזה: נכסי מס נדחה
-	-	מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
-	-	מזה: התחייבות בגין מס נדחה בגין נכסים בלתי מוחשיים
2,327	2,311	מזה: נכסי מס נדחה אחרים
-	-	מזה: עודף יעודה על עתודה
2,121	5,876	מזה: נכסים אחרים נוספים
448,204	485,643	סך כל הנכסים

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (במיליוני שקלים חדשים) - המשך:

מאזן פיקוחי מאוחד		
ליום 31 בדצמבר		
2023	2024	
במיליוני שקלים חדשים		
358,553	393,383	התחייבויות והון
4,571	2,599	פיקדונות הציבור
71	49	פיקדונות מבנקים
-	-	פיקדונות הממשלה
37,070	36,916	ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
272	94	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
5,205	5,568	מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
5,205	5,568	מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
-	-	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
-	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
7,367	5,123	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
14	11	מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
11,869	14,844	התחייבויות אחרות
-	-	מזה: התחייבות בגין מס נדחה המיוחסת לפנטיה
419,501	452,914	סך כל ההתחייבויות
27,461	31,292	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
27,463	31,143	מזה: הון פיקוחי
3,556	3,572	מזה: הון מניות רגילות
24,196	27,782	מזה: עודפים
(408)	(214)	מזה: הפסד כולל אחר מצטבר
(54)	-	מזה: הפסדים בגין התאמות בגין הטבות לעובדים
(356)	(228)	מזה: רווחים שטרם מומשו מהתאמות של ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הוגן
4	5	מזה: הפסדים נטו בגין גידורי תזרים מזומנים
(2)	(2)	מזה: הפסדים נטו מהתאמות מתרגום דוחות כספיים
119	153	מזה: קרנות הון
-	-	מזה: הון מניות בכורה
-	-	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
-	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
-	-	מזה: מכשירים הוניים אחרים
-	-	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
-	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
1,242	1,437	זכויות שאינן מקנות שליטה
567	589	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון עצמי רובד 1
-	-	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 1 נוסף
-	-	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שניתן לייחס להון רובד 2
675	848	מזה: זכויות שאינן מקנות שליטה שלא ניתן לייחס להון הפיקוחי
28,703	32,729	סך כל ההון העצמי
448,204	485,643	סך כל ההתחייבויות והון

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (במיליוני שקלים חדשים):

ליום 31 בדצמבר 2024					
פריטים שחלה עליהם:				סך הכל	
מסגרת סיכון שוק	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון אשראי		
8,248	-	12,177	465,218	485,643	סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	6,207	-	452,914	סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
8,248	-	5,970	465,218	32,729	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	40,402	134,565	סכומים חוץ מאזניים
-	-	7,442	-	7,442	הבדלים הנגרמים מחשיפה עתידית פוטנציאלית
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים מבטחונות משתנים במזומן בפעילות נגזרים
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים כתוצאה מהעמדת ני"ע כביטחון
-	-	-	3,212	3,212	הבדלים הנגרמים מיתרות שאינן כפופות לדרישות הון או כפופות לניכוי מבסיס ההון
-	-	57	-	57	הבדלים אחרים
8,248	-	19,676	508,832	630,919	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות
ליום 31 בדצמבר 2023					
פריטים שחלה עליהם:				סך הכל	
מסגרת סיכון שוק	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת סיכון אשראי		
7,496	-	9,988	430,720	448,204	סכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	8,451	-	419,501	סכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
7,496	-	1,537	415,145	28,703	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	33,509	114,340	סכומים חוץ מאזניים
-	-	6,290	-	6,290	הבדלים שנגרמים מחשיפה עתידית פוטנציאלית
-	-	-	-	-	הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים מבטחונות משתנים במזומן בפעילות נגזרים
-	-	-	-	-	הבדלים שנגרמים כתוצאה מהעמדת ני"ע כביטחון
-	-	-	2,855	2,855	הבדלים הנגרמים מיתרות שאינן כפופות לדרישות הון או כפופות לניכוי מבסיס ההון
-	-	40	-	40	הבדלים אחרים
7,496	-	16,317	467,084	571,728	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות

מילון ואינדקס מונחים שנכללו בדוח הסיכונים

להלן פירוט תמציתי למונחים שנכללו בדוח הסיכונים:

מונחים המתייחסים לניהול הסיכונים בבנק ולהלימות הון

ABC	ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process - תהליך פנימי להערכת נאותות ההון הכולל של הבנק. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי ההון, תהליכי תכנון ההון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון. התהליך מהווה חלק מהנדבך השני של הוראת באזל
	Back Testing - תהליך להערכת נאותות תוצאות מודל, במסגרתו נערכת השוואה בין תחזיות המודל לתוצאות בפועל.
	CRM - Credit risk mitigation - שיטות להפחתת סיכוני האשראי, כגון: ביטוח חשיפת האשראי באמצעות ערבות או פיקדון.
	HQLA - High Quality Liquid Assets - נכסים נזילים באיכות גבוהה, אשר ניתן להמירם למזומן בקלות ובמהירות, תוך הפסד ערך קטן או ללא הפסד בתרחיש קיצון.
	KPI - Key performance indicators - אינדיקטורים עיקריים למדידת ביצועים, המשמשים ככלי לגיבוש תובנות לגבי סטטוס ביצוע התהליכים לרוחב הבנק.
	VAR - מודל המשמש לאמידת החשיפה הכוללת למגוון סיכוני שוק. ערך ה-VAR (הערך בסיכון) המתקבל במודל הינו אומדן סטטיסטי להפסד המקסימלי הצפוי לבנק בשל התממשות סיכוני שוק, בתקופת זמן נתונה וברמת ביטחון סטטיסטית קבועה מראש.
	Stressed VAR - אמידת הערך בסיכון (VAR) על בסיס נתונים היסטוריים המתארים תקופת משבר רלוונטית.
	Expected Shortfall VAR - מודל האומד את ממוצע ההפסדים של מודל VAR מעבר לרמת המובהקות שנקבעה במודל VAR.
ב	באזל - באזל II / באזל III - מסגרת להערכת הלימות הון וניהול הסיכונים אשר פורסמה על ידי ועדת באזל לפיקוח על הבנקים.
ג	EVE - Economic Value of Equity - גישת השווי הכלכלי - גישת השווי הכלכלי לניתוח ואמידת השפעת שינויים בשיעורי הריבית על שוים ההון של הנכסים, ההתחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של הבנק.
ה	הגישה הסטנדרטית - גישה לחישוב ההון הנדרש בגין סיכון אשראי, שוק או תפעולי. חישוב הקצאת ההון נערך על פי נוסחה המבוססת על רכיבי הערכה פיקוחיים אשר הוגדרו על ידי המפקח על הבנקים.
	הון פיקוחי (הון כולל) - ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1, הכולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. הון רובד 2. בהתאם להגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202 - מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי.
י	יחס הון מזערי - היחס מייצג את דרישות שיעורי ההון הפיקוחי המזעריים שהבנק מחויב להחזיק בהתאם לדרישות הוראת ניהול בנקאי תקין 201.
כ	כתבי התחייבות נדחים - כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של יתר הנושים של הבנק, למעט כתבי התחייבות אחרים מאותו סוג.
מ	מבחני מצוקה (קיצון) - כינוי למגוון שיטות שנועדו להעריך את מצבו הפיננסי של תאגיד בנקאי בתרחיש קיצון.
	מסמך הסיכונים - מסמך המציג בצורה תמציתית את פרופיל הסיכון של הבנק, על מנת לאפשר לדירקטוריון לעקוב אחר פעולות ההנהלה ולוודא שהן עולות בקנה אחד עם תיאבון הסיכון ועם מסגרת ניהול הסיכונים שאושרה על ידו. מסמך הסיכונים מדווח ומוגש לדירקטוריון בתדירות רבעונית.
נ	נדבך 2 - הנדבך השני במסגרת העבודה של באזל II המתייחס לתהליך הסקירה הפיקוחית. חלק זה מורכב מעקרונות היסוד הבאים: הבנק יערוך תהליך ICAAP, כהגדרתו לעיל. המפקח יקיים תהליך להערכת תהליך הערכת הלימות ההון על ידי הבנק, לבחינת יכולתו לבצע ניטור על יחסי ההון הפיקוחיים והעמידה בהם. הבנק מצופה לפעול מעל יחסי ההון המזעריים אשר הוגדרו.
	נדבך 3 - הנדבך השלישי במסגרת העבודה של באזל II אשר מטרתו לעודד משמעת שוק על ידי פיתוח של מערכת דרישות גילוי, שתאפשר למשתתפים בשוק להעריך את ההון, החשיפות לסיכון ותהליכי הערכת הסיכון ובהתאם לכך להעריך את הלימות ההון של הבנק.
	נכסי סיכון - מורכבים מסיכון אשראי, סיכון תפעולי וסיכון שוק המחושבים בשיטה הסטנדרטית כאמור בהוראות ניהול בנקאי תקין מס' 211-201.
ס	סיכון CVA - Credit Valuation Adjustment - הינו המרכיב בשווי הוגן של נגזר אשר מביא בחשבון את סיכון האשראי של הצד הנגדי בעסקה. סיכון CVA הוא הסיכון להפסד משערך לשווי שוק בגין סיכון צפוי של צד נגדי לנגזרים מעבר לדלפק (OTC). כלומר, הפסד בגין ירידה בשווי ההון של הנגזרים, בשל עלייה בסיכון האשראי של הצד הנגדי (כגון: ירידת דירוג).
	סיכון אשראי של צד נגדי - הסיכון שהצד השני לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בעסקה.
ש	שיעור המימון (LTV) - היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הנכס.

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

מונחים המתייחסים לבנקאות ופיננסיים

א	אשראי חוץ מאזני - התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים). איגרות חוב - נייר ערך המהווה התחייבות של המנפיק לשלם למחזיק האיגרת את הקרן שהונפקה בתוספת ריבית במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסויים.
ה	הסכם ISDA - הסכם המכסה עסקאות בנגזרים בין בנקים, ומאפשר צירוף וקיזוז לסכום אחד של התחייבויות נטו של אחד הצדדים בכל העסקאות ביחד, בעת התרחשות אירוע פשיטת רגל או אירוע אחר המאפשר סגירת עסקאות על פי ההסכם.
ח	חבות - אשראי מאזני ואשראי חוץ מאזני כהגדרתם בהוראה 313 לניהול בנקאי תקין. חוב בארגון מחדש - חוב בעייתי בארגון מחדש מוגדר כחוב אשר לגביו, מסיבות כלכליות או משפטיות הקשורות לקשיים פיננסיים של חייב, הבנק העניק ויתור בדרך של שינוי בתנאי החוב במטרה להקל על החייב את נטל תשלומי המזומן בטווח הקרוב (הפחתה או דחייה של תשלומים במזומן שנדרשים מהחייב) או בדרך של קבלת נכסים אחרים כפירעון החוב (בחלקו או במלואו). חוב בהשגחה מיוחדת - חוב בהשגחה מיוחדת הוא חוב שיש לו חולשות פוטנציאליות, שבגינן נדרשת תשומת לב מיוחדת של הנהלת הבנק. אם החולשות לא יטופלו, עלולה להיגרם הידרדרות בסיכויים לפירעון החוב. חוב נחות - חוב נחות הוא חוב שאינו מוגן באופן מספק על ידי ביטחונות או על ידי יכולת התשלום של החייב, וקיימת אפשרות שהבנק יספוג בגינו הפסד אם הליקויים לא יתוקנו, לרבות חוב מעל 700 אלפי שקלים חדשים שנמצא בפיגור של 60 עד 89 ימים. חוב לא צובר - חוב יסווג כחוב לא צובר כאשר תשלום הקרן או הריבית בגינו מצויים בפיגור של 90 ימים או יותר, למעט אם החוב מובטח היטב ונמצא בהליכי גביה. כמו כן, כל חוב שתנאיו שונים במסגרת ארגון מחדש של חוב בעייתי יסווג כחוב לא צובר, אלא אם לפני הארגון מחדש ולאחריו נערכה בגינו הפרשה להפסדי אשראי לפי שיטת עומק הפיגור בהתאם לנספח להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 314 בדבר חובות בעייתיים בהלוואות לדיוור. חובות בעייתיים - חובות המסווגים באחד מהסיווגים השליליים הבאים: השגחה מיוחדת, נחות או פגום. חיתום אשראי - תהליך הכולל ניתוח והערכה של סיכון האשראי הגלום בעסקה, ואישורה בהתאם למדיניות ולנהלים, לשם העמדת האשראי
י	יתרת חוב רשומה - יתרת החוב, לרבות ריבית צבורה שהוכרה, פרמיה או ניכיון שטרם הופחתו, עמלות נדחות נטו או עלויות נדחות נטו שנזקפו ליתרת החוב וטרם הופחתו, ובניכוי סכום החוב שנמחק חשבונאית. מכשיר פיננסי חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.
מ	משך חיים ממוצע - מח"מ - אורך החיים הממוצע של איגרת חוב. נמדד בשנים באמצעות שקלול תשלומי הקרן של האיגרת והריבית עלייה לאורך חייה עד לפדיונה הסופי. משך חיים ממוצע של איגרת מבטא את רגישות המכשיר הפיננסי לשינויים בשיעורי הריבית. המח"מ מחושב כיחס בין ממוצע משוקלל של תשלומי איגרת החוב למחירה.
נ	נגזרים - מכשיר פיננסי או חוזה אשר שוויו משתנה בתגובה לשינוי במחיר נכס הבסיס (מכשיר פיננסי, נכס פיזי, מדד מחירים, דירוג אשראי או נכס בסיס אחר), דורש השקעה ראשונית קטנה או מינימלית ביחס לסוגים אחרים של חוזים, וצפוי להיות מסולק במועד עתידי.
ס	סינדיקציה - מתן הלוואה על ידי קבוצת לווים במשותף.

מונחים המתייחסים להוראות רגולטוריות

ABC	FATCA - Foreign Accounts Tax Compliance Act - חוק ה-FATCA האמריקאי - Foreign Account Tax Compliance Act קובע חובת דיווח לרשות המסים האמריקאית (ה-IRS) על חשבונות המוחזקים על ידי דמויות אמריקאיות (U.S Person) במוסדות פיננסיים זרים (מחוץ לארצות הברית).
	LCR - Liquidity coverage ratio - יחס כיסוי הנזילות - מוגדר כיחס בין הנכסים הנזילים באיכות גבוהה ובין תזרים המזומנים היוצא נטו ל-30 הימים הבאים, תחת תרחיש קיצון. היחס משמש כמדד ליכולת הבנק לעמוד בצרכי נזילותו לתקופה של חודש קדימה.

מונחים אחרים

ABC	SOX - חקיקה אמריקאית, אשר אומצה בחלקה על ידי בנק ישראל, ומטרתה להסדיר את תחומי האחריות והבקרה הפנימית על הדיווח הכספי והגילוי בארגון.
-----	--

דוח סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2024

אינדקס

נ

נגזרים, 211, 24, 26, 30, 31, 50, 51, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 64, 70, 95, 94, 74
ניירות ערך, 11, 7, 13, 15, 19, 21, 22, 28, 30, 31, 41, 47, 50, 73, 80, 84
נכסי סיכון, 8, 22, 23, 27, 94

ס

סיכון אסטרטגי, 84
סיכון אשראי, 3, 4, 19, 27, 30, 32, 34, 36, 37, 41, 42, 44, 45, 46, 47, 94, 75, 74, 66, 58, 53, 51, 50, 49, 48
סיכון חוצה גבולות, 2, 18, 80, 81, 82
סיכון מוניטין, 2, 10, 18, 74, 75, 83
סיכון מימון, 74, 82
סיכון נזילות, 2, 10, 18, 74, 75, 83
סיכון ציות ורגולציה, 18, 21, 80
סיכון ריבית, 2, 17, 18, 55, 58, 59, 61, 64
סיכון שוק, 2, 27, 51, 55, 57, 74, 75, 94
סיכון תפעולי, 27, 51, 74, 75, 76, 78, 79, 83, 94

ע

עמלות, 32, 41, 95
ענפי משק, 4, 30, 31, 36, 37, 49

ש

שווי הוגן, 26, 59, 61, 63, 94

ת

תגמול, 4, 12, 86, 87, 88, 89
תשואה, 1, 62, 64, 66, 84

א

אשראי, 2, 10, 12, 17, 18, 19, 20, 26, 27, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 51, 52, 54, 56, 57, 58, 95, 94, 85, 84, 73, 71

ד

דיבידנד, 25, 24, 27, 28

ה

הון, 6, 7, 9, 17, 18, 20, 24, 26, 27, 28, 31, 34, 39, 51, 52, 55, 57, 66, 75, 76, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 94
הון עצמי, 19, 17, 26, 27, 84, 87, 94
הוצאות ריבית, 59
הכנסות ריבית, 34, 59, 60, 63
הלבנת הון, 176, 18, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 94
הלוואות לדירור, 27, 32, 34, 41, 46, 95
הליכים משפטיים, 35, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 82, 81, 80, 83, 34
הפרשה להפסדי אשראי, 34, 95

י

יחס המינוף, 9, 32, 27, 28
יחס כיסוי נזילות, 66, 67, 68

כ

כתבי התחייבות נדחים, 28, 94

מ

מגזרי פעילות, 3, 50, 59
מימון, 2, 4, 9, 28, 34, 41, 46, 47, 49, 59, 63, 66, 67, 68, 71, 72, 73, 82, 80, 74

בנק מזרחי טפחות בע"מ
הנהלה מרכזית: רח' ז'בוטינסקי 7
רמת גן, 5252007
www.mizrahi-tefahot.co.il